

NR. 2 / IANUARIE 2022

ISSN 2810 – 3165

ISSN – L 2734 – 5661

ORIZONTURI DIDACTICE (ONLINE)

ARTICOLE DE SPECIALITATE

Editura Educația Azi

Coordonatori:

- prof. învăț. primar Elena-Loredana TĂBĂCARU (Școala Gimnazială „Ștefan Luchian” Moinești, Bacău);
- prof. învăț. primar Maria BOTEZATU (Școala Gimnazială „George Enescu” Moinești, Bacău);
- Prof. învăț. preșcolar Beáta-Orsolya FAZEKAS (Școala Gimnazială Nr. 1 Viișoara, Bihor).

Referenți științifici:

- prof. dr. Alina PISTOL (Școala Gimnazială „George Enescu” Moinești, Bacău);
- prof. dr. Mirela DUMITRU-SAVIN (Colegiul Național Militar „Alexandru Ioan Cuza” Constanța).

Colectivul de redacție:

prof. învăț. primar Elena-Loredana TĂBĂCARU, prof. învăț. primar Maria BOTEZATU, prof. Rodica MATEȘ, prof. învăț. primar și preșcolar Maria-Liliana SAMARTEAN, prof. învăț. preșcolar Corina-Ancuța SFECHIȘ, prof. învăț. primar Maria STANCU.

Tehnoredactare: prof. învăț. primar Elena-Loredana TĂBĂCARU

2022 © pentru prezenta ediție *Editura Educatia Azi*

Site: <https://edituraeducatiaazi.ro/>

Site revista: <https://noiorizonturididactice.wgz.ro/>

Adresa editurii: Suceava, str. Nicolae Iorga, nr. 14

Prefață

Actul educațional românesc s-a derulat, în ultimii doi ani, sub semnul unui regim educațional asincron, care, prin natura sa fulgerătoare, i-a modificat, mai mult sau mai puțin, nota specifică, anulându-i sau doar limitându-i libertățile, controlând, în fond, actul creației.

Comunicarea în cadrul procesului educativ joacă un rol deosebit de important. Fără comunicare nu ar putea fi posibil acest proces. Astfel, de un real interes în societatea modernă este modul în care se realizează comunicarea, deoarece schimbările produse au condus la ideea că „au apus” de mult vremurile în care profesorului, indiferent de nivelul la care se situează, era cel care expunea conținuturile, iar elevii le asimilau. Cele peste 60 de articole prezente în paginile revistei Orizonturi didactice demonstrează, fără doar și poate, faptul că astăzi, putem spune că elevii își schimbă foarte repede rolul de receptor în emițător și invers, deoarece au la dispoziție mijloace din ce în ce mai diversificate pentru a cunoaște tot ceea ce îi interesează, le stârnește curiozitatea.

Mai mult decât atât, noul, necunoscutul, căutarea de idei îl transformă pe copil într-un participant activ la cunoaștere; elevii pot veni la școală cu informații pe care profesorul nu le-a cuprins și pot completa cunoștințele împărtășind colegilor ceea ce au aflat ei. Efortul copiilor trebuie să fie unul intelectual, de exersare a proceselor psihice și de cunoaștere, de abordare a altor demersuri intelectuale interdisciplinare, diferite de cele clasice, prin studiul mediului concret și prin corelațiile elaborate interactiv. Tot ce se întreprinde pentru realizarea unei comunicări eficiente cu copiii trebuie bine analizat pentru ca, în final, activitățile didactice să fie în concordanță cu particularitățile de vârstă și posibilitățile intelectuale ale copiilor.

Specificul acestei reviste, în general, este dat de următoarele elemente: obiectul de cercetare; aria tematică și aparatul conceptual; perspectiva de abordare a obiectului de studiu; metodele de investigație; finalitatea cercetării științifice. Așadar, această revistă are drept obiect de studiu societatea instrucțională omenească. După cum s-a arătat mai sus, specific pentru educație este faptul că ea abordează societatea ca un întreg, ca ansamblu integral și coerent de elemente componente, ca totalitate a diversității și simultaneității interacțiunilor care au loc în interiorul său. Actul educațional este știința ansamblului de fapte, fenomene, relații și procese sociale, de unități și grupuri sociale, de contradicții, mișcări și lupte sociale, a structurii, organizării, funcționării și dinamicii societății ca întreg. Delimitarea actului educațional de mesajul care se dorește a fi transmis, se reflectă nu numai în modul de abordare a obiectului de studiu, ci și în problematica specifică. Educația studiază realitatea socială dincolo de modul cum se exprimă ea în aspectele particulare.

Lectură plăcută!

prof. dr. Mirela DUMITRU-SAVIN

EDUCAȚIA BAZATĂ PE INTELIGENȚA EMOȚIONALĂ

prof. înv. primar Elena-Loredana TĂBĂCARU
Școala Gimnazială „Ștefan Luchian” Moinești

„Lumea este a entuziaștilor care nu se înfierbântă”

Inteligența emoțională se referă la abilitățile în baza cărora un individ poate discrimina și monitoriza emoțiile proprii și ale celorlalți, precum și la capacitatea acestuia de a utiliza informațiile deținute pentru a-și ghida propria gândire și acțiune (Salovey & Mayer, 1990). O altă definiție, mai recentă, a fost dată de Daniel Goleman (1995). Conform acestuia, inteligența emoțională desemnează o capacitate de control și autocontrol al stresului și emoțiilor negative; o meta-abilitate, care determină și influențează modul și eficiența cu care ne putem folosi celelalte capacități și abilități pe care le posedăm, inclusiv inteligența educațională.

Educația bazată pe inteligența emoțională nu este o abordare în termeni de calcule. Metodele detaliate, pas cu pas pot arăta bine pe hârtie și sună atrăgător atunci când îi auzim pe autori și pe extești vorbind despre ele. Dar aceste metode funcționează rareori în școală. La fel ca majoritatea lucrurilor care dau un sens vieții noastre și ne aduc satisfacție, educația este un proces extrem de complex și de profund. Educația bazată pe inteligența emoțională pornește de la faptul că totalitatea acțiunilor noastre ne permite să creăm un echilibru mai sănătos în școală și în relațiile cu elevii. Acțiunile noastre trebuie să pună accent pe importanța sentimentelor și să ne ajutăm să ne ținem sub control emoțiile, în loc să acționăm impulsiv sau să ne lăsăm copleșiți de sentimente. Pentru unii copii, viața este dură și nesigură; pentru alții, este plină de tensiune. În ambele cazuri, a-și pierde controlul poate însemna pierderea unor drepturi, pierderea unor activități extrașcolare sau de îndrumare. Copiii au nevoie de un mediu pozitiv, care le oferă numeroase oportunități. Educația bazată pe inteligența emoțională pornește de la faptul că totalitatea acțiunilor noastre ne permite să creăm un echilibru mai sănătos în relațiile cu copiii prin accentuarea importanței sentimentelor și prin controlul emoțiilor.

Inteligența emoțională ține de conștientizarea propriilor emoții, stăpânirea acestor emoții (prin controlarea cauzelor generatoare), motivația interioară de a evolua, dublată de inițiativă, optimism și dăruire, empatie (capacitatea de a înțelege emoțiile și sentimentele altora) și, nu în ultimul rând, de aptitudinile sociale, adică de capacitatea de a stabili relații pozitive, de a coopera și colabora cu ceilalți, de a rezolva conflicte, de a capta atenția.

Capacitatea de a recunoaște și de a face față emoțiilor duce la performanțe mai mari la școală, în muncă și în relațiile interumane.

Ce înseamnă inteligența emoțională?

Inteligența emoțională este un alt mod de a fi inteligent: inteligența inimii. Înseamnă: - să cunoști emoțiile, să le recunoști

- să poți să te pui în pielea celui alt
- să știi să iei decizii
- să-ți asumi responsabilitatea pentru ceea ce faci
- să fii motivat
- să știi să comunici cu ceilalți pentru a avea relații armonioase

De ce au copiii nevoie de inteligența emoțională?

Copiii au nevoie de inteligența emoțională:

- pentru a reuși în viață;

- pentru a avea încredere în ei, în abilitățile lor;
- pentru a se cunoaște mai bine și pentru a-i cunoaște și pe ceilalți;
- pentru a-și transforma emoțiile negative, pentru a ști să se manifeste în siguranță atunci când se simt furioși, supărați, îngrijorați, obosiți, triști.

Aptitudinile cheie ale inteligenței emoționale sunt:

- *cunoașterea emoțiilor*- capacitatea de a recunoște sentimentele atunci când apar și de a nu le elimina dacă nu ne convin: "Sunt furios/ furioasă!" în loc să-mi "înghit" furia sau să iau un calmant.
- *gestionarea emoțiilor*- capacitatea de a aborda emoțiile neplăcute, după ce le-am acceptat că le simțim. "Îmi ocup timpul cu o activitate care mă face să mă simt bine".
- *automotivarea*- emoțiile ne fac mai puternici sau mai neputincioși. "Să-mi dezvolt o formă de autocontrol emoțional"
- *recunoșterea emoțiilor* - să-mi detectez cu mai multă precizie emoțiile și să-mi construiesc propriul "sistem de lucru" cu ele.

De când se poate începe educația inteligenței emoționale?

Unii copii sunt mai inteligenți emoțional decât alții. Inteligența emoțională se poate învăța, exersa de timpuriu, chiar din primul an de viață. Perioada preșcolară este esențială, deoarece atunci învață copiii vocabularul emoțiilor, asocierea dintre emoții și contextele de viață, exprimarea facială a emoțiilor (de pildă, învață să decodifice o frunte încruntată ca fiind semn de îngrijorare sau supărare, un zâmbet ca semn al bucuriei etc.), modalități de reacție la emoțiile celor din jur. La vârsta de 6 ani termenii utilizați pentru descrierea emoțiilor cresc în diversitate și cantitate. Copiii devin capabili să poarte discuții cu alții despre emoțiile lor interne sau pot să asculte ce spun ceilalți despre emoțiile lor.

Multe cadre didactice nu sunt familiarizate cu noile metode interactive pe care învățarea comportamentelor pozitive socio-emoționale, le cer. Ele se tem că aceste metode vor duce la dezordine, pierderea controlului clasei.

De asemenea, cadrele didactice trebuie să fie bine informate în privința resurselor pe care școala le pune la dispoziție, asupra suportului fizic, psihic, financiar și chiar asupra devotamentului cu care se participă la aceste programe de dezvoltare. Este bine de știut de la început pe ce te bazezi ca să poți ști ce poți realiza.

În școlile unde s-au demarat programe de dezvoltare a inteligenței emoționale, elevii au avut posibilitatea să preia, participând an de an la nivelele propuse de program, aspecte educaționale specifice caracteristicilor individuale: vârstă, sex, Q.I. De asemenea important, elevii au interacționat regulat cu adulți care i-au înțeles și au îmbunătățit programul în funcție de cerințele specifice fiecărei clase. Copiii beneficiază cel mai mult de acest program când sunt implicate atât cadrele școlii la care merg, cât și părinții.

Educația și chestiunile legate de școală sunt esența vieții de familie în anii în care copii noștri traversează o perioadă critică și pe care îi petrecem împreună cu ei odată ce au trecut de vârsta primei copilării. Pot fi perioade de tristețe, tensiuni și dispute, sau de fericire, dezvoltare și afecțiune. În realitate e sigur că toți copiii trec prin diverse probleme, provocarea cadrelor didactice și a părinților este de a le echilibra cu lucruri bune. Aceasta depinde de cât suntem noi dispuși să vorbim cu copiii într-un mod care-i ajută să-și exerseze aptitudinile inteligenței emoționale. În acest fel, vom avea parte de mai puține cazuri de „suprastimulare emoțională” și de o mult mai mare înțelegere a sentimentelor copiilor.

Învățând să comunicăm cu copiii, ne vom bucura împreună cu familiile acestora de o inteligență emoțională armonios dezvoltată. „Devenind mai echilibrați emoțional, va crește și

siguranța lor și încrederea în sine; curiozitatea lor își va găsi căi firești de exteriorizare, vor învăța cum să-și câștige independența și autenticitatea în gândire și comportament, își vor dezvolta capacitatea de a face alegeri responsabile.” (Daniel Goleman).

Câteva metode pentru dezvoltarea abilităților emoționale:

- Asigură-i un mediu sigur și echilibrat;
- Zâmbește-I;
- Învăță-l să-și conștientizeze și să-și exprime emoțiile; arată empatie când copilul este supărat: „Ce s-a întâmplat? Ești supărat pentru că Robert nu se joacă cu tine?”, „Poate nu-i place să se joace cu mingea, propune-i să vă jucați împreună altceva”;
- Explică-i de ce spui „nu”, în loc de doar „nu”;
- Laudă-l pentru un comportament pozitiv și încurajează efortul;
- Explică-i când și cum acțiunile sale îi afectează pe alții.

Cum arată un copil inteligent emoțional?

Copilul inteligent din punct de vedere emoțional:

- este conștient de emoțiile sale și vorbește liber despre ele;
- recunoaște emoțiile celor din jurul său;
- comunică ușor despre ceea ce îl interesează sau îl preocupă;
- știe să spună NU fără să îi rănească pe ceilalți;
- are un bun management al emoțiilor negative;
- are comportamente rezonabile chiar și atunci când lucrurile nu merg așa cum și-ar dori și nu abandonează o activitate, nici atunci când devine dificilă;
- are bine dezvoltat sistemul motivațional – de pildă, nu face unele activități doar pentru că i-au fost cerute să le facă sau doar cât este supravegheat, ci le face pentru că a înțeles că sunt utile pentru propria dezvoltare și îi oferă beneficii;
- este sigur pe el în majoritatea situațiilor, iar atunci când simte că nu se descurcă, cere ajutorul;
- se adaptează rapid la situații/ persoane noi;
- nu îi este teamă să pună întrebări sau să își afirme preferințele;
- are prieteni cu care se relaxează dar de la care deopotrivă învață modele noi de comportament.

Concluzii:

Sistemul educațional pune în mod tradițional accentul pe cele trei activități fundamentale - scris, citit, socotit- toate caracteristice emisferei stângi (dominată de raționalitate), excluzând aproape educarea facultăților emisferei drepte care este sediul imaginației, orientării spațiale, decodării muzicii, culorii, ritmului, creativității (dominanta sa fiind intuiția).

Pentru ca acești copii să nu aibă probleme emoționale în viitor, școala trebuie să găsească mereu noi posibilități, noi metode și resurse de a le dezvolta capacitățile, în special inteligența emoțională- cea mai valoroasă achiziție pe care se pot baza oricând în viitor.

Bibliografie:

- DANIEL GOLEMAN, „Inteligența emoțională”, Editura Curtea Veche, București, 2001;
MIHAELA ROCO, „Creativitatea și inteligența emoțională”, Editura Polirom, Iași, 2001;
CECILIA SAS (coord.), „Cunoașterea și dezvoltarea competenței emoționale”, Editura Universității din Oradea, 2010;
JEANNE SEGAL, „Dezvoltarea inteligenței emoționale”, Editura Teora, 2000.

ORGANIZATORUL GRAFIC – METODĂ DE ÎNVĂȚARE ACTIVĂ

Prof. înv. primar Maria BOTEZATU
Școala Gimnazială „George Enescu” Moinești

Ca metodă de învățare activă, facilitează esențializarea unui material informativ care urmează să fie exprimat sau scris, schematizând ideile.

„Organizatorul grafic” este pentru profesor și / sau elevi o grilă de sistematizare a noțiunilor, o gândire vizualizată prin reprezentarea grafică a unui material. Reprezentarea vizuală a unor noțiuni, fenomene, concepte, îl ajută pe elev să recurgă la informația anterioară deținută, să analizeze, să sistematizeze, să evalueze și să decidă ce va lua în considerare și ce va omite din tot ceea ce știe pentru a rezolva o problemă / situație problemă. Această metodă ajută elevii să facă corelații între ceea ce știu și ceea ce urmează să învețe sau ce vor trebui să răspundă. De asemenea, profesorii sunt ajutați să stabilească competențele specifice/ lecției, să conștientizeze mai bine ceea ce vor preda sau evalua. Organizatorul grafic se poate utiliza pentru prezentarea structurată a informației în mai multe moduri: comparativ, descriptiv, secvențial, de tipul cauză-efect, problematizat etc

Există mai multe tehnici de organizare grafică: tabelul consecințelor, tabelul comparativ, tabelul conceptelor, friza cronologică, diagrama Venn, diagrama cauzelor și a efectului (fishbone map – scheletul de pește), diagrama Spider Map (pânza de paianjen), hexagonul, ciorchinele, tabelul „T”, lanțul evenimentelor, bula dublă, harta evenimentului, network tree.

Organizatorii grafici prezintă materia prin modalități vizuale și spațiale multiple, utilizarea acestora ajutând elevii să consolideze și să aprofundeze ceea ce au învățat printr-un demers flexibil de învățare. Prin crearea unei imagini vizuale clare, organizatorii grafici sprijină învățarea, elevul fiind capabil să descopere și să vadă conexiunile și relațiile dintre fapte, informații și termeni.

Teoriile cognitive ale lui David Ausubel și cercetările lui Joseph D. Novak au condus la apariția tehnicii de reprezentare vizuală a conceptelor și a legăturilor dintre ele. Conceptele sunt redată în spații delimitate (figuri geometrice, imagini ale unor animale, obiecte din mediul apropiat al copilului, etc.), iar relațiile dintre acestea sunt reprezentate prin săgeți sau linii de legătură.

Iată câteva dintre caracteristicile organizatorilor grafici:

- ✓ sunt imagini funcțional-analogice, un cod conștient sau intuitiv, cu scopul de a comunica o informație determinată;
- ✓ evidențiază relațiile dintre elementele realității prezentate.

Având în vedere că, în învățământul primar, învățarea prin joc ocupă un loc special, organizatorii grafici (cunoscuți și sub denumirea de hărți conceptuale sau mentale, grafice de relaționare) reprezintă o modalitate vizuală de construire a cunoștințelor și de organizare a informației. Fie că elevul creează o hartă conceptuală, o diagramă de proces sau o simplă schiță, el trebuie să folosească capacitatea de analiză de care dispune pentru a reuși să-și organizeze

informațiile sau a descoperi relațiile necesare înțelegerii demersului de învățare, toate aceste acțiuni realizându-se într-o manieră ludică, sporind astfel interesul acestuia.

Folosirea organizatorilor grafici ca instrument de predare-învățare-evaluare aduce cu sine o serie de avantaje atât pentru elev, cât și pentru dascăl:

- elevul se concentrează pe elementele-cheie, în loc să fie aglomerat cu pagini întregi de informații teoretice;
- elevul este încurajat să realizeze conexiuni, să identifice relații, să conștientizeze informațiile dobândite în modalități accesibile;
- elevii sunt ajutați să rețină sau să înțeleagă anumite părți dintr-o poveste/lectură cu conținut literar sau științific (literatură, istorie, geografie, științe, etc.);
- dascălul realizează activități de conștientizare fonologică, elevii fiind astfel învățați cum și când se scriu diferite sunete;
- elevul își dezvoltă competențe de limbaj, asociind imagini cu cuvinte și invers.

La nivel primar, și nu numai, cheia unui proces instructiv-educativ de succes este reprezentată de utilizarea la clasă a unor strategii cât mai diverse, flexibile, adaptate nevoilor școlarului, precum și nivelului său de dezvoltare, organizatorii grafici îndeplinind cu succes toate aceste caracteristici.

Completează „ciorchinele” folosind cuvinte legate de sintagma „Emoții”.

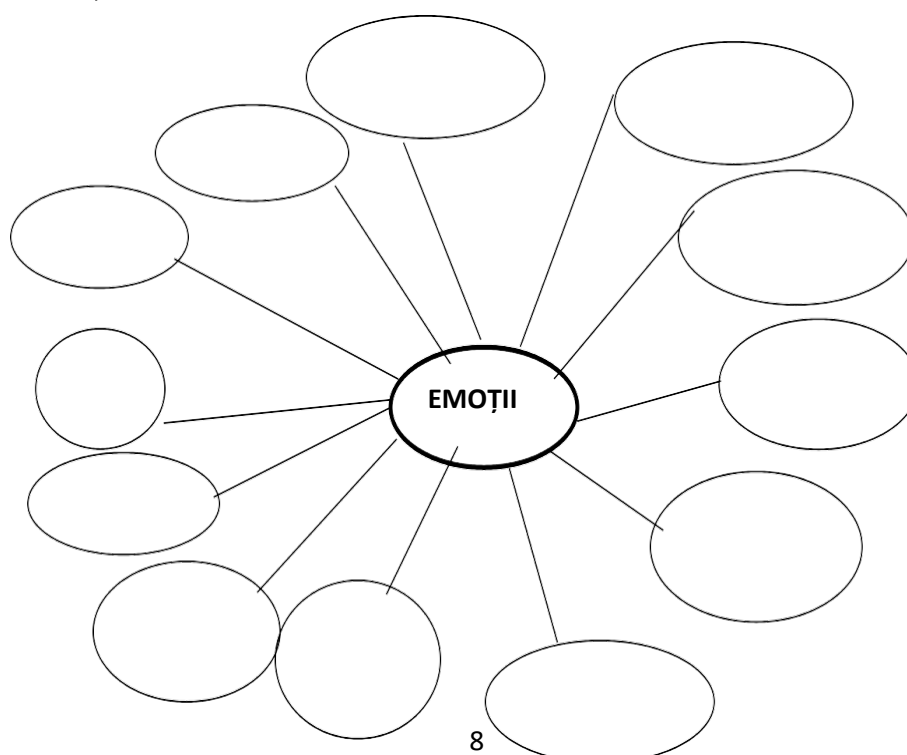
Bibliografie:

Piaget, J. *Psihologia inteligenței*. București: Editura Științifică, 1998.

Preda, V. *Principiile didactice*, în Ionescu, M, Radu, I (coord.) *Didactica modernă*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2001.

Pălășanu, T., *“TRANS-UNIVERSITARIA”- Program de formare-dezvoltare continuă a cadrelor didactice din învățământul preuniversitar - Curriculum centrat pe competențe*, Brașov, 2011

Șoitu, L., Cherciu, R. D. (coord.), *Strategii educaționale centrate pe elev*. Ed. Alpha MDN, Buzău, 2006

VERGA E VERISMO

Prof. dr. Mirela DUMITRU-SAVIN
Colegiul Național Militar „Alexandru Ioan Cuza” Constanța

Verga, parte da lontano, da una Sicilia antica, arretrata, per andare a Firenze. Durante la sua permanenza in una realtà non più provinciale, nella vita sociale e letteraria della città, che allora era anche capitale d'Italia, cominciano ad apparire quei tratti moralistici che Verga svilupperà poi con il suo trasferimento a Milano. Quà si sviluppa anche l'interesse di Verga per la cultura europea e soprattutto per il naturalismo francese, con il quale entra in contatto tramite le letture di Flaubert, Zola, Balzac, i fratelli Goncourt. Sempre in questo periodo, egli accoglie alcuni elementi della filosofia positivista, che contribuiscono anch'essi alla definizione di un'idea verista del romanzo. Il verismo italiano è dunque legato al naturalismo francese.

Quando si parla del verismo italiano si pensa necessariamente al grande Giovanni Verga, l'autore che con "I Malavoglia" firma l'atto di nascita della letteratura siciliana moderna. Le tesi naturalistiche francesi sono state conosciute in Italia specialmente tramite l'opera di Luigi Capuana, che in un certo senso è stato il mediatore tra quella cultura e la cultura italiana. Il maggior teorico del verismo italiano, Capuana parla di una "conversione" di Verga, termine che non allude al convertimento ad un movimento già esistente in quanto è lui stesso a creare questo movimento attraverso le sue opere. Uno dei più grandi critici dell'opera verghiana, Romano Luperini, mette in evidenza proprio questo aspetto della "conversione" di Verga: "L'adesione al verismo (...) non fu comunque una "conversione" ma il prodotto necessario della crisi della formazione romantico – risorgimentale di Verga e della sua stessa esperienza antiborghese e scapigliata."¹ Il grande merito di Verga è proprio quello di aver portato il verismo in Italia, proponendosi di rappresentare la nuda realtà.

Per il grande Verga, il verismo, rappresenta un modo di guardare il mondo basato sull'oggettività della visione e sull'impersonalità del narratore. Propagando l'impersonalità voleva certamente ottenere che le cose parlassero da se, ma non significava affatto che lo scrittore si limitasse a rappresentare senza un punto di vista suo, senza reazioni sue ai fatti che narrava. Il romanzo verista è sempre di argomento contemporaneo e non molto lontano nel tempo. Sullo sfondo vi è un ambiente, di solito ristretto, spesso regionale, studiato e descritto con minuzia, facendo attenzione a cogliere i tratti caratteristici che determinano il comportamento degli uomini. In questi romanzi abbondano le descrizioni di ambienti (naturali o umani), descrizioni precise che vogliono immettere il lettore nel mondo in cui i personaggi si muovono. Ambienti e fatti sono visti, più che sia possibile, con l'animo e con gli occhi dei personaggi, e sono resi con un lessico e uno stile che tendono a ricalcare il parlato.

Infatti, l'autore de "I Malavoglia" preferisce parlare di verità, piuttosto che di verismo, ma la verità, che deve essere resa nei minimi dettagli, non riguarda il mondo borghese; tutta l'attenzione

---

¹ Romano Luperini, *Verga. Il secondo Ottocento. Lo stato unitario e l'età del positivismo*, Editori Laterza, Bari, 1990, p. 6.

viene puntata questa volta sul mondo paleo - agricolo - contadino, un'ultima alternativa capace di "conservare quei valori, elementari ma genuini che la società capitalistica avrebbe distrutto."², che rappresentavano il centro d'interesse per i naturalisti. Secondo la poetica del naturalismo e del verismo, Verga intendeva ora studiare la società italiana, colta in un suo aspetto tipico e regionale, la Sicilia, nei suoi vari stratti sociali, a cominciare dai più umili. Verga scopre così quello che gli sta attorno, ma allo stesso tempo si rende conto che "ciò che si ha da sempre davanti agli occhi è la cosa più difficile da vedere"³

Verga, lascia l'isola e si sposta al Nord, per acquistare una prospettiva che gli permetta di capire se stesso e la sua terra, e di guardare la realtà siciliana con occhio lucido e disincantato.

Tuttavia, l'essenza del verismo non sta necessariamente nelle tematiche, ma piuttosto nel punto di vista del narratore, lucido e distaccato, e nelle tecniche adoperate per realizzarlo. Così nasce un nuovo tipo di narratore, il narratore verista, narratore nascosto, che di regola non emerge dal racconto. Scompare il narratore onnisciente per far posto ad un narratore anonimo – popolare che presenta le cose da una prospettiva del tutto interna all'ambiente rappresentato, fino a mimetizzarsi completamente. L'ideale della perfetta impersonalità fa possibile "l'eclissi del narratore". Esso, per diventare testimone invisibile si deve adeguare al coro del paese, ed assumere il suo punto di vista. Questa mimetizzazione è possibile anche grazie all'artificio della "regressione"; il narratore scende dalle sfere alte, rinunciando perfino alla propria cultura e alla lingua abituale, per poter riprendere la mentalità e il parlato della gente.

Proponendosi di diventare cronista del vero, il narratore si avvicina alla condizione del personaggio, finge di sapere quanto lui e spesso filtra il racconto ricorrendo al coro del paese.

Anche se in genere il racconto è focalizzato sui personaggi ai quali viene delegata per lo più anche la voce, e pur non essendo il narratore classico onnisciente, il narratore de "I Malavoglia" dimostra tuttavia possedere una visione che gli permette di entrare nell'animo dei personaggi e di rivelare sentimenti, pensieri e sogni.

Il narratore de "I Malavoglia" è molto più complesso del narratore anonimo-popolare, in quanto è in grado di cambiare spesso: è narratore anonimo-popolare, ma al tempo stesso ironico, a volte onnisciente o lirico-descrittivo. Si parla cioè di un narratore proteiforme, capace di assumere varie facce.

Questo complesso tipo di narratore, il narratore malavogliesco, ha scelto di raccontare gli avvenimenti come si riflettono nella mente e nell'animo del suo personaggio, facendo ricorso alla tecnica del discorso vissuto (*erlebte Rede*), già coltivato dai romanzieri classici italiani e francesi dell'Ottocento, ma per questo non cessa di essere un narratore autentico. La sua originalità consiste, secondo Angelo Marchese, "nella filtrazione sistematica della sua narrazione di un romanzo intero, dal primo all'ultimo capitolo, attraverso un coro di parlanti popolari semi-reale (...) che si aggiunge alla narrazione a mezzo di discorsi e gesti."⁴ Questo tipo di discorso viene ampiamente utilizzato da Verga perché gli permette di scomparire dal mondo rappresentato.

---

² *Ibidem*, p. 46.

³ Sergio Campailla, *Introduzione a "I Malavoglia"*, Newton & Compton editori, Roma, 2003, p. 12.

⁴ Angelo Marchese, *Il testo letterario*, Società editrice internazionale, Torino, 1996, p. 333.

TEATRUL ȘCOLAR DE IERI ȘI DE AZI TEATRUL DE PĂPUȘI

Prof. înv. primar Alexandra-Maria ȘFARGHIE
Școala Gimnazială „Ion Creangă” Târgu Neamț, jud. Neamț
Prof. înv. primar Ana-Maria PĂSĂLĂU
Școala Gimnazială „Ion Creangă” Târgu Neamț, jud. Neamț

1. Delimitări teoretice

Păpușa este un instrument utilizat în cadrul teatrului de păpuși “care deși este mânăuită de actorul-păpușar și trasmițând mesajul către spectator prin vocea actorului (înregistrată sau în direct), spune ceva despre personajul pe care îl reprezintă” și transmite prin vestimentație, proporții, trăsături un mesaj spectatorului (Hobjilă, 2012: 87).

Teatrul de păpuși este teatrul în care eroii spectacolelor sunt reprezentați de păpuși cu chip de om sau de animale, manipulate de păpușari.

2. Începuturile teatrului de păpuși

Teatrul de animație este strâns legat de manifestările și obiceiurile rituale de cult din India, Egipt, Grecia, Roma antică, Persia, etc., având când un caracter solemn, profund religios, când unul profan - ancorat în viața de zi, cu intenția de a satiriza, caricaturiza.

Originea teatrului de păpuși este legată de primele spectacole populare de pantomimă sau de cele ale teatrului de marionete ori de umbre. Primele forme de spectacole ale animației au fost descoperite în India încă de la începutul sec. al XI-lea. Pe lângă spectacolele de factură religioasă, peste puțină vreme, apare și un gen popular de spectacol (păpuși de mână), al cărui erou principal este un personaj numit *Vidouchaka*, care a rămas în istorie drept primul bufon: “Un brahman, pitic și cocoșat, cu dinți enormi și complet chel. Este ridicol prin expresiile sale, prin costumația sa, dar mai ales prin lăcomia sa. Este senzual și lubric, foarte prost, dar și foarte viclan. Batjocoritor și grosier. Bate pe toată lumea” (Dănăilă 2003: 45).

În zilele noastre este încetățenită ideea că „teatrul de păpuși” este doar pentru copii, deși începuturile acestui tip de teatru au avut ca țintă adulții.

Destinat fie nobilimii și jucat la curțile regale, fie poporului și pus în operă în bâlciuri, teatrul de păpuși oferea un spațiu de exprimare mult mai liber decât oricare altul, căci niște adevăruri îmbrăcate în snoave și scenete jucate de păpușele erau mai ușor de însușit de către toți. Însă și așa, teatrul de păpuși a fost nu de puține ori limitat în exprimare, pentru a nu supăra.

3. Teatrul de păpuși în trecut

La început, teatrul de păpuși nu a fost înțeles pe deplin în rândurile învățătorilor și a profesorilor, iar cauzele acestei neînțelegeri se ascund în trecutul teatrului de păpuși din bâlciuri. În țara noastră, teatrul de păpuși a fost considerat numai un mijloc de câștig, iar piesele prezentate erau

pline de scene cu bătaii, lipsite de orice valoare artistică și literară. Din această cauză nici nu a fost recunoscut ca și gen artist mult timp. Însă, cu trecerea timpului, teatrul de păpuși a primit prin munca pedagogilor un conținut nou, mult mai valoros, care a fost pus în întregime în folosul educației (Kosa, 1956: 3).

4. Teatrul de păpuși în prezent

În opinia lui Inge Borde- Klein, nu există alt element artistic care să poată fi aplicat atât de multilateral în procesul educațional ca și teatrul de păpuși. Pentru copii, el reprezintă o distracție veselă și plăcută, iar pentru adult constituie un prilej de a urmări cum se dezvoltă personalitatea copilului

În timpul său liber, copilul se joacă, iar în imaginația lui, jucăriile prind viață. El discută cu ele timpul îndelungat, cu păpușa, cu tractoristul sau chiar și cu tractorul. Păpușile și jucăriile fac parte din mediul de dezvoltare al copilului, sunt mult mai aproape decât actorii de pe scenă sau acțiunile din filme.

Teatrul de păpuși este o artă complexă care îmbină într-o armonie perfectă munca intelectuală, munca artistică și munca tehnică. Dar nu trebuie uitat faptul că aici copilul își formează gustul său estetic și pentru aceasta trebuie să acordăm o mare atenție formei păpușilor, decorurilor și însuși jocului pe scena teatrului de păpuși (Kosa, 1956: 5).

Teatrul de păpuși apropie copilul de păpușă, dă viață păpușilor și asigură conținutul instructiv-educativ al acțiunii. Așadar educația prin această metodă devine mai intuitivă și dezvoltă volumul de cunoștințe al copiilor. Prin buna alegere a pieselor și a păpușilor, prin muzică și cântecele folosite, prin decorurile variate se asigură educația estetică a copiilor. Pe lângă toate acestea, prin faptul că păpușile, scena și decorurile pot fi confecționate cu materiale care pot fi găsite în mediul natural împreună cu întregul colectiv de elevi, se asigură dezvoltarea dragostei pentru o muncă de creație.

Fiind o activitate creatoare ajută la realizarea scopului educativ, la dezvoltarea multilaterală a omului în toate direcțiile sale de dezvoltare. Întrucât cuprinde activități artistice diferite, contribuie la dezvoltarea talentelor și a deprinderilor artistice. Pe lângă acestea, teatrul de păpuși produce copiilor mari emoții puternice, le stimulează fantezia, care poate fi influențată și îndrumată (Borde-Kleine, 1980: 15).

Teatrul de păpuși a avut o aplicabilitate largă în ceea ce privește educația copilului încă din cele mai vechi timpuri, dacă ne gândim la faptul că cei mici învățau la fel ca și acum prin intermediul jocului. De aceea a devenit un mijloc al educației, care poate fi folosit în cele mai diferite ocazii și în cele mai diferite forme.

Cu ajutorul păpușilor putem oferi copilului exemple concrete, îl putem face să înțeleagă diferența dintre bine și rău, să înțeleagă ceea ce a greșit și ceea ce este corect. Teatrul de păpuși prezintă de fapt evoluția unor fapte, nu prezintă doar anumite momente ale unor situații. Astfel, copilul învață să înțeleagă natura fenomenelor și își formează o percepție corectă față de realitate.

Folosirea sistematică a teatrului de păpuși ar trebui să înceapă încă de la intrarea în grădiniță a copiilor și să continue chiar dacă copilul va mai crește. Păpușile ne pot ajuta să realizăm o primă întâlnire plăcută cu copilul. Ea poate deveni o mijlocitoare între adult și copil, realizând un raport de încredere și eliminând teama copilului față de mediul grădiniței sau chiar al școlii, un mediu străin pentru el.

Un exemplu în acest sens, poate fi menționat cel de la grădinița de copii a Băncii Naționale din Weimar, unde s-a format o adevărată tradiție. Astfel, când părinții vin cu copilul la cabinetul directoarei să-l înscrie la grădiniță, acesta descoperă un tovarăș vesel pe care îl cunoaște – păpușa Kasper, prin intermediul căreia întâlnește în mediul grădiniței, pe cineva familiar, încă de dinainte de a o frecventa. Păpușa Kasper, încurajează copilul să răspundă la întrebările educatoarei și să se prezinte. Mânuită cu pricepere, copilul va alunga timiditatea și nesiguranța, iar în locul lor vor apărea încrederea și bucuria pentru timpul petrecut în grădiniță. Cu ajutorul păpușii, educatoarea le explică copiilor cum trebuie să stea la masă, să servească prânzul, să-și atârnea hainele la garderobă. După prânz, când copiii sunt mai agitați, tot cu ajutorul păpușii pot fi liniștiți. Astfel, educatoarea așează păpușa cu grijă pe pat, unde va sta liniștită și cuminte, iar copiii îi vor urma exemplul și în cele din urmă vor adormi (Borde-Kleine, 1980: 23)

Trebuie menționat faptul că păpușile nu au fost și nu sunt folosite doar la grădiniță. Ele se pot utiliza, având un impact puternic și asupra elevilor din ciclul primar. Este adevărat, că de cele mai multe ori, copiii vin la școală cu aceste deprinderi deja însușite din mediul grădiniței, însă există și cazuri în care trebuie să se revină asupra lor. Pe lângă acestea, păpușile pot fi utilizate în ciclul primar în predarea unor conținuturi precum cele sociale sau moral-civice, ajută la dezvoltarea vorbirii libere, coerente, îi învață pe copii să gândească și să se comporte corect, formează și educă gustul estetic, etc.

Elsbeth Shultz, care s-a preocupat o viață întreagă de teatrul pentru copii, dispune de o vastă experiență, în ceea ce privește realizarea comicului prin exagerare, cu rolul de a îndrepta anumite comportamente ale copiilor. Astfel, voi reda în cele ce urmează o situație concretă. Învățătoarea îl cheamă pe Tedi- o păpușă- care se încăpățânează și nu vine. Astfel, îl cheamă a doua oară, dar în zadar, Tedi nu vine. Într-un final, cadrul didactic se adresează celorlalți copii din clasă „Vedeți, dragi copii? Mamele voastre nu au de ce să fie necăjite, pentru că atunci când vă cheamă, voi veniți imediat, nu-i așa?”. Învățătoarea îl cheamă din nou pe Tedi care se încăpățânează și nu vine. Copiii îl strigă a doua, a treia oară și în cele din urmă Tedi apare îmbufnat și strigă: „Vreau să fiu cuminte!”. Copiii izbucnesc în hohote de râs. El repetă: „Vreau să fiu cuminte!”. Efectul este comic, iar hazul este produs de micile exagerări din gestică și mimică. Copiii, știu din propria experiență că Tedi, regretă greșeala pe care a făcut-o, însă îi este rușine să recunoască. Astfel copiii vin cu sfatul: „Vrei să fii cuminte, dar trebuie să o spui altfel!”. Astfel, Tedi se lasă convins, tonul lui devine mai blând, pentru ca la sfârșit să spună cinstit și convingător: „Vreau să fiu cuminte!” (Borde-Kleine, 1980: 20)

Acest exemplu poate fi utilizat, în predarea unei lecții despre comportament, la educație civică. Astfel, după vizionarea scenetei, elevii discută cu învățătoarea despre cum trebuie să se comporte atunci când greșesc.

Pe lângă fapte de comportament, teatrul de păpuși și păpușile în general poate contribui la dezvoltarea limbajului. Astfel, se pot da copiilor două păpuși care trebuie să poarte un dialog. Din convorbirea lor copiii învață cum să se exprime, cum să formeze propoziții, cum să converseze.

5. Teatrul de păpuși - mijloc didactic sau de amuzament?

Una dintre nelămuririle existente sunt cele legate de natura teatrului de păpuși în procesul educațional. Astfel, se pune întrebare dacă este un mijloc didactic sau de amuzament.

Inge Borde-Klein, preia ideea Hannei Diezman care a lămurit problema în felul următor. Ea consideră că păpușa este un element artistic chiar și atunci când este folosită în cadrul unei lecții, deci în scop didactic. Păpușa este asemenea unui desen făcut în cadrul predării unei lecții: este un element artistic care servește la transmiterea de noi cunoștințe: îmbogățirea bagajului lexical, fixarea succesiunii numerelor naturale, îmbogățirea cunoștințelor despre școală, etc (Borde-Kleine, 1980: 38)

În concluzie, aceste două aspecte nu se pot separa. De preferat ar fi ca învățarea să fie distractivă, iar prin artă să oferim copiilor impulsuri creatoare și prilejuri de a gândi și de a acționa independent.

Teatrul de păpuși, este fără doar și poate un mijloc prin care copiii au fost și vor fi educați mult timp de acum înainte, chiar dacă de cele mai multe ori este considerat doar un gen de spectacol. Trebuie să conștientizăm faptul că învățarea în perioada școlarității mici se va face prin joc și joacă, și cum alt fel fără de păpuși?

Bibliografie:

1. Hobjilă, A. (2012). *Comunicare, discurs, teatru. Delimitări teoretice și practice*. Iași: Institutul European;
2. Borde- Klein, I. (2980). *Teatrul de păpuși*. București: Editura Didactică și Pedagogică;
3. Niculescu, M. (1957). *Despre teatrul de păpuși*. București: Editura de Stat Didactică și Pedagogică;
4. Kosa, I. (1965). *Teatrul de păpuși în școală*. București: Editura Didactică și Pedagogică;
5. Dănăilă, N. (2003). *Magia lumii de spectacol*. Iași: Junimea.

EDUCAȚIA INTERCULTURALĂ – RESURSĂ PENTRU DEZVOLTAREA COMUNITĂȚILOR MULTICULTURALE

Prof. înv. preșcolar Andreea-Ioana CODILĂ
G.P.P. Nr. 30 Timișoara, Timiș

Abordarea interculturală, nu este o nouă știință ci o nouă metodologie ce caută să integreze interogația asupra spațiului educațional al psihologiei, antropologiei, științelor socialului, politicii culturii și istoriei. Interculturalitatea face ca școala să accepte unele principii precum: toleranța, egalitatea, complementaritatea valorilor și va exploata specificul spiritual al valorilor locale atașându-le la valorile generale ale umanității. Multiculturalitatea, ca fenomen social real, continuă să fie ascunsă de grila interpretativă și voința deformatoare a optimismului social și politic. Aplicată ca o contextualitate generată de imperatiile integrării europene, interculturalitatea este văzută în multe situații ca ceva care dă bine, dar care nu are un conținut real în societatea românească, ceva care ține de „lumea formelor fără fond”.

Educația interculturală a devenit o temă de actualitate în școala și în societatea românească. Educația interculturală promovează atitudini tolerante, deschise, de acceptare și înțelegere firească a

raportului "eu-celălalt" și a noțiunii de străin, recunoașterea și respectarea diferențelor culturale prin valorificarea pozitivă a relațiilor de egalitate între oameni și nu prin aplicarea polarității superior-inferior.

În acest articol, voi face referire la modul în care educația interculturală poate sau este aplicată în grădinița în care lucrez. Locul meu de muncă este la Grădinița PP NR. 30 Timișoara.

Interculturalismul este un nou mod de abordare a realității sociale ce presupune așezarea pluralismului cultural în cadrele unei filosofii umaniste, ce vizează toate domeniile vieții. În prezent, interculturalismul presupune o analiză factorială a realității contemporane, complexe și fluide, secondată de o hermeneutică filosofică, legată de necesitatea conceptualizării fenomenului interculturalității.

Școlii îi revine rolul de a reflecta în curricula caracteristicile postmodernității și ale globalizării, de a educa formatorii și formabilii pentru a descoperi și a înțelege unitatea existențială a omenirii pe această planetă. După monismul și etnocentrismul școlii din perioada anterioară, educația interculturală reprezintă o adevărată „dinamitare” a curriculei, impunând o reconsiderare, o reinterpretare și o reformulare a scopurilor, conținuturilor, strategiilor și sistemelor sale de evaluare. Interculturalitatea în demersul educațional înseamnă mai ales a face ceva altfel. Acest altfel înseamnă o nouă deschidere paradigmatică a orizontului de gândire spre existența factuală a realității sociale. Pentru achiziția de cunoștințe și pentru dobândirea de deprinderi de tip practic sau intelectual este posibilă utilizarea paradigmatelor pedagogice tradiționale:

- Paradigma transmisiei ce pune în centru cunoștințele de acumulat și cunoștințele programelor, considerând că singurele referințe valabile sunt cunoștințele transmise de profesor, manualul și alte materiale auxiliare, dar în acest caz observăm că elevul este perceput ca un receptor pasiv.

- Paradigma condiționării pune în centrul procesului didactic elevul și se focalizează pe obiective precise ce țin de achiziționarea de cunoștințe, priceperi și deprinderi. Observăm că în acest caz, elevii se simt importanți și coparticipativi pentru că li se conferă un rol activ în cadrul procesului didactic, ei fiind încurajați cu această ocazie să formuleze și unele reflecții personale. Din perspectiva integrării europene și euro-atlantice școala trebuie să-și propună ca scop asigurarea coerenței existențiale și a identității individului în condiții de eficiență socială și interculturală. Identitatea și alteritatea sunt inseparabile și coevolutive, iar identitatea se va desface și se va reface permanent, în funcție de circumstanțele în care va activa subiectul. Se impune ca indivizii să fie abilitați în a gestiona prompt și eficace și aceste fenomene. Educația interculturală presupune, pe de-o parte asigurarea unei comunicări autentice cu sine și a lua cunoștință cu propria identitate culturală, iar pe de altă parte comunicarea cu un alter, individ sau grup, care permite construcția activă a identității de cetățean al Europei și al lumii.

Educația interculturală nu presupune doar existența unor elevi aparținând mai multor etnii sau grupuri etno-culturale ci o nouă metodologie ce caută să integreze în spațiul educațional unele principii precum: toleranța, egalitatea, complementaritatea valorilor, dar mai ales să exploateze specificul spiritual al valorilor locale atașându-le la valorile generale ale umanității.

Experiența tragică a unor conflicte interetnice din Europa zilelor noastre, vulnerabilitatea civilizației actuale față de riscul întoarcerii la barbaria și stupiditatea unor războaie interetnice (Kosovo, Transnistria, Abhazia și Osetia) și interconfesionale (Irlanda de Nord), toate acestea impun crearea unor structuri care să facă posibilă funcționarea Europei Unite ca Europă a minorităților dar și a diversității.

Problematika minorităților și a relațiilor interetnice se validează structural prin existența unei polarități sociale și economice. Inegalitatea dezvoltării sociale și economice între diferitele regiuni se pliază pe modele culturale diferite, specific regionale și fac posibile incidente cu caracter interetnic.

Dimensiunea postmodernă, valorizând experiența holocaustului dar și pe cea a managementului conflictelor și cooperării a dat o nouă paradigmă interculturalismului ca dialog în care diferența este benefică. Toate provocările etnice și multiculturale fac necesară orientarea educației spre interculturalitate ca sferă a dialogului cultural, resursă pentru dezvoltarea comunităților multiculturale.

Educația interculturală se poate aplica ca o contextualitate generată de imperativele integrării europene. Societatea zilelor noastre devine din ce în ce mai accentuat pluriculturală. Problema coexistenței diferitelor culturi în sânul aceleiași societăți aduce după sine riscul unui dezechilibru transcultural.

Pot fi evaluate două domenii ale abordării interculturale. Prima vizează nivelul realității obiective și științifice, cea de a doua proiectul de educație și de organizare socială. Din perspectivă interculturală sunt posibile:

- recunoașterea diversității reprezentărilor, referințelor și valorilor;
- dialogul, schimbul și interacțiunile dintre aceste diverse reprezentări și referințe;
- dialogul și schimbul între persoanele și grupurile ale căror referințe sunt diverse, multiple și, adesea, „divergente”;
- dinamica și relația dialectică, de schimbări reale și potențiale, în timp și spațiu.

Odată cu dezvoltarea comunicării, culturile și identitățile se transformă și fiecare participă la transformarea altor culturi. Formarea competenței de a intra în raport eficient cu alteritatea, fără disoluția propriei identități, presupune întărirea spiritului critic și cultivarea reflexivității față de experiența cotidiană, prin angajare conștientă în procesul definirii de sine prin întâlnirea cu altul. Eficiența comunicării școlare în perspectivă interculturală implică diminuarea incertitudinii și a anxietății legate de alteritate și construcția unei noi perspective a celuilalt, ce se cere experimentată la clasă. Eludarea etnocentrismului și deschiderea spre pluralismul cultural implică o decentrare a teoriilor educației și ale comunicării, de pe emițător pe receptor. Principiul priorității receptorului este poate principiul călăuzitor al educației interculturale. Receptorul este creator de sensuri în comunicare, uneori cu totul altele decât cele scontate de emițător. Iată de ce, a decodifica sistemul de referință și sistemul de valori al receptorului este o obligație pe care emițătorul trebuie să și-o asume în momentul comunicării interculturale.

Pentru ca indivizii să surprindă nuanțat dinamica actului de comunicare interculturală, școala trebuie să faciliteze exercițiul comunicării prin cultivarea proactivă a interacceptării prin intercunoaștere și respectare în fapt a individualității fiecărui elev. Dacă școala nu va face proba faptului că trăiește și aplică ceea ce propagă, nu se va bucura de credibilitate. Toleranța la diversitate nu se poate învăța decât într-o școală în care discursul liberal și atitudinea liberală față de elev sunt convergente, în sensul încrederii în celălalt, al acceptării necondiționate a acestuia.

Adevărata provocare este poate aceea, de a oferi experiențe de comunicare optimizatoare, care să permită ieșirea din sine și deschiderea spre celălalt, ceea ce poate implica uneori lupta cu propriile prejudecăți și stereotipuri și reconsiderarea acestora.

Aceste experiențe relevante ce permit autoanaliza și autoresponsabilizarea pentru ceea ce sunt și ceea ce gândesc își pierd din semnificație dacă școala nu facilitează formarea și exersarea

competențelor de participare și influențare a vieții comunitare.

Comunicarea interculturală ne provoacă la anumite exigențe:

- să construim o atitudine de învățare și acceptare a diversității
- să arătăm respect pentru partenerii culturali
- să ascultăm atent o altă persoană
- să suspendăm discriminările și prejudecățile
- să ne formăm competențe lingvistice așa încât să putem comunica în alte limbi
- să învățăm să ne adaptăm la situații noi.

Sociologii sunt de părere că este necesară o anumită perioadă de timp pentru acomodarea și descoperirea valorilor noii culturi în vederea stabilirii unei ierarhii valorice din perspectiva căreia să se poată stabili perspectiva noului spațiu spiritual.

Persoana care pătrunde într-un alt orizont cultural se va vedea confruntată cu un alt sistem de percepție a realului, cu un ansamblu de viziuni culturale și cu un mod diferit de relaționare. În situația creată trebuie să se exploateze simbolurile comune și elementele culturale asemănătoare care pot facilita trecerea dintr-o lume cu valorile ei, în alta mai bogată și mai permisivă la valorile eterogene. Elementele comune se pot converti în suporturi pentru catalizarea procesului de integrare.

Educația interculturală constituie așadar, o opțiune ideologică în societățile democratice și vizează pregătirea tinerilor ca viitori cetățeni în așa fel încât ei să facă cea mai bună alegere și să se orienteze în contextele multiplicării sistemului de valori.

Problemele interetnice au existat din perioade istorice anterioare, iar rezolvarea acestora a fost, fie ignorarea lor, fie impunerea asimilării și purificării etnice, fie enclavizarea și autonomizarea pe criterii etnice.

Tânără generație trebuie să fie educată în așa fel încât să suporte mutația și diversitatea culturală necesară atât pentru minoritari cât și pentru majoritari. De altfel, demarcația clasică între minoritari și majoritari e tot mai dificil și periculos de realizat.

În cazul învățământului românesc, abordarea interculturală ar trebui să genereze o serie de reflecții asupra unor chestiuni, cum ar fi:

- Necesitatea de a fundamenta un sistem și o structură instituțională pentru învățământ, care să fie mult mai flexibilă și mai permisivă la autonomia unităților de bază;
- Capacitatea sistemului școlar de a asigura un învățământ în limba maternă pentru comunitățile minoritare, însă trebuie meditat până la ce nivel se poate merge cu instrucția în limba maternă, într-un stat național și unitar (problema minorității din zona Harghita, Covasna).
- Necesitatea de a stabili o serie de obiective educaționale centrate pe dobândirea autonomiei spirituale, pe autoinstrucție și autoeducație.

Realitatea socială pune în discuție cerința de a revizui, cu mare responsabilitate conținuturile programelor de educație și imprimarea unor direcții interculturale asupra unor discipline de învățământ. De asemenea, se impune lărgirea gamei de strategii și metodologii didactice prin evidențierea de metode și tehnici didactice mai suplă și compatibile deschiderii interculturale și interetnice.

Putem observa că în comunitățile pluriculturale cu etnii eterogene, unde se manifestă tensiuni interetnice, demersul intercultural trebuie să se centreze pe scopuri terapeutice de

înțelegere, conviețuire pașnică și completare în mod constructiv. Cu siguranță, numai acționând în acest mod pot să fie anticipate unele conflicte iar altele să fie stinse.

Ne punem întrebarea care sunt instituțiile abilitate să facă acest lucru. Cu siguranță strategiile aplicate de către școală, biserică, diferitele organizații și fundații culturale trebuie să participe activ pentru a implementa unele programe care în cele din urmă trebuie să ducă la buna conviețuire și efort susținut pentru bunăstare materială.

Obiectivele specifice ale educației interculturale:

- Dobândirea de cunoștințe privind cultura în general și impactul acesteia asupra comportamentului individual și de grup privind propria cultură sau alte culturi;
- Dezvoltarea deprinderii legate de viața într-o societate interculturală (conștientizarea propriilor determinări culturale, capacitatea de a relativiza punctele de vedere, abilități comunicaționale și relaționare);
- Formarea de atitudini: respect pentru diversitatea culturală, pentru identitatea culturii proprii și a celorlalți și refuzul discriminării și al intoleranței;
- Stimularea participării în sensul promovării principiilor unei societăți interculturale și a combaterii discriminării și a intoleranței.

Perspectiva interculturală de concepere a educației, dacă este corect concepută, poate să conducă la atenuarea unor conflicte și chiar la eradicarea violenței în școală prin formarea unor comportamente demne de democrația mileniului trei, într-o Europă unită, cum ar fi:

- aptitudinea de a comunica (a asculta și a vorbi);
- cooperarea și instaurarea în cadrul unui grup școlar sau de joacă, precum și în cadrul grupurilor interetnice;
- respectul față de sine și toleranța față de opiniile diferite;
- atitudinea pozitivă față de persoane indiferent de cultură și de limbă;
- soluționarea pașnică și cu responsabilitatea problemelor interpersonale.

Educația este purtătoare prin ea însăși a unui etos eminentemente spiritual. Ea nu numai că facilitează individului accesul la zestrea culturală, dar se convertește în instanță culturală sui-generis. „Educația este producătoare de cultură (și nu numai reproductivă).”

Abordarea interculturală în educație constituie o nouă manieră de concepere și implementare a curriculumurilor școlare și o nouă atitudine relaționare între profesori, elevi și părinți. Perspectiva interculturală deschide noi piste de manifestare a diversității și diferențelor. Abordarea interculturală nu se reduce la o prezentare cumulativă a unor cunoștințe despre valorile altora, ci înseamnă cultivarea unor atitudini de respect și de deschidere față de diversitate. Această atitudine se naște printr-o permanentă comunicare cu alții și printr-o deconcentrare atentă și optimă față de propriile norme culturale.

Bibliografie:

1. Cojocaru, Ștefan, *Metodologia elaborării proiectelor*, Editura Expert Project, Iași, 2003;
2. Culianu, I. P., *Eros și magie în renaștere*, Editura Teora, București, 1995;
3. Cucoș, C., *Educația. Dimensiuni culturale și interculturale.*, Ed. Polirom, Iași, 2000 ;
4. Miftode, Vasile, *Populații vulnerabile și fenomene de automarginalizare*, Editura Lumen, Iași, 2002.

AVANTAJELE SAU DEZAVANTAJELE FOLOSIRII MIJLOACELOR INFORMATICE LA CLASĂ

Prof. Antoanela-Emanuela MOȘESCU
Școala Gimnazială „Sfinții Împărați” Galați

Lumea contemporană reprezintă o provocare pentru educație . Tehnologiile digitale nu trebuie să reprezinte o simplă adăugare la planul de învățământ, ele trebuie să fie integrate în serviciul educației la toate nivelurile sistemului școlar.

Proiectarea didactică reprezintă o condiție absolut necesară unei activități didactice optime, presupune activitatea complex de anticipare (prefigurare, prognoză) a modului de desfășurare a procesului instructive- educativ- evaluativ a competențelor sale.

Proiectarea activității didactice este un demers de anticipare a obiectivelor, conținuturilor, metodelor și mijloacelor de învățare, a instrumentelor de evaluare și a relațiilor care se stabilesc între toate aceste elemente în contextual unei modalități specifice de organizare a activității didactice (excursie școlară, lecție, etc.)

Programa școlară reprezintă documentul școlar important care stabilește pentru fiecare disciplină oferta educațională care urmează să fie realizată în bugetul de timp alocat pentru un parcurs școlar determinat.

Programa școlară reprezintă parte a Curriculumului național pentru realizarea instrucției și educației.

Competențele specifice se definesc pe obiect de studiu și se formează pe parcursul unui an școlar. Ele sunt derivate din competențele generale, fiind etape în dobândirea acestora. Competențelor specifice li se asociază prin programa unități de conținut.

Mijloacele de învățământ reprezintă materiale auxiliare care beneficiază de un anumit potențial pedagogic valorificabil în procesul de învățământ. De asemenea, acest potențial se poate manifesta fie ca sprijin acordat elevilor pentru învățarea obiectivelor pedagogice, fie ca sprijin acordat elevilor și profesorului pentru raționalizarea activității desfășurate și prevenirea apariției premature a oboselii.

Mijloacele de învățământ reprezintă o serie de resurse material și tehnice utilizate în procesul instructiv-educativ, pentru atingerea obiectivelor pedagogice. Acestea contribuie la finalitatea și eficiența activității didactice.

Calculatorul este foarte util atât elevului, cât și profesorului, însă folosirea lui trebuie realizată astfel încât să îmbunătățească calitativ și nu cantitativ procesul instructive-educativ , nu să-l îngreuneze. Calculatorul trebuie folosit astfel încât să urmărească achiziționarea unor cunoștințe și formarea unor deprinderi care să permit elevului să se adapteze cerințelor unei societăți aflată într-o permanentă schimbare. Elevul trebuie să fie pregătit pentru orice fel de schimbare , să răspundă cu entuziasm. Dacă elevul este orientat cu încredere spre schimbare, el simte nevoia de a fi instruit cât

mai bine pentru a face față cu succes. Eșecul poate atrage pasivitate și indiferență, ceea ce nu trebuie să se întâmple niciodată.

Introducerea internetului și a tehnologiilor moderne în rândul elevilor duce la schimbări importante în procesul de învățământ. Actul învățării nu mai este considerat a fi efectul demersurilor și muncii cadrului didactic, ci rodul interacțiunii elevilor cu calculatorul, dar și al colaborării cu profesorul.

Utilizarea calculatorului presupune unele **avantaje** :

- Întărirea motivației elevilor în procesul de învățare ;
- Stimularea capacității de învățare;
- Creșterea randamentului însușirii coerente a cunoștințelor;
- Dezvoltarea culturii vizuale;
- Formarea deprinderilor practice;
- Stimularea atitudinii pozitive;
- Instalarea climatului de competitivitate.

De asemenea, **calculatorul** este folosit pentru dezvoltarea capacităților de comunicare , pentru colectarea, selectarea, sintetizarea și prezentarea informațiilor. Elevii își dezvoltă capacitatea de a selecta corectitudinea informațiilor acumulate din diverse surse. În cazul evaluării se elimină subiectivitatea umană . Se pot realiza jocurile didactice în scopul aprofundării cunoștințelor și dezvoltării abilităților practice sau în scopul îmbogățirii acestora, proiecte, portofolii, pagini web.

Utilizarea internetului și a tehnologiilor moderne reprezintă cea mai complexă formă de integrare a educației informale în educația formală.

„ Evaluarea este procesul prin care se delimitează, se obțin și se furnizează informații utile, permițând luarea unor decizii ulterioare. ” (Constantin Cucuș)

ROLUL CREATIVITĂȚII ÎN ȘCOALĂ ȘI ÎN VIAȚA PROFESIONALĂ

Prof. înv. primar Maria Milica ANTON
Școala Gimnazială „Tudor Vladimirescu” Târgoviște, jud. Dâmbovița

În societatea contemporană un obiectiv prioritar îl constituie cultivarea capacităților creative ale elevilor, a spiritului creator, pe toate treptele de școlaritate, la toate disciplinele de studiu. Se regăsesc chiar în dimensiunile educației permanente, creativitatea este cea care ne ajută să găsim soluții la diferite probleme cu care ne confruntăm zilnic.

Este procesul de creare al ideilor originale ce au valoare, iar cel mai adesea acestea provin din interacțiunea modurilor interdisciplinare diferite de a vedea lucrurile.

În activitățile didactice elevii ar trebui încurajați să caute explicații neconvenționale, să găsească soluții originale pentru rezolvarea anumitor cerințe, dezvoltându-se astfel gândirea critică. Creativitatea împreună cu inteligența asigură evoluția continuă a intelectului, previne plafonarea și ne menține mereu angrenați în acțiuni progresive.

„Progresul omenirii nu este posibil fără activitatea creatoare, teoretică și practică a oamenilor. Din acest motiv este firesc ca activitatea creatoare să fie considerată ca forma cea mai înaltă a activității omenești. (AI. Roșca, 1972 , p. 8)

Tocmai de aceea, creativitatea trebuie să devină un atribut esențial al tuturor realizatorilor de valori materiale și spirituale. Se poate spune că nu există loc de muncă unde să nu fie necesar un spor de calitate, un adaos , o intervenție, o contribuție personală, originală, care să asigure un randament sporit activității umane.

În procesul de învățământ nu este vorba atât de a forma creatori în înțelesul restrâns al acestui concept, ale căror produse să fie originale, absolut noi, cu valoare pentru societate, cât, mai ales, de formarea unor capacități de cunoaștere (intelectuale și practice) care devin fundamente ale procesului creator real, nu neapărat imediat ci atunci când tinerii vor intra în fluxul activității productive, ca făuritori de bunuri materiale și spirituale. Interesează măsura în care soluțiile găsite în rezolvarea problemelor produc elevilor trăiri afective, satisfacții, care animă dorința de a descoperi și alte căi, soluții mai elevate, toate acestea fiind atribuite spiritului creator.

Asemenea performanțe solicită intervenții radicale în însăși metodologia activității de învățare, crearea unei atmosfere propice participării efective a elevilor la procesul învățării, care să îi elibereze de o anume stare tensională, de teamă chiar. Este necesară o atmosferă care să favorizeze comunicarea, conlucrarea, consultarea, formularea de întrebări, chiar și de către elevi. O lecție este cu atât mai reușită, cu cât elevii răspund la întrebări pe care și le pun ei înșiși.

Creativitatea se dezvoltă și se cultivă la toate disciplinele de învățământ, prin metode care să antreneze elevii în activitatea de învățare, în procesul descoperirii noilor cunoștințe, dar mai ales al aplicării lor creatoare în practică.

O învățare eficientă presupune abordarea unui alt concept, cum ar fi, interdisciplinaritatea și transdisciplinaritatea.

Un învățământ interdisciplinar poate oferi elevilor posibilitatea de a dobândi o privire de ansamblu asupra vieții universului, de a asimila mai temeinic valorile fundamentale, și de a distinge mai ușor scopurile de mijloace.

Potrivit studiilor de specialitate, se poate vorbi de o interdisciplinaritate a unor discipline mai apropiate, dar și a unora mai îndepărtate, care realizează sinteze corelative.

Există și o interdisciplinaritate tematică, sau pe probleme mari, care restructurează într-o sinteză originală, aportul fiecărei discipline sub aspectul conceptelor, principiilor, metodologiilor.

Perspectiva transdisciplinară nu mai e centrată pe discipline, ci le transcende, subordonându-le proceselor individuale de învățare ale elevilor, intereselor și caracteristicilor acestora. Dezvoltarea personală integrală, succesul personal, social și profesional, devin scopuri ale învățării. Se urmărește, pe de o parte, înarmarea elevului cu metode și tehnici de muncă intelectuală transferabile la situații cu care acesta se confruntă, pe de altă parte menținerea permanentă a unei strânse legături cu problemele de viață semnificative pentru cei care învață.

Învățarea reprezintă, din punct de vedere pedagogic, activitatea proiectată de cadrul didactic pentru a de termina schimbări comportamentale la nivelul personalității preșcolarului, elevului,

studentului prin valorificarea capacității acestora de dobândire a cunoștințelor, a deprinderilor, a strategiilor și a atitudinilor cognitive.

Procesul învățării angajează dimensiuni cognitive, dar și dimensiuni afective, motivaționale și volitive ale personalității umane care susțin modificarea sau transformarea intențională a comportamentului uman, condiționată de experiența trăită.

Astfel întregul demers educațional de la obiective până la evaluare se organizează în funcție de cerințele societății, ceea ce presupune că viitorul, trebuie descifrat și prefigurat în prezent, pentru ca profilul personalității umane specific acestei etape să permită fiecărui individ integrarea socială și profesională.

Un cunoscut filozof și pedagog exprima această idee cu câteva decenii în urmă: „Noi trebuie să pregătim tineretul în vederea rezolvării unor sarcini pe care nu le putem prevedea exact; nu putem învăța pe copiii noștri tot ce vor trebui să știe timp de 30-40 de ani de activitate profesională, pentru că nu știm încă în ce va consta această activitate și pentru că o parte importantă din cunoștințele indispensabile pentru această perioadă nici nu sunt descoperite.”(G. Berger, 1973, p.32)

Societatea se schimbă de câteva ori în decursul vieții normale a unui om.

Omul va trebui să învețe toată viața, acțiunile educaționale continuă și după anii de școală, indiferent de nivelul la care se asigură pregătirea.

Învățarea pe tot parcursul vieții, este privită acum prin prisma dezvoltării celor opt competențe cheie, care sunt fundamentale pentru fiecare persoană în cadrul unei societăți bazată pe cunoaștere.

Cele opt competențe cheie sunt următoarele:

1. **Comunicarea într-o limbă maternă:** abilitatea de a exprima și interpreta concepte, gânduri, sentimente, fapte și opinii atât în formă orală cât și scrisă.
2. **Comunicarea într-o limbă străină:** rezumarea, parafrizarea, interpretarea sau traducerea și înțelegerea interculturală.
3. **Competența matematică, științifică și tehnologică:** buna stăpânire a aritmeticii, o înțelegere a lumii naturale și o abilitate de a pune în aplicare cunoștințele și tehnologia pentru a răspunde nevoilor umane percepute, precum medicina, transportul sau comunicarea.
4. **Competența digitală:** utilizarea cu încredere și în mod critic a tehnologiei informației și comunicațiilor pentru muncă, timp liber și comunicare.
5. **A învăța să înveți:** abilitatea de gestionare eficientă a propriei învățări, fie individual, fie în grupuri.
6. **Competențe sociale și civice:** abilitatea de a participa într-un mod eficient și constructiv la viața socială și de muncă și de a se implica în mod activ și democratic, mai ales în societățile din ce în ce mai variate
7. **Spirit de inițiativă și antreprenoriat:** abilitatea de a pune ideile în practică, prin creativitate, inovație și asumarea de riscuri, precum și abilitatea de a planifica și gestiona proiecte.

8. **Sensibilizare și exprimare culturală:** abilitatea de a aprecia importanța exprimării creative a ideilor, experiențelor și emoțiilor într-o varietate de medii, precum muzica, literatura și arte vizuale ale spectacolului.

Prin urmare importante nu sunt informațiile pe care le pot achiziționa cei supuși procesului educațional, ci capacitățile cu valențe formative, care să permită individului să facă față necesităților actuale și viitoare ale societății.

Asemenea competențe și capacități presupun , în primul rând , cunoașterea și stăpânirea unor tehnici de învățare, a unor instrumente ale activității intelectuale, care să permită individului autoinstruirea, pentru a putea fi mereu la curent cu noutățile care apar, în toate domeniile vieții și activității umane, spre a se putea adapta și readapta la noile condiții și cerințe ce vor apărea în mod inevitabil.

În ultimii ani, una dintre căile cele mai sigure de rezolvare a problemelor apărute în viața organizațiilor a fost aceea de a forma echipe care, pe baza unor metode recunoscute, să ofere soluții ce valorifică potențialul creator uman.

Factorii de decizie acceptă tot mai mult ideea că grupurile, de mărime variabilă, au șanse mai ridicate de soluționare a problemelor decât indivizii.

În prezent, zeci de milioane de oameni sunt reuniți în nenumărate colective care nu au decât un singur scop – inovarea în procesul muncii.

Creativitatea de grup s-a impus pentru că răspunde mai bine nevoilor de rezolvare a problemelor nerezolvabile individual în timp util.

În practică de multe ori problemele depășesc ca amploare posibilitățile de abordare ale unei singure persoane, iar abordările interdisciplinare obligă la constituirea unor echipe mixte pentru obținerea unor soluții originale.

„Implicațiile umane ale schimbării criteriului dezvoltării sunt dramatice, deoarece pentru a inova la nivelul tehnicii de vârf este nevoie nu de o elită creatoare, ci de o masă creatoare.”(N. Radu, f.a.,p.2)

Bibliografie:

1. *Dicționar de pedagogie*, Ion Cristea, Editura Litera Educațional, Chișinău 2002, pag. 107, 201-203;
2. *Didactica Limbii și Literaturii Române în învățământul primar*, Ioan Șerdean, Editura Corint, București 2005;
3. Curs „*CRED – Curriculum relevant, educație deschisă pentru toți*”, cod SMIS 2014+118327;
4. *Orientări noi în învățământul românesc, Învățământul primar*, nr.1-2 (f.a), Radu, Nicolae, București.

METODA RETROGRADĂ (mersului invers)

Prof. înv. primar Lenuța ANUȚI
Școala Gimnazială Nr. 1 Istria, jud. Constanța

În învățarea matematicii moderne recurgerea la realitatea înconjurătoare rămâne indispensabilă, foarte adesea ca punct de plecare și întotdeauna ca punct de sosire, pentru că realitatea ia o semnificație profundă în funcție de noțiunile abstracte pe care le dematerializează.

În unele probleme relațiile dintre mărimi sunt date într-o ordine succesivă. Dacă s-ar aplica ordinea naturală a calculelor, raționamentele devin greoaie. Metoda mersului invers constă în folosirea datelor problemei în ordine inversă.

Pentru a rezolva cu ușurință o problemă de acest gen, se analizează ultima relație, față de penultima, alcătuindu-se câte o problemă simplă și se efectuează calculele.

Rezultatul obținut de fiecare dată se folosește în alcătuirea altor probleme simple. Ordinea alcătuirii lor este inversă ordinii în care sunt date relațiile din problemă.

Din rezolvarea ultimei probleme simple se ajunge la rezultatul cerut.

PROBLEMĂ:

Dacă la un număr se adaugă 5, apoi 8 și se scade 3 se obține 20. Care este numărul? (clasa I)

Soluție:

Metoda 1: Dacă nu s-ar fi scăzut 3, atunci s-ar fi obținut :

$$20+3=23$$

Dacă nu s-ar fi adăugat 8, atunci s-ar fi obținut:

$$23-8=15$$

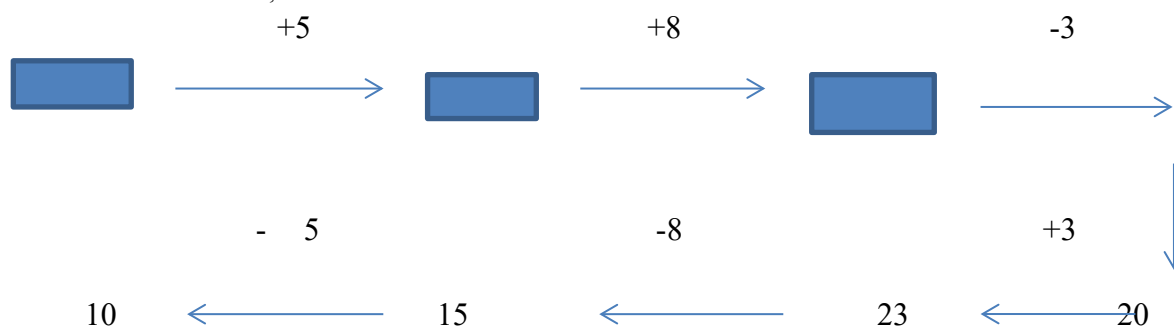
Dacă nu s-ar fi adăugat 5, atunci numărul ar fi fost:

$$15-5=10$$

Răspuns : 10

Verificare: $10+8+5-3 = 20$

Metoda a II-a: se alcătuiește schema de calcul:

PROBLEMĂ

O fetiță vinde niște portocale la 3 cumpărători. Primul ia jumătate din numărul portocalelor care se găsește în coș și încă o jumătate de portocală. Al doilea ia jumătate din numărul portocalelor care se găsesc în coș și încă o jumătate de portocală. Al treilea ia jumătate din

numărul portocalelor care se găsesc în coș și încă o jumătate de portocală și astfel coșul rămâne gol. Câte portocale a avut fetița la început?

Vom reconstitui faptele începând de la sfârșitul problemei. Ultimul cumpărător a împărțit portocalele din coș în două, a luat jumătate din numărul lor și încă jumătate de portocală, coșul rămânând gol. Dacă nu lua această jumătate de portocală, ea rămânea în coș, iar partea cumpărată de el ar fi fost egală cu ceea ce rămâne în coș, adică o jumătate de portocală. Rezultă că el a găsit în coș:

$$1/2 + 1/2 = 1 \text{ portocală}$$

Penultimul cumpărător a lăsat în coș o singură portocală. Dacă nu lua acea jumătate de portocală, el ar fi lăsat în coș atât cât a cumpărat. Deci în coș ar fi lăsat o portocală și jumătate și el ar fi luat tot o portocală și jumătate. Înainte de a cumpăra erau în coș:

$$1 \frac{1}{2} + 1 \frac{1}{2} = 3 \text{ portocale}$$

Aceste 3 portocale au rămas în coș după ce primul cumpărător a cumpărat partea lui și anume jumătate din ce a găsit și încă o jumătate de portocală. Dacă nu lua acea jumătate, în coș ar fi rămas 3 portocale și jumătate, iar partea cumpărată ar fi egală cu partea rămasă. Deci el ar fi cumpărat 3 portocale și jumătate. Femeia a avut la început:

$$3 \frac{1}{2} + 3 \frac{1}{2} = 7 \text{ portocale}$$

După ce rezolvăm problema ne dăm seama cum a fost posibil să se vândă jumătăți de portocală. Aceste jumătăți de portocală servesc la întreținerea altor jumătăți.

Lucrurile s-au petrecut astfel:

	Găsește	Lasă	Cumpără
Primul cumpărător	7 portocale	$3 \frac{1}{2} + \frac{1}{2} = 4$ portocale	3 portocale
Al doilea cumpărător A	3 portocale	$1 \frac{1}{2} + \frac{1}{2} = 2$ portocale	1 portocală
Al treilea cumpărător	1 portocală	$1/2 + \frac{1}{2} = 1$ portocală	-

Având această schemă în față, elevul își dă seama că toți cumpărătorii au luat număr întreg de portocale.

Este bine ca rezolvarea unor probleme să conducă la sistematizarea cunoștințelor elevilor după tipuri de probleme. Totodată să se facă deducții și generalizări accesibile acestora în care să se sublinieze ce s-a găsit în comun în toate tipurile de probleme și prin ce se deosebesc problemele una de alta după tipul lor.

Este bine de asemenea, la încheierea rezolvării unei probleme de un anumit tip, să se ceară elevilor să compună și ei probleme asemănătoare. Compunerea problemelor îi ajută pe elevi să înțeleagă mai bine enunțul, legăturile dintre mărimi precum și schema rezolvării ei.

METODE INTERACTIVE DE GRUP FOLOSITE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREȘCOLAR

Prof. Alexandrina ARIEȘAN
Prof. Ioana Gabriela BANCIU
Școala Gimnazială Ceanu Mare, jud. Cluj

Metodele interactive de grup sunt modalități moderne de stimulare a învățării experiențiale, de exersare a capacităților de analiză, de dezvoltare a creativității copiilor. Specific acestor metode este faptul că ele promovează interacțiunea dintre preșcolari, schimbul de idei, de cunoștințe, asigurând un demers interactiv al actului de predare-învățare-evaluare. Prin folosirea acestor metode, preșcolarii depun un efort intelectual, de exersare a proceselor psihice, de abordare a altor demersuri interdisciplinare prin studiul mediului concret și prin corelațiile elaborate interactiv, în care își asumă responsabilități, formulează și verifică soluții.

De asemenea, aceste metode activează toți copiii și le dezvoltă comunicarea, creativitatea, independența în gândire și acțiune, îi ajută să ia decizii corecte și să argumenteze deciziile luate. Aceste metode presupun respectarea particularităților de vârstă, îmbinarea diferitelor forme de activitate, îmbinarea muncii individuale cu munca pe grupuri și activitatea frontală, evaluarea corectă a rezultatelor obținute și reconstituirea relației educatoare-copil. Metodele de învățare activă implică copiii în procesul de învățare în sensul formării lor ca participanți activi la procesul de educare, astfel fiind ajutați să înțeleagă lumea în care trăiesc și să aplice în diferite situații de învățare ceea ce au învățat. Aceste metode sunt folosite din ce în ce mai mult în practica educațională alături de cele tradiționale ori în combinație cu acestea.

În continuare voi prezenta câteva metode moderne pe care le-am folosit în procesul instructiv educativ în funcție de obiectivele urmărite la fiecare activitate.

Bula dublă - este o metoda de predare-învățare, ușor de aplicat, care grupează asemănările și deosebirile dintre două obiecte, fenomene, idei, concepte etc.. Ea este reprezentată grafic din două cercuri mari în care se așează câte o imagine care denumește subiectul abordat. De cele două cercuri mari se află relaționate prin linii alte cercuri mici situate între cercurile mari în care se specifică asemănările iar în cercurile exterioare se specifică caracteristicile fiecărui termen, particularitățile sau deosebirile.

Exemplu. La activitatea DLC-convorbire „Ce știm despre anotimpuri?” în cercurile mari am așezat imagini reprezentative despre anotimpurile toamna și iarna. Copiii au completat două caracteristici ale anotimpului toamna (cad frunzele, pleacă păsările călătoare), două caracteristici ale anotimpului iarna (ninge, îngheață apa) în cercurile exterioare și două asemănări (anotimp, 3 luni) în cercurile mici din mijloc. O altă activitate la care am folosit metoda Bula dublă a fost o activitate DLC-joc didactic „În curând voi fi școlar,.. În acest joc în cele două cercuri mari am așezat imagini cu preșcolari și școlari iar copiii au completat cercurile mici din mijloc cu asemănările existente între preșcolari și școlari (sunt copii, se hrănesc și cresc) iar în cercurile exterioare au completat cu caracteristicile acestora (preșcolarii se joacă, merg la grădiniță, școlarii merg la școală, învață).

Schimbă perechea este o altă metodă interactivă pe care am folosit-o în activitățile cu preșcolarii. Această metodă are ca obiectiv stimularea comunicării și rezolvarea de probleme prin

lucru în pereche. Metoda „Schimbă perechea,, am folosit-o în activități de observare, activități de convorbire, activități practice, etc..

Exemplu. La activitatea Dș observare cu tema „Fructe de toamnă”, am urmărit ca prin lucru în pereche, copiii să descopere cât mai multe caracteristici ale fructelor care se coc în anotimpul toamna. Am organizat copiii în două cercuri concentrice după ecusoanele pe care le aveau în piept, în interior copiii cu frunze galbene, în exterior copiii cu frunze verzi. La îndemnul educatoarei copiii au luat din coș un fruct la alegere pe care l-au observat, l-au analizat, pentru a spune totul despre el. Perechea a analizat fructul timp de 3-5 minute, iar la comanda educatoarei „Schimbă perechea” copiii din interior s-au deplasat și au format o nouă pereche. Copiii din cercul exterior au făcut o sinteză a observațiilor anterioare și au continuat analiza cu noua pereche pentru descoperirea caracteristicilor fructului prin câți mai mulți analizatori. Perechile s-au schimbat atunci când s-au epuizat toate ideile copiilor și când fiecare copil a făcut pereche cu toți membrii grupei.

Au fost subliniate ideile care se încadrau în sarcina didactică și care conturau ideea finală. Aceste caracteristici sunt împărțite în 3 categorii:

1. Caracteristici care țin de evoluția naturii
2. Caracteristici care țin de relația omului cu mediul în anotimpul vara
3. Caracteristici care nu se încadrează în nici o categorie și care vor fi eliminate

Explozia stelară este o altă metodă pe care am folosit-o în procesul instructiv educativ. Este o metodă de stimulare a creativității și o modalitate de relaxare a copiilor. Ea se bazează pe formularea de întrebări pentru rezolvarea de probleme. Am folosit această metodă cu bune rezultate în activitățile de lecturi după imagini, convorbiri, memorizări, povestiri. Ca material didactic am folosit o stea mare, cinci stele mici de culoare galbenă, cinci săgeți roșii și jetoane. Pe steluța mare am așezat o imagine legată de tema abordată iar pe cele cinci steluțe mici am scris câte o întrebare de tipul CE ?, CINE ?, UNDE? , DE CE ?, CAND ? .

Prin folosirea acestei metode, am urmărit dezvoltarea potențialului creativ al preșcolarilor, familiarizarea lor cu strategia elaborării de întrebări de tipul prezentat mai sus, exersarea capacității acestora de a alcătui propoziții interogative pe baza conținutului unor imagini și nu în ultimul rând rezolvarea problemelor prin găsirea răspunsurilor la întrebările adresate.

Diagrama Venn este o metodă interactivă, de fixare, consolidare și evaluare a cunoștințelor. Această metodă are o largă aplicabilitate și am folosit-o cu succes în activitățile de observare, povestiri, convorbiri, jocuri didactice, etc. Diagrama Venn este formată din 2 cercuri care se suprapun parțial. În spațiul care intersectează cele două cercuri am așezat, desenate sau scrise asemănările dintre două obiecte, idei, concepte iar în cele două cercuri am așezat aspectele specifice ale acestora. Pentru fixarea și evaluarea cunoștințelor copiilor, am folosit aceasta metodă în activitățile de povestire, observare, convorbire, etc..

Exemplu, în activitatea DLC-convorbire „Totul despre păsări”, preșcolarii au realizat o diagramă în care au evidențiat asemănările și deosebirile existente între păsările de curte și păsările sălbătice. De asemenea, am folosit această metodă în jocul didactic „În lumea poveștilor” cu scopul de a verifica cunoștințele copiilor privind poveștile învățate. În cadrul acestui joc, copiii au realizat o diagramă Venn în care au așezat în cele două cercuri personajele specifice fiecărei povești iar în arealul în care se suprapun cele două cercuri au așezat personajele comune.

Din multitudinea de metode interactive, am prezentat pe scurt doar câteva pe care le-am aplicat la grupa, metode prin care noul, căutarea de idei conferă activității ”un mister didactic” în care copilul e participant activ la propria formare.

Pe lângă metodele interactive prezentate mai sus, cu rezultate bune am mai folosit și alte metode cum sunt: metoda cubului, turul galeriei, ciorchinele, tehnica blazonului, pălăriuțele gânditoare, studiu de caz etc..

Bibliografie:

Silvia Breben, Elena Goncea, Georgeta Ruiu, Mihaela Fulga – Metode interactive de grup-ghid metodic, Editura Arves 2002;

Breben Silvia, Ruiu Georgeta, Gongea Elena – Activități bazate pe inteligențe multiple, Editura Reprograph, Craiova, 2005.

CONTRIBUȚIA JOCURILOR DIDACTICE ÎN DEZVOLTAREA
SOCIO-EMOTIONALĂ A ELEVILOR MICI

prof. înv. primar Paula BALAN
Școala Gimnazială Nr.1 Onești, jud. Bacău

Jocurile didactice, organizate de cerințele psihologiei învățării, reprezintă un mijloc activ și eficace de instruire și educare a școlarului mic. Jucându-se, elevul va învăța cu plăcere, va fi mai atent și curios să afle cât mai multe lucruri. Copiii timizi devin cu timpul mai activi, mai curajoși și capătă mai multă încredere în capacitățile lor, mai multă siguranță și rapiditate în răspunsuri.

Odată cu intrarea preșcolarului în școală, jocul devine, din activitate principală, una secundară, păstrând încă importante valențe educative. La debutul școlar, locul dominant al jocului este luat de o altă formă de activitate – învățătura. Deși este o sursă de plăcere, relaxare și distracție, jocul are importante funcții și valențe instructiv –formative. Prin joc, copilul dobândește cunoștințe, își dezvoltă percepțiile, exersează deprinderi, își formează reprezentări, socializează, se deprinde să coopereze cu ceilalți copii și cu adulții, își antrenează capacitățile cognitive și voliționale, își exteriorizează emoțiile și sentimentele, își formează caracterul. Jocul contribuie, prin conținutul său, la dezvoltarea intelectului, a afectivității. Orice joc include elemente afective: bucurie, satisfacție, insatisfacție, surpriză. Un rol deosebit îl are jocul în dezvoltarea creativității și inventivității. Jucându-se, copilul învață să respecte reguli și algoritmi, se conformează la normele de comportare socială, morală, dezvoltându-se astfel sub aspectul activității voluntare, își formează însușiri ca: perseverența, stăpânirea de sine, răbdarea, curajul, corectitudinea.

Copilul își îmbogățește viața afectivă prin intermediul jocului și tot acum, dobândește capacitatea de a-și stăpâni emoțiile, oricât de puternice ar fi, pentru că regula jocului o impune. Astfel, jocul îl învață pe micul școlar să trăiască o atitudine pozitivă și să ia atitudine, respingând minciuna, incorectitudinea. Alături de procesele afective, se stimulează și dezvoltarea proceselor motivaționale. Crește interesul pentru cunoaștere și se dezvoltă curiozitatea, se structurează treptat motivația intrinsecă ca o importantă constantă a viitoarelor acțiuni umane.

În cadrul grupului învață să coopereze, să colaboreze cu coechipierii, să-și asume răspunderea actelor sale, își dezvoltă altruismul, spiritul de echipă, comunicarea cu ceilalți, învață să fie tolerant față de cei din jur, să fie atent la dorințele și sugestiile altora, să accepte diversitatea opiniilor.

Este foarte important de știut că, prin joc învățătorul își poate cunoaște elevul. Atunci când se joacă școlarul se dăruiește cu toată ființa sa, își afirmă, de fapt, personalitatea. Fiecare copil are un stil personal de joc și niciun copil nu este trist când se joacă. Copiii își arată în joc voința, stăpânirea de sine, inteligența, temperamentul, caracterul.

Jocul este una dintre sursele cele mai importante de învățare despre relațiile cu ceilalți.

Interacțiunile pozitive cu ceilalți colegi conduc la formarea relațiilor de prietenie, dezvoltarea abilităților de cooperare și rezolvare de conflicte. Totuși, nu toți copiii reușesc să stabilească cu ușurință prietenii. Copiii timizi, deși își doresc să se joace cu ceilalți, au dificultăți în a-și aborda colegii pentru a se juca împreună. În schimb, copiii extrem de entuziaști, cu probleme în controlul propriului comportament, nu au răbdare să fie invitați sau nu cer voie să se alăture celorlalți. Ambele categorii de copii sunt frecvent excluse din activitățile de grup. Ca urmare, ei pot manifesta reacții de stres din cauza respingerii de către ceilalți copii și în timp pot dezvolta stimă de sine deficitară. Percepția eronată a propriei persoane, pe baza experiențelor negative anterioare, îi face excesiv de sensibili la remarcile celorlalți copii și nu le permite dezvoltarea încrederii în capacitatea lor de a rezolva situația.

Jocul didactic: *A avea sau a nu avea o problemă*

Scopul jocului: formarea competențelor sociale, rezolvarea de probleme, recunoaștere și etichetarea corectă a emoțiilor

Obiective: - să identifice posibilele situații problemă;
- să asocieze diferite stări emoționale cu situațiile problemă;
- să eticheteze corect reacțiile emoționale.

Materiale: lista de situații

Situații- *A avea sau a nu avea o problemă*

- ✓ Te joci împreună cu ceilalți. Un copil vine și te lovește.
- ✓ Ți-ai uitat acasă jucăria preferată.
- ✓ Mama îți spune că trebuie să împarți ultima felie de tort cu sora ta/fratele tău.
- ✓ Nu ești invitat la ziua de naștere a prietenului tău cel mai bun.
- ✓ Ai un coleg care râde de tine pentru că nu ai învățat să-ți legi șireturile.
- ✓ Te lovește un copil mai mic decât tine.
- ✓ Ai spart din greșeală vaza preferată a mamei tale.
- ✓ Ceilalți copii se joacă cu coarda, dar nu vor să se joace cu tine.
- ✓ Îți place de unul dintre colegi și vrei să te împrietenești.
- ✓ Prietena ta/prietenul tău nu vrea să se joace decât ce-i place ei/lui.

Desfășurarea jocului:

Se poartă discuții cu elevii despre situațiile problematice propuse în lista de mai sus.

Copiii sunt solicitați să identifice reacțiile emoționale în situațiile prezentate. (*Cum te-ai simți dacă...?*).

Se discută cu elevii cum ar reacționa ei vizavi de situațiile descrise. (*Ce faci în această situație?*).

Se stabilește cu elevii în ce măsură reacțiile propuse de ei sunt adecvate sau nu. (*Credeți că acesta este o idee bună?, Ce altceva putem face în astfel de situații?*).

Observații:

- Se dezvoltă la copii capacitatea de a identifica o situație problemă;
- Copiii asociază conceptul de problemă cu anumite reacții emoționale negative (furie, teamă);
- Facilitează stabilirea și menținerea relațiilor de prietenie cu ceilalți copii.

Bibliografie:

1. Dumitriu, Constanța, (2011), *Psihopedagogia jocului*, Editura Alma Mater, Bacău;
2. Neveanu, Popescu, Paul, (1975), *Copilul și jocul*, Editura de Revistă de Pedagogie;
3. Ștefan, Catrinel, A., Kallay, Eva, 2010, *Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari- ghid practic pentru educatori*, Editura ASCR, Cluj-Napoca, pag.214,284.

ROLUL POVEȘTELOR **ÎN STIMULAREA CREATIVITĂȚII PREȘCOLARILOR**

Prof. Svetlana BORU

Prof. Ana NECOARĂ

Grădinița P.P. "Tinker Bell" Bocșa, jud. Caraș-Severin

1. Creativitatea la vârsta preșcolară

Preșcolarii ne învață, ne fascinează prin farmecul și prospețimea lor, prin sinceritate, inocență, candoare, perspicacitate și creativitate.

Preșcolăritatea este apreciată tot mai mult ca vârsta ce cuprinde cea mai importantă experiență educațională din viața unei persoane. Pe parcursul ei înregistrăm ritmurile cele mai pregnante în dezvoltarea individualității umane și unele din cele mai semnificative achiziții cu ecouri evidente pentru etapele ulterioare ale dezvoltării sale. De aceea, nu putem face abstracție de una din dimensiunile esențiale pentru întreaga dezvoltare și afirmare a personalității – creativitatea.

La copilul de vârstă preșcolară, conceptul de creativitate are anumite particularități. Sensul curent al creativității la copii nu se manifestă ca act finalizat în produse de mare originalitate, ci se referă la potențial, factori sau capacități aptitudinale predictive pentru performanțele de mai târziu, la capacitatea copilului de a acționa prin sine însuși, independent, atât pe plan mintal cât și pe plan practic.

La vârsta preșcolară, creativitatea trebuie stimulată, dezvoltată. Această stimulare cuprinde atât fenomene de activizare, de incitare și susținere, cât și antrenare, cultivare și dezvoltare.

Receptivitatea și curiozitatea copilului, bogăția imaginației, tendința sa spontană pentru nou, pasiunea pentru fabulație, dorința lui de a realiza ceva constructiv și creativ pot fi alimentate și împlinite, pot fi puse în valoare prin solicitări și antrenamente corespunzătoare care astfel pot oferi elemente pozitive în stimularea și cultivarea potențialului creativ propriu vârstei preșcolare. În acest sens, climatul psiho-social în care copiii își desfășoară activitatea constituie un lucru hotărâtor. Climatul caracterizat prin deschidere și stil relaxant, de creație, asigurându-se libertatea de afirmare și expresie independentă, recunoașterea și aprecierea pozitivă, precum și încurajarea, promovarea efortului creativ, participă în mod decisiv la dezvoltarea creativității copiilor.

Creativitatea copilului poate fi atât expresivă, manifestată prin mimică, pantomimică, desen și, de cele mai multe ori, în joc, cât și una procesuală, manifestată în activitățile de repovestire, povestire creată, activități matematice etc.

Creativitatea preșcolarilor este strâns legată de preocupările pe care aceștia le au la grădiniță. Educatoarea are la îndemână o paletă largă de forme prin care poate dezvolta creativitatea copilului. Să-i oferim copilului posibilitatea de a fi spontan și independent, pentru a deveni un adult creativ.

Noi, educatoarele avem menirea să întindem aripile creativității copilului, să-l educăm ca pe o personalitate în devenire.

2. Stimularea potențialului creativ

Ca strategie generală de acțiune în stimularea creativității în învățământul preșcolar este utilă activizarea instructiv-educativă a condițiilor și principiilor învățării de tip creativ. Această învățare presupune, referindu-ne la educarea limbajului, o serie de condiții: antrenarea capacității de elaborare verbală, expresivă a unor povestiri libere; elaborarea independentă a unor povestioare.

Vârsta preșcolară se caracterizează printr-un remarcabil potențial creativ; dacă acesta nu este fructificat, pierderile care se produc sunt mari, iar recuperările ulterioare sunt parțiale și adesea minime. Sarcina primordială a tuturor instituțiilor de învățământ este să cultive creativitatea de timpuriu, pentru a avea certitudinea că mai târziu, persoanele respective își pot valorifica potențialul creativ în direcția elaborării de produse de rară și extremă valoare socială. Este vârsta la care, este imperios necesară stimularea potențialului creativ al copilului, neevidențiat sau neexprimat încă prin cunoașterea și stimularea aptitudinilor. Trebuie cultivate unele valori, precum originalitatea, perseverența, interesele cognitive, dar și cele artistice. Atitudinea adultului față de copil, aprobativă și mai ales participativă, amplifică disponibilitățile creative. Numai un educator deschis, cald, apropiat va putea stimula potențialul creativ al copilului. Ca produs, creativitatea se caracterizează prin noutate, originalitate, utilitate socială și aplicabilitate, valoare, armonie, relevanță.

Preșcolarii au o creativitate naivă, grație fie imaginației bogate, fie curiozității, plăcerii de a fabula, spontaneității specifice vârstei. Acest capital promițător și atât de generos nu trebuie abandonat în voia hazardului. Educatoarea are la îndemână o paletă largă de forme prin care poate exprima și dezvolta zestrea nativă a copilului. Pentru a nu le îngrădi inițiativa, ea trebuie să fie adeseori doar un antrenor, un organizator al activității. Cu cât se oferă mai mult posibilitatea copilului de a fi spontan și independent, cu atât șansele ca acesta să devină o persoană creativă cresc. Educatoarea este cea care trebuie să aprecieze strădaniile copilului, chiar și atunci când ele nu corespund unor criticii riguroase, să-l mobilizeze să-și finalizeze produsele.

La copiii preșcolari are loc o adevărată explozie a imaginației, ceea ce a determinat pe unii pedagogi să afirme că la această vârstă imaginația ar atinge apogeul dezvoltării sale.

Pentru a pune în valoare potențialul creativ al copiilor, educatoarea trebuie să folosească acele metode active, participative, care pun accentual pe libertatea asociațiilor în care copiii devin participanți la găsirea răspunsurilor, pot avea inițiative, pot pune întrebări, pot discuta și pot propune/găsi soluții. Acest lucru se poate realiza aproape în fiecare tip de activitate, cu condiția ca educatoarea să nu obstrucționeze, să nu pună bariere între ea și copil sau să elimine răspunsul, uneori fantezist al copilului numai pentru că ea are în minte un anumit răspuns și insistă până îl obține, celelalte fiind catalogate drept greșite.

Și aici ne oprim cu pași lenți la ceea ce înseamnă povestea în viața preșcolarului - povestea este o deosebită modalitate de cunoaștere a lumii, este un mijloc de comunicare și o bună metodă de instruire. Ea conține adevărurile fundamentale ale vieții. Poveștile depășesc hotarele spațiului și timpului, fiind prima hrană spirituală a copilului care îl învață să judece; o poveste bine spusă poate amuza, demonstra și dezarma. Poveștile îmbogățesc deprinderile de a comunica, îmbogățesc vocabularul, cultivă sentimente frumoase, stimulează imaginația și creativitatea, educă spiritul de sacrificiu, altruism, solidaritate, dreptate.

Tematica operelor literare expuse în activitatea de povestire se diferențiază de la o grupă la alta, astfel încât la grupa mare povestirile devin mai complexe, având ca scop sesizarea planului real și a celui ireal, stimularea creativității copiilor, exersarea capacității de comunicare.

Prin intermediul povestirii, copilul se eliberează de egocentrism întrucât se identifică în plan imaginar cu personajele în care găsește ceva din el însuși și ceva din personaje, în el. Cu fiecare reluare a textului (de către cineva din familie sau educatoare) se sedimentează acțiunile, personajele și mai ales materialul verbal. Pentru preșcolar, adultul care îi citește povestea este și autorul, martorul întâmplărilor povestite, magicianul care deschide ușa unei lumi nebănuite, actorul, și mai ales modelul de vorbire și povestire.

Audierea poveștilor permite familiarizarea copiilor cu structura basmului popular și cu o serie de procedee imaginative ca: amplificarea (Flămânzică, Gerilă, Zmeul), diminuarea (Degețica, Degețel), multiplicarea (Balaurul cu 7 capete, Capra cu trei iezi, Cei șapte pitici), aglutinarea. Descoperirea semnificațiilor, formularea titlurilor amplifică fluiditatea și flexibilitatea.

Repovestirea liberă se caracterizează printr-o mai mare libertate a imaginației copiilor. Ei repovestesc în funcție de preferință și de receptarea afectivă. Dacă atitudinea adultului este permisivă, copilul introduce personaje noi (de cele mai multe ori întâlnite în alte povești), modifică întâmplările, îmbogățește acțiunile, propune situații de prevenire a unor situații neplăcute. Totuși, este necesar să se asigure o succesiune logică a repovestirii și să se acorde atenție exprimării corecte, nuanțate.

3. Poveștile copiilor – produs al creativității

Povestirile copiilor constituie un exercițiu de compunere și trebuie privite ca un produs al creativității copiilor, care trebuie stimulat și dezvoltat. Aceste povestiri create de copii sunt pentru noi, educatoarele, sunetul clopoțelului de la această fereastră. Ele fiind mai bogate în conținut cu cât materialele puse la dispoziția copiilor sunt prezente în sala de grupă (imagini sugestive, siluete ale unor personaje, marionete).

Copiii trebuie să-și imagineze locuri, întâmplări, fapte care s-au petrecut sau se pot petrece în viitor, ca în lumea reală, ca în filme de desene animate ori ca în vis. Copilul este independent în expresie, își manifestă nestingherit inițiativa, spontaneitatea și fantezia inepuizabilă. Atitudinea creatoare pe care o are față de limbaj depinde de natura mesajului pe care îl transmite și de posibilitățile sale intelectuale, lingvistice, afective. Povestirile lui sunt scurte, fără explicații întinse, oarecum incorecte, dar uneori pot avea o savoare deosebită. Sunt situații în care, prin povestirile create, proiectează asupra personajelor propriile sale dorințe, preferințe, probleme. Va fi stimulat să introducă personaje noi, să înlănțuie și să complice acțiunile, să organizeze logic discursul verbal, să introducă în aceeași povestire personaje din povești diferite, să se îndepărteze de poveștile știute, combinându-le sau transformându-le. Punctele verbale, întrebările și exclamațiile retorice ale educatoarei, ca răspuns la întrebările copilului, încurajările verbale și nonverbale, ascultarea activă,

aprecierea formulărilor și soluțiilor neobișnuite, inedite sunt menite să stimuleze actul creativ. Orice întrerupere blochează șirul combinărilor și recombinațiilor verbale și de imagini.

Un loc deosebit între modalitățile de manifestare a potențialului creativ îl are povestirea creată pe baza unui șir de imagini. Tablourile reprezintă adevărate texte iconice pe care copilul învață să le citească în mod creativ. Descifrarea conținutului nu se limitează numai la descifrarea imaginilor, ci devine chiar o adevărată creație verbală. După descifrarea tabloului, copiii pot pune întrebări, pot formula titlul acestuia, pot să se completeze unul pe celălalt.

Povestiri după desenele copiilor reprezintă o modalitate inedită de dezvoltare a creativității preșcolariilor, reprezintă activități cu valoare evaluativă și nu în ultimul rând, sunt o legătură eficientă între două domenii de cunoaștere: cel estetic și creativ și domeniul limbă și comunicare.

Pentru educarea limbajului copiilor și a spiritului lor creativ, am organizat și povestiri după jucării. În acest scop, am pus în fața copiilor câteva jucării atrăgătoare (o păpusă, un ursuleț, un iepuras, un tigru, o mașină). Copiii au fost invitați să-și aleagă o jucărie sau două și, în legătură cu ele, să realizeze o scurtă povestire. Din experiență, pot afirma că povestirile după o singură jucărie frânează potențialul creator al copiilor, de aceea se folosesc mai multe jucării, iar copiii au posibilitatea să-și aleagă acele jucării care îl inspiră.

Educatorea are sarcina didactică de a stimula imaginația și de a încuraja originalitatea copiilor.

Având, la grupa mare, ca temă „Poveștile copilăriei”, mi-am propus, pe lângă verificarea și consolidarea cunoștințelor copiilor despre povești, personaje, autori, și dezvoltarea creativității acestora.

Într-un mediu educațional atent amenajat, stimulativ, merit să îi transpună în atât de mult îndrăgita și fascinantă lume a imaginarului, am regizat un singur joc, cu mai multe variante. Astfel, am pregătit sub formă de surpriză un castel al eroilor din povești, din care bagheta magică a scos pe rând cele mai îndrăgite personaje (păpuși din trusa de teatru de păpuși). După ce le-au recunoscut, au spus din ce povești fac parte, ce alte personaje pozitive și negative își mai amintesc din acea poveste, care este autorul, am numărat personajele, am raportat numărul corespunzător la cantitate, am sesizat povestea cu cele mai multe personaje, cea cu cele mai puține (variantele pot fi stabilite în funcție de obiectivele pe care dorim să le realizăm). Copiii au fost invitați în continuare să se joace „de-a poveștile”.

La centrul „Joc de rol” le-am pregătit recuzita necesară (costume, pălării, măști etc), dându-le posibilitatea să se costumeze în ce personaj doresc, spunându-le să se gândească la o scurtă poveste despre personajul imaginat sau la o mică ghicitoare, un mic rol pe care să îl interpreteze pe scena improvizată dinainte.

La centrul „Artă” le-am sugerat, cu materialele alese de ei, să redea o scenă, un personaj imaginar dintr-o poveste inventată de ei.

La centrul „Bibliotecă” vor decora cu semne grafice cunoscute sau inventate de ei rochița unei prințese alese de ei din povestea preferată.

La centrul „Construcții” vor realiza câte un adăpost pentru personajul din povestea imaginată de ei (un castel, o casuță, o colibă).

În continuare, după ce a avut loc pe scenă prezentarea tuturor personajelor inventate, vizionarea expoziției cu lucrările copiilor de la artă, bibliotecă și construcții, am organizat un bal mascat, dansând pe melodii cunoscute din povești, fiecare creând figuri de dans cât mai originale și mai reprezentative pentru personajul pe care îl reprezintă.

Organizând și desfășurând astfel de activități, am reușit să dezvolt la preșcolari independența în acțiune și gândirea creatoare, astfel: fiecare preșcolar a fost solicitat să contribuie individual sau la

grupul din care făcea parte cu un aport creativ după puterile sale, deoarece potențialul creativ diferă de la individ la individ.

Receptivitatea și curiozitatea copilului, bogăția imaginației, tendința sa spontană către nou, pasiunea pentru fabulație dorința lui de a realiza ceva constructiv, creativ pot fi “alimentate” și împlinite efectiv, pot fi puse adecvat în valoare prin solicitări și antrenamente corespunzătoare care astfel pot oferi multiple elemente pozitive în stimularea și cultivarea potențialului creativ propriu vârstei preșcolare. Astfel, prin jocul didactic „Dacă aș fi”, am urmărit să îi determin pe copii să se transpună în lumea imaginară și să empatizeze cu un anumit personaj din poveste sau creat de ei înșiși. Am obținut, cum era de așteptat, răspunsuri diferite, de la copil la copil, în funcție de imaginația și de puterea de empatizare a fiecăruia, cât și de propria creativitate. Exemple de răspunsuri ale copiilor: „dacă nu aș fi copil, mi-ar plăcea să fiu o floare de trandafir și să îi înțep cu spinii pe cei care vor să îmi rupă tulpina” sau „dacă nu aș fi copil mi-ar plăcea să fiu câțel și să îi mușc pe cei care vor să mă lovească” sau „aș vrea să fiu o pasăre și să zbor deasupra oamenilor și clădirilor” sau „aș vrea să fiu o floare frumoasă și să mă admire toți oamenii și copiii” sau „aș vrea să fiu fată de împărat să am multe jucării” etc. Pentru a evita tendința de imitație a copiilor, mi-am propus să desfășor acest joc individual sau am cerut copiilor să deseneze ceea ce vor să fie și ulterior să exprime verbal.

Dintre activitățile menite să dezvolte creativitatea copiilor și pe care le-am desfășurat aș mai putea enumera: ”Ce titlu se potrivește?” - joc interactiv prin care copiii sunt puși în situația de a găsi titlul potrivit unei povești, unei poezii, unui tablou; „A fost odată” - poveste creată de copii, cu început dat, după o jucărie sau fără, schimbarea finalului povestirii, să continue dincolo de finalul povestirii, să introducă personaje noi, imaginare; „A doua mea casă” - mobilizarea copiilor în ornarea sălii de grupă sau amenajarea centrului tematic cu materiale puse la dispoziție; „Magicianul”- lucrări practice cu materiale din natură, pe care copiii să le transforme în diferite obiecte fără a folosi modelul educatoarei sau alte surse de inspirație, bineștiut fiind faptul că la această vârstă copiii au tendința de a imita (de exemplu coaja de nucă devine o buburuză, cartoful un arici, varza mică și un cartofior o lebadă etc.).

Creativitatea ca produs se caracterizează prin noutate, originalitate, utilitate socială și aplicabilitate, valoare, armonie, relevanță. Desigur, nu putem formula aceste cerințe pentru “produsele preșcolarilor”. Pentru ei noutatea și originalitatea au numai valoare subiectivă. În general, la această vârstă, copilul are tendința de a-l imita pe celălalt și de a repeta cuvintele care au fost apreciate de adult. De aceea se impune orientarea preșcolarului spre original și util. Astfel, educatorul va avea grijă să aprecieze toate strădaniile copilului, chiar și atunci când ele nu corespund unor criterii riguroase și să-și finalizeze produsele.

Produsele preșcolarului exprimă, printre altele, nevoile, dorințele, trăirile sale afective care au stat la baza combinărilor creative, dar și specificul și nivelul de dezvoltare al potențialului creativ. Pentru aceasta este nevoie de acțiuni continue și organizate de stimulare și acțiune, de multă răbdare din partea tuturor factorilor educaționali.

Un mijloc important pentru a-l face pe copil să acționeze într-o direcție sau alta, pentru a-i mobiliza întregul potențial psihic creativ constă în a-l introduce în diverse activități și situații care să-l determine la o participare activă, a-i pune la dispoziție materiale stimulative, creative, a-l încuraja continuu în a-și exprima ideile, trăirile, gândurile și cunoștințele.

Preșcolarii creativi se diferențiază de obicei de restul grupului prin diferite comportamente specifice, și dacă li se permite acest lucru, își dezvoltă în mod liber creativitatea. Ei sunt foarte curioși, vin cu soluții neobișnuite, cu idei originale, au inițiativă și un spirit de observație foarte bine dezvoltat, văd conexiuni între elemente aparent fără nici o legătură, pun întrebări adecvate, caută alternative și explorează noi posibilități, manipulează și controlează simultan mai multe idei, învață

ușor și rapid, au o memorie bună, un vocabular foarte bine dezvoltat, găsesc căi neobișnute pentru soluționarea problemelor, au o imaginație vie și o capacitate deosebită de a compune povești.

ROLURILE PROFESORULUI **ÎN MANAGEMENTUL CLASEI DE ELEVI**

Prof. Ana-Maria BUTCARU
Liceul Tehnologic Bâlteni, jud. Gorj
Școala Gimnazială Nr.1 Peșteana-Jiu

Abstract: In this work there are presented some discipline problems encountered by the teacher during the didactic activity and it is also presented the way in which the learning process is influenced by the inappropriate behaviour of the students. In order to avoid these there were also presented the five roles of the teacher in class management (controller and facilitator, organiser, prompter, participant and tutor) and the use of three types of student groupings in organising a class (lockstep, pair work and group work). For those who want to follow a didactic career there are given some advice in order to obtain optimal results in working with students.

Mergand la o noua scoala unde intalnesti nu numai elevi noi, dar si personal nou este un lucru care te sperie. Tu vei dori sa faci o impresie buna in fata tuturor. Asta inseamna ca va trebui sa le demonstrezi atat copiilor cat si personalului ca sti ce faci, si anume, ca sti sa conduci o clasa de elevi. Astfel ca, problema consta in gasirea tehnicilor si abilitatilor de care ai nevoie pentru a tine clasa de elevi sub control.

Disciplina in clasa de elevi este o chestiune importanta atat pentru elevi cat si pentru profesori. Comportamentul neadecvat poate fi clasificat in doua categorii. Prima categorie cuprinde acel comportament care intrerupe procesul de invatare, iar cea de-a doua categorie cuprinde comportamentele care cauzeaza intreruperi in timpul lectiilor. Ambele categorii cauzeaza probleme profesorilor si elevilor, dar clasificandu-le poate ajuta profesorul sa afle motivul pentru care elevul se comporta astfel. Desfasurand un program de disciplina in cadrul clasei de elevi a dovedit faptul ca ajuta la obtinerea unui climat pozitiv pentru invatare. Atunci cand pui in aplicare un program de disciplina este recomandat sa incluzi urmatoarele trei componente: reducerea posibilitatii de aparitie a unui comportament neadecvat, sustinerea unui comportament adecvat pentru reducerea celui neadecvat. De asemenea am invatat ca regulile clasei, rutina clasei, aranjarea corecta a elevilor si lectiile bine planificate ajuta la reducerea comportamentului neadecvat. Exista o varietate de moduri si motive pentru care elevii se comporta astfel in clasa. Dintre felurile de comportament ale elevilor mentionam accesese de furie, tipatul, autoranirea, agresivitate catre ceilalti, distrugerea de bunuri si nerespectarea instructiunilor. Dintre cauzele care determina comportamentul neadecvat mentionam problemele familiale, nevoia de atentie si dezabilitati mentale. Acestea sunt lucrurile de care trebuie sa tin cont ca profesor si cu care ma voi intalni zilnic deoarece fiecare elev este diferit. Ca profesor trebuie sa tin jurnale, sa vorbesc cu parintii si consilierii. Trebuie sa fac tot ce imi sta in putinta pentru a ajuta copilul si a mentine controlul in clasa.

In cele ce urmeaza voi prezenta diferite aspecte ce tin de managementul clasei de elevi, incluzand rolurile profesorului, modul de organizare a elevilor in timpul lectiei si comportamentul neadecvat al acestora. Abilitatile de organizare a clasei sunt importante din moment ce asigura succesul profesorului si a activitatilor ce trebuie desfasurate. Cele mai eficiente activitati pot fi aproape de nici un folos daca profesorul nu le organizeaza in mod corect, iar comportamentul neadecvat poate distruge cele mai bune clase daca nu este tinut sub control. Profesorii care nu folosesc diferite tipuri de organizare a elevilor pot sa piarda oportunitati valoroase de a crea o atmosfera cooperanta in clasa si de a maximiza practica elevului.

Modul in care profesorul se comporta in diferitele tipuri de activitati se va schimba potrivit naturii activitatii. J. Harmer considera ca cea mai importanta distinctie trebuie sa fie facuta intre rolurile de conducator autoritar si acela permisiv ale profesorului, din moment ce aceste doua concepte reprezinta finalitati opuse ale unui climat de control sau libertate. Cel autoritar sta in fata clasei precum un dictator care controleaza totul; cel permisiv mentine stafeta jos pentru a face posibila descoperirea proprie a elevului.

Profesorii autoritari controleaza nu numai ceea ce fac elevii, dar si cand acestia vorbesc si cum vorbesc. Profesorul autoritar este strans legat de imaginea pe care acestia o formeaza despre ei. Unii din ei par sa fie conducatori din nastere, pe cand altii nu sunt prea vorbareti si se simt mai fericiti atunci cand elevii interactioneaza. Acolo unde profesorii sunt dependenti de a fi centrul atentiei gasesc dificil faptul de a nu indeplini rolul de conducator, iar lucrul acesta are si avantaje si dezavantaje. Putem sa ne amintim de profesorii nostri care erau capabili sa ne inspire. Unii au acest dar de a te inspira si motiva chiar daca par sa nu-si slabeasca controlul. Profesorii care sunt capabili sa combine rolul de conducator cu o „performanta” buna sunt extrem de placuti sa fie ascultati si observati. Atunci cand profesorii se comporta autoritar tind sa vorbeasca mult, in timp ce elevii se pot simti inconfortabil in ceea ce priveste posibilitatile lor de a comunica. Trebuie reamintit faptul ca profesorul, vorbind la nivelul de intelegere al elevului, acesta este sursa cea mai importanta de asimilare a informatiilor necesare. Este vital ca actiunea de a controla sa fie una relaxanta pentru a oferi elevilor posibilitatea de a invata. Chiar in timpul creativitatii imediate profesorul va trebui sa mai dea drumul din stransoare, iar in timpul activitatii comunicative si de scriere rolul acestuia trebuie sa fie unul fundamental diferit, altfel elevii nu vor putea sa participe la activitate in mod adecvat.

In mod evident, o mare parte din meseria profesorului este aceea de a evalua munca elevilor, sa vada cum se descurca sau cum s-au descurcat acestia. Acest lucru nu este important doar din punct de vedere pedagogic, dar elevii evident se asteapta sa fie evaluati, chiar dupa activitatile comunicative. In timpul reproducerii, cand profesorul detine controlul total, greselile elevului vor fi corectate pe loc. Rolul profesorului este de a-i arata unde-i greseala si de a-l ajuta pe elev sa vada ce a gresit astfel incat sa o poata indrepta. Corectia usoara se refera la a-l ajuta pe elev sa depisteze greseala, dar sa nu faca mare caz din lucrul acesta. Pe cand in cazul reproducerii, se insista ca elevul sa repete propozitia, fraza sau cuvantul corect odata ce i s-a spus care este greseala. Acest tip de corectie usoara, folosita in mod corect, nu va distruge atmosfera lucrului in pereche sau a conversatiei. Organizarea feedback-ului are loc atunci cand elevii au avut de indeplinit o sarcina si, o astfel de evaluare are menirea de a le arata elevilor stadiul de progres sau regres in care se afla si de a-i indruma in vederea rezolvarii problemei. In cazul in care elevii sunt implicati intr-o activitate comunicativa profesorul va inregistra greselile care sunt facute astfel incat acestea sa fie aduse la cunostinta in contextul unui feedback adecvat.

Poate ca cel mai important si cel mai dificil rol pe care un profesor poate sa-l indeplineasca este acela de organizator. Succesul multor activitati depinde de o organizare buna si cunoasterea exacta a ceea ce au de facut elevii. Principalul scop al profesorului atunci cand isi organizeaza o activitate este acela de a spune elevilor despre ceea ce vor vorbi, de a da instructiuni clare despre sarcina pe care o au de efectuat, de a asigura desfasurarea activitatii si apoi de a organiza feedback-ul la final. Organizarea unei activitati si instructiunile pe care le da profesorul sunt de importanta vitala deoarece, de moment ce elevii nu au inteles clar ce au de facut, ei nu vor putea sa duca la capat in mod satisfactor sarcina lor.

De multe ori profesorul trebuie sa incurajeze elevii sa participe sau trebuie sa faca sugestii despre felul in care elevii sa continue activitatea in momentul in care apare tacerea sau cand acestia nu stiu cum sa procedeze, iar acesta este unul dintre rolurile impotante ale profesorului si anume cel al prompter-ului. Rolul prompter-ului trebuie sa fie indeplinit cu discretie deoarece, daca profesorul este prea agresiv el incepe sa preia controlul asupra elevilor, iar ideea este aceea ca el sa-i ajute doar daca este neaparata nevoie.

Un alt rol important al profesorului este acela de participant. Nu exista nici un motiv pentru care profesorul sa nu participe in aceeasi masura in desfasurarea unei activitati mai ales cand activitati precum simularea au loc. pericolul este acela ca profesorul are tendinta de a domina, iar elevii vor aproba lucrul acesta si se vor astepta ca el sa se intample. Totul depinde de profesor ca asta sa nu se intample. Profesorilor nu ar trebui sa le fie frica sa participe de moment ce lucrul acesta nu numai ca va imbunatatii probabil atmosfera in clasa, dar va oferi elevilor sansa de a practica engleza cu cineva care o vorbeste mai bine decat ei.

In cazul neinterventiei profesorului intr-o activitate comunicativa ce are loc in clasa, acesta este lasat, intr-o anumita masura, fara nimic de facut. Mai exista insa doua roluri foarte importante oricum. Unul se refera la faptul de a fi constient de ceea ce se intampla ca evaluator – desi in mod discret – iar celalalt se refera la faptul ca trebuie sa fii o buna sursa de informatii ambulanta . cu alte cuvinte profesorul trebuie intotdeauna sa fie pregatit pentru a oferi ajutor in caz de nevoie.

Profesorul ca supraveghetor se refera la cineva care actioneaza precum un antrenor si ca o sursa de informatii atunci cand elevii sunt implicati in lucrul individual, astfel cerand doar sfatul si indrumarea profesorului. Acesta este rolul pe care profesorul il adopta in cazul in care elevii lucreaza pe cont propriu sau cand lucreaza la un proiect cu tema la alegere. Acest rol de indrumator este potrivit mai ales la nivelul mediu si cel avansat.

Ca profesor tu vei dori sa-ti dezvolti propriile abilitati in vederea atingerii unor rezultate mai bune in procesul de predare-invatare. Dar profesorii pot evolua atat pe cont propriu cat si cu ajutorul colegilor. Cea mai buna cale pentru a realiza acest lucru este prin investigarea a ceea ce se intampla, observand ce merge sau nu merge bine in clasa, aplicand noi tehnici si activitati si evaluand cunostintele elevilor. Profesorii care cauta sa-si imbunatateasca cunostintele despre ce inseamna invatarea si despre ce functioneaza bine vor gasi activitatea de predare a englezei una foarte compensatorie.

In organizarea unei clase de elevi profesorul foloseste diferite forme de grupare a acestora dintre care mentionam:

- Lucrul individual (lockstep) este forma de organizare in care toti elevii lucreaza cu profesorul si in care toti sunt implicati in aceeasi activitate, au acelasi ritm de lucru. Aceasta este metoda traditionala de predare si este foarte potrivita pentru stadiul reproductiei. Avantajele acesteia sunt: elevii sunt concentrati, profesorul este sigur ca toti aud ceea ce li

se spune, iar profesorul constituie un model bun in ceea ce priveste pronuntia corecta a limbii engleze si de folosire a acesteia. Dezavantajele sunt ca studentii au putine sanse de a o exersa, iar procesul de invatare se desfasoara adesea cu o viteza gresita: profesorul este prea lent pt elevii buni si prea rapid pentru cei care nu sunt asa de buni. Acest tip de organizare nu este potrivit pentru activitatea de comunicare.

- **Lucrul in pereche** este forma de organizare in care elevii lucreaza in perechi in acelasi timp. Avantajele sunt: permite tuturor elevilor sa foloseasca limba in acelasi timp si ii incurajeaza sa coopereze. Dezavantajele sunt ca elevii pot reveni la limba materna, pot face greseli care raman necorectate si indisciplina. Rolurile profesorului in astfel de organizare sunt acelea de evaluator, prompter si sursa de informatii.
- **Lucrul pe grupe** este forma de organizare in care toti elevii lucreaza grupati in acelasi timp; numarul ideal de elevi este patru, dar poate sa varieze intre trei si sase membrii. In cazul unei dezbateri va trebui sa alegi un numar diferit de oarece ei trebuie sa scrie. Avantajele folosirii acestui tip de organizare sunt: oferirea posibilitatii de comunicare intre elevi in limba engleza, este mai dinamica decat munca pe perechi, mai multi elevi sunt implicati si este o posibilitate mai mare de discutie, de asemenea este mai relaxanta. Dezavantajele sunt: revenirea la limba materna incorectitudinea si indisciplina.

Probleme ce tin de disciplina

Trebuie sa fii constient de faptul ca in clasa o buna disciplina nu este sinonima cu tacerea absoluta deoarece foarte des elevii trebuie sa fie activ implicati in folosirea limbii.

Exista activitati in timpul carora trebuie sa fie liniste si exista activitati precum lucrul in echipa, lucrul pe grupe in care elevii trebuie sa vorbeasca, iar ceea ce trebuie sa faca profesorul in acest ultim caz este sa se asigure ca nivelul zgomotului nu este prea ridicat astfel incat sa deranjeze celelalte clase.

Exista doua principii: disciplina buna rezulta dintr-un mod de predare bun, iar buna disciplina incepe cu planuri de lectie foarte bine puse la punct. Profesorul poate sa simpatizeze, sa empatizeze elevii dar intotdeauna din pozitia sa de profesor. Depasind limita pentru a deveni din nou elev distruge imaginea sa de profesor si neutralizeaza potentialul sau. Primele cateva saptamani din anul scolar sunt in mod special importante in stabilirea atmosferei dorite in clasa. Profesorul trebuie sa elimine toate posibilele probleme de disciplina inainte ca acestea sa devina obisnuite. El se relaxa mai tarziu in timpul anului daca asa doreste, dar este cu mult mai dificil sa-ti resatabilesti autoritatea daca ai pierdut-o.

In timpul primelor doua lectii elevii cantaresc profesorul dupa care incearca sa testeze cat de departe pot merge si din cauza aceasta comportamentul profesorului in aceasta perioada este crucial. Trebuie sa stabilesti un cod de reguli si sa fii consecvent in aplicarea lor. Daca ceva se intampla, trebuie sa actionezi rapid si pentru a face lucrul acesta ai nevoie sa sti numele elevilor si sa depistezi potentialele dificultati mai inainte. Trebuie sa le dai impresia elevilor ca sti ceea ce se petrece. Observa comportamentul elevului dar adreseaza-te lui atunci cand faci altceva pentru a-i da impresia ca tu sti totul. Comporta-te de parca ai fi singura pe tot si trebuie sa ai in vedere si comportamentul tau non-verbal. Trebuie sa stai intr-un loc de unde sa fii vazut si auzit de toti si poti arata mai multa autoritate plimbandu-te printre randuri. Atunci cand explici sau dictezi trebuie sa stai nemiscat; daca vei continua sa te plimbi atentia elevilor va devia de la ceea ce spui sau faci.

Capteaza atentia tuturor inainte de a te apuca sa le explici ceva, iar planul si mijloacele didactice sa fie pregatite. Daca vei dori sa folosesti echipament audio-vizual asigura-te ca sti sa-l folosesti.

Trebuie sa fii capabila sa supraveghezi toti elevii tot timpul. Vorbeste cu toti elevii care incep sa-si piarda interesul; incurajeaza-i pe toti sa raspunda la intrebari fie ca au fost sau nu ascultati. Fii atent la cat de tare sau clar te exprimi, dar nu tipa si fii de asemenea expresiv; simte pulsul clasei pentru a putea face schimbari de plan pe parcursul lectiei. Foloseste exemplele in schimbul unor explicatii abstracte; tine elevii ocupati si nu lasa teme pentru acsa pe ultimul minut. Nu le spune ca tema de zi va fi una foarte dificila; nu exersa prea multe forme in același timp; pastreaza contactul vizual cu clasa. Variaza metodele de predare; cand critici sa nu le ranesti sentimentele si sa nu-i patronezi; poti folosi umorul, dar nu sarcasmul. Nu face un elev sa se simta prost in fata colegilor sai; cand corectezi o greseala facuta de un elev directioneaza-ti comentariile catre intreaga clasa. Daca ai o problema serioasa de disciplina evita confruntarea.

In cazul in care un elev se comporta urat trebuie sa iei masuri. Poti schimba activitatea, iar apoi dupa ora vorbeste cu elevul respectiv. Da-i o sansa pentru a-si explica experimentul. Daca acesta se comporta la fel poti vorbi cu parintii copilului sau poti incerca sa ceri ajutorul institutiei in care lucrezi. Evita umilirea sau asaltul fizic.

Un singur lucru mai ramane de spus si acesta este: pentru a elimina rutina si stresul trebuie sa adaugi niste arta in curriculum. Multi profesori nu realizeaza cum zece minute de colorat poate sa elibereze de stres chiar si pe adulti. Arta permite elevilor sa aiba putin timp pentru ei, dar reprezinta si o modalitate de exprimare a modului in care se simt. In acest timp se recomanda sa nu le dai o tema anume, dar sa-i aprovizionezi cu uneltele de care au nevoie pentru a realiza ce doresc.

Bibliography:

1. Cristea, G., *Managementul lectiei*, Editura Didactica si Pedagogica, R.A., Bucuresti, 2003 ;
2. Dewey, J., *Trei scrieri despre educatie. Copilul si curriculum-ul. Scoala si societatea. Experienta si educatie*, Editura Didactica si Pedagogica , Bucuresti, 1997;
3. Gilly, M., *Elev bun – elev slab*, Editura Didactica si Pedagogica , Bucuresti, 1976;
4. Hadfield, J., *Classroom Dynamics*, Oxford University Press, 1990;
5. Harmer, J., *The Practice of English Language Teaching*, Pearson Education Limited, 2001;
6. Iucu, R., *Managementul si gestiunea clasei de elevi. Fundamente teoretice si metodologice*, Editura Polirom, Iasi, 2000;
7. Mitrofan, N., *Aptitudinea pedagogica*, Editura Didactica si Pedagogica , Bucuresti, 1988;
8. Mitrofan, N., *Stiinta managementului. Teorie si practica*, Editura Tempus , Bucuresti, 1999;
9. Underwood, M., *Effective Class Management*, Cambridge University Press, 1987.

ÎNVĂȚAREA PRIN JOC LA CLASA PREGĂTITOARE

Prof. înv. primar Carmen BĂLĂNICĂ
Școala Gimnazială „Ștefan Luchian” Moinești, jud. Bacău

Una dintre cele mai importante forme de manifestare a copilului este jocul.

În mod obișnuit o asemenea activitate este izvorâtă din nevoia de acțiune, de mișcare a copilului o modalitate de a-și consuma energia sau de a se distra, un mod plăcut, de a utiliza timpul liber, și nu numai.

Jocul reprezintă un ansamblu de acțiuni și operațiuni care urmăresc obiective de pregătire intelectuală, tehnică, morală, fizică a copilului.

Încorporat în activitatea didactică, elementul de joc imprimă acesteia un caracter mai viu și mai atrăgător, aduce varietate și o stare de bună dispoziție funcțională, de veselie și bucurie, de destindere, ceea ce previne apariția monotoniei și a plictiselii, a oboselii.

Jocul didactic este un tip specific de activitate prin care învățătorul consolidează, precizează și chiar verifică cunoștințele elevilor, le îmbogățește sfera lor de cunoștințe, pune în valoare și le antrenează capacitățile creatoare ale acestora.

Atunci când jocul este utilizat în procesul de învățământ, el dobândește funcții psihopedagogice semnificative, asigurând participarea activă a elevului la lecții, sporind interesul de cunoaștere față de conținutul lecției.

Odată cu împlinirea vârstei de 6 ani, în viața copilului începe procesul de integrare în viața școlară, ca o necesitate obiectivă determinată de cerințele instruirii și dezvoltării sale multilaterale.

De la această vârstă, o bună parte din timp este rezervată școlii, activității de învățare, care devine o preocupare majoră. În programul zilnic al elevului intervin schimbări impuse de ponderea pe care o are acum școala, schimbări care nu diminuează însă dorința lui de joc, jocul rămânând o problemă majoră în perioada copilăriei.

Știm că jocul didactic reprezintă o metodă de învățământ în care predomină acțiunea didactică simulată. Această acțiune valorifică la nivelul instrucției finalitățile adaptive de tip recreativ proprii activității umane, în general, în anumite momente ale evoluției sale ontogenice, în mod special.

Psihologia jocului evidențiază importanța activării acestei metode mai ales în învățământul preșcolar și primar. Analiza sa permite cadrului didactic valorificarea principalelor cinci direcții de dezvoltare, orientate astfel :

- de la grupurile mici spre grupurile tot mai numeroase ;
- de la grupurile instabile spre grupurile tot mai stabile ;
- de la jocurile fără subiect spre cele cu subiect ;
- de la șirul de episoade nelegate între ele spre jocul cu subiect și cu desfășurare sistematică ;
- de la reflectarea vieții personale și a ambianței apropiate, la reflectarea evenimentelor vieții sociale”(Elkonin).

Această metodă dinamizează acțiunea didactică prin intermediul motivațiilor ludice care sunt subordonate scopului activității de predare-evaluare într-o perspectivă pronunțat formativă. Modalitățile de realizare angajează următoarele criterii pedagogice de clasificare a jocurilor didactice.

-după obiectivele prioritare: jocuri senzoriale (auditive, vizuale, motorii, tactile), jocuri de observare, jocuri de dezvoltare a limbajului, jocuri de stimulare a cunoașterii interactive ;

-după conținutul instruirii: jocuri matematice, jocuri muzicale, jocuri sportive, jocuri literare/ lingvistice ;

-după forma de exprimare : jocuri simbolice, jocuri de orientare, jocuri de sensibilizare, jocuri conceptuale, jocuri-ghicitori, jocuri de cuvinte încrucișate ;

-după resursele folosite: jocuri materiale, jocuri orale, jocuri pe bază de întrebări, jocuri pe bază de fișe individuale, jocuri pe calculator ;

-după regulile instituite: jocuri cu reguli transmise prin tradiție, jocuri cu reguli inventate, jocuri spontane, jocuri protocolare ;

-după competențele psihologice stimulate: jocuri de mișcare, jocuri de observație, jocuri de imaginație, jocuri de atenție, jocuri de memorie, jocuri de gândire, jocuri de limbaj, jocuri de creație.

Prin joc, elevii pot ajunge la descoperiri de adevăruri, își pot antrena capacitatea lor de a acționa creativ, pentru că strategiile jocului sunt în fond strategii euristice, în care se manifestă istețimea, spontaneitatea, inventivitatea, inițiativa, răbdarea, îndrăzneala, etc. Organizarea unor activități cu adevărat *interactive* va avea rezultat profitabil.

Jocurile au ca finalitate :

- **dezvoltarea motricității fine:** jocuri de construcție; confecționarea de jucării din materiale naturale; jocuri de dicție;

- **dezvoltarea inteligenței spațiale :** puzzle; tangram; cuvântul ascuns; jocuri de identificare a poziției silabelor în cuvânt, elementelor într - un experiment, elementelor lipsă dintr - o reprezentare; jocuri cu numere; jocuri de completare a unor modele repetitive reprezentate prin obiecte, numere, desene;

- **dezvoltarea gândirii divergente:** cuburi colorate; jocuri de combinatorică care se pot utiliza chiar dacă elevii nu găsesc soluții concrete; cuvântul opus (iad; adună);

- **dezvoltarea gândirii simbolice:** domino matematic; jocul de cărți, mimă ;

- **dezvoltarea gândirii convergente:** gruparea numărului dat de obiecte; sortare de obiecte cu numărare din nou; cântarea alternativă (cântare vocală + bătutul ritmului , + cântare în gând ...); leagă 2 câte 2 cuvintele (tu; vin; dor; de); ...

- **dezvoltarea posibilităților de anticipare:** jocuri cu bețișoare (câte doi, pe rânduri; „cel care ia ultimul bețișor de pe masă pierde“); cuvântul pierdut (propoziții eliptice); etc.

Jocurile copiilor devin metodă de instruire în cazul în care ele capătă o organizare și se succed în ordinea implicată de logica cunoașterii și a învățării.

În acest caz, intenția principală a jocului nu este divertismentul, rezultat din încercarea puterilor, ci învățătura care pregătește copilul pentru muncă și viață. Pentru a atinge aceste scopuri, jocul didactic trebuie să fie instructiv, să le consolideze cunoștințele.

El poate fi folosit atât ca metodă de predare-învățare, dar mai ales ca mijloc util de consolidare și aplicare desfășurat metodic. Copilul învață cu plăcere, devine interesat față de activitatea ce se desfășoară, cei timizi devin cu timpul mai volubili, mai activi, mai curajoși și capătă mai multă încredere.

El reprezintă o activitate de bază, care contribuie la dezvoltarea intelectuală a copiilor, având un rol deosebit în amplificarea acțiunii formative, în primul rând, prin faptul că poate fi inclus în structura activității comune, realizând în felul acesta o continuitate între activitatea de învățare și cea de joc. Încorporat în activitatea didactică, elementul de joc imprimă acesteia un caracter mai viu și mai atrăgător, aduce varietate și o stare de bună dispoziție funcțională, de veselie și bucurie, de destindere, ceea ce previne apariția monotoniei, a plictiselii și a oboselii.

Atunci când jocul didactic este utilizat în procesul de învățământ, „el dobândește funcții psihopedagogice semnificative, asigurând participarea activă a copilului, sporind interesul de cunoaștere față de conținutul activității”.

Fiecare joc didactic trebuie să instruiască pe copii, să le consolideze și să le ofere cunoștințe despre lumea înconjurătoare; fiecare joc ar trebui să îmbine armonios elementul instructiv și exercițiul cu elementul distractiv; prin joc, copilul învață dar trebuie să se și distreze, să-l atragă

ceea ce face, pentru ca atenția lui să fie permanent vie. Îmbinând în jocul didactic elementul distractiv cu cel instructiv, se creează stări emoționale complexe care stimulează și intensifică procesele de reflectare directă și mijlocită a realității. Valoarea practică a jocului didactic constă în faptul că în procesul desfășurării lui, copilul are posibilitatea să-și aplice cunoștințele, să-și exerseze priceperile și deprinderile; o caracteristică

esențială a jocului didactic constă în crearea unor condiții favorabile pentru aplicarea cunoștințelor pe care și le-au însușit copiii și pentru exersarea priceperilor și deprinderilor sub forma unor activități plăcute și atractive. Jocul nu trebuie să fie un simplu exercițiu; el trebuie să rămână joc, să trezească permanent interesul copiilor, dorința de a se juca.

Datorită conținutului și modului lor de desfășurare, jocurile didactice sunt mijloace eficiente de activizare a întregului colectiv al clasei, dezvoltă spiritul de echipă, de întraajutorare, formează și dezvoltă unele deprinderi practice elementare și de muncă organizată.

Bibliografie:

1. Cerghit, Ioan, 1987, „*Perfecționarea lecției în școala modernă*”, Editura Didactică și Pedagogică, București;
2. Chateau, Jean, 1967, „*Copilul și jocul*”, Editura Didactică și Pedagogică, București;
3. Cucos, Constantin(coord.), 1999, „*Psihopedagogie*”, Editura Polirom, Iași;
4. Cristea, Sorin, 1998, „*Dicționar de termeni pedagogici*”, Editura Didactică și Pedagogică.

IMPORTANȚA VOLUNTARIATULUI
ÎN PARCURSUL ȘCOLAR AL ELEVULUI

Doctorand Chiță Elena-Iulia

Nu se poate nega niciodată faptul că profesorii joacă un rol important în viața noastră și ne ajută să devenim o ființă umană bună, precum și să ne motiveze să avem succes. Inutil să spun că dezvoltarea viitoare a oricărei națiuni depinde în mare măsură de mâinile profesorilor. De asemenea, analfabetismul continuă să fie o problemă socială majoră chiar și în acest secol și este nevoie de profesori buni, care să ajute la eradicarea acestei probleme și să răspândească beneficiile educației în toate colțurile globului.

Cu vieți ocupate, poate fi greu să găsești timp pentru a face voluntariat. Cu toate acestea, beneficiile pot fi enorme. Voluntariatul oferă un ajutor vital persoanelor aflate în nevoie, cauzelor demne și comunității, dar beneficiile pot fi și mai mari pentru tine, ca și voluntar : noi prieteni noi abilitați. Voluntariatul este o modalitate plină de satisfacții :fie că ești părinte voluntar într-o școală, un localnic care dorește să-ți folosească abilitățile pentru bine sau un elev care dorește să câștige experiență, există o mulțime de oportunități de care să te bucuri.

Unul dintre cele mai cunoscute beneficii ale voluntariatului este impactul asupra comunității. Voluntariatul vă permite să vă conectați la comunitatea dvs. devenind astfel un loc mai bun. Chiar și a ajuta cu cele mai mici sarcini poate face o diferență reală în viața oamenilor, animalelor și organizațiilor care au nevoie. Și voluntariatul este cu două sensuri: vă poate ajuta pe dvs la fel de mult ca și cauza pe care alegeți să o susțineți.

Voluntarii sunt o parte importantă a unui sistem de sprijin pentru elevi și învățare

Voluntarii pot fi o resursă cu mai multe fațete într-o clasă și în întreaga școală. Pentru ca acest lucru să fie benefic, personalul școlii trebuie să prețuiască voluntarii și să învețe cum să-i recruteze, să-i antreneze și să-i folosească în mod eficient. Atunci când sunt implementate corect, programele de voluntariat le pot permite profesorilor să personalizeze instruirea, să elibereze o nouă generație și alt personal școlar pentru a satisface nevoile elevilor mai eficient, să lărgescă experiențele elevilor, să întărească înțelegerea și relațiile școală-comunitate, să sporească implicarea acasă. În sala de clasă, voluntarii pot oferi exact tipul de sprijin suplimentar necesar pentru a permite personalului să facă acest lucru.

Când o comunitate este foarte implicată în voluntariatul școlar, mai mulți oameni au o mai bună înțelegere a imaginii totale a educației și văd cât de dedicați sunt cu toții pentru educarea tinerilor comunității. Rezultate se regăsesc din mai multă implicare dintr-o mai bună înțelegere, mai multă consolidare a încrederii și un angajament pentru și mai mult sprijin. Voluntarii pot fi resurse semnificative pentru a ajuta la crearea unui mediu de sprijin și primitiv în școli și pentru a facilita comportamentul și performanța elevilor. Ca modele pozitive și motivatori ai elevilor, voluntarii sunt priviți contribuind la o mai bună prezență la școală, la îmbunătățirea notelor și a scorurilor la teste, la înmatriculare, la mai puține comportamente inadecvate, la abilități sociale mai bune.

Toată lumea știe că școlile au o misiune importantă de realizat și prea puține resurse cu care să o îndeplinească. Voluntarii nu sunt răspunsul la această problemă complexă ;dar pot juca un rol în a ajuta școlile să sporească echitatea oportunităților, adăugând contribuția lor la abordarea barierelor din calea învățării și predării și reangajarea elevilor deconectați. De la birou la sala de clasă până în exteriorul campusului, înainte de școală, după școală și în weekend - voluntarii pot asista cu o gamă largă de activități. Și făcând asta, ei pot îmbunătăți situația elevilor și a familiilor acestora, pot ușura povara personalului și pot obține o serie de beneficii pentru ei înșiși.

Voluntarii din mediile educaționale ajută la îmbunătățirea experienței de învățare și au adesea un impact chiar și după ce au plecat. Ei nu sunt responsabili pentru rezultatele copiilor cu care lucrează în același mod în care sunt profesorii, ceea ce înseamnă că rolurile lor pot oferi o modalitate de a lucra în educație fără presiunea unui loc de muncă permanent. Implicarea într-o comunitate construiește de obicei punți care leagă elevii cu indivizi și inițiative cu care nu ar avea niciodată ocazia să dezvolte și să cultive relații de înțelegere și reciprocitate. Experiențele de această natură permit să stabilească bunurile și nevoile comunității și să obțină perspectiva asupra modului în care să dezvolte în mod cooperativ inițiative de construire a comunității. De asemenea, poate ajuta la înțelegerea problemelor de nedreptate socială și la îndreptarea către deliberare morală și gândire critică cu privire la problemele societale.

Uzura este o parte normală a oricărui program de voluntariat. Voluntarii vin și pleacă din mai multe motive, iar plecarea lor poate fi adesea motiv de sărbătoare. Viitorul nu este despre un nou concept de branding sau un nou cuvânt pentru voluntariat sau o nouă campanie de publicitate. Nu este vorba nici despre crearea centrului suprem pentru oportunități de voluntariat. Milioane de oameni fac diverse lucruri pentru a se sprijini reciproc în fiecare zi, fără a observa că ei construiesc ceva pe care un departament guvernamental sau o organizație caritabilă l-ar putea descrie drept omenie sau voluntariat. Este doar o parte naturală, credibilă a vieții lor. Tot ceea ce proiectăm

pentru a crește aceste activități trebuie să apară la fel de natural și la fel de credibil și trebuie să se bazeze pe contribuții semnificative și valoroase asupra societății.

Bibliografie:

- Henderson, A. & Mapp, K. (2002). A new wave of evidence: The impact of school, family, and community connections on student achievement;
- Volunteers in Schools . <http://smhp.psych.ucla.edu/pdfdocs/vols.pdf>.

INTEGRAREA PRESEI SCRISE CA MIJLOC DE ÎNVĂȚĂMÂNT **ÎN PREDAREA-ÎNVĂȚAREA ISTORIEI**

Prof. Lenuța-Alina COMANDARU
Liceul Tehnologic „Petre P. Carp” Țibănești, jud. Iași

Presa scrisă este cel mai vechi (după carte) și cel mai răspândit mijloc de comunicare în masă la început de secolului al XXI-lea. Presa poate și trebuie să-i formeze pe elevi ca cititori, în sensul că actul lecturii trebuie să devină la ei un puternic instrument de creștere culturală și morală, să-l resimtă ca pe o necesitate, dar și să adopte în același timp o atitudine critică asupra a ceea ce citește. Elevii nu trebuie să devină vânători de informații, ci autentici interpreți ai acestora.⁵ Elevii au nevoie de o educație a informației prin presa scrisă. Ziarele sunt mai variate decât manualele școlare, acestea permit, în special, un contact direct cu lumea din afara școlii iar această nevoie de actualitate este resimțită atât de către elevi, cât și de către profesori, în special de cei care predau discipline socio-umane, istorie, geografie etc., discipline orientate spre înțelegerea lumii contemporane. Scopul unei lecturi a presei este și acela de a cerceta ceea ce se ascunde îndărătul unei informații, de a stimula simțul critic al elevilor, determinându-i să compare cunoștințele obținute din diverse surse. În acest sens, presa scrisă poate fi folosită ca o documentație ce trebuie analizată în vederea realizării unor sinteze la istorie. Spre exemplu, analiza democrației cu diferitele ei forme se poate realiza urmărindu-se relatările din campanii electorale, pre-electorale, postelectorale, rezultatele alegerilor etc.

Când selectăm materialul care îl vom supune analizei efectuate de elevi, trebuie să luăm în considerare elemente precum *utilitatea sursei în atingerea obiectivelor* de predare. Din acest punct de vedere putem să folosim sursele fie în scopuri ilustrative, fie pentru a-i pune pe elevi în situația de a le analiza, pentru a dezvolta înțelegerea, gândirea critică, interpretativă și conștiința istorică.

De asemenea, trebuie să ținem cont de *accesibilitatea sursei*. Fragmentele de documente existente în manualele de istorie pentru gimnaziu sunt, de obicei, foarte scurte, iar valoarea lor este limitată la a oferi informații punctuale despre anumite evenimente sau procese studiate.

În manualele pentru liceu fragmentele de documente supuse analizei efectuate de elevi sunt mai cuprinzătoare, permițând o abordare analitică aprofundată. Selectarea surselor în această

---

⁵ Palicica Maria, *Presa scrisă și lecția*, Editura Mirton, Timișoara, 2006, p. 10.

manieră se realizează din nevoia de a ține cont de principiul accesibilității impus de vârsta elevilor și de dezvoltarea capacităților lor intelectuale.⁶

De obicei, profesorul selectează dintr-un document mai mare acele paragrafe/ părți care au legătură directă cu problemele, pe care dorește să le supună atenției elevilor. Dar selecția paragrafelor trebuie să fie făcută cu grijă astfel încât sensul original al sursei să se păstreze, iar fragmentul rezultat să nu distorsioneze sau să simplifice prea mult mesajul sursei. Pe de altă parte, atunci când utilizăm un singur document, sau o parte a acestuia trebuie să avem în vedere riscul examinării lui în afara contextului istoric adecvat, care poate denatura interpretarea realizată de elevi.

Prezentarea diferitelor perspective asupra aceluiași eveniment asigură o abordare echilibrată. Trebuie să ținem însă cont de riscul de a induce elevii în eroare când le prezentăm surse diferite referitoare la același eveniment. Evitarea acestuia presupune realizarea unei analize complete a surselor, inclusiv a datelor referitoare la simpatiile și antipatiile politice ale autorilor surselor selectate.

Analiza articolelor din presă poate fi direcționată astfel încât să permită elevilor:

- să facă diferența între informațiile reale și părerile în legătură cu acestea;
- să facă diferența între părerile ce pot fi coroborate din alte surse de cele care nu pot fi coroborate;
- să facă diferența între explicații, descrieri și concluzii;
- să prezinte informații relevante;
- să stabilească dacă autorul încearcă să ofere o relatare obiectivă, echilibrată;
- să identifice informații, cuvinte care evidențiază atitudinea pro sau contra a autorului față de o persoană sau grupare;
- să evalueze valoarea sursei documentare.

Pentru stabilirea locului presei scrise în cadrul unei strategii pedagogice originale, inițierea metodologică presupune: analiza suportului; analiza conținutului; analiza limbii; stabilirea unor tehnici de lectură pentru înțelegerea presei scrise.⁷

Lectura presei scrise ajută la crearea unui sentiment de apartenență la grup, realizând o comunicare indirectă între cititori, ziarul apărând astfel ca un partener personificat care îi poate da cititorului un sentiment de siguranță pe care uneori nu-l găsește în familie sau societate.⁸ Prin menirea ei socială, școala, prin profesori, se simte obligată să-și asume și o răspundere pe care nu a avut-o în trecut: “aceea de a forma încă de pe băncile școlii pe viitorul beneficiar al culturii difuzate prin instituțiile comunicațiilor de masă, determinându-l să prindă gust pentru cultură, să alerge singur după ea și să descopere și să folosească cu pricepere diferitele surse pe care știința și tehnica modernă i le pune la dispoziție.”⁹

---

⁶ Gabriela Gruber, *Abordări și competențe didactice specific predării istoriei*, în *Tendențe actuale în didactica specialității*, Editura Universității „Lucian Blaga”, Sibiu, 2013. p.4.

⁷ Palicica Maria, *op. cit.*, p. 18.

⁸ *Ibidem*, p. 11.

⁹ Ioan Cergit, *Mass-media și educația tineretului școlar*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1972, pp. 185-186.

Presa scrisă, alături de manual și de alte cărți, face, așadar, parte integrantă din viața școlară: elevii trebuie învățați să o folosească, iar profesorii trebuie să-i încurajeze și spre o asemenea sursă de cunoaștere în afară de manual.

METODE INTERACTIVE DE PREDARE ÎN ERA DIGITALĂ

Prof. înv. primar Georgeta CONSTANTIN
Liceul Teoretic „Constantin Angelescu” Ianca, Brăila

Cadrele didactice au devenit din ce în ce mai preocupate de nivelul de implicare al elevilor la ore. Profesorii caută tot mai multe metode interactive de predare pentru ca experiența copiilor la școală să fie una de impact asupra viitorului lor.

Despre educația digitală

Trăim în era informației, cunoscută și ca era digitală, care este o perioadă din istoria omenirii caracterizată prin trecerea de la producția industrială la informație și computerizare, schimbând semnificativ modul în care oamenii interacționează între ei, dar și cu instituțiile publice și entitățile economice.

Dacă acum un an ni se părea învățământul la distanță o realitate îndepărtată, acesta a ajuns la stadiul în care progresul care s-a făcut într-un an pe această direcție, ar fi durat cel puțin 10 ani, dacă nu exista contextul actual.

Cu certitudine e faptul că toți au fost luați prin surprindere, în special cadrele didactice, deoarece au trebuit, ca în decurs de câteva luni, să se adapteze noului sistem de predare, care în mod normal, ar trebui să ia cel puțin un an. Pentru a-i susține și ajuta, multe entități au elaborat cursuri prin care au instruit cadrele didactice cum să folosească tehnologia pentru a-și structura informația care trebuie predată și pentru a face cursurile cât mai atractive și interactive pentru copii.

Progresele în tehnologia digitală au permis elevilor să aleagă ce, cum și când să învețe. Se străduiesc pentru o învățare personalizată care să se potrivească preferințelor și nevoilor lor individuale. O cultură a învățării independente se dezvoltă puternic atunci când oamenii se îndreaptă să continue să învețe.

Învățarea are loc continuu, într-o varietate de contexte și moduri susținute de tehnologii care permit oricărui elev să acceseze cu ușurință informații interne și externe și să interacționeze în rețele cu experți și colegi. Mixarea metodelor face ca învățarea să fie mai eficientă. Totodată e cert faptul că predarea în mediul online este diferită, dar nu cu un grad înalt de dificultate, informațiile pe care le vei preda rămân la fel, doar că vor trebui selectate metode interactive de predare, deoarece la distanță este mai greu să-i ții focusați pe copii pe o perioadă mai lungă, astfel și interactivitatea va fi la același nivel.

Metode interactive de predare online

E necesară prezența mai multor activități de predare-învățare cu elevii, să nu fie doar teorie. Teoria ar trebui să ocupe doar 20 de minute din cadrul unei ore de curs. Pentru structurarea informațiilor care urmează să fie predate, recomandate sunt prezentările PowerPoint. Slide-urile vor

cuprinde doar cele mai importante informații, astfel, urmând să se dezvolte împreună subiectul cursului. De asemenea, prezentările PowerPoint trebuie să fie atractive, dar nu obositoare pentru ochi. Astfel, se alege o temă de culoare și culori care se pot citi. Mai mult, se adaugă imagini și video-uri, care ar trebui să fie scurte, deoarece se va pierde atenția copiilor, fiindcă aceștia se plictisesc.

Chestionare și quiz-uri

Mereu este nevoie de o verificare a informațiilor predate. Evaluarea sub formă de chestionare sau quiz-uri sunt metode bune și interactive de evaluare la fiecare sfârșit de oră. Toate platformele existente permit evaluarea gradului de cunoștințe rămase în urma informațiilor predate. Aceste metode oferă un plus foarte mare pentru cadrele didactice, deoarece față de evaluarea tradițională de la fiecare sfârșit de curs, în care se întrebau elevii despre ce au discutat la oră, respectivele metode oferă posibilitate de a intra mai în detaliu în cunoștințele asimilate pe parcursul orei, precum și posibilitatea de a-și autoevalua tehnica de predare, deoarece majoritatea elevilor au însușit corect informațiile predate, atunci e clar că profesorul face aproximativ tot ce trebuie. De asemenea, aceste metode permit cadrelor didactice să își dea seama care copii nu au înțeles subiectul și au nevoie de o atenție sporită sau care copii nu au fost atenți la oră și ar trebui implicați mai mult.

Proiectul

Aceasta este o metodă complexă de evaluare, de regulă are loc la sfârșitul unui modul sau semestru. Cu această metodă se evaluează progresele pe care le-au făcut în timp elevii. Această metodă pune elevii în situația de a analiza și cerceta informații pe care le-au descoperit singuri. Cu ajutorul accesului la internet și la volumul mare de informații, aceștia vor învăța să-și structureze informația și să o integreze în așa fel într-un proiect, încât să fie pe înțelesul tuturor. De asemenea, pentru ca acest proiect să fie mai interesant de realizat, dar și de prezentat de către elevi, aceștia pot fi încurajați să utilizeze platforme sau alte aplicații online pentru a crea suport vizual pentru proiectul lor, să integreze poze sau video-uri despre subiectul ales. Astfel, realizarea proiectului devine mai captivantă.

Jocurile didactice

Jocul este o metodă interactivă eficientă în procesul de predare-învățare-evaluare, iar în învățământul la distanță este mai accesibil, ușor de organizat și eficient. Există jocuri deja special concepute pentru multe subiecte care sunt predate la școală. Astfel, ca și cadru didactic, trebuie doar să îl identifice sau chiar să îl crezi tu. Există multe platforme care oferă această opțiune și tutoriale despre cum ar trebui să se folosească respectiva platformă. De asemenea, poți informa copilul în legătură cu faptul că există astfel de jocuri didactice, care sunt foarte captivante, chiar și pentru un om matur.

Avantajele respectivelor metode interactive de predare:

- pregătirea devine individuală, ținând seama de caracteristicile personalității, interesele și nevoile fiecărui elev;
- devine posibilă prezentarea concisă și succintă a oricărei cantități de informații educaționale;

- percepția vizuală se îmbunătățește de mai multe ori, procesul de însușire a materialului educațional este mult simplificat;
- activitatea cognitivă a elevilor este intensificată, aceștia primesc cunoștințe teoretice și abilități practice.

Concluzie

Indiferent de unde se desfășoară procesul de predare-învățare-evaluare, acesta trebuie să fie centrate pe nevoile elevilor, să răspundă diferitelor nevoi de învățare a elevilor, deoarece nu toți elevii învață în același ritm. Dacă materialele didactice vor fi structurate în așa fel încât să plaseze copilul pe primul loc, atunci acesta vor participa la activitățile școlii cu plăcere.

Principala problemă cu care s-a confruntat sistemul de învățământ românesc a fost lipsa de structură și lipsa infrastructurii minimale (laptop, tabletă, telefon, conexiune la internet), dar și lipsa cunoștințelor tehnice ale cadrelor didactice, dar și ale părinților.

Astfel, furnizorii de servicii educaționale s-au adaptat rapid la contextul actual, cercetând și analizând modele de predare-învățare-evaluare online. Astfel, au reușit să dezvolte cursuri pentru cadrele didactice și părinți în care îi instruiesc pe aceștia pe partea de folosire a tehnologiei în domeniul educației.

Inițial, aceste cursuri ofereau informații minime și generale despre educația la distanță, dar la aproximativ un an de la trecerea la învățământul la distanță, aceste cursuri au devenit mai complexe și specifice, în funcție de nevoile identificate ale cadrelor didactice.

Tot astfel, se poate observa faptul că copiii, dar și majoritatea cadrelor didactice au acceptat această nouă realitate și se află într-un continuu proces de învățare și dobândire a competențelor digitale.

REUȘITA ȘCOLARĂ-REPERE CONCEPTUALE

Prof. înv. primar Alina-Elena CURCĂ
Școala Gimnazială Nr.39 „Nicolae Tonitza” Constanța

Succesul, ca reacție socială la performanța umană este o problemă intens cercetată în diferite contexte sociale, inclusiv în cel al școlii, în care se operează cu noțiunile de succes și insucces școlar, de reușită sau eșec școlar. Deși este acceptat faptul că succesul sau eșecul școlar nu pot fi identificate cu reușita sau eșecul în învățare, nu există multe studii cu privire la condițiile de natură strict psihologică în baza cărora să se diferențieze cele două situații.

Din perspectiva teoriei pedagogice și a practicii școlare, rezultatele școlare ale elevilor sunt *efecte ale activității didactice, diferite prin natura lor*, performanțe pasibile de măsurare și apreciere.(4) Sunt descrise ca rezultate școlare

- cunoștințele acumulate
- capacitatea de aplicare a cunoștințelor (priceperi și deprinderi)
- capacități intelectuale
- trăsături de personalitate, atitudini, conduită.

Reușita școlară exprimă performanțe ridicate și eficiență crescută a activității de învățare a elevului, fiind acompaniată de alternativa pozitivă a aprecierii rezultatului activității celui care învață, apreciere formulată de cadrul didactic.

Succesul școlar desemnează rezultatele școlare obținute la un randament superior, peste medie, în conformitate cu cerințele programelor școlare și finalitățile educaționale.

Succesul dă naștere unor trăiri afective pozitive ce dinamizează, susțin și direcționează conduita elevului spre obținerea unor performanțe înalte. Astfel, în timp ce elevul bun tinde spre noi realizări, elevul slab și mediocru decade tot mai mult pe scara nereușitei.

Reușita școlară trebuie pusă în legătură cu conceptul de randament școlar și progres școlar. Randamentul școlar înseamnă performanțele obținute de un elev la un obiect, examen, evaluare, concurs, care pun în evidență un anumit nivel de dezvoltare psihică, pregătire teoretică și practică.

Termenul de reușită școlară desemnează gradul de stăpânire de către elev a informațiilor verbale, a dreptinderilor intelectuale și practice, a strategiilor cognitive prevăzute în programele școlare. Reușita școlară nu exprimă niciodată în stare pură aptitudinile elevului, ci mai degrabă eficiența școlară a aptitudinilor, condiționată și de interesele, nivelul de aspirație, perseverența, stabilitatea emoțională și atitudinea elevului față de activitatea școlară.

Factorii determinanți ai reușitei școlare

Pentru a ajunge la reușita școlară ca performanță este necesară dezvoltarea inteligenței, aptitudinilor și curiozității practice și experimentale a elevilor. Studiile de specialitate dezbate natura factorilor ce influențează reușita școlară, aceștia încadrându-se în factori interni-biologici și psihologici, în care se încadrează factorii cognitivi și non-cognitivi, factorii externi, adică factorii pedagogici și socio-culturali.

Există 3 categorii de factori ai reușitei școlare, după părerea d-nei Turcu Aurelia”(5)

a).factori anatomo-fiziologici care cuprind potențialul genetic, echilibrul fiziologic,starea generală de sănătate, sistemul nervos central sănătos, particularitățile analizatorilor.

b).factorii pedagogici, ce includ organizarea procesului instructiv-educativ, materialele de predare, strategiile didactice optimizatoare, relația profesor-elev și clasa ca grup social.

c). factorii psihologici, interni ce se împart în factori intelectuali și nonintelectuali.

Lupu Daciana Angelica(3) împarte în șapte categorii factorii reușitei școlare,astfel:

- 1).de natură familială –familii dezorganizate, stiluri parentale autoritare, etc
- 2).de natură fizio-psiho-sociali- tulburări fiziologice, psihice, etc
- 3).de natură pedagogică-organizarea școlară, metode didactice, programa școlară
- 4). nivelul de aspirații
- 5).nivelul de expectant
- 6).încredera în sine
- 7). extraversia și nevrozismul.

Familia este o parte importantă a factorilor socio-pedaogici, ea fiind prima comunitate pe care o cunoaște copilul, în cadrul și după modelul căreia își formează personalitatea, conflictele familiale pot genera diferite dificultăți în dezvoltarea armonioasă a copilului, punând în pericol sentimentul de securitate ale lui. Climatul familial (1), (2) are rol esențial în progresul școlar, contribuie la formarea atitudinii elevului atât față de școală, cât și de învățătură. Prin modul în care

părinții își educă copiii, aceștia contribuie la dezvoltarea unui sistem individual de muncă ce facilitează depășirea blocajelor în activitatea de învățare.

Factorii determinanți ai performanțelor de tip școlar(6) se împart în 3 categorii, astfel:

- a).factorii care se referă la mediul școlar, ce cuprind:școala, personalul didactic, metode de predare și evaluare, organizarea conținuturilor,aptitudinile cadrelor didactice, motivație elevilor pentru învățare.
- b). factorii ce se referă la mediul social asimilat pedagogic în școală : resurse materiale, relația învățământ-activitate profesională, climatul socio-moral dintre elevi –elevi, elevi-profesori, selecția elevilor pentru o anumită școală.
- c). factorii ce se referă la mediul social interiorizat individual, înțelegându-se statutul social de proveniență al copilului și modul de interacțiune cu ceilalți.

Școala este un alt factor important ai reușitei școlare a elevilor. Cadrul didactic este cel care, prin metodele pedagogice reușește să trezească și să mențină curiozitatea spre învățare a elevului, precum și o atitudine pozitivă care asigură reușita școlară. Relația cadrul didactic-elev este foarte importantă, precum și relația emoțională dintre aceștia.Cadrul didactic trebuie să facă față cu succes tuturor rolurilor pe care le are : de angajat, dascăl al colectivului de elevi, partener de discuție, consilier pe teme psiho-pedagogice și familiare, uneori chiar și asistent social. Dacă acesta iubește această meserie, va găsi întotdeauna resursele pentru a putea face provocărilor de zi cu zi din viața școlară.

Bibliografie:

- 1.Cosmovici A, Iacob L- Psihologie Școlară, Iași ,1998;
- 2.Kulcsar T-Factorii Psihologici ai reușitei școla, București,1978;
- 3.Lupu D.A-Implicațiile activităților de consiliere psihopedagogice asupra stimei de sine-reușita școlară, Brașov,2011;
- 4.Radu, I-Evaluarea în procesul didactic, București, 2000;
- 5.Tomoioagă D-Din succesul-insuccesul școlar. Factori determinanți, Săcele 2011;
- 6.Vlăsceanu L. Jinga I-Structuri, strategii și performanțe în învățământ, București, 1989.

CLASA PREGATITOARE
O PROVOCARE SAU O NECESITATE

Prof. învă. preșcolar Andreea-Georgiana DINU
Prof. învă. preșcolar Ana-Maria CRISTISOR
GPN/GPP Căpățânești, jud. Buzău

Introducerea clasei pregătitoare are ca rol pregătirea copilului pentru schimbările pe care le presupune școala. Strategiile adoptate pentru educația copiilor de 6-7 ani, promovează o educație individualizată, cu accentuate valențe formative, în funcție de ritmul propriu de dezvoltare al fiecărui copil. Școlarii mici posedă o creativitate naivă și efervescentă.

Exigențele impuse de instituționalizarea clasei pregătitoare cu rolul de a finaliza procesul de formare a aptitudinilor de școlaritate, necesită identificarea și adaptarea unor metode de instruire capabile să rezolve în plan proiectiv și metodologic dificultățile din practica educațională.

Pregătirea copilului pentru școală trebuie înțeleasă ca o adaptare reciprocă: pe de o parte, a copilului la școală, iar pe de altă parte, a școlii la copil. De altfel, când ne referim la școală trebuie să avem în vedere reconsiderarea ei permanentă în raport cu cerințele dezvoltării sociale, în așa fel încât, ea să corespundă și să răspundă în cel mai înalt grad acestor cerințe. În acest fel pregătirea copilului pentru școală va fi implicit o pregătire pentru societate. De aceea, când discutăm despre “aptitudinea de școlarizare” trebuie să avem în vedere optimizarea permanentă a școlii. În fapt, proiectul de formare a copilului de vârstă preșcolară trebuie să țină cont de mai multe aspecte: scopul general al educației (proiectul adultului pe care intenționăm să-l formăm); caracteristicile și necesitățile specifice acestei vârste; exigențele impuse de școală, ca instituție pentru care îl pregătim.

Din acest ultim punct de vedere se impune a se discuta despre raportul dintre grădiniță și școală. Acesta trebuie să fie un raport de continuitate în toate planurile. Din păcate, în momentul de față, în cele mai multe cazuri el este preponderent discontinuu. Există însă un prag între cele două instituții, în cadrul cărora se aplică, în bună măsură, o pedagogie diferită. Climatul grădiniței este relativ mai nondirectiv, bazat pe ponderea evidentă a activităților libere, a jocurilor, a relațiilor cu un plus de afectivitate între educatoare și copii. De la acest climat se trece aproape brusc la un climat directiv, bazat pe o disciplină fermă, care solicită îndeplinirea cu regularitate și conștiinciozitate a sarcinilor activității de învățare; un climat bazat pe alte exigențe, exprimat atât în școală, cât și de către familie.

Odată instituită clasa pregătitoare pentru școală, cuprinzând copii de 6-7 ani, aceasta se generalizează treptat, din grija de a-i ajuta pe copii să se integreze ușor și cu șanse de reușită în activitatea școlară.

Menirea acestei clase este de a da posibilitatea copiilor preșcolari să dobândească pregătirea necesară pentru începerea activității școlare, iar sub aspect formativ pentru a ajunge la dezvoltarea optimă a personalității spre a se putea integra în efortul activității de învățare.

Este vorba de adăugarea unei “clase zero” care se instituie, nu pentru a trece vârsta de școlarizare de la 6 la 7 ani, ci pentru obiective psihologice, care să ajute pe toți copiii să treacă pragul școlii cu șanse de reușită pentru însușirea cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor necesare pentru îndeplinirea cu succes a sarcinilor prevăzute de programa clasei I, cum ar fi: analiză și sinteză fonetică pentru formarea deprinderilor de citire; desenarea elementelor grafice pentru învățarea scrierii literelor; exerciții de alcătuire a mulțimilor după unul sau mai multe criterii (atribute); compararea și ordonarea mulțimilor de obiecte; cunoașterea mulțimilor echivalente de obiecte sau pentru însușirea conceptului de număr natural și a operațiilor cu numere naturale etc.

Concomitent cu capacitățile perceptiv-educative se dezvoltă reprezentările. Copilul pune multe întrebări și este bine să fie stimulat în acest sens. Copilul învață să observe, să examineze obiectele operând cu diverse criterii: mărime, culoare, volum, număr etc. Percepe raportul între mărimi diferite, raportul spațial-pozițional al obiectelor așezate în ordine crescătoare și descrescătoare a șirului numeric, aspect foarte important pentru psihogeneza elementelor gândirii matematice.

La început prin joc, ulterior prin învățare se poate determina înțelegerea și exersarea însușirii proceselor de memorare și reproducere, în sensul că preșcolarul poate deveni conștient de

necesitatea înțelegerii, memorării unor date, fapte, acțiuni, evenimente pentru a putea fi apoi reproduse. Ba, mai mult, el poate fi antrenat în investigarea și construirea unor cunoștințe cultivându-i curiozitatea, capacitatea de a emite ipoteze, de a vedea incertitudini, de a exprima și verifica, de a aplica sau chiar de a crea ceva care să lămurească niște situații problemă. Saltul calitativ care se produce odată cu formularea proceselor cognitive este datorat dezvoltării limbajului vorbit, inclusiv cel intern, materializat în comportamentul comunicativ, care exprimă capacitatea copilului de a-și însuși coduri și limbaje, de a le utiliza adecvat. În acest sens, ne interesează în foarte mare măsură gradul de stăpânire și folosire a limbii române (materne), trăsătură definitivă a personalității.

Prin activitățile de dezvoltare a limbajului și comunicării orale se diminuează sau se atenuază dificultatea de percepție fonetică și de pronunție corectă a sunetelor, se precizează situațional vocabularul copiilor.

În ce privește dezvoltarea fizică, aceasta este evidentă la încheierea învățământului preșcolar, organismul fiind mai elastic, mișcările mai sigure și mai suple. Deosebit de activă va fi formarea comportamentelor implicate în dezvoltarea autonomiei prin formarea de deprinderi și obișnuințe, îndeosebi de comportamente alimentare, de deprinderi igienice. Din acest punct de vedere interesează așezarea și ținuta la masă, utilizarea tacâmurilor, respectarea unor norme elementare de igienă.

Apar frecvent unele carențe în constituirea unor deprinderi curente implicate în alimentație: mânuirea stângace a tacâmurilor ori ignorarea lor și a igienei mâinilor, nefolosirea șervețelilor, împrăștierea alimentelor etc.

Factorului biologic necesar, dar nu suficient, i se adaugă și cel social-cultural, cu rol determinant în evoluția psihică a individului. Prin antrenarea efortului personal al fiecărui preșcolar în activitățile instructiv-educative organizate cu întreaga grupă se exersează efortul concretizat în conduita voluntară, renunțarea la dorințele personale. Însușirea regulilor de comportare, spiritul de cooperare, de competiție, sentimentul apartenenței la grup, structurarea unor elemente de conștiință, sentimente și conduită moral-estetice se întrepătrund în viața de toate zilele cu esteticul: pentru copil să te porți frumos e bine; nu este bine să faci un anumit lucru dezaprobat de ceilalți copii sau de adulți.

Interesul pentru activități este înglobat în joc, mai ales în jocul de construcții (din nisip, cuburi), jocurile distractive, jocurile cu rol. Interesele culturale sunt multe, influențate prin cărțile de povești, vizionări de spectacole, de teatru pentru copii, desene animate etc.

Condiția esențială a atingerii de către toți a gradului de dezvoltare și adaptare cerut de o eficientă activitate școlară o reprezintă frecventarea cu regularitate de către aceștia a clasei pregătitoare. Este necesar așadar să se valorifice potențialul creativ al preșcolarului, insistându-se pe formarea și dezvoltarea personalității lor în devenire, pentru sociabilitate și integrarea în colectiv. Clasa pregătitoare poate rezolva în mare măsură problema adaptării școlare, cu condiția ca activitatea să fie bine structurată și organizată, între grădiniță și școală existând note comune, dar și specifice.

Clasa pregătitoare trebuie să rezolve problemele privind continuitatea dintre cele două trepte de învățământ și pe cele vizând adaptarea la regimul de activitate școlară. Este necesar să se țină cont de particularitățile psiho-fizice ale copiilor de 6-7 ani, care sunt, de fapt, beneficiarii acestei grupe pregătitoare.

În clasa pregătitoare accentul trebuie să cadă pe sarcini formative care vizează dezvoltarea operațiilor intelectuale și a dragostei pentru învățatură, pentru cunoaștere. După parcurgerea cu ritmicitate a acestei etape, copiii se vor adapta dinamic, progresiv și fără pericolul suprasolicității și al inhibiției la cerințele muncii școlare.

Clasa pregătitoare constituie așadar premisa desfășurării pragului dintre cele două instituții de învățământ. Colaborarea dintre cele două instituții de învățământ în ceea ce privește unitatea de cerințe se rezolvă asigurându-se din mers sistemul de influențe pedagogice în vederea continuității în acțiunile educative.

Accesul în școală îi cere copilului o anumită “maturizare pentru școlarizare”. Cu câteva secole în urmă, J.A.Comenius considera ca atribute ale școlarizării, prezența unei atenții voluntare în recepționarea unei întrebări și capacitatea de a răspunde la întrebare, manifestarea evidentă a interesului pentru școală și cunoașterea sarcinilor ce-i revin ca școlar începător.

Astăzi cerințele pentru școală sunt mult mai numeroase și mai complexe, vizând toate laturile formării copilului, de la aspectul anatomo-morfologic și receptivitatea intelectuală până la comportamentul acțional și moral. Aceste exigențe sporite față de copilul aflat în pragul școlarizării sunt explicabile prin sarcinile mult mai complexe ale învățământului contemporan.

Resursele fizice și psihice ale copilului contemporan, de a acoperi cerințele de azi ale școlarizării sunt desigur mai ridicate, față de posibilitățile copilului din timpul lui J.A.Comenius. Natura umană se perfecționează cu fiecare generație, solicitările mediului natural și social îmbunătățindu-se mereu.

Bibliografie:

- Golu, P., Zlate, M., Verza, E. (1994), Psihologia copilului, Manual pentru clasa a XI-a, Școli normale, Editura Didactică și Pedagogică, București;
- Verza, E., Verza, E.F. (2000), Psihologia vârstelor, Editura Pro Humanitate, București;
- Șchiopu, U. (1967), Psihologia copilului, Editura Didactică și Pedagogică, București.

EDUCAȚIA INCLUZIVĂ ÎN GRĂDINIȚĂ

Prof. înv. preșcolar Beáta-Orsolya FAZEKAS
Școala Gimnazială Nr. 1 Viișoara, Bihor

Fiecare copil este diferit și special și are propriile nevoi, fie că este sau nu un copil cu dizabilități. Toți copiii au dreptul la educație în funcție de nevoile lor. Educația incluzivă are ca principiu fundamental un învățământ pentru toți, împreună cu toți, care constituie un deziderat și o realitate ce câștigă adepti și se concretizează în experiențe și bune practici de integrare/ incluziune.

Educația de tip incluziv este o educație de calitate, accesibilă și care își îndeplinește menirea de a se adresa tuturor copiilor, fără discriminare. În întreaga lume, din ce în ce mai mulți copii care provin din medii defavorizate urmează grădinițele, școlile primare sau gimnaziale. În cele mai multe țări se stipulează prin lege că toți copiii trebuie să beneficieze de educație.

Grupul Român pentru Educație Incluzivă (GREI) are ca obiectiv general conectarea României la eforturile internaționale în realizarea educației incluzive, susținerea și dezvoltarea modelului românesc și promovarea acestuia la nivel național și european. Principiile pe care GREI le promovează sunt simple, clare și de maximă generalitate:

- fiecare copil este unic și valoros în cadrul sistemului de educație;
- fiecare copil poate învăța;
- politicile școlare sunt cele care trebuie să încurajeze mai curând ideea de școală pentru copil, decât cea de copil pentru școală;
- încurajează dezvoltarea și susținerea serviciilor de sprijin în școală , pentru a oferi oportunități de dezvoltare tuturor elevilor, dar și pentru a forma și sprijini profesorii;
- susțin parteneriatul educațional dintre profesori, părinți, elevi, alături de toți profesioniștii care dau valoare adăugată actului educațional; educație incluzivă înseamnă sprijin și educație pentru toți, grijă și atenție pentru fiecare.

În acest sens, integrarea educativă vizează reabilitarea și formarea persoanelor cu nevoi speciale, aflate în dificultate psihomotorie, de intelect, de limbaj, psihocomportamentală, senzorială, printr-o serie de măsuri de natură juridică, politică, socială, pedagogică. În pedagogia contemporană există o preocupare intensă pentru găsirea căilor și mijloacelor optime de intervenție educativă, încă de la vârstele mici, asupra unei categorii cât mai largi de populație infantilă. Astfel, conștiința copiilor, de la cea mai fragedă vârstă, trebuie formată și dezvoltată, învățându-i pe aceștia că primirea copiilor „diferiți”, alături de toți ceilalți, trebuie făcută nu de dragul lor, în primul rând, și nu din milă pentru ei, ci pentru dreptul fiecărui individ de a participa la acțiuni comune pentru dezvoltarea lui ulterioară, pentru a contribui și el la dezvoltarea comunității în care trăiește.

Grădinița are ca scop crearea unui program coerent și coordonat de incluziune a copiilor preșcolari cu diferite dizabilități, de alte etnii, proveniență socială etc. și pregătirea celorlalți copii în vederea acceptării acestora alături de ei, fără diferențe de manifestare comportamentală sau verbală. De asemenea, se impune și implementarea unor strategii coerente de dezvoltare a conștiinței și a comportamentelor copiilor în spiritul toleranței și nediscriminării, a acceptării de șanse egale pentru toți copiii.

Integrarea/ incluziunea poate fi susținută de existența unui cadru legislativ flexibil și realist, de interesul și disponibilitatea cadrelor didactice din școala de masă și din școala specială, de acceptul și susținerea părinților copiilor integrați, de implicarea întregii societăți civile, dar și de nivelul de relații ce se formează și se dezvoltă la nivelul clasei integratoare care se bazează pe toleranță și respect față de copilul cu probleme. Grădinița care îi receptează în colectivitatea sa pe copiii defavorizați și își determină intern „direct și indirect”, atitudinea față de aceștia este alcătuită din: educatoare, părinți, copii, iar la nivel extern, societatea cu numeroase instituții și diverși factori media. O condiție esențială pentru reușita acestor acțiuni comune ale celor trei factori activi din grădiniță este existența unor relații de înțelegere, constructive care se realizează prin atitudini deschise, prin disponibilitate, printr-un „pozitivism” specific ce se cimentează cu voință și convingere.

Educatoarea trebuie să cunoască deficiențele copiilor pe care îi va primi în grupă în scopul înțelegerii acestora și pentru a-și putea modela activitățile, în funcție de necesitățile copiilor. Grupa în care va fi integrat copilul cu cerințe speciale va trebui să primească informații într-o manieră corectă și pozitivă despre acesta. Este foarte importantă sensibilizarea copiilor și pregătirea lor pentru a primi în rândurile lor un coleg cu dizabilități. Sensibilizarea se face prin stimulări: crearea și aplicarea unor jocuri care permit stimularea unor deficiențe (motorie, vizuală, auditivă), ceea ce determină copiii să înțeleagă mai bine situația celor cu dizabilități: prin povestiri, texte literare, prin discuții, vizitarea/ vizita unor persoane cu deficiențe.

Primirea în grupă a copilului cu cerințe educative speciale, atitudinea față de el trebuie să păstreze o aparență de normalitate, copilul trebuind să fie tratat la fel cu ceilalți copii din grupă. Conduita și atitudinea educatoarei trebuie să demonstreze celorlalți copii că i se acordă preșcolarului cu dizabilități. De aceea trebuie să exprime aceleași așteptări și să stabilească limite similare în învățare ca și pentru ceilalți copii din grupă. Ea trebuie să își asume rolul de moderator, să promoveze contactul direct între copiii din grupă și să direcționeze întrebările și comentariile acestora către copilul cu cerințe educative speciale.

De asemenea, trebuie să-i încurajeze și să-i stimuleze ori de câte ori este nevoie pe aceștia, dându-le încrederea în forțelele proprii, în propria reușită în acțiunile întreprinse, evidențiind unele

abilități sau interese speciale lor în dezvoltarea și sprijinirea cărora trebuie implicate și familiile copiilor. Copiii cu cerințe educative speciale integrați în programul grădiniței trebuie să dispună de o bună colaborare între educatoare, părinți, psihologi și profesorul logoped. Părinții sunt parteneri la educație pentru că dețin cele mai multe informații despre copiii lor. Relația de parteneriat între părinți și grădiniță presupune informarea părinților cu privire la programul grupelor, la conținuturile și metodele didactice, dar presupune și întâlniri cu aceștia, participări la expoziții, excursii, serbări, vizite, etc., în care sunt implicați proprii lor copii.

Această relație a grădiniței cu părinții copiilor cu cerințe educative speciale este necesară și benefică, ea furnizând, informațional, specificul dizabilității preșcolarului, precum și date despre contextul de dezvoltare a acestuia. Părinții informează grădinița și despre factorii de influență negativă care ar trebui evitați (fobii, neplăceri, stimuli negativi, atitudini care determină inhibarea / izolarea copiilor). Angajarea și responsabilizarea familiei în educația copiilor este fundamentală pentru reușita participării la programul instructiv- educativ al grădiniței. La orice copil, în mod particular la copiii cu dizabilități, gradul de interes și de colaborare a părinților cu grădinița este, cel mai adesea, proporțional cu rezultatele obținute de aceștia. De aceea, putem afirma că familia este primul educator și are cel mai mare potențial de modelare.

Grădinița are rolul de a sprijini familiile să aibă încredere în resursele proprii, să facă față greutăților cu care acestea se confruntă. Educația părinților și consilierea acestora au un rol important în integrarea copiilor cu afecțiuni de natură psihică, emoțională ori de altă natură în grădiniță. Rezultatele muncii pentru promovarea incluziunii, atât directe cât și indirecte, față de partenerii educaționali, părinți, apar după intervale mari de timp și sunt efectul unui exercițiu asiduu, susținut. Centrarea atenției educaționale pe grupurile vulnerabile este un indiciu al nivelului de civilizație atins de o anumită societate și aceasta impune căutarea unei noi formule de solidaritate umană, fapt ce are o semnificație aparte în societatea noastră.

Grădinița este incluzivă printr-un curriculum flexibil și deschis ce permite adaptări succesive. Nu copilul urmează curriculumul, ci acesta este un instrument menit să sprijine dezvoltarea lui, se adaptează nevoilor și particularităților acestuia. Când spunem „grădiniță incluzivă”, nu trebuie să ne ducem cu gândul la copiii cu CES, ci la fiecare copil în parte, pentru că fiecare are un ritm propriu de dezvoltare și la un moment dat poate avea nevoie de anumite cerințe speciale în ceea ce privește educația. Există, de asemenea, și anumite situații de risc, în care educatoarea trebuie să cunoască trăirile și comportamentele copilului, pentru a-l sprijini. Riscurile pot apărea din mediul socio-cultural din care acesta face parte, din relațiile de familie care îi determină existența zilnică, precum și modul de dezvoltare, din modelele formale educaționale ce pot exercita un stres deosebit asupra copilului care nu corespunde „normalității” cu care ne-am obișnuit.

O planificare nu poate porni așa, tradițional, ca altă dată, de la conținuturi, ci de la personalitățile copiilor, de la caracteristicile și particularitățile individuale. Pe de altă parte, grădinița, ca instituție, nu poate face față singură cerințelor multiple ale unui program eficient de educație. Este nevoie de un parteneriat între grădiniță- familie- comunitate, de o construcție comună în folosul copilului, fără prejudecăți, bazată pe respect reciproc, acceptare, toleranță, indiferent de situația economică, socială sau educațională a părinților. Educatoarea, la rândul ei, trebuie să răspundă diversității și unicității fiecărui copil, să-și orienteze pozitiv atitudinea, limbajul și metodele pedagogice. Copilul preșcolar se află într-un proces de formare în care fiecare gest, fiecare cuvânt, fiecare privire din partea adulților care îl înconjoară poate să îi influențeze imaginea de

sine. Este foarte importantă atitudinea educatoarei la acțiunile copilului, apelativele, aprecierea pozitivă sau negativă, pentru a-i da copilului încredere în forțele proprii.

Pentru a evalua copilul, educatoarea trebuie să aibă în vedere competențele și capacitățile educaționale ale fiecărui copil și să identifice:

- cum este fiecare;
- ce știe fiecare;
- ce face fiecare;
- cum cooperează cu ceilalți.

Pentru abordarea unei educații incluzive în grădiniță, educatoarea trebuie să respecte următorii pași:

-să elaboreze un plan de dezvoltare a grădiniței în care să se precizeze concret parteneriatul cu familia și comunitatea; să fie pregătit întregul personal al grădiniței pentru a primi toți copiii, fără discriminări;

-să asigure un climat primitiv și deschis prin organizarea mediului educațional cât mai eficient și stimulator; să aibă discuții, în prealabil, cu copiii pentru a se accepta unii pe alții, pentru a negocia, a colabora și a lucra împreună;

-să asigure un curriculum flexibil și deschis la care să aibă acces și părinții;

-să evalueze fiecare copil prin observație directă și indirectă pentru a asigura participarea lui adecvată la activitățile curriculare;

-să asigure accesul tuturor copiilor la programul grădiniței, dar și la modificările și adaptările acestuia;

-să asigure participarea tuturor familiilor la decizii și acțiuni în favoarea tuturor copiilor;

-să evalueze permanent și periodic progresele pe care le fac toți copiii, nu numai din punctul de vedere al achizițiilor intelectuale, dar și al relațiilor sociale, al cooperării și colaborării, al dezvoltării imaginii de sine și încrederii în forțele proprii; să elaboreze planuri individualizate, personalizate pentru copiii care au nevoie de sprijin în anumite componente ale dezvoltării și la anumite momente;

-să ajusteze permanent curriculumul pentru a-l adapta la nevoile educative ale copiilor;

-să realizeze un schimb permanent de idei, experiențe și soluții cu celelalte colegi, din grădiniță sau din alte instituții, precum și cu familiile copiilor.

Bibliografie:

-Ecaterina Vărășmaș-, „Educația copilului preșcolar”, Editura ProHumanitas, București, 1999;

-Ecaterina Vărășmaș-, „Introducere în educația cerințelor speciale”, Editura Credis, București, 2004.

RELATIA GRADINITA-SCOALA-FAMILIE-SOCIETATE

Prof. inv. preșcolar Beáta-Orsolya FAZEKAS
Școala Gimnazială Nr. 1 Vișoara, Bihor

O componentă importantă în actul de educare a copilului preșcolar o constituie procesul informativ-educativ la care contribuie familia și grădinița. Familia este factorul educativ prioritar, întrucât educația începe din familie, aceasta fiind modelul pe care copilul îl imită și-l urmează. În familie copilul își face pregătirea pentru viață. Contribuția familiei este cu atât mai mare cu cât copilul este mai mic și scade pe măsură ce etapele de creștere înaintază pe treptele superioare ontogenezei. Aceasta oferă mediul în care copilul se naște, trăiește primii ani ai vieții, se dezvoltă și se formează pentru viață, reprezentând primul instrument de reglare a interacțiunilor dintre copil și mediul social.

Părinții sunt primii educatori deoarece ei sunt primii cu care copilul interacționează constant încă din prima zi a vieții; familia este modelul pe care copilul îl imită. Totodată, modul de viață al familiei este principalul reper în viață al copilului. Comunicarea intrafamilială influențează decisiv dezvoltarea psihofizică a copilului, formarea personalității lui.

Volumul, calitatea vocabularului, corectitudinea exprimării depinde de modelele oferite de părinți, de felul în care aceștia interacționează și îi solicită pe copii. În familie se formează cele mai importante deprinderi de comportament: respectul, politețea, cinstea, sinceritatea, ordinea, răbdarea etc. În realizarea acestor sarcini, modelul parental ajută cel mai mult, părinții oferind copilului exemple de comportamente în diferite contexte. De la părinți, cei mici vor învăța să aprecieze ce este bine și ce este rău, ce este drept și ce este nedrept, ce este frumos și ce este urât în comportamente.

Ei sunt primele modele pentru modul în care să acționeze ulterior ca părinți. La vârsta preșcolară un factor educativ important este grădinița, care desfășoară un amplu proces instructiv-educativ și are cadre cu pregătire profesională corespunzătoare, ce aplică metode și procedee pedagogice consacrate. Educatoarea grupei trebuie să cunoască specificul fiecărui stadiu de dezvoltare a copilului, disponibilitățile intelectuale precum și particularitățile lui comportamentale și caracteriale. Ea se preocupă de socializarea preșcolarului prin integrarea lui în mediul grădiniței,

oferindu-i prilejul să cunoască mediul înconjurător, organizând vizite în împrejurimile grădiniței, în cartier, în oraș, la școală, la locul de muncă al părinților etc.

Treptat, cu multă răbdare, educatoarea este cea care cultivă încrederea în propriile posibilități ale copiilor, integrând în jocuri și activități copiii timizi, efectuând munca suplimentară individualizată cu copiii cu deficiențe verbale, folosind jocul și jucăriile existente pentru a-i apropia de acestea. Grădiniței îi revine rolul de partener în relațiile ei cu familia iar acest rol derivă din faptul că este un serviciu specializat, cu cadre pregătite pentru realizarea sarcinilor educației copiilor cu vârste cuprinse între 3-6/7 ani. Există două dimensiuni principale ale implicării reciproce a instituției de învățământ și familiei în favoarea copilului: dimensiunea relației copil - părinte și dimensiunea relației grădiniță - familie.

Sistemul de învățământ ca produs al dezvoltării sociale, a reflectat întotdeauna cerințele și posibilitățile oferite de societate, afirmându-se, la rândul său, ca factor al dezvoltării sociale. Sub impulsul cerințelor dezvoltării sociale, sistemele de învățământ se modifică, ținându-se spre modernizarea metodelor de predare, a conținutului, a formelor de organizare, precum și a formelor de colaborare, de cooperare dintre diferitele instituții educative. Învățământul preșcolar trebuie să realizeze educația preșcolară având ca funcție majoră formarea și dezvoltarea personalității copilului în raport cu nevoile specifice vârstei, cu posibilitățile și dotările sale, în interesul său și al comunității sociale.

Relația pedagogică este o variabilă de relație umană cu înțelesul de interacțiune pentru atingerea scopurilor educației, ca interacțiune ea funcționează într-o situație pedagogică, aceasta fiindu-i suport, în care se întâlnesc și se confruntă mai multe „forțe” rezultate din comportamentul profesorilor și al elevilor, precum și din condițiile generale și specifice ale acțiunii educative.

Necesitatea abordării parteneriatului dintre cele trei mari „instituții”: școală, familie și societate atrage după sine o mare colaborare și responsabilitate din partea fiecăreia dar ceea ce e important e că toate sunt direcționate și canalizate asupra copilului.

Faptul că micul preșcolar intră în contact cu mediul în care trăiește este ceva normal, însă faptul că în dezvoltarea lui sunt antrenat și factori care au rolul de a-l stimula este un lucru deosebit.

Cei trei termeni: grădinița, familie, societate defalcați ar arăta așa:

Grădinița este spațiul modern pentru satisfacerea nevoilor de comunitate ale copilului. Aici fiind foarte importantă funcția de socializare, de ieșire în lume de stabilire a apartenenței la un grup de congeneri. Pentru mediul sătesc, grădinița nu îndeplinește această funcție, deoarece aici copilul dispune de o comunitate închegată, dar ea are un important rol de asigurare a unui start școlar bun. Totuși și la sat, acolo unde copilul petrece foarte mult timp în grădiniță, funcția de socializare este foarte importantă. Grădinița răspunde deci unor funcții educative foarte diferite în funcție de mediul în care ea se află, de aceea poate că și curriculumul educativ ar trebui să poată ține seama de aceasta. “Acasă” la grădiniță!

Școala este o instituție care oferă servicii educaționale, transmite cunoștințe, dezvoltă abilități, formează competențe, norme, valori recunoscute și acceptate social. Ea funcționează într-o comunitate alcătuită din mai mulți factori de educație, care au la rândul lor o ofertă educațională: familia, autoritățile, organizațiile guvernamentale și neguvernamentale, poliție, biserică etc.

În familie, fiecare membru este special, are rolul său și în raport cu ceilalți și constituie o identitate specifică. Aici sunt valorizate diferențele pentru că fiecare este important și indispensabil. Familia însăși există și se structurează prin caracteristicile membrilor ei, ea evoluează împreună cu aceștia, integrează schimbările din viața lor și se lasă modificată de fiecare membru al ei. Familia, pentru copil, este reprezentată de acei oameni cu care locuiește în același spațiu și care participă la satisfacerea nevoilor lui, dar și de oamenii importanți pentru părinți în al căror spațiu copilul merge des și unde are tabieturile sale. Casa copilului este mediul în care copilul creștea și se dezvoltă în siguranță, este locul de odihnă și retragere, locul explorării și al construcției de sine. Casa este un „corp matern”, un spațiu intim pe care copilul nu-l împarte decât cu oameni foarte apropiați afectiv, care își lasă amprenta asupra devenirii lui: părinții, frații și bunicii. Toți ceilalți vin și pleacă străduindu-se să deranjeze cât mai puțin. Copilul însă nu ezită să-și apropie spațiului și să-și creeze obiceiuri în casele oamenilor apropiați cu care el stabilește legături afective: așa se întâmplă cu casa bunicii, mătușilor și a altor rude.

Prin participarea în societate copilul reușește să pășească dincolo de „pragul casei” în condiții de siguranță. El se află printre semenii, dar care nu sunt și intimi. Aici relațiile sunt mai puțin afectivizate și au detașarea unei comunicări sociale. Este un spațiu unde copilul poate experimenta o imagine de sine mai realistă (care nu este prea încărcată de afectiv) și poate stabili relații pe care el însuși să le gestioneze. Tot prin societate, copilul poate adera la un model de grup, poate obține opusul individualității: starea de apartenență. Comuniunea cu ceilalți asemenea, colectivitatea îi oferă omului forță, stabilitate, siguranță.

Parteneriatul grădiniță – familie - societate se referă la construirea unor relații pozitive între familie, grădiniță și comunitate, la o unificare a sistemului de valori care poate avea un efect benefic asupra copiilor atunci când aceștia văd educatoarea sfătuindu-se cu părinții și membrii comunității. Activitatea cu părinții ca parteneri, pentru a asigura dezvoltarea copiilor în programul educativ din grădiniță, poate deveni un start bun pentru a crea părinților respectul de sine, încredere în competențele lor, făcându-i mai buni. Copiii caută modele în părinții lor și în membrii societății (actori, sportivi, etc), iar aceștia, la rândul lor vor să crească mici genii.

O bună colaborare și comunicare între familie și grădiniță este necesară, dar nu este suficientă pentru buna dezvoltare a copilului în acest mediu. Este nevoie ca această colaborare să se poarte în jurul nevoii pe care o are copilul de a fi în societate.

Bibliografie:

- 1.Revista Învățământul Primar și Preșcolar nr.1-2, editura Arlequin, 2014;
- 2.Curriculum pentru învățământul preșcolar , editura Didactica Publishing House București, 2009;
- 3.www.copii.psihologie.ro;
- 4.<http://www.rasunetul.ro/relatie-scoala-familie-societate>.

METODE INTERACTIVE DE FIXARE ȘI EVALUARE

Prof. înv. preșcolar Beáta-Orsolya FAZEKAS
Școala Gimnazială Nr. 1 Viișoara, Bihor

Noile schimbări apărute în învățământul preșcolar privind modalitățile de predare care să așeze în centrul actului educațional copilul și interesele acestuia impun și noi strategii de evaluare. Dacă în actul predării, educatoarea poate utiliza cu succes metode activ-participative, evaluarea, la rândul său, trebuie să fie coerentă cu noile strategii de predare-învățare, fapt pentru care au apărut metodele interactive de evaluare.

Activitatea didactică modernă este centrată pe demersuri intelectuale interdisciplinare și afectiv-emoționale, educatoarea urmărind realizarea unor obiective interdisciplinare, ca de exemplu:

- să culeagă informații despre o temă dată;
- să identifice;
- să rezolve probleme diferite;
- să realizeze conexiuni.

Astfel, obiectivele evaluării trebuie să fie în concordanță cu obiectivele interdisciplinare ale actului predării.

Printre metodele și procedeele interactive de fixare și evaluare a cunoștințelor utilizate în grădiniță, se înscriu următoarele:

- a) Turul galeriei;
- b) Piramida;
- c) Ghicitorile;
- d) Ciorchinele;
- e) Diagrama Venn;
- f) Examinarea povestirii;
- g) Cubul;
- h) R.A.I. (Răspunde. Aruncă. Interoghează.);
- i) Jurnalul grupei.

În continuare sunt prezentate succint cele mai reprezentative metode și procedee:

a) Turul galeriei - se utilizează după soluționarea de către copii a unor sarcini primite în grup. Rezultatele activităților sunt expuse, iar fiecare grup, prin rotație, vizualizează lucrările realizate. Se realizează un dialog interactiv între copiii „autori” ai lucrărilor și copiii „vizitatori”. Copiii fiecărui grup vor fi, la rândul lor, în calitate de autori și vor oferi explicații privind modul de realizare a sarcinii, contribuția fiecărui membru al grupului, rezultatul muncii lor, dar și în calitate de vizitatori, formulând aprecieri despre modul în care au fost rezolvate sarcinile.

Etapele care trebuie parcurse în realizarea turului galeriei sunt următoarele:

- formarea grupelor de copii (3- 4 copii) ;
- comunicarea sarcinii de lucru (trebuie să aibă mai multe perspective de abordare sau mai multe soluții);
- activitatea în grupuri ;
- expunerea produselor ;
- „Turul galeriei” – se examinează corectitudinea rezolvării sarcinilor date. Copiii, în calitate de vizitatori trec pe la fiecare expонат și înscriu comentariile critice, ajutați de educatoare, sau utilizând simboluri;
- activitate în grupuri – timp de 5 minute, fiecare grup reanalizează lucrarea, corectându-o și adăugând elemente, dacă este cazul.

Utilizând această tehnică de evaluare, educatoarea poate antrena grupurile, reactualiza cunoștințele copiilor și poate evalua capacități și deprinderi specifice preșcolariilor.

b) Piramida - Metoda piramidei poate fi utilizată în cadrul activităților, pentru reactualizarea cunoștințelor, în etapa de complicare a jocului(în cazul în care se desfășoară un joc didactic), ca feed-back al activităților de observare, povestire, lectură după imagini, convorbire, dar și în activitățile integrate (DȘ, DLC, DOS, DEC), sau la centrele ARTĂ și CONSTRUCȚII.

Prin intermediul acestei metode, copiii își dezvoltă capacitatea de sintetizare a unor probleme, informații, idei, teme, sau a unui text literar.

c) Ghicitorile - Stimulează și exersează capacitățile de analiză, sinteză, comparație, generalizare, descriere și evaluare, inteligențele multiple, iar copiii au ocazia să aplice în situații noi ceea ce au învățat.

În activitatea cu preșcolarii, educatoarea poate utiliza diferite tipuri de ghicitori:

- ghicitori – descriere , folosite în povestiri, observări, descrieri, jocuri;
- ghicitori – analiză, folosite în observări;
- ghicitori de comparație, folosite în jocuri didactice, povestiri, lecturi ;
- ghicitori de generalizare, folosite în observări, lecturi după imagini, povești create;
- ghicitori literare;
- ghicitori musicale;
- ghicitori eliptice,;
- ghicitori cu rimă.

Ca metode interactive de evaluare, ghicitorile pot fi folosite cu succes în evaluarea formativă, dar și în evaluarea sumativă (concursuri , de ex. „Câștigă cel mai isteț”, „Răspunde repede și bine!”).

d) Ciorchinele - Tehnica ciorchinului este utilizată în scopul de a exersa gândirea liberă a copiilor, de a facilita realizarea de conexiuni între idei și de a reactualiza cunoștințele anterioare.

Etape în realizarea ciorchinelui:

- comunicarea sarcinii de lucru ;
- activitate individuală (completarea ciorchinelui de fiecare copil) ;
- activitate în perechi - se formează perechi, se prezintă colegului ciorchinele realizat și se completează cu informațiile noi, obținute de la acesta;
- activitate în grupuri – fiecare pereche prezintă ciorchinele unei alte perechi, având ocazia să descopere cunoștințe noi, prezentate de colegii de grup;
- activitate frontală – se completează ciorchinele de pe tablă (coală A4, flipchart), cu ideile comune fiecărui grup, ulterior, grupurile vor denumi o singură idee care nu a fost scrisă.

Ciorchinele poate fi aplicat în cadrul activităților de observare, convorbire, povestire, repovestire, la începutul și pe parcursul unui proiect, pentru a reactualiza și sintetiza cunoștințele copiilor despre subiectele din cadrul proiectului respectiv.

e) Diagrama Venn - Se poate utiliza atât în activități de predare-învățare, cât și în fixarea și evaluarea cunoștințelor.

Diagrama Venn se aplică în activități de observare, povestire, joc didactic, convorbire.

Etapele metodei sunt următoarele:

- comunicarea sarcinii de lucru;
- activitate în pereche sau în grup (se completează diagrama individual, apoi se discută în perechi sau în grup, corectându-se și completându-se informațiile);
- activitate frontală – Se completează de fiecare copil / grup diagrama realizată pe un poster sau o coală A3.

f) R.A.I. -Metoda R.A.I. (răspunde, aruncă, interoghează) este o metodă destul de ușor de aplicat în activitățile desfășurate, în special cu preșcolarii mari. Este un joc simplu de aruncare a unei mingi de la un copil la altul. Cel care aruncă mingea adresează o întrebare celui care o prinde. Acesta răspunde la întrebare, apoi aruncă mingea altui coleg și îi pune o altă întrebare vizând conținutul care trebuie evaluat (precizat de la început de către educatoare). Prin caracterul său antrenant și realizată sub formă de joc, metoda menține trează atenția tuturor copiilor din grupă, participând chiar și cei mai timizi dintre aceștia. Copiii sunt atrași de suspansul generat de întrebările neașteptate și de exercițiul de promptitudine la care îi solicită jocul.

Această metodă de evaluare poate fi utilizată cu succes, mai ales la grupa pregătitoare, la sfârșitul unor activități de cunoaștere a mediului, educare a limbajului, activități cu conținut matematic.

R.A.I. este atât o metodă de evaluare cât și strategie de învățare care îmbină cu succes competiția și colaborarea și permite realizarea unui feed-back rapid.

Bibliografie:

- Conf. Univ. dr. Aurel Cazacu - „Evaluarea ghid al activității din grădiniță”, Studiu științific; Tomșa, G., Chelaru, M., Ilade, C., Iurea, C., Mălureanu, F., Ștefănescu, C., Tomșa, R.– „Psihopedagogie preșcolară și școlară”, București, supliment la Revista învățământului preșcolar (2005);
- Oprea, C. L.– „Strategii didactice interactive”, București, EDP(2007).

CARACTERISTICI ALE PREȘCOLARULUI CE CONDUC LA ÎNSUȘIREA NOTIUNILOR MATEMATICE

Prof. înv. preșcolar Beáta-Orsolya FAZEKAS
Școala Gimnazială Nr. 1 Vișoara, Bihor

Preșcolarul manifestă multă receptivitate, mobilitate și flexibilitate psihică ceea ce-i permite achiziționarea unui volum mare de cunoștințe însușite conștient.

În procesul instructiv-educativ activitățile matematice ocupă un loc important avându-se în vedere atât sarcinile pe care le urmărește grădinița în pregătirea copilului pentru școală cât și influența pe care o exercită această formă de activitate asupra dezvoltării generale a copilului.

În joc, în ocupațiile sale zilnice, copilul este pus deseori în situația de a opera cu cantități diferite de obiecte sau jucării, de a număra, de a socoti. În această etapă, ei nu fac altceva decât să-i imite pe adulți pe care îi aud folosind numerele sau care în mod greșit se străduiesc chiar să-i învețe să numere mult mai înainte de vreme.

Astfel, copiii vin mai întâi în contact cu aspectul exterior al numerelor, cu cuvântul, iar semnificația numerelor este treptat însușită în grădiniță pe baza unui complex de acțiuni și operații cu cantitățile sub îndrumarea sistematică a educatoarelor.

Activitățile matematice largesc orizontul copiilor cu cunoștințe despre însușirile cantitative ale obiectelor lumii reale. Aceste cunoștințe îl ajută să se orienteze mai ușor în rezolvarea propriilor trebuințe, să răspundă cerințelor zilnice.

Copilul percepe însușirile cantitative ale lumii reale prin diferiți analizatori. În procesul de numărare este activizat atât analizatorul vizual, cât și cel auditiv, cel tactil și cel chinestezic. Copilul numără mingile nu numai cu ochii, el pune mâna pe fiecare minge numărată, percepând concomitent mișcarea mâinii de la o minge la alta și zgomotul produs de deplasarea obiectului dintr-un loc în altul.

Odată cu formarea reprezentărilor și însușirea cunoștințelor matematice se îmbogățește și vocabularul copiilor cu cuvinte și expresii matematice, respectiv cu numere cardinale și ordinale, cu unele adverbe de cantitate: mai multe, mai puține, tot atâtea. De asemenea, în procesul executării cerințelor impuse de educatoare li se formează copiilor priceperea de a se exprima prin cuvinte potrivite anumitor raporturi cantitative dintre obiectele sau grupurile de obiecte. De exemplu se deprind să formuleze clar procesul de creștere a unei cantități (dacă am 4 mere și Ana îmi mai dă unul acum am 5 mere).

Activitățile matematice dezvoltă la copii gândirea și operațiile ei: analiza, sinteza, comparația, generalizarea, abstractizarea. Astfel, ei se deprind să separe obiectele, să compare între ele grupurile de obiecte, jucării, constatând egalitatea sau inegalitatea cantității lor.

Gândirea copiilor se dezvoltă mai ales în cadrul rezolvării problemelor, deoarece întregul proces de rezolvare a acestora este analitic-sintetic.

Rezolvarea problemelor necesită stabilirea unor raporturi logice între valorile numerice cunoscute și întrebarea problemei. Aceasta se realizează printr-un proces de analiză și sinteză în formarea cea mai simplă întrucât datele cunoscute se leagă direct de întrebarea problemei.

Activitățile matematice stimulează imaginația și memoria copilului. Astfel, în rezolvarea unei probleme orale, copiii trebuie să-și reprezinte situațiile relatate, precum și relațiile cuprinse în enunțul problemei. De asemenea trebuie să rețină, să păstreze și să reproducă în mod conștient unele cunoștințe dobândite în legătură cu numerația și operațiile matematice, ceea ce favorizează dezvoltarea memoriei voluntare. Copiii trebuie să memoreze enunțul problemei, datele cuprinse în ea pentru a putea da răspunsul corect la întrebarea pe care aceasta o ridică.

Înțelegerea cunoștințelor noi și asimilarea conștientă a acestora depinde de gradul de concentrare a atenției, de efortul voluntar depus de copii pentru a urmări firul explicațiilor, succesiunea operațiilor. Învățând să numere sau să facă unele calcule simple, copiii își formează o serie de calități și deprinderi utile. Activitățile matematice asigură condiții favorabile pentru formarea posibilităților de autocontrol și mactivitate independentă. De exemplu: educatoarea cere copiilor să așeze pe masă atâtea păpuși câte indică cifra pe jeton. În acest caz, copiii trebuie să recunoască cifra și apoi să așeze pe masă numărul de păpuși indicat de cifra respectivă. Acest exercițiu îi pune pe copii în situația de a rezolva independent sarcina dată de educatoare.

Totodată copiii încep să înțeleagă că nu trebuie să se pripească în răspunsuri, că trebuie să se gândească cu atenție pentru a găsi soluția corectă. Prin efortul de a fi atenți, ca și prin efortul necesar învingerii dificultăților în rezolvarea problemelor, copiii își exersează voința, se călesc din punct de vedere moral. Satisfacția pe care o au în momentul când rezolvă bine sarcina dată contribuie la întărirea încrederii în forțele proprii.

Bibliografie:

- *Gold Viorica, (1983), Instrumente și modele de activitate în sprijinul prescolarilor pentru integrarea în clasa I, sisteme de fișe cu conținut matematic, Ed. Didactica și Pedagogica, București
- *Antonovici, Stefania și Cornelia Jalba, (2001), Activități matematice, Ed. Aramis

EVALUAREA, UN FACTOR-CHEIE PENTRU STIMULAREA, ÎNVĂȚĂRII

Informatician Feizula LEILAN

Liceul Tehnologic „Gheorghe Miron Costin” Constanța, jud. Constanța

Administrator financiar Loredana POPA

Liceul Tehnologic „Gheorghe Miron Costin” Constanța, jud. Constanța

Încă de la primul contact cu școala, elevii sunt învățați să tragă concluzii asupra activității lor de învățare. Eficientizarea strategiilor de evaluare poate crește motivația elevilor pentru învățare. Dacă la debutul lor ca educabili elevii primesc feedback exclusiv de la educator/profesor, de-a lungul experienței lor educaționale ei ajung să perceapă singuri dacă au atins obiectivele sau nu și care le sunt limitele.

Aceasta influențează mult încrederea în sine ca și educabili și de asemenea încrederea lor în profesori ca și furnizori de educație. Rolul crucial al profesorului în acest punct este să îi ajute pe elevi să tragă concluziile corecte și să facă tot posibilul să stimuleze motivația elevilor pentru învățare. O metodă utilă în acest scop este să folosească procesul de evaluare și rezultatele lui în așa fel încât să ajute elevii să devină mai încrezători. Dacă la debutul lor ca educabili elevii primesc

feedback exclusiv de la educator/profesor, de-a lungul experienței lor educaționale ei ajung să perceapă singuri dacă au atins obiectivele sau nu și care le sunt limitele. Aceasta influențează mult încrederea în sine ca și educabili și de asemenea încrederea lor în profesori ca și furnizori de educație. Rolul crucial al profesorului în acest punct este să îi ajute pe elevi să tragă concluziile corecte și să facă tot posibilul să stimuleze motivația elevilor pentru învățare.

O metodă utilă în acest scop este să folosească procesul de evaluare și rezultatele lui în așa fel încât să ajute elevii să devină mai încrezători în ei ca educabili. Acest lucru este de obicei mai ușor cu elevii care au experimentat succesul de-a lungul evaluărilor, decât cu cei care nu au atins succesul. Insuccesul școlar, dacă nu este bine gestionat duce de cele mai multe ori la pierderea încrederii în capacitățile proprii ale elevilor și scăderea drastică a motivației pentru învățare. Atunci când dorim ca evaluarea să influențeze în mod pozitiv motivația elevilor pentru învățare, trebuie să luăm în considerare anumite aspecte, cu atât mai mult cu cât evaluarea este cea parte a procesului educative care poate cel mai mult să distrugă dorința elevilor de a învăța. Mai întâi, profesorii trebuie să înțeleagă că modul în care transmit feedback-ul este crucial pentru încrederea de sine a elevilor. Profesorii ar trebui să joace un rol de încurajare și ar trebui să îi ajute pe elevi să-și conștientizeze potențialul prin concentrarea pe obiectivele învățării care sunt explicate clar acestora prin crearea unor hărți cognitive care să facă progresul evident.

Pe de altă parte, ar trebui să îi ajute pe elevi să înțeleagă că atunci când încearcă să își îmbunătățească performanțele, la început, ar putea să nu aibă succes, dar că acest fapt nu trebuie să reprezinte un motiv de descurajare. Uneori performanța slabă sau lipsa performanței sunt inevitabile, dar ei ar trebui să vadă dincolo de aceasta și să perceapă eșecurile ca și un motiv să devină mai dornici de succes.

Un alt aspect important în ceea ce privește modul în care evaluarea poate să crească motivația elevilor pentru învățare este rolul pe care elevul îl joacă în acest proces. Pentru ca evaluarea să fie eficientă, elevii trebuie implicați în aceasta. Acest fapt îi va ajuta să își dezvolte și alte abilități utile învățatului, cum ar fi puterea de reflecție, gândirea critic și conștiința de sine. Evaluarea centrată pe elev la clasă conduce la implicarea elevilor în propria apreciere. Cu cât mai mult vor simți că au control asupra propriei evaluări, cu atât mai motivați vor fi să aibă un progres continuu, care este perceput ca și succes. Jucând un rol dinamic în acest sens, elevii vor deveni capabili să își dezvolte propriile mijloace pentru a-și îmbunătăți învățarea. Pentru a reuși să îi implice pe elevi în procesul de evaluare profesorul trebuie să aibă în vedere câteva aspecte. În primul rând, este foarte important ca elevii să fie informați încă de la începutul procesului educativ asupra obiectivelor acestuia; astfel, ei vor face tot posibilul să își dirijeze învățarea spre atingerea acestora. Un alt aspect important pentru succesul evaluării este ca elevii să fie informați asupra formatului pe care îl va avea evaluarea. Ar trebui ca profesorii să aplice modele de evaluări de-a lungul procesului de predare astfel încât elevii să se obișnuiască cu acestea. De asemenea ar trebui ca elevii să cunoască criteriile conform cărora vor fi evaluați ca să poată aprecia nivelul la care se ridică performanța lor. Evidența progresului este, de asemenea, importantă pentru o evaluare centrată pe elev. Această metodă încurajează elevii să-și monitorizeze progresul de-a lungul timpului, inclusiv prin aplicarea unor metode de autoevaluare. Autoevaluarea joacă un rol vital în creșterea motivației elevilor pentru învățare. Un alt aspect foarte important pentru succesul evaluării este ca profesorul să puncteze periodic progresul/succesul elevilor. Bineînțeles că asta nu înseamnă să fie trecute cu vederea greșelile, ci, dimpotrivă, profesorii ar trebui să îi învețe pe elevi să reflecteze asupra

propriilor greșeli, pe care nu trebuie să le perceapă ca eșecuri, ci ca aspecte care trebuie îmbunătățite. O bună evaluare înseamnă atunci când elevii reușesc să învețe din propriile greșeli și sunt capabili să dezvolte o atitudine critică asupra propriei munci. În sfârșit, pentru a face evaluarea mai eficientă și totodată interesantă pentru elevi, profesorul ar trebui să aplice cât mai multe forme inovative de evaluare. Profesorii ar trebui să își adapteze strategiile de evaluare la interesele elevilor astfel încât să mențină ridicat interesul acestora pentru învățare, iar acest lucru nu se poate realiza decât centrând, pe cât posibil, procesul de predare-învățare-evaluare pe elevi, aceștia din urmă devenind ei înșiși parteneri în acest demers unitar. Făcându-i pe elevi parteneri activi în propria lor evaluare putem să îi încurajăm să-și dezvolte un simț al responsabilității față de propriile lacune sau achiziții și să îi determinăm să devină mai motivați să asimileze cunoștințe în vederea atingerii obiectivelor învățării.

În concluzie, deși evaluarea descurajează de multe ori atât profesorii cât și elevii, aplicată în mod constructiv, luând în considerare aspectele mai sus menționate, ea poate deveni cel mai puternic factor pentru stimularea motivației pentru învățare.

ROLUL EDUCAȚIEI ARTISTICO-PLASTICE LA **ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR**

Prof. inv. primar Mariana-Gabriela FLOREA
Școala Gimnazială „Avram Iancu” Satu Mare, jud. Satu Mare

Educația estetică reprezintă activitatea de formare - dezvoltare a personalității umane, proiectată și realizată prin receptarea, evaluarea și crearea frumosului existent în natură, societate, artă.

Implicată în întreg procesul de formare și autoformare a personalității, educația estetică urmărește, în esență, dezvoltarea capacității de percepere și înțelegere corectă a frumosului din realitate, formarea conștiinței estetice, a gustului și simțului estetic, a necesității și posibilității de a participa la crearea frumosului în artă și în viață în funcție de următoarele categorii valorice specifice:

- ideal estetic - exprimă capacitatea de frumos spre care tindem, în general, comunitatea umană;
- simțul estetic - exprimă capacitatea omului de a percepe, de a reprezenta și de a trăi frumosul;
- gustul estetic - exprimă capacitatea omului de a explica, a înțelege și de a iubi frumosul;
- spiritul de creație estetică - exprimă capacitatea omului de a crea frumosul, la nivelul artei, societății, naturii.

Educația estetică pregătește individul în înțelegerea frumosului și esteticului, care, la rândul său, stimulează și întemeiază comportamentul uman.

Ca latură a educației, educația estetică îndeplinește multiple funcții educative, exercitând o acțiune polivalentă asupra dezvoltării personalității.

Arta este principala modalitate prin care se înfăptuiește relația estetică dintre om și realitate, constând într-o sesizare a generalului în particular, un mijloc de a reflecta realitatea în plină dezvoltare.

Educația estetică asigură condiții propice pentru stimularea și promovarea creativității în

toate domeniile de activitate, inclusiv în activitățile de învățare.

Obligația dascălilor este nu numai de a descoperi din timp posibilitățile copiilor dotați, dar și aceea de a cunoaște disponibilitățile celorlalți. În procesul de învățământ educația estetică se poate realiza prin diferite modalități: prin literatură, prin muzică, prin artele plastice, etc.

Artele plastice contribuie în mod deosebit la educația estetică a școlarii formând și dezvoltând spiritul de observație, atenția, reprezentările spațiale, imaginația creatoare, interesul și plăcerea de a desena, de a colora, de a modela.

Ca forme și mijloace de educație estetică prin artele plastice sunt lecțiile de educație plastică, cercurile de arte plastice, vizionarea muzeelor și expozițiilor, manifestările speciale (desene pe asfalt).

Pentru a asigura reușita educației artistico-plastice se impun anumite cerințe: a lăsa copilului libertatea de exprimare, dascălii stimulând și sugerând, mai puțin impunând. Desenul spontan exprimă personalitatea copilului, interesele, preferințele lui. Acesta trebuie îndrumat fără a-i înăbuși creația personală, sprijinindu-l cu materiale, tehnici, modalități de exprimare.

Activitatea desfășurată cu elevii în procesul de învățământ oferă largi prilejuri de cultivare a creativității.

La vârsta școlară mică, elementele de originalitate chiar și atunci când sunt minore față de cele de reproducere, exprimă tendința de creativitate a copilului care trebuie încurajată.

Trebuie să fim conștienți că activitățile creatoare corespund unor nevoi emoționale ale elevilor - de a se realiza, de a se modela și împlini ca personalitate autonomă. În calea stimulării elanului creator, pe lângă factorii favorizanți, există numeroase piedici sau obstacole exterioare sau inerente individului care trebuie cunoscute și combătute.

Dascălul trebuie să cunoască temeinic aspectele sensibile ale blocajelor de creativitate pentru a le preveni, iar dacă ele s-au instalat pentru a le putea elimina, în scopul formării unor personalități complexe.

Educația plastică intră în sfera cunoașterii și creativității realizând educația acelor simțuri pe care se bazează inteligența și gândirea creatoare a elevilor. Astfel, în activitățile de desen și pictură se urmărește dezvoltarea gândirii artistico-plastice ca o componentă a gândirii creatoare; dezvoltarea sensibilității și gustului estetic. Prin artă se dezvoltă sensibilitatea senzorială, dar și cea comportamentală. Sensibilitatea artistică se construiește pe baza afectivității, intuiției și fanteziei, în funcție de priceperea metodică a cadrului didactic. Creativitatea didactică, în funcție de particularitățile de vârstă ale copilului și de specificul educației plastice, duce la descoperirea potențialului creativ al acestuia.

Imaginația copiilor nu trebuie considerată ca o evadare din viața concretă. La vârsta școlară mică, imaginația este în plină dezvoltare datorită lărgirii sferei cognitive și însușirii unor procedee de utilizare a materialelor și tehnicilor de lucru specifice domeniului plastic. Jocurile de creație cu subiecte din basme și povești au la bază reproducerea creatoare a imaginației artistice. Imaginile create de fantezia copilului devin tot mai bogate în conținut de la an la an.

Participarea la actul învățării este o problemă esențială a dezvoltării și se referă la talentul cadrului didactic de a stimula participarea activă și deplină, psihică și fizică, individuală și colectivă a școlarii mic.

Metodele didactice nu trebuie să ducă la un dirijism excesiv, deoarece dirijarea învățării și a executării unei lucrări plastice trebuie să fie îmbinată cu munca independentă a școlarii mic pentru ca acesta să-și poată afirma spontaneitatea specifică vârstei, gândirea și imaginația.

Educația estetică nu limitează indivizii la alegerea adevăratului frumos. Ea pregătește întâlnirea dintre om și frumos, luminează mintea umană și deschide multe căi: de alegere, de opțiune, de asimilare.

În etapa școlară arta plastică joacă un rol catalizator al activității cognitive, artistice, psihomotorii a copiilor. Ponderea deosebită a acestei discipline școlare se datorează concordanței dintre psihicul copilului de vârstă școlară mică și specificul artisticului. Predominarea gândirii imaginare creează condiții favorabile pentru inițierea personalității în domeniul artelor.

Bibliografie:

1. Botez, G., Solovăstru, D., 2009, „Atlas cu elemente de limbaj plastic pentru învățământ primar”, Editura Dacia, Cluj-Napoca;
2. Cristea, M., 2009, „Metodica predării educației plastice în învățământul primar și preșcolar”, Editura Corint, București;
3. Dascălu, A., 1998, „Educația plastică în învățământul primar”, Editura Polirom, Iași;
4. Dimitrescu -Iași, C. , 1993, „Studii de estetică”, Editura Științifică, București.

IMPORTANȚA ASOCIERII COMUNICĂRII VERBALE, NONVERBALE,
PARAVERBALE ȘI ÎNTELEGEREA ROLULUI FIECĂRUI TIP
DE CĂTRE ELEVI

Prof. Mihaela-Antoneta FLOREA
Colegiul Tehnologic Grigore Cerchez, sector 5, București

Ca orice profesor de limba și literatura română care privește în ansamblu procesul de învățământ căruia îi integrează într-o poziție importantă educația formală, centrată, la rândul său, pe ora de curs, consider că trebuie cunoscută aplicabilitatea la clasă a diverselor strategii didactice prin raportare la conținutul lecției, la tipul acesteia, la nivelul de studiu, la tipologia elevilor (caracteristici psiho-afective, nivel social, interese etc.), dar și prin raportare la specificul domeniului limbii, al literaturii, al comunicării, urmărindu-se crearea unor deschideri spre interdisciplinaritate sau transdisciplinaritate. Deci folosind comunicarea și studiind despre comunicare, este important să creăm contexte prin care regulile și tipurile ei să fie corect puse în valoare.

Au existat momente în interacțiunea cu elevii în care oboseala tuturor sau energia lor neconsumată au condus la tensionarea relațiilor noastre și în astfel de situații, când, după observații și atenționări repetate, volumul ridicat al vocii mele nu mai avea relevanță, am recurs la valorificarea exclusivă a gesturilor și a mimicii. La un moment dat, pentru că într-o clasă se iscaseră un conflict între câțiva colegi care aveau tendința de a se prelungi dincolo de limitele tolerabile, am decis să sistez brusc negocierile între părți și m-am îndreptat la tablă unde am desenat mai multe siluete umane, fiecare fiind dotată cu câte un instrument contondent (cuțit, ciocan, etc) format din litere plasate aleatoriu. Ulterior m-am retras într-un colț al clasei de unde, cu o expresie imobilă pe chip, am așteptat să văd cum evoluează situația. Treptat, zgomotul de fond s-a diminuat până ce s-a așternut tăcerea. Cu toții priveau surprinși către desenul de la tablă, începând să înțeleagă mesajul transmis, apoi își întorceau privirile către mine cu sfiala vinovăției pe chip. Am valorificat astfel

comunicarea nonverbală foarte eficient și chiar am exprimat cu ajutorul ei ceea ce comunicarea verbală, asociată celei paraverbale, nu a avut capacitatea de a transmite. Am continuat prin discuții pe tema desenului și am abandonat tema lecției, deoarece am considerat mai important să dezamorsăm conflictul și să formăm caracterele unor astfel de copii aflați în evoluție. Observând modificările, am conștientizat faptul că tipurile de comunicare (verbală, nonverbală și paraverbală) sunt congruente, se susțin și se completează reciproc.

În alte contexte, exercițiile de dicție m-au ajutat să pronunț mai corect, mai clar, mai bine și mai ușor, perfecționându-mi aparatul articular, mușchii vorbirii. În calitate de profesor, este important ca elementele paraverbale să contribuie la transmiterea mesajului de la mine către elevi în timpul activității didactice. Îmbunătățind pronunția, comunic eficient cu ceilalți, câștig în claritate și în prestanță. De aceea modul în care elimin aerul când emit sunetele, pauzele între cuvinte, accentuarea unor sunete sau ritmul vorbirii sunt factori favorizanți în facilitarea accesului la sensul comunicării. O dicție mai bună mă ajută să devin o persoană convingătoare, care transmite, pe lângă mesaj, încredere în propriile capacități, iar destinatarii mesajului vor deveni mai receptivi la ceea ce transmit.

De altfel, în cadrul unei ore de comunicare, am propus elevilor un exercițiu, oferindu-le prilejul să observe modurile de comunicare ale protagoniștilor unei secvențe din seria *Harry Potter*, preferată de adolescenți. I-am rugat să fie atenți la limbajul personajelor, dar și la gesturi sau mimică, la vestimentație și la poziționarea în raport cu interlocutorul, referindu-se totodată la limbajul paraverbal prin precizarea tonului vocii lor, a ritmului, a intensității vorbirii. Astfel, elevii au observat duelul vrăjitorilor dintre Harry și Draco Malfoi. Pe lângă mesajul verbal constituit de vrăjile rostite de cei doi elevi ai școlii de magie Hogwarts, de indicațiile organizatorului și de intervențiile lui Snape, privitorii au mai fost martori la modul în care Potter s-a adresat șarpelui. Chiar dacă nu înțelegeau limba pe care o vorbea protagonistul- herpetiliană, cei care urmăreau secvența au dedus din ton, din mimica și din gesturile asociate, faptul că Harry avea capacitatea de a se adresa creaturii într-un fel în care să fie înțeles și că avea autoritate asupra acesteia. Toate dovedeau o atitudine încrezătoare și calm.

Din punct de vedere paraverbal, a fost remarcat ritmul alert, intensitatea- tonul ridicat al profesorului Lockhart, care încerca să restabilească regula încălcată de Malfoi. Acesta comunica prin enunțuri scurte și clare, la obiect. Discursul său era categoric, imperativ. Ceea ce rostestea se susține prin comunicarea nonverbală și paraverbală. Ritmul cadențat și inflexiunile vocii redau hotărâre, iar pauzele erau strategice, fiind folosite pentru a sublinia îndemnul la acțiune. Gesturile bărbatului, cele ale unui om sigur pe el, subliniau și completau limbajul.

Din perspectivă nonverbală, elevii prezenți au observat retragerea copiilor îngroziți de făptura apărută prin magie, dar și zâmbetul inițial de satisfacție al lui Malfoi care, neașteptând finalizarea numărătorii, a invocat o vrajă care l-a aruncat pe adversarul său la podea, după ce l-a răsucit prin aer. Prin mimică, personajul transmite viclenie. Acesta sfidează autoritatea.

Nu în ultimul rând, mimica și gesturile lui Snape au transmis participanților la exercițiu tensiune prin închiderea inițială a ochilor cu scopul de a se calma, prin încleștarea maxilarului și ridicarea bruscă de la podea a lui Malfoi. Snape părea cel mai ascuns, cel mai viclean de acolo. În plus, copiii participanți la activitate au remarcat că el se poziționase în spatele lui Draco și cu fața către Harry. Privirea sa era expresivă.

Profesorul ar putea integra, de asemenea, în cadrul unei strategii didactice gândite pentru ora de comunicare, o dezbatere pe o temă față de care elevii manifestă interes și prin care, pe lângă

punerea în lumină a unor aspecte educative, să poată fi făcute observații în legătură cu diverse aspecte privitoare la situația de comunicare și la tipurile acesteia: se poate discuta, spre exemplu, despre rolului internetului în societatea modernă, dar și despre importanța lecturii pentru un adolescent. Astfel, cadrul didactic poate propune teme precum: *Beneficiile și capcanele internetului pentru adolescentul contemporan (Grupa 1)* și *De ce ar prefera tinerii contemporani ecranizarea operelor literare în detrimentul lecturii acestora? (Grupa 2)*. De pregătirea fiecăreia dintre acestea se va ocupa câte o grupă alcătuită din elevii desemnați, urmând ca membrii acestora să dezbată, pe rând. De aprecierea pertinentei argumentelor și a oportunității intervențiilor sunt responsabili, alternativ, componenții celor două echipe: dezbate grupa întâi și evaluează cea de-a doua; prezintă opiniile grupa a doua și membrii grupei întâi se ocupă de observarea comunicării verbale, nonverbale și paraverbale; a regulilor de inițiere, de continuare și de finalizare a dialogului; a tipurilor de comunicare; a limbajului cu terminologia centrată pe domeniu etc. În acest mod se poate face apel și la metoda acvariului pentru desfășurarea activității din timpul orei de curs, fără a neglija conversația, explicația, poate chiar paralela, iar, din punctul de vedere al mijloacelor de învățare, este necesară prezența fișelor de lucru cu ajutorul cărora au pregătit tema. Nu este de neglijat nici importanța resurselor - cunoștințele anterioare ale elevilor privind comunicarea, capacitățile receptive și emoționale dovedite de aceștia cu privire la aspectele supuse, pe rând, dezbaterii.

În concluzie, aspectele verbale constituie o componentă fundamentală a comunicării, dar ele sunt completate, puse în valoare sau contrazise de cele nonverbale și paraverbale, iar elevii trebuie să fie învățați despre interdependența lor.

EVALUAREA PRIN PROIECTE

Prof. înv. primar Alina-Claudia GÂRD
Școala Gimnazială Dăneasa, jud. Olt

Evaluarea educațională este activitatea didactică prin care se măsoară randamentul școlar.

Evaluarea face parte din procesul de învățământ și are ca scop cunoașterea și aprecierea nivelului de cunoștințe, a dezvoltării capacităților și deprinderilor elevilor, oferind o imagine și asupra competențelor și aptitudinilor profesorului. Ea este deosebit de importantă, deoarece pe baza rezultatelor pe care le oferă, profesorul poate să regleze și să îmbunătățească activitatea didactică; de asemenea, pentru elevi evaluarea este importantă, deoarece în urma ei aceștia vor ști cum au lucrat și ce mai au de făcut spre a-și îmbunătăți rezultatele.

Dacă este făcută eficient, evaluarea arată profesorului măsura în care au fost atinse obiectivele propuse, îl ajută să facă o diagnoză a progresului elevilor și să regleze activitățile acestora în funcție de posibilitățile lor.

Pentru perioada de evaluare, profesorul va întocmi planificări calendaristice în care evaluarea trebuie să aibă obiective clar definite și moduri eficiente de investigare a rezultatelor școlare pentru fiecare elev și pentru conținuturile care vor fi evaluate. (Sebastian Șebu, 2002)

Metodele și instrumentele utilizate în evaluarea performanțelor școlare sunt de mai multe feluri. Criteriul cel mai frecvent folosit în clasificarea metodelor de evaluare este cel cronologic/istoric. În funcție de acest criteriu, care este însă unul relativ, lucrările de specialitate reprezentative în domeniu clasifică metodele de evaluare în două mari categorii :

- metode și instrumente tradiționale ;
- metode și instrumente complementare.

Proiectul este o metodă complementară de evaluare ce reprezintă o „ activitate de evaluare mai amplă, care începe în clasă, prin definirea și înțelegerea sarcinii de lucru, eventual prin începerea rezolvării acesteia, se continuă acasă, pe parcursul a câtorva săptămâni, timp în care elevul are permanente consultări cu profesorul, și se încheie tot în clasă, prin prezentarea în fața colegilor a unui raport asupra rezultatelor obținute și, dacă este cazul, a produsului realizat“(A. Stoica, 2003)

Proiectul constituie o metodă complexă de evaluare, individuală sau de grup, ce se recomandă profesorilor pentru evaluarea sumativă, în mod special. Tema este stabilită de către profesor, urmând ca și elevii să-și propună subiectele imediat ce se familiarizează cu acest tip de activitate.

Pentru a realiza acest tip de activitate, este obligatoriu ca elevii să îndeplinească unele condiții:

- să prezinte un anumit interes pentru subiectul respectiv;
- să cunoască dinainte unde vor găsi resursele materiale;
- să fie nerăbdători în a crea un produs de care să fie mândri;
- să nu aleagă subiectul din cărți vechi.

Caracteristicile de bază ale proiectului sunt:

- permite o apreciere complexă și nuanțată a învățării;
- este o formă de evaluare complexă ce oferă posibilitatea aprecierii unor capacități și cunoștințe superioare;
- permite identificarea unor calități individuale ale elevilor;
- este o formă motivantă pentru elevi;
- este recomandat atât în evaluări de tip sumativ cât și în evaluări formative;
- poate fi luat în considerare atât produsul final cât și desfășurarea procesului învățării, deoarece acest tip de activitate se desfășoară pe durate mari de timp;
- evaluarea se poate raporta la munca unui elev sau a unui grup de elevi, deoarece se realizează individual sau în grup.

Pentru a stabili strategia de evaluare a proiectului, profesorul trebuie să clarifice în colaborare cu elevii următoarele probleme:(Constantin Cucoș, 2009)

- ce se va evalua: procesul, produsul sau amândouă?
- care va fi rolul profesorului: evaluator continuu sau doar la sfârșitul proiectului?
- care este politica resurselor materiale necesare: le va oferi profesorul ca parte a sarcinii sau elevii trebuie să le procure, acestea fiind evaluate?
- care sunt activitățile intermediare impuse?
- ce format este cerut pentru prezentarea raportului?
- care sunt standardele impuse pentru realizarea produsului?

În timpul realizării unui proiect se vor evalua următoarele capacități:

- obsevarea și alegerea metodelor de lucru;
- măsurarea și compararea rezultatelor;
- utilizarea bibliografiei în mod corespunzător;
- manevrarea informației și utilizarea cunoștințelor;
- utilizarea procedurilor simple;
- investigarea și analizarea;

- sintetizarea și organizarea materialului;
- realizarea unor produse.

Utilizând această metodă de evaluare relațiile de cooperare între elevi se îmbunătățesc, elevul nu mai este controlat, ci este susținut în activitățile pe care le întreprinde. Metodele complementare de evaluare reprezintă opțiuni metodologice care trezesc interesul și motivează elevii pentru învățare.

Prin metoda proiectului se dezvoltă o ambianță plăcută de învățare, elevii fiind evaluați într-un mediu obișnuit de învățare, folosindu-se sarcini contextualizate.

În organizarea activității didactice, este importantă realizarea unui echilibru în folosirea modalităților de evaluare în funcție de natura activității școlare, specificul obiectului de învățământ, vârsta elevilor, obiectivele pedagogice. (Cristina Vasile, 2017)

Trebuie utilizate cu discernământ de către profesor toate procedeele și tehnicile de lucru puse la dispoziție de știință și chiar de viață. (Cristina Vasile, 2017)

METODE MODERNE DE PREDARE - ÎNVĂȚARE ÎN CADRUL DISCIPLINELOR DE SPECIALITATE

Prof. Lăcrămioara-Florentina GRĂDINARIU

Prof. Rodica RĂȘINAR

Liceul Tehnologic „Gheorghe Miron Costin” Constanța, jud. Constanța

Învățarea prin cooperare (ÎPC) reprezintă modul de organizare a activității didactice pe grupuri mici, astfel încât – lucrând împreună – elevii își maximizează atât propria învățare, cât și a celorlalți colegi. Cercetările arată că elevii care realizează sarcini de învățare prin cooperare în grup tind să aibă:

- ✓ performanțe școlare mai bune;
- ✓ un număr mai mare de competențe sociale pozitive;
- ✓ mai bună înțelegere a conținuturilor și deprinderilor pe care și le formează.

Dacă doriți să aplicați învățarea prin cooperare la clasă, trebuie să planificați cu atenție și să realizați patru acțiuni specifice:

1. Să luați anumite decizii pre instrucționale:
  - ✓ cât de mari să fie grupurile, cum să le structurați, cum puteți aranja mai bine clasa astfel încât să se preteze lucrului în grupuri mici?
  - ✓ cum concepeți și folosiți materialele instrucționale?
  - ✓ ce roluri atribuiți membrilor grupurilor?
2. Să explicați foarte clar elevilor ce au de făcut în timpul unei lecții în care învață prin cooperare:
  - ✓ dați o sarcină de învățare concretă.
3. Să conduceți lecția, pentru că deși elevii lucrează în grupuri, trebuie:
  - ✓ să urmăriți și să monitorizați grupurile;
  - ✓ să interveniți acolo unde este nevoie;
  - ✓ să îmbogățiți sarcinile și să-i ajutați pe elevi să lucreze mai eficient în grup.
4. Să structurați și să organizați activități după ce se termină lucrul în grupuri mici, în care:
  - ✓ să evaluați învățarea;

- ✓ elevii să evalueze cât de eficient au lucrat în grup, ce progrese sau dificultăți au întâmpinat în procesul personal de învățare și ce corecții sau îmbunătățiri trebuie introduse.

Mozaicul de bază

Pasul 1: Formați grupurile “casă” și dați-le materialul de lucru

- în cadrul fiecărui grup, membrilor li se va da un alt material pe care să-l învețe și să-l prezinte celorlalți.

Pasul 2: Grupurile de experți studiază și își pregătesc prezentările

- grupurile de experți se formează din elevii care au de pregătit același material;
- ei citesc și studiază materialul împreună și gândesc modalități de predare a acestuia celorlalți colegi;
- verifică înțelegerea materialului predat.

Pasul 3: Elevii se întorc în grupurile “casă” pentru a preda

- fiecare elev se întoarce în grupul său;
- fiecare membru al acestui grup își va prezenta, pe rând, materialul în fața celorlalți;
- obiectivul echipei este ca toți membrii să învețe tot materialul prezentat.

Pasul 4: Răspunderea individuală și de grup

- grupurile sunt responsabile de însușirea întregului material de către toți membrii;
- elevilor li se poate cere să demonstreze că au învățat printr-un test, prin răspunsuri orale la întrebări, printr-o prezentare a materialului.

Ciorchinele Este o metodă de brainstorming neliniară care stimulează găsirea conexiunilor dintre idei. Poate fi utilizat atât în evocare, prin inventarierea cunoștințelor elevilor, cât și în etapa de reflexie. Este bine ca tema propusă să le fie familiară elevilor, mai ales atunci când ciorchinele se utilizează individual. Poate fi folosit și pe perechi sau pe grupe, iar ciorchinele individual poate fi comunicat fie unui partener, fie grupului. În etapa finală a lecției, ciorchinele poate fi reorganizat.

Etape:

- ❖ se scrie un cuvânt / temă (care urmează a fi cercetat) în mijlocul tablei sau a foi de hârtie;
- ❖ se notează toate ideile, sintagmele sau cunoștințele care vă vin în minte în legătură cu tema respectivă în jurul acestuia, trăgându-se linii între acestea și cuvântul inițial;
- ❖ pe măsură ce scrieți cuvinte, idei noi, trageți linii între toate ideile ce par a fi conectate;
- ❖ activitatea se oprește când se epuizează toate ideile sau când s-a atins limita de timp acordată.

Gândiți / lucrați în perechi / comunicați

- timp de 1-4 minute, fiecare răspunde individual la una sau la mai multe întrebări formulate în prealabil de cadrul didactic (sunt de preferat întrebările care suscită mai multe răspunsuri posibile);
- se formează perechile, partenerii își citesc răspunsurile și convin asupra unuia comun, care cuprinde ideile ambilor;
- cadrul didactic va cere ca 2-3 perechi să rezume discuțiile purtate și concluzia formulată.

Știu / vreau să știu / am învățat este un tabel cu trei rubrici, care se realizează astfel:

- în rubrica **știu** elevii notează ceea ce consideră cunoscut deja în legătură cu tema;
- în rubrica **vreau să știu** vor nota ideile despre care au dubii și ceea ce ar dori să știe în plus în legătură cu tema respectivă;

- în rubrica **am învățat** notează ideile nou asimilate

Brainstorming-ul. Este modalitatea de a elabora în cadrul unui anumit grup, în mod spontan și în flux continuu, anumite idei, modele, soluții noi, originale, necesare rezolvării unor probleme teoretice sau practice.

Experimentul de laborator. Experimentul de laborator se organizează diferențiat funcție de scopul învățării, accesibilitatea învățării, conținutul învățării, locul și corelarea cu alte strategii didactice de învățare.

Mind map. Din cercul central, care conține conceptul de bază, pornesc brațe cu ramificații pe care sunt înscrise criteriile de abordare. Elevii au sarcina ca pe o nouă construcție să completeze răspunsuri conform criteriilor cerute.

Cubul. Este o metodă folosită în cazul în care se dorește explorarea unui subiect sau a unei situații din mai multe perspective. Se folosește un cub pe ale cărei fețe se notează cuvintele: descrie, compară, analizează, asociază, aplică, argumentează

Algoritmizarea. Este metoda de învățământ cu ajutorul căreia achiziționarea noilor cunoștințe se realizează prin parcurgerea succesivă a unor etape la capătul cărora se obține rezultatul dorit, soluția problemei.

PROBLEMATIZAREA. Este metoda de învățământ care constă în crearea, cu scop didactic, a unei stări conflictuale pozitive, a unei contradicții între cunoștințele elevilor și cerințele unei probleme propuse elevilor spre rezolvare (pe cale logico - matematică sau experimentală). **PROBLEMATIZAREA.** Este metoda de învățământ care constă în crearea, cu scop didactic, a unei stări conflictuale pozitive, a unei contradicții între cunoștințele elevilor și cerințele unei probleme propuse elevilor spre rezolvare (pe cale logico - matematică sau experimentală).

Bibliografie:

1. Ionescu, Miron; Cucoș, Mușat, *Metodologia instruirii*;
2. Neacșu, Ioan, *Instruire și învățare. Teorii. Modele. Strategii*, EDP, București, 1999.

METODE, TEHNICI ȘI PROCEDEE DE EFICIENTIZARE A ÎNVĂȚĂRII

Prof. Giorgiana-Claudia IBĂNESCU
Liceul Tehnologic „Vintilă Brătianu” Dragomirești Vale, Ilfov

« SINELG »

“Sistem interactiv de notare pentru eficientizarea lecturii și gândirii”

Este o modalitate de codificare a textului care permite celui care învață să citească și să înțeleagă în mod activ și pragmatic un anumit conținut.

Că metodă este tipică pentru etapa de realizare a sensului (învățare, comprehensiune).

Cunoștințele anterioare ale elevilor evidențiate prin activități specifice de evocare se folosesc ca baza de plecare pentru lectura/ascultarea textului.

În timpul lecturii elevii marchează în text (sau notează pe hârtie în timpul prelegerii);

- Cunoștințele confirmate de text
- Cunoștințele infirmate/contrazise de text (-)
- Cunoștințele noi, neîntâlnite până acum (+)
- Cunoștințele incerte, confuze, care merită să fie cercetate?

După lectură, informațiile se trec într-un tabel:

√	-	+	?

Informațiile obținute individual se discută în perechi/grupuri etc., apoi se comunică de către perechi/grupuri profesorului care le centralizează într-un tabel similar la tablă.

Conștiințele incerte pot rămâne ca temă de cercetare pentru lecțiile următoare.

Știu/Vreau să știu/Am învățat

Cu grupuri mici sau cu întreaga clasă, se trece în revistă ceea ce elevii știu deja despre o anumită temă și apoi să formulează întrebări la care se așteaptă găsirea răspunsului în lecție.

Pentru a folosi această metodă, cereți-le la început elevilor să formeze perechi și să facă o listă cu tot ce știu despre tema ce urmează a fi discutată. În acest timp, construiți pe tabla un tabel cu următoarele coloane: Știu/Vreau să știu/Am învățat (Ogle, 1986), că cel prezentat mai jos:

ȘTIU CE CREDEAM CĂ ȘTIU?	VREAU SĂ ȘTIU CE VREM SĂ ȘTIM	AM ÎNVĂȚAT CE AM ÎNVĂȚAT?

Cereți apoi câtorva perechi să spună celorlalți ce au scris pe liste și notați lucrurile cu care toată lumea este de acord în coloană din stânga. Poate fi util să grupați informațiile pe categorii.

În continuare, ajutați-i pe elevi să formuleze întrebări despre lucrurile de care nu sunt siguri. Aceste întrebări pot apărea în urma dezacordului privind unele detalii sau pot fi produse de curiozitatea elevilor. Notați aceste întrebări în coloană din mijloc.

Cereți-le apoi elevilor să citească textul.

După lectura textului, reveniți asupra întrebărilor pe care le-au formulat înainte de a citi textul și pe care le-au trecut în coloană « Vreau să știu ». Vedeți la care întrebări s-au găsit răspunsuri în text și treceți aceste răspunsuri în coloană « Am învățat ». În continuare, întrebați-i pe elevi ce alte informații au găsit în text, în legătură cu care nu au pus întrebări la început și treceți-le și pe acestea în ultima coloană.

Întoarceți-vă apoi la întrebările care au rămas fără răspuns și discutați cu elevii unde ar putea căuta ei aceste informații

Merită să reflectăm puțin la strategia Știu/Vreau să știu/Am învățat, la scopurile și efectele produse de:

A) tabelul Știu/Vreau să știu/Am învățat

- B) brainstormingul în perechi
- C) lista de idei trecută în prima coloană
- D) categorisirea acestor idei
- E) formularea întrebărilor pentru a doua coloană
- F) lecturarea textului cu aceste întrebări în minte
- G) completarea coloanei a treia în urma lecturării textului.

În încheierea lecției elevii revin la schema S/V/I și decid ce au învățat din lecție. Unele dintre întrebările lor s-ar putea să rămână fără răspuns și s-ar putea să apară întrebări noi. În acest caz, întrebările pot fi folosite ca punct de plecare pentru investigații ulterioare.

Jurnalul cu dublă intrare

O altă tehnică folosită este cea a “jurnalului cu dublă intrare”.

Pentru a face un asemenea jurnal, elevii trebuie să împartă o pagină în două, trăgând pe mijloc o linie verticală.

În partea stângă îi se va cere să noteze un pasaj sau o imagine din text care i-a impresionat în mod deosebit pentru că le-a amintit de o experiență personală, pentru că i-a surprins, pentru că nu sunt de acord cu autorul, sau pentru că o consideră relevantă pentru stilul său tehnica autorului.

În partea dreaptă li se va cere să comenteze acel pasaj: De ce l-au notat? La ce i-a făcut să se gândească? CE întrebare au în legătură cu acel fragment? De ce i-a intrigat? Pe măsură ce citesc, elevii se opresc din lectură și notează în jurnal. Unii profesori cer un număr minim de fragmente comentate, în funcție de dimensiunile textului.

După ce elevii au realizat lectura textului, jurnalul poate fi util în faza de reflecție, dacă profesorul revine la text, cerându-le elevilor să spună ce comentarii au făcut în legătură cu pasaje diverse. Și profesorul ar trebuie să fi făcut comentarii, pentru a atrage atenția asupra unor părți din text pe care ține neapărat să le discute cu elevii.

« Jurnalul cu dublă intrare » este o metodă prin care cititorii stabilesc o legătură strânsă între text și propria lor curiozitate și experiență. Acest jurnal este deosebit de util în situații în care elevii au de citit texte mai lungi, în afară clasei.

Eseul de cinci minute

Acesta se folosește la sfârșitul orei, pentru a-i ajuta pe elevi să-și adune ideile legate de tema lecției și pentru a-i da profesorului o idee mai clară despre ceea ce s-a întâmplat, în plan intelectual, în acea oră. Acest eseu le cere elevilor două lucruri: să scrie un lucru pe care l-au învățat din lecția respectivă și să formuleze o întrebare pe care o mai rețin în legătură cu aceasta.

Profesorul strânge eseurile de îndată ce elevii le-au terminat de scris și le folosește pentru a-și planifica la aceeași clasă lecția următoare.

Ciorchinele

Este o metodă de brainstorming neliniara care stimulează găsirea conexiunilor dintre idei.

Poate fi utilizat atât în evocare prin inventarierea cunoștințelor elevilor, cât și în etapa de reflecție.

Etape:

1. Se scrie un cuvânt/tema (care urmează a fi cercetat) în mijlocul tablei sau a foii de hârtie.

2. Se notează în jurul acestuia toate ideile, sintagmele sau cunoștințele care vă vin în minte în legătură cu tema respectivă, trăgându-se linii între acestea și cuvântul inițial.

3. Pe măsură ce se scriu cuvinte, idei noi, se trag linii între toate ideile care par a fi conectate.

4. Activitatea se oprește când se epuizează toate ideile sau când s-a atins limita de timp acordată.

Etapele pot fi precedate de brainstorming în grupuri mici sau în perechi. În acest fel, se îmbogățesc și se sintetizează cunoștințele. Rezultatele grupărilor se comunică profesorului care le notează la tabla într-un ciorchine fără a le comenta sau judeca.

În etapa finală a lecției, ciorchinele poate fi reorganizat utilizându-se anumite concepte supraordonate găsite de elevi sau de profesor.

Termeni cheie/Termeni dați în avans

Profesorul poate alege patru sau cinci termeni cheie dintr-un text, pe care să-i scrie pe tablă. Elevii, în perechi, au cinci minute la dispoziție pentru a decide, prin brainstorming, ce relație poate exista între acești termeni, cum vor fi puși în relație-cronologic, sau pentru a explica un proces științific etc. - În textul pe care urmează să-l citească. Când perechile au ajuns la o concluzie privind relația dintre termeni, profesorul le cere să citească textul cu atenție, pentru a vedea dacă termenii apar aici în relația pe care au anticipat-o ei. O modalitate de a lega termenii este prin scrierea unei scurte povestiri în care să apară toți termenii. Pentru că anticipările elevilor să nu prevadă în întregime textul lecției se impune ca termenii să fie suficient de vagi, sau unul dintre ei să conducă imaginația pe o pistă greșită.

JOCUL DIDACTIC

p.î.p. Ioana-Maria DASCĂLUL
Școala Gimnazială „Ștefan Luchian” Moinești

Folosirea jocului didactic în clasele primare îl determină pe micul școlar să învețe cu plăcere, să prezinte interes față de activitatea desfășurată la clasă. Jocul didactic îi ajută pe cei timizi să devină mai încrezători în forțele lor proprii, să fie mai siguri pe răspunsurile lor, să aibă încredere în capacitățile lor. Jocurile didactice îl motivează pe elev. Ele ajută la captarea atenției elevilor mici, înlătură monotonia, plictiseala sau dezinteresul pentru vreo activitate. Atunci când în predare se folosește jocul didactic, elevii participă altfel, sunt mult mai interesați și participă activ la lecție.

Este foarte important de știut că prin joc învățătorul își poate cunoaște elevul. Atunci când se joacă școlarul se dăruie jocului cu toată ființa sa, își afirmă, de fapt, personalitatea. Fiecare copil are un stil personal de joc și nici un copil nu este trist atunci când se joacă. Copiii își arată în joc voința, stăpânirea de sine, inteligența, temperamentul. Condiția ca jocul didactic să-și atingă scopul este ca el să fie foarte bine pregătit. Eficiența jocului didactic depinde, de cele mai multe ori, de felul în care învățătorul știe să asigure concordanța între tema jocului și materialul didactic existent, de felul în care știe să folosească cuvântul ca mijloc de îndrumare a elevilor prin întrebări, răspunsuri, indicații, explicații, aprecieri.

Indiferent în ce moment al lecției este folosit, jocul didactic impune următoarele cerințe de bază: pregătirea jocului didactic; organizarea judicioasă a acestuia; respectarea momentelor jocului didactic; ritmul și strategia conducerii lui; stimularea elevilor în vederea participării active la joc; asigurarea unei atmosfere de joc; varietatea elementelor de joc (complicarea jocului, introducerea altor variante). Desfășurarea jocului didactic cuprinde, de regulă, următoarele momente: introducerea în joc (discuții premergătoare); anunțarea titlului jocului și scopul acestuia; prezentarea materialului; explicarea și demonstrarea regulilor jocului; fixarea regulilor; executarea jocului de către elevi; complicarea jocului, introducerea unor noi variante; încheierea jocului (evaluarea conduitei de grup sau individuale).

Învățătorul trebuie să imprime un anumit ritm jocului (timpul este limitat), să mențină atmosfera de joc, să urmărească evoluția jocului, evitând momentele de monotonie, de stagnare, să controleze modul în care elevii rezolvă sarcina didactică respectându-se regulile stabilite, să creeze condiții necesare pentru ca fiecare elev să rezolve sarcina didactică în mod independent sau în cooperare, să urmărească comportarea elevilor, relațiile dintre ei, să activeze toți elevii găsiind mijloace potrivite pentru a-i antrena pe cei timizi, să urmărească felul în care se respectă cu strictețe regulile jocului.

Folosit în diverse situații de învățare, jocul didactic face ca elevul să fie solicitat la un efort intelectual deosebit: să observe, să identifice, să analizeze, să compare, să transforme. El face toate aceste operații în timpul jocului motivat, într-o formă atractivă, plăcută, și-și mobilizează toate forțele pentru a rezolva sarcinile jocului. De fapt, pus în situația de joc, copilul realizează o învățare adevărată, dar având impresia că se joacă. Jocul este „proprietatea copiilor”, iar noi dascăli trebuie să veghem pentru a nu li se încălca dreptul la joc. Cei ce-i învață pe copii jocuri sunt răsplătiți cu dragostea și admirația acestora.

Bibliografie:

- Bădică Marinescu E, Varzari E, Jocuri didactice, E.D.P., București, 1974;
- Drăgan I, Nicola I, Cercetarea psihopedagogică, Editura Tipomur, Târgu Mureș, 1993;
- Bodriheic Ana Emilia, (2003), Micul școlar în lumea jocului, Ed. Mirton, Timișoara;
- Cerghit Ioan, (1983), Perfecționarea lecției în școala modernă, E. D. P., București.

PROVOCĂRILE EDUCAȚIEI ONLINE

Prof. înv. primar Izso Tünde
Școala Gimnazială „Dr. Balasi Jozsef” Curtuișeni, Bihor

Ultimele două decenii au adus o schimbare și în rolul profesorului în procesul de educație școlară. În procesul tradițional de predare-învățare, rolul profesorului este în primul rând acela de mediator de informații. În educația bazată pe competențe, rolul profesorului ca mediator al informației a fost relegat în plan secund. În acest context se pune întrebarea: ce înțelegem noi astăzi prin predare? În prezent, prin predare înțelegem managementul învățării, organizarea profesională a mediului de învățare. Astfel, rolul profesorilor și educatorilor este în continuă schimbare, accentul punându-se pe gestionarea învățării și pe dezvoltarea competențelor elevilor.

Odată cu apariția educației online, rolul profesorului în ghidarea învățării a devenit și mai important. Dezvoltarea tehnologiei digitale a explodat în ultimele decenii. Acest lucru se resimte și în educație. Întrebarea nu mai este dacă să permitem sau nu introducerea instrumentelor digitale în școli și în procesul de predare-învățare, ci unde, când și cum să facem acest lucru. Cu toate acestea, modul în care aceste cunoștințe ajung la utilizator nu este lipsit de importanță în ceea ce privește cunoașterea, înțelegerea, înregistrarea și aplicarea lor. Această cale influențează aplicabilitatea ulterioară a cunoștințelor, apariția competențelor.

Educația online ar necesita strategii de predare și învățare fundamental diferite, întrucât distanța fizică și tehnologia actuală îngreunează interacțiunea personală. În timp ce în sala de clasă ne dăm seama imediat când este momentul să ținem o scurtă pauză, să schimbăm metoda, să întrebăm dacă ne pot urmări, acest lucru este aproape imposibil în predarea online. În același timp, există mult mai multe surse de distragere a atenției. O fereastră pop-up sau o notificare poate distra foarte repede atenția elevilor, iar dacă camera și microfonul sunt dezactivate, elevii pot fi distrași cu ușurință de la lecție. În educația online, responsabilitatea elevilor și a profesorilor este mai mare, deoarece cu toții împărtășesc același obiectiv comun: cel de a spori cunoștințele elevilor.

Cu toate acestea, spațiul online oferă noi oportunități, prin intermediul jocurilor educaționale, pentru creșterea eficienței muncii profesorilor. Aceste instrumente au un rol important în educație. Un aspect pozitiv pentru elevi este faptul că aceștia pot înțelege mai bine materia prin numeroasele moduri în care profesorul îl poate prezenta. Profesorii pot prezenta materia predată mai atractiv, mai vizual prin utilizarea unor imagini și diagrame. Profesorul poate face ca lecția să fie interactivă, cu multe exerciții interesante pe care copiii să le facă pentru a-i ajuta să rețină materia și să aibă un sentiment de realizare personală. De asemenea, poate influența atitudinea față de învățare, îi poate motiva și responsabiliza pe copii.

Cadrele didactice pot preda mai eficient dacă fac materia mai interesantă, mai ușor de însușit. Totodată, pot compila cu ușurință serii de exerciții și pot accesa informații utilizând instrumente digitale. De remarcat și faptul că aceste instrumente facilitează colaborarea și cooperarea cu elevii.

Cel mai important factor care influențează educația online, atât predarea cât și învățarea, în afară de instrumentele digitale disponibile, este nivelul de competență digitală al profesorului și al elevului! Factorii care determină eficiența activității educaționale: dacă materia este transferată și

însușită în mod corespunzător, dacă profesorul este capabil să utilizeze instrumentele disponibile pentru a preda în mod eficient și dacă elevul este capabil să stăpânească materia și conținutul predat în format digital. Cea mai importantă condiție prealabilă pentru o bună performanță este competența digitală a tuturor părților interesate. Nivelurile diferite de competență pot duce la conflicte.

ROLUL ACTIVITĂȚILOR INTEGRATE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR

Institutator Loredana-Iuliana OPREA
Școala Gimnazială „Aurel Vlaicu” Fetești, Ialomița

“Când mergi pe-afară, natura nu te pune față în față pentru trei sferturi de oră numai cu flori și în următoarele trei sferturi numai cu animale”. (Jacobs H.H., 1989)

Termenul de curriculum integrat sau de instruire integrată se referă la o anumită modalitate de predare, de organizare și planificare a instruirii care produce o interrelaționare a disciplinelor sau a obiectelor de studiu, astfel încât vine în întâmpinarea nevoilor de dezvoltare ale elevilor, ajută la crearea de conexiuni între ceea ce învață elevii și experiențele lor prezente și trecute. La nivelul curriculum-ului, integrarea înseamnă stabilirea de relații clare de convergență între cunoștințele, deprinderile, competențele, atitudinile și valorile care își au bazele în interiorul unor discipline școlare distincte. Integrarea este un proces divers și complex, care merge progresiv de la modelul clasic disciplinar până la disoluția totală a barierelor disciplinare – transdisciplinaritatea. Problemele concrete de viață, ce trebuie rezolvate zi de zi, au un caracter integrat și nu pot fi soluționate decât apelându-se la cunoștințe, deprinderi, competențe ce nu sunt încadrate în contextul strict al unui obiect de studiu. Pentru ca elevii zilelor noastre să facă față solicitărilor lumii contemporane, trebuie să le formăm capacitatea de a realiza transferuri rapide și eficiente între discipline, de a colecta, sintetiza și de a pune la lucru împreună cunoștințele dobândite prin studierea disciplinelor școlare. Dacă succesul școlar este dat de performanța elevului în cadrul contextelor disciplinare, succesul în viața personală, profesională și socială este dat tocmai de capacitatea de a ieși din tiparul unei discipline și de a realiza conexiuni și transferuri rapide între discipline pentru soluționarea problemelor ivite.

Curriculum-ul integrat presupune o anumită modalitate de predare și o anumită modalitate de organizare și planificare a instruirii și produce o inter-relaționare a disciplinelor sau obiectelor de studiu, astfel încât să se răspundă nevoilor de dezvoltare ale elevilor. Nivelurile integrării curriculare sunt monodisciplinaritatea și pluridisciplinaritatea (multidisciplinaritatea), integrare transdisciplinară.

Monodisciplinaritatea este centrată pe obiectele de studiu independente, pe specificitatea acestora, promovând supremația disciplinelor formale.

Pentru a exemplifica acest model de abordare integrată, voi face referire la disciplina limba și literatura română, disciplină în cadrul căreia se poate aplica monodisciplinaritatea cu ușurință, deoarece se pot îmbina, în cadrul aceleiași lecții, elemente de citire/lectură, cu elemente de comunicare și/sau de construcție a comunicării. Un exemplu de activitate pe care eu am aplicat-o.

Pluridisciplinaritatea se referă la situația în care o temă ce aparține unui anumit domeniu este supusă analizei din perspectiva mai multor discipline, acestea din urmă păstrându-și neschimbată structura și rămânând independente unele în raport cu celelalte.

TRANSDISCIPLINARITATEA

Abordarea transdisciplinară este cea mai recentă orientare privind reforma conținuturilor ,prin care se încearcă o modalitate de organizare a acestora ,care aduce o schimbare de optică în ceea ce privește raportul dintre conținutul învățării și elev .Transdisciplinaritatea presupune abordarea integrată a curriculum-ului prin centrarea pe probleme ale vieții reale , pe problemele importante ,așa cum apar ele în contextual cotidian, cu focalizare pe identificarea de soluții , rezolvarea de probleme ale lumii reale , în scopul dezvoltării competențelor pentru viață.

Exemplu de abordare multidiscplinară a conținuturilor:

Caracteristici și argumente ale activităților integrate:

- ✓ învățarea devine un proiect personal al elevului, îndrumat, orientat, animat de către învățător;
- ✓ învățarea devine interesantă, stimulativă, semnificativă;
- ✓ la baza activității stă acțiunea practică, cu finalitate reală;
- ✓ elevii participă pe tot parcursul activităților desfășurate;
- ✓ activitățile integrate sunt în opoziție cu instruirea verbalistă și livrescă;
- ✓ accentul cade pe activitatea de grup și nu pe cea cu întreaga clasă;
- ✓ le oferă elevilor posibilitatea de a se manifesta plenar în domeniile în care capacitățile lor sunt cele mai evidente;
- ✓ cultivă cooperarea și nu competiția;
- ✓ elevii se deprind cu strategia cercetării; învață să creeze situații, să emită ipoteze asupra cauzelor și relațiilor în curs de investigație, să estimeze rezultatele posibile, să mediteze asupra sarcinii date;
- ✓ sunt instrumente de apreciere prognostică deoarece arată măsura în care elevii prezintă sau nu anumite aptitudini și au valoare diagnostică, fiind un bun prilej de testare și de verificare a capacităților intelectuale și a aptitudinilor creatoare ale acestora.
- ✓ cadrul didactic trebuie să renunțe la stilul de lucru fragmentat, în care lecțiile se desfășoară una după alta, cu distincții clare între ele, ca și cum nu ar face parte din același proces și să adopte o temă de interes pentru elevi, care transcede granițele diferitelor discipline, organizând cunoașterea ca un tot unitar, încheșat;
- ✓ obiective ale mai multor discipline planificate în cursul săptămânii sunt atinse în cadrul unor scenarii/ activități zilnice care includ fragmente din disciplinele respective sub un singur generic. Unitățile de învățare ale disciplinelor *se topesc* în cadrul conturat de temele activităților integrate.

Prin dezvoltarea, implementarea și aplicarea curriculum-ului integrat se urmărește de asemenea “descentralizarea curriculară și adaptarea curriculum-ului la nevoile specifice dezvoltării personale, la cerințele pieței forței de muncă și ale fiecărei comunități”, în conformitate cu obiectivele Pactului Național pentru Educație. Modalitatea de aplicare a curriculum-ului integrat prin activități didactice vine în întâmpinarea dezideratului menționat în Strategia „Educație și Cercetare pentru Societatea Cunoașterii” care susține „centrarea curriculum-ului pe competențe, nu pe informații” adică pe „blocuri de cunoștințe, deprinderi și atitudini care optimizează rezolvarea de probleme”.

Există anumite aptitudini generale pe care elevii trebuie neapărat să le achiziționeze. Ei trebuie să știe să comunice, să se adapteze, să rezolve probleme și să utilizeze tehnologiile informaționale.

Ceea ce trebuie să învețe aceștia sunt bazele indispensabile ale unei eficiente învățări viitoare.

Aceste baze sunt deopotrivă de natură cognitivă, afectivă și motivațională. Elevii trebuie să devină capabili să-și organizeze și să-și ordoneze propria lor învățare, să învețe singuri sau în grup și să surmonteze dificultățile pe care le întâlnesc în cursul proceselor de învățare. Desfășurând activități

integrate, copilul are posibilitatea de a-și exprima păreri personale, de a coopera cu ceilalți în elaborarea de idei noi, în rezolvarea sarcinilor, în argumentare, devenind mai activ și câștigând mai multă încredere în sine. În ce privește rolul cadrului didactic, acesta devine un „facilitator”, mai mult decât o sursă de informații.

Concluzii

Integrarea conținuturilor școlare este o necesitate și un deziderat. Strategiile de predare / învățare integrată, precum și nivelurile la care aceasta se realizează sunt condiționate de o multitudine de factori, de natură obiectivă dar și subiectivă. Ele au avantaje, dar și dezavantaje. În dorința noastră de a fi moderni însă, de a inova practica școlară, trebuie prudență, întrucât echilibrul între extreme (diferențiere pe discipline sau integrare totală) se pare că este soluția cea mai eficientă. Se impune, însă, ca și în plan teoretic să stăpânim conceptele, pentru a nu pretinde că predăm interdisciplinar, când de fapt realizăm altceva.

Prin aceste activități se pune accent pe dezvoltarea gândirii critice, pe formarea de competențe practice, pe feed-back-ul pozitiv, pe măsurarea și aprecierea competențelor.

Se cultivă independența, deschiderea spre inovație, emoțiile pozitive, autocontrolul. „Explozia informațională” conduce nu numai la creșterea cantitativă a cunoștințelor, ci și la esențializare, la integrare, (M. Malița, *Orizontul fără limite al învățării*, București, 1981, Editura Politică, pag. 25).

Din perspectiva învățământului modern în educație accentul trebuie pus pe stăpânirea de către elevi a proceselor, înțelegerea conceptelor și pe capacitatea de a le folosi în diverse situații.

Activitatea integrată se dovedește a fi o soluție pentru o mai bună corelare a activităților de învățare cu viața societății, cultura și tehnologia didactică.

Bibliografie:

1. Bocoș, Mușata, 2002, *Instruirea interactivă*, Presa Universitară Clujeană;
2. Ciolan, Lucian, 2008, *Invatarea integrata*, Editura Polirom, Iași
3. Crișan, Al. (coord.), ., 1996; *Curriculum școlar. Ghid metodologic*, București, M.E.I.-I.S.E
4. Cucuș, Constantin, 2002, *Pedagogie*, Polirom, Iași;
5. Ionescu, Miron; Radu, Ion, 1995, *Didactica modernă*, Editura Dacia, Cluj-Napoca;
6. Manolescu, Marin, Potolea Dan, 1006, *Teoria curriculumului*, MEN
7. M. Malița, *Orizontul fără limite al învățării*, București, 1981, Editura Politică,
8. Oprea Crenguta, 2006, *Strategii didactice interactive*, EDP, Bucuresti
9. Văideanu, George, 1988, *Educația la frontiera dintre milenii*, Editura Politică,
10. *Curriculum Național - Cadru de referință* , M.E.N.- C.N.C, Corint, București, 1998.
11. *Legea Educației Nationale*, 2011

MIJLOACE ȘI PROCEDEE DE EFICIENTIZARE A ÎNVĂȚĂRII LA GRĂDINIȚĂ

**Prof. înv. preșcolar Mirela MARIN
Educatoare Mădălina CIOBANU
Grădinița „Înșir-te mărgărite”,sect. 4, București**

După cum bine se știe, familia reprezintă factorul primordial în educarea unui copil și educația începe în familie, de aceea legătura dintre grădiniță și mediul familial va trebui să se întrepătrundă.

Prin activitățile de parteneriat cu părinții, ne asigurăm un sprijin în propria activitate, o educație solidă a copilului, iar prezența familiei în cadrul grădiniței va fi liantul între copil și mediul necunoscut inițial.

Responsabilitatea dezvoltării copilului în primele etape ale vieții revine în primul rând familiei sale. O educație adevărată, reală se fundamentează în familie, iar apoi ea se continuă în grădiniță și școală. În primul rând, ea se realizează prin puterea exemplului și abia apoi prin cea a cuvântului.

Chiar și atunci când instituția școlară oferă programe foarte bune, ea nu poate contracara experiențele negative acumulate de copil în familia sa. Pe de altă parte, ceea ce învață copilul în instituția școlară pierde din importanță și eficiență, rezultatele fiind considerabil scăzute dacă părinții nu întăresc și nu valorifică programul educativ desfășurat în grădiniță.

În consecință, pentru ca eficiența educației din grădiniță să aibă un randament sporit, este necesar ca programul educativ să fie cunoscut și înțeles de către familie și realizat printr-o colaborare strânsă între instituția familială și cea preșcolară. Dacă familia va fi implicată de la început în programul educativ, ea va percepe corect importanța colaborării cu grădinița, beneficiile acestei colaborări, iar implicarea sa în activitatea grădiniței va fi conștientă, interesantă și reciproc avantajoasă.

Relația grădiniță - familie nu se poate constitui fără asigurarea unei condiții de bază, fundamentală: cunoașterea familiei de către educatoare, a caracteristicilor și potențialului ei educativ. Educatorea trebuie să cunoască mai multe aspecte ale vieții de familie, deoarece aceasta o ajută în cunoașterea și înțelegerea copiilor cu vârste cuprinse între 3-6/7 ani.

Grădinița nu poate face minuni, iar educația dată în aceasta instituție nu va avea rezultate bune, dacă nu se va sprijini și nu va colabora cu familiile copiilor. Nu putem educa în mod just un copil fără a-l observa atent, fără a-l studia, fără a-i înțelege personalitatea.

Căldura raporturilor dintre părinți și educatoare, încrederea și respectul reciproc se stabilesc prin schimbul de informații - pentru care trebuie să găsim întotdeauna timpul necesar. Astfel, educatoarea poate ajuta familia în cel mai simplu și natural mod să urmeze calea justă în raporturile cu copilul său, să prevină îndepărtarea lui sufletească, să înlăture eventualele curențe educative. Complexitatea problemelor lumii contemporane cere deschiderea și flexibilizarea raporturilor în parteneriatul educațional. Implicarea, ca agenți ai educației, a diferitelor instituții și persoane din comunitate dezvoltă în prezent o imagine complexă și dinamică a influențelor educaționale.

Grădinița, fiind puntea de legătură cu familia, are și menirea de a asigura părinților asistență de specialitate, informându-i asupra etapelor de evoluție a copiilor și venind în sprijinul celor ce întâmpină dificultăți în înțelegerea rolului de părinți și în îndeplinirea cu succes a educării copiilor.

Ocaziile de a discuta cu părinții pentru a găsi împreună soluții problemelor cu care se confruntă copilul trebuie căutate chiar și atunci când ele nu se oferă cu ușurință. În general ele sunt prilejuate de acele momente în care copilul este introdus ori este extras din programul grădiniței.

Altfel spus, cele mai frecvente ocazii pe care le are educatoarea de a comunica cu părinții sunt: când părinții aduc copiii la grădiniță; la sfârșitul programului, când părinții își iau copiii de la grădiniță; cu prilejul diferitelor evenimente festive ce se organizează la nivelul grădiniței: sărbători diverse, festivități de început de ciclu ori la sfârșit de ciclu preșcolar; vizite la domiciliu, lectorate cu părinții, consultații pedagogice.

Există două dimensiuni principale ale implicării reciproce a instituției de învățământ și familiei în favoarea copilului: dimensiunea relației copil - părinte și dimensiunea relației grădiniță - familie.

Dimensiunea relației copil - părinte vizează controlul frecvenței, al rezultatelor școlare, îndeplinirea sarcinilor și susținerea spirituală și materială a activității didactice a copilului. Cealaltă dimensiune se referă la alegerea unității de învățământ, la contactele directe ale părinților cu cadrele didactice. Aceste contacte pot fi întâlniri colective dintre cadrele didactice și asociațiile părinților, reuniunile de informare a părinților cu privire la diferite conținuturi și metode școlare.

Cu cât cunoaștem mai bine familiile copiilor, cu atât mai eficient va fi parteneriatul cu ele. Cu cât părinții vor cunoaște mai bine programul educațional, cu atât va fi mai coerentă influența ambilor factori educaționali și a ambelor medii educaționale. Cu cât colaborarea dintre educator și părinți este mai strânsă cu atât mai bine ambii actori vor cunoaște mai bine copilul.

Dialogul educatoare-părinte se poate organiza, fie individual prin consultații, cu fiecare familie, fie în adunările organizate cu părinții; se informează reciproc, ceea ce contribuie atât la buna desfășurare a procesului educațional din grădiniță, cât și la o bună educație în familie. Dar, dialogul deschis bazat pe încrederea reciprocă cere timp pentru a fi clădit.

Participarea părinților la activități ale grupei reprezintă un alt prilej de cunoaștere a părinților, dar și un mod prin care aceștia sunt familiarizați cu programul grupei, cu conținutul și metodele didactice, cu materialele didactice și mijloacele necesare desfășurării activităților, cu modul de comunicare și abordare a situațiilor problematice, cu semnificația respectului față de copil. Relația părinte-educatoare astfel contribuie la constituirea unor relații pozitive între familie-grădiniță, la o coerență a practicilor educaționale și a cerințelor referitoare la copil.

Părinții pot împărtăși: idei legate de anumite preocupări, neînțelegeri, sau obiective specifice referitoare la copilul lor.

Parteneriatul grădiniță-familie, cu tot ceea ce presupune el, prezintă avantaje pentru toți factorii implicați: educatoare, părinți, copii. Acesta se poate realiza și prin întâlnirile formale cu toți părinții desfășurate în cadrul formal al negocierilor dintre administrarea grădinițelor și asociația părinților. În cadrul acestor întâlniri părinții trebuie implicați în luarea unor decizii menite să asigure securitatea copiilor, stabilirea meniului zilnic corespunzător pentru menținerea sănătoasă a copilului.

În realizarea unui parteneriat eficient grădiniță – familie, este indicat ca educatoarea să implice familia în anumite activități instructiv-educative. Părinții trebuie sprijiniți să-și cunoască copiii, să le identifice nevoile și să sprijine dezvoltarea și creșterea lor armonioasă. Formele de

colaborare nemijlocită diferă în funcție de scopul urmărit și formele concrete de realizare. Conferințele și referatele prezentate cu anumite prilejuri pe teme de dezvoltare a personalității specifice vârstei, pe relații intra și inter familiale, au scopul de a face cunoscute noțiuni de interes și exemple de bune practici. Organizarea unor expoziții cu lucrările copiilor fac posibilă o mai bună cunoaștere prin prisma rezultatelor muncii lor, participarea la activități demonstrative îi ajută să cunoască metodele și procedeele folosite și le sugerează anumite modalități concrete de îndrumare a jocurilor, de folosire a jucăriilor precum și observarea modului de comportare al copilului în colectivitate.

Adevărații beneficiari ai acestui parteneriat sunt copiii, ei simt dragostea și apropierea părinților, nu numai prin bunăvoința și bucuriile ce li se oferă acasă ci și interesul pe care părinții îl acordă în realizarea activităților din grădiniță. Astfel copiii sunt mai siguri pe sine, trăiesc mândria de a-și vedea părinții în situații apropiate lor și de a-i aprecia și mai mult. Părinții au șansa de a deveni participanți la educație prin implicarea efectivă și prin emoțiile trăite alături de copiii lor, au prilejul de a sta foarte aproape de ei, de a-i înțelege mai bine, de a-i observa și de a fi ferm convinși de buna colaborare cu instituții și specialiști în dezvoltarea psihică și fizică a copiilor lor prin participarea la desfășurarea unui proces instructiv-educativ bine fundamentat și organizat.

Dezvoltarea psihică și fizică a copilului la această vârstă depinde în mare măsură și de cadrele didactice, dar și de părinți și de aceea scopul acestei colaborări este „împreună educăm, împreună învățăm” pentru a avea „copii fericiți – părinți fericiți”.

Bibliografie:

1. Băran, Adina, (2004), Parteneriat în educație: familie – școală – comunitate, Editura Aramis Print, București;
2. Bunescu, G., Alecu, G., Badea, D., (1997), Educația părinților. Strategii și programe, Editura Didactică și Pedagogică, București;
3. Dumitrana, Magdalena, (2000), Copilul, familia și grădinița, Editura Compania, București;
4. Ecaterina Adina Vrășmaș(2002)Consilierea și educația părinților,Editura Aramis,București.

PARTENERIATUL EDUCATIONAL – **PREMISA UNEI EDUCAȚII DE CALITATE**

Prof. Marinela Ionela OPREA
Grădinița nr. 34, București, sector 5

Calitatea este unul dintre standardele de referință ale educației. Prin urmare, accentul trebuie să cadă asupra departamentelor care au capacitatea de a aduce plus valoare calității în educație, departamente precum cele care asigură buna funcționare a relațiilor intra și inter-instituționale privind toți factorii care contribuie la dezvoltarea plenară a adultului de mâine. Relația de parteneriat între factorii implicați în educație, fie că vorbim de familie, fie că vorbim de comunitate, agenți economici etc. este una organică și plină de sens, în condițiile în care „niciuna dintre organizațiile din comunitate nu poate oferi singură întreaga gamă de servicii și programe de dezvoltare, prevenție și intervenție necesare tinerilor pentru maturizarea lor ca adulți de succes.” (Butnaru, 2016: 104) Astfel, aspecte precum coordonare, colaborare, echipă, „lucrul în rețea între

factorii din comunitate (servicii sociale, instituții educaționale, decidenți politici, lideri ai comunității, tineri)” (Butnaru, 2016: 104), integrare a serviciilor, activitate comună, toate stau la baza relațiilor de parteneriat, putând fi lesne interșanjabili.

Termenul parteneriat se bazează pe premisă a că partenerii au un fundament comun de acțiune și un principiu al reciprocității, ceea ce le permite să-și unească eforturile spre atingerea unui țel comun. Colaborarea partenerilor implicați în educație presupune construirea unei relații clădite pe unificarea unui sistem de valori și cerințe adresate copilului. „Parteneriatul în educație definește o realitate pedagogică proprie sistemelor (post)moderne de învățământ deschise spre educația nonformală, familie și comunitate locală, spre toți actorii sociali.” (Cristea, 2013)

Conceptul de parteneriat educațional constituie o atitudine în câmpul educațional, și presupune colaborare, cooperare, comunicare eficientă, acces egal, acceptarea diferențelor și interacțiunii îndreptate în scopul optimizării rezultatelor educației. Datorită abordării curriculare flexibile și deschise pe care o presupune în rezolvarea problemelor cu care se confruntă astăzi educația, parteneriatul educațional tinde să devină un concept central. Din abordarea curriculară a educației rezultă nevoi precum aceea de cunoaștere, respect și realizare a diversității, ce presupune unicitatea ființei umane și multiculturalitatea.

Există situații în care nu se poate acționa independent pentru rezolvarea unor probleme. Prin urmare, trebuie găsit sprijinul necesar. Parteneriatul este modalitatea prin care două sau mai multe părți decid să acționeze împreună pentru atingerea unui scop comun sau pentru rezolvarea unei probleme. Unele probleme sunt mai ușor de detectat și de explicat, altele nu. De aceea, pe lângă forma de colaborare pe care o oferă, parteneriatul poate sesiza diverse aspecte ce nu pot fi analizate individual. Dialogul și conlucrarea facilitează schimbul de idei între părți, nuanțând aspectele cele mai importante ale unei probleme. Unele dintre aspecte pot fi știute, altele pot fi noi. Parteneriatul face posibilă completarea punctelor forte ale fiecărei părți, generând totodată idei noi.

Dacă este analizat parteneriatul dintr-o perspectivă instituțională, atunci se poate constata că modalitatea de conlucrare poate fi o alternativă la anumite acțiuni pe care trebuie să le realizeze instituțiile specializate. Uneori, instituțiile nu pot să-și îndeplinească sarcinile fără sprijin din partea altora, fie pentru că nu posedă resurse, fie că nu au capacitățile necesare sau persoane specializate. De exemplu, școlile trebuie să ofere o gamă din ce în ce mai largă de discipline opționale sau de programe educaționale pe diferite teme, în acest caz, parteneriatul cu o organizație nonguvernamentală care activează în domeniul respectiv de interes (de exemplu educație pentru sănătate). Coalizarea se produce pe baza intereselor și valorilor comune.

Gradul de activism și de interes al cetățenilor este variat: unii sunt foarte activi, alții, mai puțin. Există și o categorie de persoane care sunt interesate să participe, dar nu dispun de resursele și capacitățile necesare pentru a acționa eficient. Parteneriatul oferă această posibilitate a schimbului de resurse. Cetățenii interesați de problemele și de perspectivele comunității se pot ralia pentru elaborarea și implementarea unor soluții sau direcții de dezvoltare. Acest proces contribuie la dinamizarea vieții comunitare și influențează gradul de participare a cetățenilor la viața comunității. Mai mult, parteneriatul îi stimulează și pe cei care sunt mai puțin interesați, demonstrându-le că există oricând o alternativă la pasivitate și la indiferență. Parteneriatul constituie și un factor motivant: pentru unii, satisfacția constă în faptul că ideile lor sunt puse în valoare și sunt apreciate de alții, iar pentru alții, în faptul că pot fi utili cu ceva comunității din care fac parte, parteneriatul devenind astfel o necesitate, având valențe pozitive atât sub aspect comunitar cât și educațional.

Atunci când vorbim de viabilitatea unui parteneriat trebuie să ținem cont de impactul pe care acesta îl are atât asupra coeziunii comunității din care instituția de învățământ face parte, a dezvoltării societății cât și asupra organizației în sine văzută drept „un ansamblu structurat de resurse umane și materiale articulate și mobilizate convergent, prin valorificarea lor în activități sociale structurate și sistematice, îndreptate în mod conștient înspre atingerea unor finalități anterior stabilite, în mod riguros-științific.” (R. Băduț-Taciu, coord., 2015: 37)

Astfel, echipa de proiect trebuie să facă o analiză prealabilă a contextului în care parteneriatul urmează a fi realizat, ținând cont de aspectele socio-culturale ale comunității, de atitudinea instituției școlare față de dezvoltarea comunitară, de proiectele și programele derulate la nivelul instituției școlare, în vederea identificării partenerilor ce pot oferi un real suport implementării acestora, optimizându-se astfel relațiile interinstituționale. „Activitatea de parteneriat educațional se desfășoară împreună cu alte instituții școlare, furnizori de servicii educaționale, cu angajatori și/sau finanțatori din sectorul public sau privat, cu asociații reprezentative ale beneficiarilor, grupuri locale, familii și susținători, în vederea creării unei game variate de servicii socioeducaționale și asigurării unui impact mai eficient asupra beneficiarilor.” (Cucos, coord., 2009: 728)

Întorcându-ne la proiectele educaționale, acestea presupun un management educațional adecvat, care să opereze cu patru elemente esențiale: idei, relații, oameni și resurse. „Managementul din serviciile educaționale are în vedere teoria și practica, știința și arta proiectării, organizării, coordonării, evaluării, reglării elementelor activității educative, a resurselor ei, ca activitate de dezvoltare liberă, integrală, armonioasă a individualității, conform idealului educațional.” (Cucos, 2009: 693)

Parteneriatul educațional se instituie între următoarele instituții: familie (partener tradițional al școlii), școală (ca instituție socială transmițătoare de valori), comunitate (ca beneficiar al serviciilor educaționale), agenții educaționale (elevi, părinți, cadre didactice, psihologi, alți specialiști), instituții de cultură (universități, biblioteci, muzee, centre de cultură), și alți factori interesați în dezvoltarea instituțională a sistemului de educație.

Colaborarea cu comunitatea, prin identificarea resurselor care vor susține învățarea și vor spori experiența copiilor se poate realiza prin mijloace precum integrarea serviciilor comunității prin parteneriate care implică școala și alte agenții care sunt interesate de aspecte legate de viața civică, sănătate, cultură, recreere etc.

Pentru a avea rezultate deosebite cu copiii, pentru a crea un mediu adecvat desfășurării cu succes a procesului instructiv-educativ este indicat să existe un parteneriat educațional funcțional începând de la nivel preșcolar. Existând o colaborare strânsă, cadre didactice-părinți-copii, vor apărea rezultatele scontate, astfel încât se pot realiza obiectivele propuse, creându-se o atmosferă benefică de învățare, de joc, de prietenie, încredere, reușită etc. Parteneriatele oferă ocazia de a încheia o echipă puternică, de a crea o atmosferă plăcută și de încredere reciprocă, siguranța reușitei copiilor. Prin intermediul parteneriatului s-au pus bazele unei educații democratice, interculturale și inclusive.

În educație, parteneriatul se prezintă ca o concretizare a acțiunii de renovare a învățământului. El apare ca o alternativă ce poate permite accelerarea schimbărilor pe tărâmul educațional în direcția unei mai profunde colaborări între factorii implicați în dirijarea dezvoltării personalității copilului. În același timp, relația partenerială în educație crează premisele unui învățământ performant, perfectibil în concordanță cu dinamica societății.

Bibliografie:

1. Butnaru, S. (2016). *Parteneriatul cu familia în educația timpurie*, apud Național Clearinghouse on Families and Youth (NCFY, 1996), în *Educația timpurie. Probleme și soluții*, coord. Liliana Stan, București: editura Polirom.
2. Cristea, S. (2013). *Parteneriatul în educație*, în *Revista Didactica pro...*, nr. 3 (79), anul 2013.
3. Cucos, C. (coord.). (2009). *Psihopedagogie pentru examenele de definitivare și grade didactice*, ediția a III-a. București: Editura Polirom.
4. Răduț-Taciu, R.; Bocoș, M. D.; Chiș, O. (coordonatoare). (2015). *Tratat de management educațional pentru învățământul primar și preșcolar*, Pitești: Editura Paralela 45.

EVALUAREA ÎN ERA DIGITALĂ

Prof. inv. preșcolar Maria MARINESCU
G.P.N. Nr. 2 Cernetu, jud. Teleorman

Odată cu mutarea învățământului la distanță, concepte, precum educația online, instrumente digitale de predare, evaluare cursuri online au început să fie unele dintre cele mai căutate și nu doar în România, ci și la nivel mondial. Acest lucru este cauzat de virusul Covid-19, care a „închis” în case milioane de oameni. Cadrele didactice au deveni din ce în ce mai preocupate de nivelul de implicare al elevilor la ore. Profesorii caută tot mai multe metode interactive de predare pentru ca experiența copiilor la școală să fie una de impact asupra viitorului lor. Trăim în era informației, cunoscută și ca era digitală, care este o perioadă din istoria omenirii caracterizată prin trecerea de la producția industrială la informație și computerizare, schimbând semnificativ modul în care oamenii interacționează între ei, dar și cu instituțiile publice și entitățile economice.

Dacă acum un an ni se părea învățământul la distanță o realitate îndepărtată, acesta a ajuns la stadiul în care progresul care s-a făcut într-un an pe această direcție, ar fi durat cel puțin 10 ani, dacă nu exista contextul actual. Cu certitudine, toți am fost luați prin surprindere, în special noi, cadrele didactice, deoarece a trebuit ca în decurs de câteva luni să ne adaptăm noului sistem de predare. Pentru a ne susține și ajuta, multe entități au elaborat cursuri prin care au instruit cadrele didactice cum să folosească tehnologia pentru a-și structura informația care trebuie predată și pentru a face cursurile cât mai atractive și interactive pentru copii. Progresele în tehnologia digitală au permis elevilor să aleagă ce, cum și când să învețe. Se străduiesc pentru o învățare personalizată care să se potrivească preferințelor și nevoilor lor individuale.

O cultură a învățării independente se dezvoltă puternic atunci când oamenii continuă să învețe. Instruirea ar trebui să sprijine în mod direct activitățile pe care angajații le desfășoară în lumea reală și la locul de muncă, mai degrabă, decât să se concentreze pe predarea cunoștințelor și a teoriei. Oamenii ar trebui să poată accesa această învățare specială în propriul context, atunci când au nevoie de ea. Învățarea are loc continuu, într-o varietate de contexte și moduri susținute de tehnologii care permit oricărui elev să acceseze cu ușurință informații interne și externe și să interacționeze în rețele cu experți și colegi. Mixarea metodelor face ca învățarea să fie mai eficientă. E cert faptul că predarea în mediul online este diferită, dar nu cu un grad înalt de dificultate,

informațiile pe care le vom predă rămân la fel, doar că vor trebui selectate metode interactive de predare, deoarece la distanță este mai greu să-i ținem focusați pe copii pe o perioadă mai lungă, astfel și interactivitatea va fi la același nivel. Pandemia de COVID-19 a lovit puternic în toate aspectele vieții, dar cu precădere sistemul educațional a suferit modificări structurale și funcționale majore.

În România, la fel ca și în celelalte țări din lume, în luna Martie a anului 2020, toate cursurile față-în-față au fost suspendate pe motiv de stopare a răspândirii noului virus. Inițial, schimbarea s-a preconizat a fi una de scurtă durată, dar în 16 decursul zilelor s-a dovedit a fi o situație care persistă. Până la sfârșitul anului școlar 2019/2020, unele țări din lume au reușit, în parte, să readucă elevii în bănci, altele însă nu au reușit acest lucru. Nevoia de organizare a cursurilor în sistem online s-a dovedit a fi astfel o urgență. Microsoft Teams, Zoom, Google Meet și alte aplicații care oferă servicii de comunicare video, au sosit – peste noapte – pe device-urile a milioane de oameni de rând care încercau să se conecteze sau să-și conecteze copiii la cursurile susținute acum online. În acest context, adaptarea cadrelor didactice la ceea ce presupune predarea online a devenit o necesitate majoră.

Metode de evaluare:

Evaluarea orală

Această metodă poate avea loc și online, evaluatul are nevoie doar de o cameră web și un microfon prin care poate fi văzut și auzit. Problema care apare este că evaluatul poate dispune de o multitudine de surse care să-l ajute să dea un răspuns bun. Totuși, întrebările pot fi în așa fel construite încât evaluatul să fie obligat să construiască un răspuns pe loc, din mintea lui, și să nu poată folosi un răspuns deja existent în materialul de curs.

Evaluarea scrisă (cu materiale ajutătoare)

Această evaluare se poate desfășura online aproape la fel ca și față-în-față. “Aproape” pentru că în mediul online nu se poate verifica gama de materiale din care evaluatul se inspiră. Acesta poate să folosească chiar un agent uman care se pricepe și îi poate oferi răspuns instant la toate rezolvările. Pentru a reduce riscul de copiere în acest caz, se recomandă construirea unor subiecte a căror metodă de rezolvare se regăsește în cadrul materialelor ajutătoare. Atunci când evaluatorul găsește metode de rezolvare care par a fi venite din alte surse, poate examina separat – printr-o sesiune orală – pe cei aflați în spatele acestor rezolvări.

Evaluarea scrisă (fără material ajutătoare)

Aceasta este metoda cel mai greu de adaptat la mediul online. Evaluatorului îi este imposibil să verifice dacă evaluatul are sau nu la dispoziție surse de inspirație, altele decât propriile cunoștințe. Totuși, prin organizarea examenelor cu timp mai scurt de rezolvare, se pot reduce șansele evaluatului să caute răspunsul în timpul examenului. Se recomandă, pe cât posibil, evitarea acestei metode.

Metode interactive de predare online informații structurate

E necesară prezența mai multor activități de predare-învățare cu elevii, dar care să nu conțină doar teorie. Teoria ar trebui să ocupe doar 20 de minute din cadrul unei ore de curs. Pentru structurarea informațiilor care urmează să fie predate, sunt recomandate prezentările PowerPoint. Slide-urile vor cuprinde doar cele mai importante informații, astfel, urmând să se dezvolte împreună subiectul cursului. De asemenea, prezentările PowerPoint trebuie să fie atractive, dar nu obositoare pentru ochi. Mai mult, se vor adauga imagini și video-uri, dar este recomandat ca videourile să fie scurte, deoarece se pierde atenția copiilor. Dacă acestea conțin prea multe informații sau prea multe detalii, copilul se plictisește.

Chestionare și quiz-uri

Mereu este nevoie de o verificare a informațiilor predate. Evaluarea sub formă de chestionare sau quiz-uri sunt metode bune și interactive de evaluare la fiecare sfârșit de oră.

Pe internet există o mulțime de platforme care ne permit să evaluăm gradul de cunoștințe rămase în urma informațiilor predate. Aceste metode oferă un plus foarte mare pentru cadrele didactice, deoarece față de evaluarea tradițională de la fiecare sfârșit de curs, în care se întreba elevii despre ce au discutat azi la oră, respectivele metode oferă posibilitate de a intra mai în detaliu în cunoștințele asimilate pe parcursul orei, precum și posibilitatea de a-și autoevalua tehnica de predare, deoarece dacă majoritatea elevilor și-au însușit corect informațiile predate, atunci e clar că profesorul face ceea ce trebuie. De asemenea, aceste metode permit cadrelor didactice să își dea seama care copii nu au înțeles subiectul și au nevoie de o atenție sporită sau care copii nu au fost atenți la oră și ar trebui implicați mai mult.

Proiectul este o metodă complexă de evaluare, de regulă are loc la sfârșitul unui modul sau semestru. Cu această metodă se evaluează progresele pe care le-au făcut în timp elevii. Această metodă pune elevii în situația de a analiza și cerceta informații pe care le-au descoperit singuri. Cu ajutorul accesului la internet și la volumul mare de informații, aceștia vor învăța să-și structureze informația și să o integreze în așa fel întrun proiect încât să fie pe înțelesul tuturor. De asemenea, pentru ca acest proiect să fie mai interesant de realizat, dar și de prezentat de către ei, copiii trebuie încurajați să utilizeze platforme sau alte aplicații online pentru a crea suport vizual pentru proiectul lor, să integreze poze sau videouri despre subiectul ales, pentru ca realizarea proiectului să devină cât mai captivantă.

Jocurile didactice Jocul este o metodă interactivă eficientă în procesul de predare-învățare-evaluare, iar în învățământul la distanță este mai accesibil, ușor de organizat și eficient, există jocuri deja special concepute pentru multe subiecte care sunt predate la școală. Astfel, eu, ca și cadru didactic, trebuie doar să îl identific sau chiar să îl creez. Există multe platforme care oferă această opțiune și tutoriale despre cum ar trebui să folosim platforma. De asemenea, putem informa copilul în legătură cu faptul că există astfel de jocuri didactice, care sunt foarte captivante, chiar și pentru un om matur. Avantajele respectivelor metode interactive de predare: – pregătirea devine individuală, ținând seama de caracteristicile personalității, interesele și nevoile fiecărui elev; 18 – devine posibilă prezentarea concisă și succintă a oricărei cantități de informații educaționale; – percepția vizuală se îmbunătățește de mai multe ori, procesul de însușire a materialului educațional

este mult simplificat; – activitatea cognitivă a elevilor este intensificată, aceștia primesc cunoștințe teoretice și abilități practice.

Evaluarea scrisă & orală Dacă evaluatul dispune de o cameră web și un microfon, această metodă poate fi aplicată la fel ca și în clasă, cu mențiunile precizate mai sus la evaluarea orală. Temele pentru acasă Aest tip de examinare este probabil singurul care poate fi adaptat ad literam la mediul online. Platforme online construite pentru examinare: Google Forms Aceasta este una dintre cele mai populare metode de chestionare online. Modelul testului clasic din clasă este ușor de adaptat în cadrul acestei aplicații. Întrebarile pot fi grilă, cu unul sau mai multe răspunsuri corecte, sau pot fi întrebări cu răspuns liber. Se recomandă evitarea întrebărilor de tip grilă pentru că cei pricepuți în ale tehnologiei pot vedea o parte din codul sursă al paginii web pe care se află formularul, și pot astfel viziona – înainte să răspundă – variantele corecte presetate de evaluator.

Kahoot! Este o platformă recomandată pentru evaluarea rapidă a cunoștințelor (echivalentul testului “fulger” de la clasă). Întrebările sunt adresate câte una, pe rând. Ele sunt de tip grilă și cer, de obicei, răspuns în timp scurt (câteva secunde).

Microsoft Teams Aceasta este o platformă creată pentru meeting-uri online. Cele mai multe sisteme educaționale au apelat la ea pentru organizarea cursurilor pe timpul pandemiei. În cadrul întâlnirilor de pe această platformă pot fi organizate sesiuni de examinare orală. Platforma oferă și o tablă virtuală cu ajutorul căreia participanții pot fi evaluați în mod asemănător cu clasicul “ieșit la tablă” din sala de clasă.

Concluzie Indiferent de unde se desfășoară procesul de predare-învățare-evaluare, acesta trebuie să fie centrat pe nevoile elevilor, să răspundă diferitelor nevoi de învățare a elevilor, deoarece nu toți elevii învață în același ritm. Dacă materialele didactice vor fi structurate în așa fel încât să plaseze copilul pe primul loc, atunci 19 acesta va participa la activitățile școlii cu plăcere. Principala problema cu care s-a confruntat sistemul de învățământ românesc a fost lipsa de structură și lipsa infrastructurii minimale (laptop, tabletă, telefon, conexiune la internet), dar și lipsa cunoștințelor tehnice ale cadrelor didactice, dar și a părinților. Astfel, furnizorii de servicii educaționale s-au adaptat rapid la contextul actual, cercetând și analizând modele de predare-învățare-evaluare online au reușit să dezvolte cursuri pentru cadrele didactice și părinți în care îi instruiesc pe aceștia pe partea de folosire a tehnologiei în domeniul educației. Inițial, aceste cursuri ofereau informații minime și generale despre educația la distanță, dar la aproximativ un an de la trecerea la învățământul la distanță, aceste cursuri au devenit mai complexe și specifice, în funcție de nevoile cadrelor didactice. Tot astfel, se poate observa faptul că copiii, dar și majoritatea cadrelor didactice au acceptat această nouă realitate și se află într-un continuu proces de învățare și dobândire a competențelor digitale. Evaluarea online este posibilă, dar este inefficientă mai ales la clasele mari și la studenți. Transparența din partea evaluărilor poate fi extrem de greu verificată, fiind uneori imposibil, fapt pentru care rezultatele obținute – de cele mai multe ori – nu reflectă realitatea. Tentația de a copia este extrem de mare chiar și pentru cei care doresc să obțină, prin evaluare, o reflecție clară a cunoștințelor lor. Studenții, spre exemplu, primesc burse de merit, astfel că lupta pentru note demne de bursă îi împinge pe mulți la infidelitate în cadrul examinărilor.

CAUZE ȘI MODALITĂȚI DE PREVENIRE A ABANDONULUI ȘCOLAR

Prof. Rodica MATEȘ
Școala Gimnazială „Horea” Horea

Abandonul școlar reprezintă o problemă gravă cu care se confruntă societatea contemporană. Școala a ajuns să fie abandonată, înainte de toate, pentru că în ziua de azi nu contează în ierarhii, nu e percepută ca valoare în sine; atât copiii, cât și elevii nu mai consideră școala un viitor. Elevii care abandonează școala sunt cei care s-au făcut remarcați pentru absenteism și alte dificultăți de comportament, pentru care au fost sancționați în repetate rânduri în școală. Acest abandon este cu atât mai grav cu cât are loc la nivelul formelor terminale de învățământ, căci până a ajunge acolo societatea a cheltuit cu persoana respectivă o grămadă de resurse. Chiar și cel în cauză a fost nevoit să depună anumite eforturi. Efectele abandonului școlar demonstrează că acest tip de conduită este considerat deosebit de grav. Mai întâi, cei care abandonează școala nu au nici calificarea profesională indispensabilă integrării socio-economice, nici formația morală și civică necesară exercitării rolului de părinte și celui de cetățean al unei comunități. În al doilea rând, neavând o calificare, cei care abandonează școala sunt viitorii șomeri și reprezintă, pe termen mediu și lung, o sursă de dificultăți sociale și de pierderi, care depășesc investiția cerută de formarea inițială.

Pentru o mai bună intervenție se propune realizarea unui program care să urmărească dezvoltarea competențelor cadrelor didactice de lucru în echipă și de folosire a planificării strategice în vederea identificării factorilor care ar favoriza apariția unor astfel de situații de risc la nivelul școlii, pentru prevenirea și, în ultimă instanță, pentru rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar.

Pentru a putea reduce numărul abandonurilor școlare ar fi bine să încercăm să identificăm și să studiem câteva cauze:

Scolile din zonele defavorizate sunt caracterizate de izolare, sărăcie și lipsa oportunităților de succes socio-profesional pentru absolvenți. Lipsiți de motivație, mulți dintre elevii claselor gimnaziale renunță în primii ani de studiu, rămânând să dea o mână de ajutor în gospodăriile proprii sau chiar muncind ca zilieri la oamenii mai avuți din satele respective. Sărăcia comunităților din zonele defavorizate limitează posibilitățile părinților de a oferi copiilor resursele necesare educației. Această stare provoacă deseori exploatarea copiilor prin muncă de către părinți. Lipsa interesului pentru școală se explică prin presiunile de ordin economic, prin dezamăgirile personale ale părinților și prin lipsa de cultură a comunității care poate fi susceptibilă față de instituțiile formale. Aceste cauze ar putea fi eliminate prin orientarea fondurilor disponibile spre școlile din asemenea zone, prin stabilirea unor legături cu centre de instruire existente, prin asigurarea unei infrastructuri care să asigure transportul elevilor, dar și asigurarea hranei pentru elevii care au domiciliul la distanțe mari de școală.

Ca forme principale de manifestare a deviației școlare putem aminti ca fiind mai grave din punct de vedere social și comportamental: fuga de la școală, absenteismul, abandonul școlar, vandalismul, conduitele violente, toxicomania, copiatul și suicidul. Cunoașterea acestor atitudini și identificarea surselor de posibile tensiuni sau blocaje manifestate în raport cu cariera școlară a tinerilor constituie un factor important în prevenirea abandonurilor. Elevii au fost încurajați și de

atitudinea părinților pentru care cartea nu mai reprezintă o prioritate, nici garanția asigurării unui loc de muncă.

Climatul familial are un rol hotărâtor în cauzele de abandon școlar. Astfel, dezorganizarea vieții de familie, consecința a divorțului, climatul familial conflictual și imoral, excesiv de permisiv, divergența metodelor educative și lipsa de autoritate a părinților, atitudinea rece, indiferentă sau, dimpotrivă, tiranică a acestora sunt alte câteva aspecte care conduc spre abandonul școlar.

Factorii de natură educațională: insubordonare față de normele și regulile școlare, chiul, absentism, repetenție, motivații și interese slabe în raport cu școala, greșelile dascălilor (de atitudine și relaționare, competența profesională, autoritate morală) au și ei un rol important în apariția fenomenului de abandon școlar.

Anturajul de proastă calitate debusolează elevii cu un psihic labil datorat unor curențe din copilărie; dorința de a scăpa de sub tutela educațională sau familială, dorința de a capta obiecte, haine sau mâncare prin căi ocolite, necurate reprezintă cauze pentru care elevul abandonează școala. Anturajul reprezintă un factor negativ în viața elevului; el poate să-l determine pe elev să fumeze, să consume bauturi alcoolice, să consume droguri, să fure sau chiar să chiulească de la școală.

Principalele obiective în cadrul unui program de prevenire a abandonului școlar:

- identificarea elevilor aflați în abandon sau risc de abandon școlar în vederea menținerii acestora în sistemul învățământului guvernamental de zi;ă;
- implicarea sistemului familial în reabilitarea școlară și socială a elevului;
- creșterea gradului de implicare a comunității locale în soluționarea situațiilor de abandon școlar sau a situațiilor ce prezintă risc de abandon școlar.

În măsura în care aceste obiective vor fi îndeplinite, abandonul școlar nu va mai reprezenta un pericol imediat de abandon, fiind urmărite în cadrul unui program de prevenție bine organizat, ce se desfășoară pe o perioadă foarte îndelungată

Se impun măsuri de prevenire a abandonului școlar:

- psiho-pedagogice și psiho-sociologice – care urmăresc cultivarea unor relații interpersonale adecvate pentru realizarea unei inserții socio-familiale pozitive;
- socio-profesionale – ele decurg din măsurile psiho-pedagogice și psiho-sociale;
- psihiatrice – depistarea precoce a minorilor cu diferite probleme caracteriale, comportamentale, emoționale, tendințe agresive;
- juridico-sociale – aceste măsuri permit creșterea gradului de influențare socială prin popularizarea legilor și prin propaganda juridică, în general.

În cadrul învățământului preșcolar educatoarea are, de asemenea, un rol decisiv în formarea conceptului despre școală a copiilor preșcolari – viitori școlari.

Rolul acesteia este nu numai de a-i informa cu privire la școală, ci și de a-i face să conștientizeze importanța pe care o deține școala în viața unui individ.

Un alt element în combaterea abandonului școlar este participarea tuturor copiilor la programul educativ, fiecare după forța și posibilitățile sale. Copiii sunt diferiți, capacitățile lor sunt diferite, gradul lor de adaptare și percepere este diferit, dar în grupul de la grădiniță fiecare poate avea un loc, un statut, un rol și o valoare, fapt ce îi determină să îndrăgească mediul școlar. Evaluarea pe care o poate face educatoarea se referă la competențele și capacitățile educaționale ale fiecărui copil. Trebuie plecat de la premisa că fiecare copil are valoare și este unic și că fiecare copil poate învăța, indiferent de nevoile lui sociale. Pentru o mai bună prevenire a

abandonului școlar trebuie cunoscute aptitudinile și nevoile fiecărui copil integrat în sistemul de educație fie el de religie sau etnie diferită față de restul copiilor.

Educația pentru toți este o nevoie a epocii noastre.

Bibliografie:

- Băban, A., 2001, „*Consiliere educațională*”, Editura Psinet, Cluj – Napoca;
- Cosmovici, A., Iacob, L., 1998, „*Psihologie școlară*”, Editura Polirom, Iași.

ACTIVITĂȚI CARE DEZVOLTĂ STIMA DE SINE

Prof. Rodica MATEȘ
Școala Gimnazială „Horea” Horea

Conceptul de **stimă de sine** a devenit instantaneu cunoscut, fiind prezentat ca singurul factor care influențează într-un mod decisiv toate aspectele vieții oamenilor, de la productivitatea la locul de muncă și până la performanța fizică și fiind reprezentat dintr-o combinație de auto-încredere și auto-respect.

Pentru un elev, care este implicat în procesul educațional și în procesul de dezvoltare a personalității, stima de sine este o abilitate critică, sensibilă atât la mediul familial cât și la cel școlar.

În colectivitate, conflictele și problemele se datorează existenței interacțiunii cu ceilalți, iar copilul, deși reacțiile primitive la frustrare și conflict sunt modalități inferioare abilității noastre specific umane de rezolvare verbală a problemelor, nu are încă această abilitate formată. De aceea copilul va utiliza metode inferioare de gestionare a conflictelor, și va genera sau va suferi experiențe de viață neplăcute.

Comentariile copiilor sau ale adulților și experiențele negative au capacitatea de a reverbera în mintea și emoțiile unui copil cu mai multă intensitate și un timp mai îndelungat decât experiențele pozitive. Persoanele care au stima de sine scăzută au de obicei amintiri dureroase, negative din trecutul lor și au nevoie de multe experiențe pozitive pentru a repara rănilor traumelor.

De asemenea, pe măsură ce creștem, ne pierdem capacitatea naturală de a ne complimenta singuri și începem să simțim nevoia de feedback-uri pozitive de la ceilalți; pe când copilul mic aplaudă când face ceva bun și îi anunță pe ceilalți mândru de realizarea lui, școlarul și adultul nu le mai este permis să se laude fără să dovedească, fără să fie văzuți și fără să primească validarea celorlalți.

Jocul este o manieră indirectă, dar eficientă de construire și reparare a stimei de sine a copiilor.

Activități de grup care urmăresc creșterea stimei de sine la preșcolari și școlari:

1. *Linia iubirii*

Uitându-ne în jurul nostru cu atenție, observăm că fiecare persoană are laturi pozitive și frumoase. Când oamenii își fac timp să îi complimenteze pe ceilalți și să primească ei înșiși complimente, stima de sine este afectată în mod pozitiv..

Obiectivul activității este acela de a comunica emoții și sentimente și a de îmbunătăți stima de sine a celorlalți și jocul este recomandat în colectivități în care copiii se cunosc și stau împreună de ceva timp. Activitatea poate fi jucată în grup de patru sau mai multi copii.

Materiale necesare: un plic mare pentru fiecare persoană, un set de trei-cinci carduri pentru fiecare persoană, pixuri sau creioane și o bucată de sfoară.

Descrierea activității: Fiecare copil din grup își scrie numele pe plic, îi face o gaură într-unul din colțuri și îl înșiră pe sfoară. Sfoara cu toate plicurile atârnată este agățată pe un perete sau între două scaune, astfel încât secțiunea ei din mijloc, cea cu toate plicurile înșirate, să atârne liber.

Fiecare grup primește patru-cinci cartonase și creioane și fiecare membru al grupului este anunțat că de câte ori dorește, poate folosi cartonașele ca să scrie un comentariu frumos sau un mesaj pozitiv despre un alt membru al grupului, după care introduce cartonașul scris în plicul cu numele colegului / colegei pentru care l-a scris. Copiii sunt încurajați să scrie mesaje pozitive pentru cât mai multe persoane. O altă variantă este ca fiecare copil să scrie un mesaj pozitiv, frumos, fiecărui membru al grupului.

La un moment ales de cadrul didactic, fiecare copil poate să-și citească mesajele primite de el pe „linia iubirii”.

Cadrul didactic poate purta după terminarea jocului discuții cu elevii din clasă, cu scopul de a stimula comunicarea și exprimarea:

- cum te-ai simțit după ce ai citit toate mesajele pe care le-ai primit?
- cum te-ai simțit scriind mesaje frumoase altora?
- de ce este important să poți să accepti sau să faci complimente altora? (să spui lucruri frumoase altora?)

2. Povesti de glorie

Pe măsură ce o poveste este scrisă, autorul introduce fiecare caracter cu descrieri detaliate, până când, la final, aceste personaje devin clare și vii în mintea noastră. Până la finalul poveștii fiecare personaj are o personalitate distinctă cu trăsături unice, slăbiciuni, calități și abilități. Această activitate are ca finalitate crearea unei povești bazate pe abilitățile și caracteristicile fiecărui membru al grupului.

Obiectivele activității: să crească stima de sine prin identificarea trăsăturilor pozitive la ceilalți și prin receptarea de mesaje pozitive de la ceilalți.

Jocul este recomandat în colectivități în care copiii se cunosc și stau împreună de ceva timp (clasele a III-IV-a). Activitatea poate fi jucată în grup de doi sau mai mulți copii.

Materiale necesare: hârtie și pixuri sau creioane

Descrierea activității: se divide clasa în grupuri mici de unu până la șase participanți. Se poziționează grupurile astfel încât să nu se audă între ele.

Se asigură fiecărui grup foi de hârtie și creioane sau pixuri. Se atribuie fiecărui grup un alt grup și li se solicită să scrie toate numele persoanelor din grupul atribuit pe hârtia grupului.

Grupul va trebui să scrie o poveste în care să includă toate persoanele din grupul care i-a fost atribuit, poveste în care fiecare personaj va avea trăsăturile pozitive, abilitățile și resursele persoanelor reale. După ce poveștile au fost scrise, cadrul didactic solicită fiecărui grup să le citească în clasă, celorlalți colegi.

Cadrul didactic poate purta după terminarea jocului discuții cu elevii din clasă, cu scopul de a stimula comunicarea și exprimarea:

- te-a surprins vreuna dintre caracteristicile pe care celălalt grup a dat-o personajului tău?

- ar mai fi și altă trăsătură pozitivă pe care ai putea să o adaugi persoanjului tău? sau personajului altui coleg?

- cum ai putea folosi punctele tari ale personajului tău pentru a-ți îmbunătăți viața și pentru a deveni cum îți dorești tu să fii?

3. *Un corp frumos*

Corpul nostru este făcut din diferite părți, fiecare având rolul ei în a-l face special. Astfel, unii dintre noi au picioare puternice și aleargă repede, în timp ce alții au degete talentate și pot crea lucruri artistice, frumoase. Fiecare persoană contribuie în felul ei unic și special la a înfrumuseța această lume.

Obiectivele activității: elevii să poată identifica trăsături pozitive pe care le posedă și să le poată verbaliza și împărtăși celorlalți.

Jocul este recomandat în colectivități în care copiii au o imagine de sine deficitară sau negativă. se cunosc și stau împreună de ceva timp. Activitatea poate fi jucată de către un singur copil sau mai mulți copii.

Materiale necesare: o rolă mare de hârtie, markere colorate, foarfeci

Descrierea activității: se asigură fiecărui copil o bucată de hârtie suficient de mare cât să poată copilul să se întindă pe ea și alcineva să-i traseze conturul corpului pe hârtie.

După ce fiecare copil a fost desenat, aceștia trebuie să scrie pe fiecare parte a corpului, toate lucrurile pozitive și bune pe care le pot face cu fiecare parte a corpului lor. (spre exemplu, pe un braț pot scrie „dă îmbrățișări”, pe gură scrie „ bun cântăreț”, pe o ureche scrie „ bun ascultător”).

După ce copiii termină de desenat, se alocă timp fiecărui copil să-și arate creația, clasei și să împărtășească cu clasa ce a scris și de ce.

Cadrul didactic poate purta după terminarea jocului discuții cu elevii din clasă, cu scopul de a stimula comunicarea și exprimarea:

- te-ai gândit la trăsături pozitive ale tale pe care nu ți le recunoștea înainte?
- ai fost surprins de câte lucruri ți-au venit în minte?
- seamănă lucrurile bune pe care le-ai găsit la tine cu ce calități au prietenii tăi?
- a fost greu pentru tine să spui lucruri pozitive despre tine?

Varianta: copiii trebuie să scrie lucruri pozitive pe fiecare din corpurile desenate pe hârtie ale celorlalți colegi.

4. *Tronul regelui*

Când un rege stă pe tron, oamnei îi aduc daruri, îl onorează cu complimente și astfel contribuie la puterea pe care acesta deja o are. Să fii rege pentru o zi sau chiar pentru mai puțin timp, poate fi minunat.

În această activitate copilul are ocazia să experimenteze postura de rege și poate câștiga puterea unei stime de sine crescute auzind complimente de la ceilalți atunci când stă pe tron.

Obiectivele activității: să crească stima de sine a copiilor ascultând comentarii pozitive de la ceilalți..

Jocul este recomandat în situația copiilor care, având o stima de sine scăzută, au dificultăți în a asculta și a accepta complimente din partea celorlalți. Activitatea poate fi jucată în grupuri de patru până la zecile elevi.

Materiale necesare: hârtie, creioane sau carioci, scaune.

Descrierea activității: se asigură fiecărui copil o bucată de hârtie și un creion sau pix. Fiecare copil trebuie să noteze un comentariu pozitiv despre fiecare membru al grupului.

După ce au notat complimentele despre colegi, este selectat un membru din fiecare grup să stea pe scaun (Tronul Regelui), scaun plasat astfel încât fiecare copil din grup să-l vadă pe Rege.

Fiecare elev face cu rândul să vină în fața Regelui și să citească lucrurile pozitive pe care le-a scris despre persoana de pe Tron care este Rege.

Se acordă timp fiecărui elev să stea pe tron și să fie Rege și pentru fiecare să citească elogiile pozitive pe care le-au scris despre ceilalți.

Cadrul didactic poate purta după terminarea jocului discuții cu elevii din clasă, cu scopul de a stimula comunicarea și exprimarea:

- cum te-ai simțit când stăteai pe Tronul Regelui?
- cum te simți când ascuți comentarii pozitive despre tine?
- de ce este important să ascultăm comentarii pozitive despre noi de la ceilalți?
- îți se întâmplă să auzi mai des comentarii pozitive despre tine sau mai mult comentarii negative?

Un mod de a alege și crea activități care să stimuleze menținerea stimei de sine a copilului este cel în care cadrul didactic selectează activități care să satisfacă nevoile elevilor.

Bibliografie:

1. Andre, C, Lelord, F., „ *Cum să te iubești pe tine pentru a te înțelege mai bine cu ceilalți*” Bucuresti, Editura Trei, 1999;
2. Schraldi, G., „ *Manualul stimei de sine*”, București, Curtea Veche Publishing, 2013;
3. Tafrate, R., Ellis, A., „ *Cum să-ți controlezi furia înainte de a te controla ea pe tine*”, București: Editura Trei, 2017.

MODALITĂȚI DE EFICIENTIZARE A ACTIVITĂȚII **LA CLASELE CU PREDARE SIMULTANĂ**

Prof. Rodica MATEȘ
Școala Gimnazială „Horea” Horea

Clasele cu predare - învățare simultană își desfășoară activitatea după același plan de învățământ, respectă același curriculum național ca și clasele cu efective normale, fără a se lua în seamă timpul aflat la dispoziția învățătorului și a elevilor pentru realizarea la un nivel optim al obiectivelor de referință prevăzute de programa școlară.

Din acest punct de vedere trebuie să precizăm că predarea - învățarea - evaluarea la clasele corelate simultan, în cadrul învățământului primar, reclama practicarea unui învățământ creativ, suplu, susceptibil variațiilor și îmbunătățirilor.

În virtutea caracterului unitar al sistemului de învățământ din țara noastră, al șanselor egale la instrucție și educație, aceeași pregătire trebuie asigurată tuturor copiilor țării, inclusiv al celor din localitățile în care, datorită efectivului mic de elevi, activitatea școlară se desfășoară în condiții de predare - învățare simultană.

Secretul succesului activității simultane îl constituie tocmai capacitatea și priceperea învățătorului de a asigura, în primul rând, un conținut și forme adecvate exercițiilor de muncă independentă pe care trebuie să le efectueze, precum și de a alterna corect activitatea directă cu munca independentă a elevilor.

Analizând cu atenție cele două condiții de predare - învățare, cel la clase cu efective normale și la clase simultane, se poate aprecia că, sub anumite aspecte, activitatea simultană prezintă unele avantaje referitoare la activitatea cu un număr mai mic de elevi și la posibilitățile de formare a deprinderilor de muncă independentă și autocontrol. Totuși, procesul de predare - învățare - evaluare desfășurat la clase simultane solicită un volum mare de lucru pentru învățători, o pregătire temeinică a fiecărei lecții în vederea asigurării unei densități a activităților directe cu elevii, precum și a muncii independente. Realizarea unor astfel de cerințe depinde în mare măsură de măiestria pedagogică a învățătorului, de puterea lui de creație, de felul în care cunoaște potențialul fiecărui elev în parte, pentru a acționa în vederea depășirii greutăților specifice predării - învățării.

Desigur că fiecare moment în organizarea și desfășurarea activității în condiții simultane își are importanța sa și impune respectarea unor condiții de ordin pedagogic și psihologic.

Astfel, gruparea claselor, unul din momentele de început ale organizării, are în vedere:

- o Asigurarea continuității activității învățătorului cu același colectiv de elevi;
- o Stabilirea claselor cu care învățătorul lucrează simultan, în așa fel încât să nu fie alăturate ca vârstă pentru a asigura desfășurarea muncii independente în condiții corespunzătoare;
- o Repartizarea claselor pe învățători, încă de la terminarea cursurilor anului anterior pentru a acorda acestora timpul necesar studierii cu atenție a programelor școlare la cele două, trei sau patru clase la care vor predă.

Lucrările de specialitate și practica școlară susțin că la unitățile unde se lucrează în același timp cu două clase, cea mai bună grupare este: clasa I cu a III-a și a II-a cu a IV-a.

Tot în sfera organizării intră și întocmirea orarelor. La școlile cu predare - învățare simultană, orarele trebuie să respecte aceleași condiții pedagogice și psihologice, ca și la celelalte unități de învățământ, referitoare la adaptarea elevilor cu activitatea școlară, momente de efort maxim, de relaxare etc. De asemenea, disciplinele de învățământ se cuplează în orar în așa fel încât să se poată desfășura cu succes atât activitatea directă cu elevii, cât și munca independentă a acestora. Se impune, în asemenea condiții, o anumită suplețe a orarului. Sunt obiecte de învățământ care nu oferă învățătorului posibilități optime de alternare a muncii directe cu cea independentă fapt de care trebuie să se țină seama în întocmirea orarului.

Un mod de lucru frecvent întâlnit în școlile cu predare simultană îl prezintă orarul prelungit de șase ore zilnic, defalcat în așa fel încât să se lucreze, cu o clasă, ca două ore separat, primele două ore cu clasa mai mare, iar ultimele două ore cu clasa mai mică. De altfel, cel puțin în semestrul I, clasa I nu poate lucra împreună cu o altă clasă, deoarece elevii ce se află în procesul de adaptare la activitatea școlară nu au deprinderi de muncă independentă, care, după cum se știe, se formează printr-un proces complex și îndelungat sub îndrumarea învățătorului, de aceea este necesară decalarea orarului clasei I cu 1 - 2 ore.

Un bun orar la clase cu predare simultană se concretizează într-o bună planificare și proiectare didactică punând în evidență intenția de a asigura cea mai bună îmbinare a muncii directe cu munca independentă.

Particularitățile muncii simultane la mai multe clase sunt evidente și în pregătirea și desfășurarea orelor. Pentru fiecare lecție și la fiecare clasă, indiferent de vechimea în învățământ, trebuie acordat timpul necesar pregătirii, în care se stabilesc obiectivele instructiv - educative ce vor fi realizate, momentele de activitate directă și independentă, strategiile didactice, mijloacele de învățământ etc.

Lecția, în condițiile predării - învățării simultane, are două momente importante și distincte, și anume: a învățătorului cu elevii și munca independentă.

În demersul sau didactic, învățătorul va porni de la tema lecțiilor, va stabili volumul de cunoștințe pe care le va preda, munca independentă a elevilor, metoda dominantă și celelalte metode, organizarea rațională a timpului afectat pentru lecție, materialul intuitiv, verificarea muncii independente, asigurarea progresului fiecărui elev în ritm propriu, temele pentru acasă etc. Când se pregătește pentru lecție, învățătorul stabilește la ce clasă va începe munca directă cu elevii. În cazul în care la ambele clase e necesar să expună un material nou, alegerea clasei cu care va începe munca directă, este mai dificilă. În astfel de situații, este bine să se înceapă cu explicarea materialului nou care cere mai multe eforturi pentru asimilare din partea elevilor. Argumentul adus în sprijinul acestui procedeu este următorul: după expunerea noilor cunoștințe, se va da elevilor o sarcină de lucru independent, determinată de conținutul noilor cunoștințe. Verificarea muncii independente oferă învățătorului posibilitatea de a constata în ce măsură elevii și-au însușit noile cunoștințe. Cu această ocazie se corectează eventualele greșeli sau se dau explicații suplimentare pentru înlăturarea nelămuririlor semnalate în cunoștințele elevilor. Dacă învățătorul ar explica acest material după ce a lucrat cu cealaltă clasă, munca independentă la care ar antrena clasa ar avea o durată mai scurtă și ca atare n-ar mai fi concludentă, n-ar mai oferi ocazia de a constata în ce măsură și-au însușit elevii cunoștințele ori care sunt lacunele acestora.

Revenind la cele două momente importante ale lecției la clasele simultane, trebuie precizat că în cadrul activității directe, învățătorul transmite noile cunoștințe stimulând participarea conștientă a elevilor, folosind metode și procedee care să dezvolte procesele gândirii (analiza, sinteza, comparatia, abstractizarea, generalizarea), precum și capacitățile de exprimare, care să trezească interesul pentru învățatură, să formeze priceperi și deprinderi de muncă intelectuală.

Activitatea independentă contribuie atât la formarea deprinderilor de lucru individual, cât și la dobândirea unor noi cunoștințe. Prin urmare, identificăm:

- o Munca independentă pregătitoare pentru predarea cunoștințelor noi;
- o Munca independentă ulterioară activității de predare.

Munca independentă pregătitoare este considerată ca fiind mai dificilă și se utilizează la clasele a III-a și a IV-a, ai căror elevi au o pregătire și unele deprinderi de activitate intelectuală care să permită însușirea de noi cunoștințe prin eforturi proprii. Această activitate independentă pregătitoare poate fi dată și la clasele I și II, cu condiția să fie bine pregătită, să respecte particularitățile de vârstă și să fie organic legată de subiectul lecției.

Exemplu: activități de observare a unor materiale didactice, lucru pe texte, exerciții pregătitoare la matematică, cunoașterea mediului etc. Toate acestea, dacă sunt bine orientate, pot stimula curiozitatea, spiritul de investigație și interesele copiilor, dorința de a cunoaște, creând astfel o puternică motivație.

Exemplu: la științe, elevii pot observa independent anumite caracteristici ale unor obiecte sau fenomene din natură înainte ca învățătorul să desfășoare lecția nouă. Aceste observări pot fi libere sau dirijate cu ajutorul unui set de întrebări puse la dispoziția elevilor. Rezultatul acestor activități poate constitui suportul informațional pentru înțelegerea unor cunoștințe noi.

Geografia ofera posibilități de înțelegere a noțiunilor noi cu sprijinul unor cerințe pe care elevii le rezolvă individual. De exemplu, se poate cere elevilor să răspundă la întrebări în legătură cu un deal, o pădure, o apă pe care le-au văzut într-o excursie. Aceste răspunsuri elaborate de elevi urmăresc sistematizarea, în mintea acestora, a cunoștințelor însușite.

În anumite situații, la geografie și cunoașterea mediului, în special, elevii citesc lecția nouă din manual în mod independent. Procedul nu este greșit dacă tema nu conține prea multe lucruri necunoscute elevilor, de aceea trebuie folosit cu multa grijă.

Încercarea de a da elevilor să descifreze un text cu conținut științific încărcat de noțiuni noi, care nu pot fi înțelese cu ajutorul informației dobândite până la momentul respectiv, duce la supraîncărcare, la formarea unor atitudini negative față de activitatea independentă.

La limba română, pe lângă însușirea citirii conștiente, corecte și expresive, elevii pot fi deprinși să caute singuri o carte în bibliotecă, să aleagă din cuprinsul cărții un fragment sau o lectură care trebuie să o citească, să identifice cuvintele necunoscute în urma citirii, să le explice cu ajutorul dicționarului, să găsească sensul potrivit al fiecărui cuvânt.

Este bine ca de fiecare dată când i se dă ca sarcină să citească un text, elevul să știe cu ce scop desfășoară această muncă (exemplu: pentru a împărți textul în fragmente și a formula ideile principale sau pentru a-i reda conținutul cu cuvintele proprii, ori pentru a reformula acțiunea după ce s-au făcut unele intervenții în desfășurarea ei etc.).

La matematică, clasa a II-a, la lecția "Linia frântă", se poate cere elevilor să deseneze cinci segmente de dreaptă de dimensiuni diferite, în poziții diferite. La lecția "Scăderea numerelor formate din zeci și unități" se poate cere ca activitate independentă pregătitoare să scadă sutele din sute, zecile din zeci și apoi rezultatele parțiale să fie adunate. Al doilea procedeu: din sutele și zecile scăzutului să scadă sutele scăzătorului iar din rest, să scadă zecile scăzătorului.

Pe fișele de muncă independentă individuală pot fi scrise și întrebările de judecată: " Care procedeu este mai ușor? De ce?"

Pentru a îndeplini cu succes rolul de activități pregătitoare, temele de muncă independentă pot fi date pe fișe individuale. În acest mod se evită un neajuns specific situației în care în aceeași sală învață concomitent mai multe colective de elevi: distragerea atenției elevilor din celelalte clase.

Acest mod de lucru cere ca explicațiile care se dau cu ocazia distribuirii fișelor, să fie clare și precise, iar pe parcursul activității să fie efectuată supravegherea și date eventuale îndrumări.

Eficiența acestui procedeu sporește atunci când învățătorul s-a gândit și a formulat întrebări pe baza cărora elevii se pot autocontrola și autoverifica. În munca independentă ulterioară activității de predare, accentul este pus pe consolidarea cunoștințelor, dar mai ales pe formarea priceperilor și deprinderilor de muncă intelectuală independentă, sarcina importantă și specifică în predarea la clasele simultane. Se știe că pe măsura formării acestor capacități, începând din clasele I - II, întreaga activitate instructiv - educativă se desfășoară tot mai bine, cu o eficiență tot mai sporită.

Când se dă muncă independentă în cadrul lecțiilor de consolidare, se are în vedere ca temele formulate să permită verificarea și controlul însușirii lecțiilor anterioare, paralel cu utilizarea datelor și formarea deprinderilor de muncă independentă.

În organizarea activității independente ulterioare muncii cu învățătorul, fișele de muncă independentă pot cuprinde sarcini de muncă diferențiată, în funcție de nivelul, posibilitățile și interesele fiecărui copil. Ele se dovedesc deosebit de utile și au următoarele avantaje:

- o Posibilitatea individualizării sarcinilor în funcție de progresul fiecărui elev;
- o Adunarea și păstrarea fișelor cu temele rezolvate permite o bună cunoaștere a evoluției tuturor elevilor;
- o Cerința de a rezolva sarcinile de pe fișă, îmbină controlul cu autocontrolul, permițând aplicarea principiilor învățământului programat, adaptat nivelului acestor clase;

o Timpul de lucru este mai bine folosit (rapiditate, liniște) în raport cu temele date pe tablă spre a fi copiate în caiete, sau copierea din manuale, elevii deranjându-se reciproc, când au de rezolvat același exercițiu.

Asemenea fișe se întocmesc pentru fiecare lecție și comportă o muncă suplimentară care nu constituie o pierdere de timp, dacă o raportăm la economia de timp și energia din cadrul lecțiilor, la atractivitatea și eficiența acestui demers.

În munca la clase simultane există și activități comune, ocazionate de temele lecțiilor, de opționalul ales sau de faptul ca nu permit o desfășurare separată, pe clase, în intervale orare diferite.

Prin aceste activități se captează atenția ambelor clase: purtându-se conversații cu elevii, se fixează unele cunoștințe, se dobândesc altele noi sau se revăd și se consolidează unele priceperi și deprinderi însușite anterior. Elevii clasei mai mici preiau idei, le repetă, se conving de adevărul unor cunoștințe. Efectul educativ al activităților organizate prin munca comună (exemplu: activități practice, excursii, serbări, proiecte, realizarea unor portofolii folosind metoda proiectelor, afișe, educație muzicală, educație fizică etc.) este mare, iar cunoștințele se transmit mai ușor de la elev la elev. Condiția esențială a organizării activității comune este identitatea tematică.

Învățătorul care își desfășoară munca simultan la doua sau mai multe clase este într-o permanentă luptă cu timpul, permanentă frământare cum să împart cele 50 de minute ale fiecărei lecții. Experiența a dovedit că a obținut rezultate frumoase, cel care a câștigat această luptă, care a gândit dinainte cum trebuie să acopere fiecare minut cu activitățile cele mai eficiente, cel care și-a format colectivele de elevi să facă față specificului activității simultane.

Bibliografie:

1. Revista „*Învățământul primar*” nr. 4/2000, Editura Discipol;
2. VASILE MOLAN, „*Revista de pedagogie*” nr. 2/1982;
3. VASILE POPA, „*Aspecte ale eficientizării lecțiilor la clasele simultane*”, Editura Miniped, București, 2004.

DEZVOLTAREA COMPETENTELOR DE COMUNICARE ÎN **ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR**

Prof. înv. primar Veronica MACOVEI
Școala Primară Nr.1 Chiraftei, Galați

În învățământul primar, copilul evoluează continuu. Participarea la procesul de educație este un element cheie pentru asigurarea acestei evoluții. Centrarea procesului educațional asupra copilului aduce o nouă abordare a curriculumului din viziunea dezvoltării globale și cuprinde toate aspectele importante ale evoluției complete a copilului în strânsă legătură cu vârsta și individualitatea sa. Din această perspectivă, demersul educațional impune o regândire a curriculumului în dezvoltarea capacităților, atitudinilor ce aparțin dezvoltării socio-emoțională: a trăi și munci împreună sau alături de alții, a manifesta emoții, a respecta diversitatea, dezvoltării fizice: motricitate fină și grosieră, sănătate, alimentație sănătoasă , dezvoltării atitudinilor și capacităților în învățare: interes, inițiativă persistență, creativitate, originalitate, curiozitate.

Societatea actuală, societatea competenței și competiției, are nevoie de oameni care să se remarcă prin ceea ce știu și ceea ce pot face, oameni care și-au verificat înclinațiile prin exercițiu sistematic și le-au transformat în aptitudini și capacități. Democratizarea vieții sociale și spirituale, procesul de re – europeanizare în condițiile social-istorice și cultural-spirituale noi, creează și o serie de probleme ce țin de integrarea socială prin dialogul multicultural al cetățenilor. Experiența mondială și o serie de probleme ce țin de integrarea socială prin dialogul multicultural al cetățenilor. Experiența mondială și o serie de probleme ce țin de integrarea socială mult în ultimii ani, grație noilor obiective ale învățământului în general și, în special, a metodelor și strategiilor de predare-învățare folosite de învățător la școală, scopul final fiind feed-back-ul prin realizarea obiectivului urmărit la fiecare oră de clasă. Pentru ca aceste însușiri să se poată dezvolta este necesar un sistem de instruire activ care să-i determine pe școlari să-și însușească cunoștințe prin îmbinarea armonioasă a activităților de învățare dirijată cu munca independentă, prin elaborarea unor sinteze cu caracter interdisciplinar, prin căutarea unor soluții originale și eficiente necesare rezolvării problemelor care se ivesc în viața socială, aflată în continua schimbare. În aceste condiții este nevoie ca noi, cadrele didactice, să fim capabile să organizăm activitatea școlarii, să le exercităm și să le dezvoltăm capacitatea de comunicare.

Din perspectiva societății actuale, învățământul este orientat pe valori, creativitate, capacități cognitive, capacități volitive și de acțiune, cunoștințe fundamentale și competențe și abilități de utilitate directă în profesie și societate. Misiunea asumată astăzi de educație este formarea școlarii noștri în acord cu noile cerințe, derivate din statutul României de țară membră a Uniunii Europene și din funcționarea în contextul globalizării a unei resurse umane naționale înalt competitive, capabilă să funcționeze eficient în societatea actuală și viitoare. Idealul educațional al școlii românești constă în dezvoltarea liberă, integrală și armonioasă a individualității umane.

Cadrul didactic, cunoscând aspectele psihopedagogice, oferă un cadru științific proiectării și realizării întregii sale activități didactice prin comunicare. Concluzia cu valoarea metodică desprinsă din investigarea laturii psihologice a procesului formării reprezentărilor și noțiunilor educaționale, impune necesitatea utilizării în spirit modern a resurselor didactice. Copilul trebuie să se transforme din receptor de informații în subiect al cunoașterii și însușirii noțiunilor predate. Activizarea predării-învățării presupune folosirea unor metode, tehnici și procedee care îl implică pe școlar în procesul de învățare, urmărindu-se dezvoltarea gândirii, stimularea creativității, dezvoltarea interesului pentru învățare, în sensul formării lui ca participant activ în procesul de educare. Astfel, școlarul este ajutat să înțeleagă lumea în care trăiește și să aplice în diferite situații de viață ceea ce a învățat. În locul promovării unei învățări teoretice, abstracte, insuficient racordată la nevoile comunicative ale copilului, noile programe vizează conectarea la realitățile comunicării cotidiene propriu-zise. S-a mutat accentul de pe memorizare, repetare și învățare de reguli, concepte, etc. pe învățarea procedurală, pe structurarea unor strategii și proceduri proprii de rezolvare de probleme; de exploatare și investigare caracteristice activității comunicative.

Metodele ludice ca modalități moderne de stimulare a învățării și dezvoltării comunicării încă de la vârstele timpurii, sunt instrumente didactice care favorizează interschimbul de idei, de experiențe, de cunoștințe în aplicații date.

Evoluția constantă a societății cu implicații în sistemul de învățământ, face ca dezvoltarea comunicării să devină o necesitate a procesului de învățare. În cadrul procesului instructiv – educativ nu se urmărește doar însușirea mecanică a unor noțiuni în sens restrâns, ci și înțelegerea acestor noțiuni. Principalul obiectiv este acela de a cultiva capacități de cunoaștere care să devină

fundamente ale procesului de comunicare, nu neapărat imediat, ci în viitor. Cadrul didactic are responsabilitatea ca prin intermediul metodelor didactice aplicate și a programei școlare să dezvolte comunicarea didactică copiilor, astfel încât aceștia din urmă să deprindă competențe de adaptare și readaptare continuă la exigențele impuse de societate.

În acest context se impune folosirea unor metode cu caracter ludic și activ – participativ, care să-l angajeze pe școlar într-un efort propriu. Apreciem că metodele ludice și activ – participative au un rol important în realizarea calității procesului instructiv – educativ. Dacă se raportează echilibrat la componentele actului pedagogic de realizare a obiectivelor, metodele ludice și activ – participative sunt raportul dintre rezultatele obținute și obiectivele proiectate. Acest subsistem de metode își dovedește superioritatea chiar prin trăsăturile ce le implică: conștientizare, motivare internă, efort recompensat pozitiv afectiv, sesizarea mai rapidă a esențialului, afirmarea stilului individual. Toate aceste caracteristici ale metodelor ludice și activ – participative conduc la stimularea comunicării. Cadrul didactic trebuie să cunoască psihologia copilului și să acționeze în concordanță cu nevoile fiecăruia. Astfel este de datoria sa să folosească metode de lucru cât mai variate pentru a trezi și a menține interesul elevilor.

Metodele activ participative duc la creșterea randamentului școlar, deci îmbunătățirea performanțelor școlare, preșcolarii însușindu-și și consolidându-și cunoștințele. Introducerea metodelor ludice și activ participative în activitățile de comunicare conduce la modificări cantitative și calitative însemnate, atât în ceea ce privește latura instructivă, cât și cea formativă.

Utilizarea acestor metode atât în cadrul lecțiilor de predare, lecțiilor de recapitulare, lecțiilor de consolidare a cunoștințelor sau a lecțiilor mixte, conduce la o bună cunoaștere a particularităților diferitelor situații de comunicare de către copii, la posibilitatea susținerii de către aceștia a unui dialog în calitate de vorbitori și auditori, precum și la posibilitatea formulării unor întrebări și răspunsuri corecte din punct de vedere gramatical. Constatăm deci impactul major pe care metodele ludice și activ participative îl dețin asupra dezvoltării capacității de comunicare orală la școlari. Cele mai avantajoase strategii didactice de valorizare a valențelor instructiv-formative în cadrul metodelor activ participative sunt strategiile interactive. Ele împiedică pasivitatea școlarelor și le dezvoltă acestora o serie de capacități: sociabilitate, încredere în forțele proprii, spiritul de echipă etc.

Metodele ludice și activ participative aplicate au condus la îmbogățirea aspectelor pozitive în ceea ce privește rezultatele copiilor pe mai multe planuri: dezvoltarea imaginației, a creativității, a spiritului de echipă, îmbogățirii vocabularului etc. În ceea ce privește eficiența acestor metode, poate fi perturbată atât de factori externi cât și de factori interni. Factorii perturbatori pot fi cauzati și de învățătoare, prin solicitarea sarcinilor prea numeroase, prin predarea unui conținut neadecvat vârstei și particularităților individuale ale copiilor, printr-o organizare defectuoasă a activității didactice sau explicarea greoaie a metodelor. Ele presupun utilizarea unor materiale didactice atractive, a recompenselor, precum și o pregătire temeinică a cadrelor didactice în elaborarea lor.

Utilizarea mijloacelor activ-participative conduce la participarea școlarelor la propria lor formare. Prin intermediul lor, copiii înregistrează în mod sigur progrese și nu doar pe plan cognitiv, ci și în plan afectiv, și atitudinal.

REDUCEREA BULLING-ULUI PRIN DEZVOLTAREA INTERESULUI SOCIAL AL ELEVILOR

**Prof. înv. primar Carmen-Corina MOROȘANU
Școala Gimnazială „Vasile Alecsandri” Roman, Neamț**

„Bulling-ul ”, un termen nou apărut, dar destul de des folosit în ultimul timp în mediul școlar. Specialiștii atrag atenția asupra acestui fenomen și propun metode de diminuare a acestuia.

Realitatea din școlile noastre confirmă faptul că există elevi care suferă în fiecare zi din cauza unei forme de bulling, ajungându-se până la sentimente de teamă sau chiar refuzul de a mai veni la școală. Elevii pot ajunge la depresie, anxietate sau pot avea chiar gânduri suicidale datorate unor forme de bulling. Reiese faptul că acest fenomen poate fi considerat o traumă psihică și poate avea efecte negative de lungă durată asupra copiilor, mai ales fiind vorba de o vârstă în care ei sunt fragili emoțional.

Organizațiile din întreaga lume care militează pentru apărarea drepturilor omului caută soluții pentru reducerea bulling-ului. Organizația „Salvați copiii” a dat un titlu sugestiv ultimei campanii „Oprți bullingul sau desființați recreațiile”.

Statisticile demonstrează cât de grav este acest fenomen în școli: „3 din 10 copii sunt excluși din grup ”, „3 din 10 copii sunt amenințați cu bătaia” sau „1 din 4 copii sunt umiliți în fața colegilor.”

Responsabilitatea reducerii unor comportamente de tip bulling revine cadrelor didactice în primul rând și consilierilor școlari în școlile unde există.

Termenul de „ interes social”, îi aparține lui Alfred Adler din două perspective: „a aparține” și „a contribui”, adică persoana trăiește împreună cu ceilalți și înțelege că modul în care acționează poate afecta pe ceilalți.

Adler (1976) a relatat despre copiii agresivi că au sentimente de inferioritate și încearcă să le depășească ieșind în evidență printr-un comportament negativ. De asemenea, tot Adler a afirmat că acestor copii le lipsește interesul social.

O metodă de reducere a „bullingului” este înființarea unui „grup de construire a empatiei”, construit de Molsom și Gallo (2006) și care presupune desfășurarea unor activități care să dezvolte abilitatea de a te pune în locul celuilalt, dar și de a identifica propriile emoții.

O altă metodă este crearea unui „ grup de dezvoltare a abilităților sociale ” în care se utilizează metode care ajută elevii să aibă un comportament acceptabil din punct de vedere social.

O soluție eficientă pe care au demonstrat-o studii recente (Junke, 2014) este tehnica „Reflecției ca și cum” ce se concentrează pe construirea de relații, dezvoltarea optimismului și pe anticiparea schimbărilor pozitive.

Tehnica este construită pe trei faze:

- prima fază, prin brainstorming – se identifică noi comportamente sau soluții alternative utile în schimbarea celor negative;
- a doua fază - profesorul își ajută elevii să își însușească noi comportamente ce pot fi clasificate în comportamente mai ușor sau mai greu de schimbat;

- ultima fază - elevii aleg două comportamente mai ușor de schimbat pe care le vor pune în practică, scoțându-se în evidență de către profesor schimbările pozitive în relațiile cu ceilalți. Elevul este încurajat să continue schimbarea care îi va aduce multe satisfacții.

În concluzie, indiferent de metoda folosită, dezvoltarea interesului social al elevului este absolut necesar pentru cultivarea emoțională a empatiei și a sentimentului de apartenență, în felul acesta putându-se ajunge la reducerea violenței școlare.

Personal, sunt de acord că fenomenul de bullying reprezintă o mare problemă în școală. Dacă nu se intervine la timp de către profesorul clasei, psihologul școlii sau consilierul școlar, prin utilizarea celor mai eficiente metode, se poate pune în pericol dezvoltarea cognitivă și sănătatea mintală și emoțională a elevilor supuși agresiunilor.

În activitatea mea de profesor învățământ primar m-am confruntat de multe ori cu astfel de situații, destul de dificil de gestionat și rezolvat. Profesorul trebuie să dea dovadă de tact pedagogic, pregătire psihologică, dar și de sprijinul familiilor implicate.

Consider că familia are principalul rol în dezvoltarea interesului social al copiilor și că trebuie să le fie indus încă din fragedă copilărie sentimentul de apartenență pentru a deveni adulți sănătoși cu un rol constructiv în societate.

În 10 minute, un copil poate să își piardă încrederea în sine și în ceilalți, iar consecințele pe termen lung asupra dezvoltării emoționale și integrării sociale să fie extrem de grave.

Bullying-ul are fețe ascunse și se manifestă sub forma a numeroase comportamente, a căror intenție este să provoace suferință. Există lovituri care se văd, răni care pot fi pansate, dar există și lovituri insinuante, răni care nu știu să strige după ajutor.

<http://cjraesibiu.ro/wp-content/uploads/2017/05/Revista-PSIHOLOGOS-online-nr.3.pdf>

<https://www.salvaticopiii.ro/ce-facem/protectie/protectie-impotriva-violentei/prevenirea-violentei-in-scoala>

METODE INTERACTIVE DE GRUP “BRAINSTORMINGUL”

Prof. Ana NEAGOE

Școala Gimnazială „Barbu Ionescu” Urzicuța, Școala Gimnazială Afumați, jud. Dolj

Legea învățământului stipulează ca ideal educațional al școlii românești dezvoltarea liberă, integrală și armonioasă a individualității umane, formarea personalității autonome și creative. Învățământul preșcolar este orientat spre crearea unui mediu educațional adecvat în vederea stimulării continue a învățării active a copilului preșcolar, în care informația este prezentată sub forme diverse și este aplicată în situații diferite.

Metodele interactive de grup au drept scop transformarea învățământului reproductiv într-un învățământ creativ în care procesul didactic este un proces activ de stimulare prin trecerea copilului de la atitudini pasiv – receptive la atitudini active, de participare și chiar de creație. Aplicarea acestor metode cer din partea copiilor un efort intelectual susținut deoarece aceștia sunt puși în situația de a emite idei, de a găsi soluții pentru problemele noi apărute. Pentru a fi accesibile și atractive copiilor, aceste metode se desfășoară sub forma unor jocuri cu reguli. În continuare voi prezenta metoda de creativitate “brainstormingul”.

Brainstormingul sau “furtună în creier”, “asalt de idei”, este o metodă de stimulare a creativității ce constă în enunțarea spontană a cât mai multor idei pentru soluționarea unei probleme într-o atmosferă lipsită de critică. Prin această metodă se urmărește exersarea capacităților creatoare a copiilor în procesul didactic și transformarea acestora în copii active, capabili să se concentreze mai mult timp, în grupuri creative.

Descrierea metodei

Se desfășoară în 2 grupuri de câte 10 copii. Durata optimă de timp este de 20 de minute în funcție de problema supusă dezbaterii și de numărul de copii care fac parte din grup. În aplicarea acestei metode trebuie respectate următoarele cerințe:

- selectarea problemei puse în discuție;
- problema să prezinte interes de studiu și dezbateri din partea copiilor;
- să aibă șanse de rezolvare;
- selecționarea grupului participanților;
- crearea unui mediu educațional corespunzător stimulării creativității;
- admiterea de idei în lanț, pornind de la o idee se pot dezvolta altele prin combinații, analogii, asociații;
- înregistrarea exactă a ideilor în ordinea prezentată;
- amânarea aprecierilor și a evaluării ideilor emise.

Etapele

1. Etapa pregătitoare – cu cele 3 faze

a) faza de investigare a membrilor și de selecționare a acestora în vederea alcătuirii grupurilor creative;

b) faza de antrenament creativ care constă în organizarea și familiarizarea cu tehnicile;

c) faza de pregătire a ședințelor de lucru în care educatoarea amenajează sala de grupa, își alege momentul zilei, verifică materialele necesare, anunță copiii regulile, fazele, durata intervențiilor, respectă algoritmul desfășurării.

2. Etapa productivă a grupului de creativitate, în care se manifestă asaltul, furtuna creierului”, cuprinde:

a) faza de stabilire a temei;

b) faza de rezolvare a problemelor;

c) faza de culegere a ideilor suplimentare – urmare a demersului creativ.

Copiii nu critică în această etapă, nu lungesc etapa exprimării, încearcă să emită cât mai multe idei proprii noi, să dezvolte ideile colegilor, să analizeze, să – și imagineze.

3. Etapa trierii și selecționării ideilor – evaluarea:

a) faza analizei ideilor emise – se prezintă lista de idei și se audiază;

b) faza optării pentru soluția finală – evaluarea critică a ideilor;

Bibliografie:

1. Șerdean, Ioan, Pedagogie, Editura Fundației România de Mâine, București -2004
2. Maciuc Irina, Formarea continuă a cadrelor didactice, Editura Omniscope, Craiova -1998
3. Prodan Gianina Cătălina, Ghid de practică pedagogică, Editura Eurobit, Timișoara, 2010
4. Valentin Dogaru-Ulieru, Luminița Drăghicescu, Educație și dezvoltare profesională, Fundația-Editura Scrisul Românesc, 2011

EXERCITIUL FIZIC ȘI IMPORTANȚA LUI

Prof. Georgeta NICOLAE
Liceul Teoretic „Julia Lugoj”, Timiș

Antrenându-ne corpul, ne antrenăm și mintea, aducând în viața noastră o stare de bine!

„Exercițiul fizic reprezintă acțiunea motrică voluntară – compusă din mișcări special selecționate utilizat în cadrul unui proces educațional organizat, în scopul realizării unor obiective instructiv-educative concrete, în legătură cu educația fizică și cu activitatea sportivă.” (Gh. Mitra, Al. Mogoș Metodica predării educației fizice.) Exercițiile fizice și sportul sunt mijloace permanente de păstrare a sănătății, de creștere a capacității de muncă și de prelungire a duratei vieții.

Activitatea fizică regulată reprezintă cea mai bună „investiție” pentru o inimă sănătoasă contribuind la reducerea riscului de apariție a afecțiunilor cardiovasculare, scăzând greutatea, îmbunătățind valorile tensiunii arteriale, ale colesterolului și ale glicemiei, reducând stresul și crescând buna dispoziție. O oră pe zi nu este mult, poate nu la sala de fitness, dar acasă sau în parc, odihnindu-ne mintea, ne putem pune la lucru corpul!

Dacă mergem la bazin sau la sala de fitness, dacă mergem în parc cu rolele, bicicleta, sau dacă mergem să facem jogging este mai puțin important! Important este să facem acest lucru în fiecare zi!

Activitatea fizică ne face să ne menținem sănătoși și inteligenți pe măsură ce îmbătrânim. Dacă nu facem mișcare o perioadă mai lungă de timp, mușchii ni se pot atrofia.

Activitățile fizice de zi cu zi sunt activitățile pe care le facem în mod regulat, care pot ajuta la arderea calorilor, menținerea puterii și agilității, care ne ajută să ne menținem activi. Exemplele de activitate fizică cotidiană includ grădinaritul, aspirarea covorului, spălatul mașinii etc. Aceste activități nu sunt considerate în mod necesar ca exercițiu fizic.

Fiți siguri că faceți diferența între aceste activități fizice cotidiene și exercițiile fizice specializate. Aveți nevoie de ambele tipuri de exerciții, în scopul de a menține un nivel optim de activitate fizică. Exercițiile fizice specializate includ activități în mod special orientate spre un scop, de obicei, pentru a menține "în formă" sistemul cardiovascular, forța, mobilitatea sau echilibrul și agilitatea.

Există definiții specifice cu privire la ceea ce constituie exercițiu. Unele activități pot potrivi în ambele categorii (exercițiu și activitate fizică cotidiană), în funcție de intensitatea și durata lor. Un exemplu de activitate fizică ce combină ambele categorii ar fi mersul pe jos în timp ce se tunde iarba (daca aveți iarba de tuns).

Exercițiile fizice efectuate regulat supun în mod obligatoriu organismul la mișcare. Mișcarea la rândul ei intensifică toate activitățile din organism: circulația sângelui în plămâni și în celelalte organe, respirația, schimburile de substanțe nutritive la nivelul țesuturilor, procesele de excreție, de curățire a sângelui de substanțele vătămătoare rezultate din arderile celulare etc.

Lipsa de mișcare îngreunează desfășurarea normală a proceselor biologice, fapt care se răsfrânge negativ asupra stării de sănătate și de rezistență a organismului față de agenții patogeni. Prin mișcare se îmbunătățește nutriția țesuturilor și celulelor, ceea ce duce la creșterea și dezvoltarea organelor, la mărirea capacității lor funcționale. Alergarea de dimineață poate substitui gimnastica, fiind chiar mai indicat datorită beneficiilor pe care le poate avea pentru activarea funcțiilor practicarea sportului în aer liber.

Jocul ca mijloc al educației fizice reprezintă o formă tipică de activitate, fiind un fenomen social. Jocurile contribuie la stimularea și cultivarea relațiilor de prietenie și colaborare, a inițiativei și imaginației creatoare a unui fond complex de priceperi, deprinderi și calități motrice, asigură educarea unor atitudini, comportamente, sentimente, însușiri, deprinderi și obișnuințe de comportare morală: cinste, perseverență, demnitate, modestie, curaj, stăpânire de sine, independență etc.

Sportul este un mijloc prin care se poate ajunge la perfecționare executării unor anumite exerciții fizice și la obținerea unor rezultate maxime în acest sens. Sportul este legat de competiția între diferiți participanți, care luptă pentru a fi pe primul loc în obținerea rezultatelor la înot, canotaj, ciclism, patinaj, schi, volei, baschet, fotbal, tenis de masă sau tenis de câmp, scrimă etc.

Unele sporturi întăresc musculatura, altele vizează mărirea vitezei de mișcare sau combinarea vitezei cu precizia mișcărilor, însă toate dezvoltă organele și măresc agerimea

mișcărilor întregului corp, perfecționează activitatea sistemului nervos și a funcțiilor lui psihice: atenția, memoria, inteligența, voința, curajul, etc.

Pentru a fi sănătos, într-o bună stare de spirit și fără stres, este fundamental să faci mișcare. Practicarea sportului ajută la întărirea mușchilor, ligamentelor, tendoanelor și a densității osoase. În plus, exercițiul fizic făcut cu regularitate este una dintre cele mai bune forme de combatere a stresului și este un fapt confirmat că îmbunătățește somnul, combate anxietatea și asigură o mai bună imagine personală. De aceea, nu exista scuze reale pentru evitarea unei activități fizice care să pună în mișcare tot corpul.

Importanța exercițiilor fizice în menținerea unei cât mai bune stări de sănătate a fost apreciată încă din vremuri străvechi. Ușurința fizică, fermitatea trupului, capacitatea de muncă, rezistența fizică la ridicarea unor greutăți, eliminarea tulburărilor fiziologice și stimularea funcțiilor digestive se poate obține în mod eficient prin exercițiu fizic care este realizat corect. În schimb, supra-efortul duce la oboseală, epuizare, ori poate da naștere altor neajunsuri trupești.”

Bibliografie:

1. Dumitru Popițan – Gimnastica, atletismul și jocurile în școală – Editura SPORT-TURISM, 1975
2. Gh. Mitra, Al. Mogoș – Metodica predării educației fizice – Editura Stadion, 1972
3. Iulian Săvescu – Proiectarea demersului didactic la Educație Fizică pentru învățământul primar (clasele I-IV) – Editura Aius PrintED, Craiova, 2008
4. Jeni Lupu Bangă, Nicolae Cojocaru + alții – Metodica predării educației fizice în ciclul primar, editura “Gheorghe Alexandru”, Craiova, 2008.

EXCURSIA TEMATICĂ – MODALITATE DE APLICARE **A EDUCAȚIEI NONFORMALE**

Prof. Adriana OANȚĂ
Școala Gimnazială Nr.7 Petroșani, Hunedoara

Învățământul modern favorizează discuțiile și dezbaterile în grup, considerându-le modalități din cele mai active, de participare directă a elevilor, la desfășurarea unor activități educative de mare efervescență mintală. Stimularea creativității și a aptitudinilor inovative reprezintă un obiectiv important în cadrul activității grupurilor școlare.

Cu aceste gânduri pornim la drum, noi, învățătorii, încercând prin propria inventivitate să-i pregătim pe elevi pentru o învățare creativă, pentru o reală dezvoltare a spontaneității și formare a aptitudinilor creative propriu-zise. Cheia creativității este găsită atunci când copilul este dispus să descopere, să întrebe ceea ce-l frământă, să afle soluții și rezolvări satisfăcătoare la situațiile problemă întâlnite, să fie capabil să emită judecăți independente.

Procesul instructiv-educativ este foarte complex și “îmbracă” diverse forme de muncă didactică complementare lecțiilor obișnuite, imperios necesare pentru pregătirea viitorului cetățean român, pentru o societate aflată într-o veșnică schimbare.

Interdisciplinaritatea înseamnă principiu și modalitate de restructurare a conținuturilor care contribuie la eficientizarea procesului de învățământ. În aplicarea acesteia, cadrul didactic este

modelul pentru elev, atitudinea interdisciplinară a lui presupunând separarea esențialului de neesențial, ținerea sub control a unui mare câmp informațional, de date, manipularea materialului, includerea cunoștințelor în sisteme mari, într-un tot unitar, clar și logic, venind mereu în sprijinul memoriei, logicii și aplicării cunoștințelor în practică.

Tot dascălul va avea grijă să formuleze obiective și scopuri precise, să le permită elevilor să adreseze întrebări, să propună probleme teoretice sau practice cu caracter global, unitar, interdisciplinar, să-i încurajeze să caute noi conexiuni între date.

Pentru a-i lăsa pe copiii noștri să-și manifeste spontaneitatea, inocența, creativitatea trebuie să le creăm un mediu propice. Știm cu toții că spațiul școlar exercită o anumită limitare, chiar strictețe în desfășurarea unor activități reconfortante, relaxante, plăcute. Așadar ne vin în ajutor activitățile desfășurate extracurricular, la nivelul localității, în afara programului, orarului școlar. Aceste tipuri de activitate cuprind excursii, drumeții, vizite, programe artistice susținute de elevi, întâlniri cu persoane din diferite domenii de activitate, ce prilejuiesc favorizarea învățării într-un mod plăcut, deschizând largi perspective de aplicații practice.

Din multitudinea lor, m-aș opri puțin asupra excursiilor școlare care permit o abordare interdisciplinară, făcând apel la îmbinarea mai multor discipline școlare: geografie, istorie, limba română, educație ecologică, cunoașterea mediului, educație civică, educație plastică, muzicală și religioasă. În cadrul acestor activități, am observat că elevii nu se rezumă doar la a recepta informația, ci o și trăiesc, o prelucrează, devin chiar parte a informației transmise, îi dau noi valențe. Ei se deprind a folosi surse informaționale diverse, întocmesc colecții, sistematizează date, învață să învețe.

Acest tip de activitate îi antrenează pe elevi în activitatea de învățare, îi apropie de școală, îi determină să o îndrăgească. Este una dintre metodele cele mai la îndemână de instruire/educare, îmbogățind experiența de viață a copiilor, dezvoltându-le spiritul de observație, care cultivă în sufletele lor sentimente de dragoste, respect, patriotism față de frumusețile și valorile patriei, față de cultura, tradițiile și istoria neamului.

Tot prin excursie educăm grija față de protejarea mediului înconjurător, învățăm să ne păstrăm mediul curat, să colectăm selectiv, ne călim organismul și sporim rezistența la efort prelungit în mijlocul naturii, la aer curat. Interdisciplinaritatea pe care o favorizează excursia este mult mai eficientă și mai permisivă decât cea pe care o realizăm în cadrul unei ore de curs. Școlarii participă cu multă bucurie, optimism, lărgindu-și orizontul de cunoștințe prin contact direct cu realitatea înconjurătoare, observarea directă a fenomenelor aflate în stare naturală, a operelor de artă din muzee și case memoriale, a monumentelor legate de viața unor personalități de seamă ale istoriei, științei și culturii naționale.

Excursia reprezintă chintesența muncii educative, unind toate laturile educației. Prin mijloacele atrăgătoare de care dispune, ea înviorează activitatea școlară, stimulează curiozitatea, formează atitudini pozitive, prilejuiește trăiri adânci produse de sentimente minunate. Tot cu ajutorul ei se dezvoltă spiritul de prietenie, de colectiv, de inițiativă, de disciplină și responsabilitate, toate fiind extrem de folositoare în viață. În cadrul acestor activități, copiii se supun de bunăvoie regulilor, respectă ca să fie respectați, se autodisciplinează.

Toate aceste acțiuni au scopuri precise, clare și trebuie realizate cu simț de răspundere din partea cadrului coordonator al excursiei. El reprezintă liantul între factorii implicați în actul educațional: elevii, familia, școala. Pentru reușita acestui act e nevoie de planificare din timp, o

bună organizare, alegerea itinerariului și a obiectivelor turistice de vizitat, stabilirea normelor de conduită, a regulilor de grup și individuale, valorificarea multiplelor valențe interdisciplinare.

Elevii vor fi rugați și ajutați să-și procure busole și hărți, să caute informații de lectură suplimentară cu privire la obiectivele itinerariului, să învețe cântece vesele de drumeție, să-și pregătească un mini jurnal în care să consemneze impresii de călătorie, să realizeze fotografii, schițe, care mai apoi pot fi utilizate în realizarea unor proiecte artistice, în realizarea unor compuneri sau chiar a unor reviste școlare.

Scopul acestor proiecte este *adaptarea nemijlocită a procesului didactic și educativ la problematica mediului înconjurător. În jurul acestui scop gravitează următoarele obiective generale:*

- a. asimilarea și fixarea practică a cunoștințelor teoretice;
- b. schimbarea mediului de învățare și implicit a formelor sociale;
- c. o educație ecologică eficientă;
- c. școala ca familie;
- d. compatibilizarea interdisciplinară și raportarea la realitatea nemijlocită a procesului de învățare.

Aceste obiective vizează în egală măsură cele două componente fundamentale, și anume: componenta didactică și componenta educativă. Din punct de vedere organizatoric se adaugă la cele două componente amintite și componenta administrativă, care constituie de altfel garanția desfășurării acestor activități.

Îmbinând armonios toate aceste metode și procedee, prin modul de organizare, cadrul afectiv și abordarea interdisciplinară, excursia are puternice influențe educative și formative asupra elevului. Fiind o formă organizată a procesului instructiv-educativ, aflată în strânsă legătură cu tematica programei școlare, reprezintă o modalitate de învățare cu caracter atractiv, mobilizator, creativ și emoționant.

Bibliografie:

1. Giurcăneanu, C., Vodă, C., *“Îndrumător metodic pentru organizarea activităților turistice cu elevii”* E.D.P. București, 1983;
2. Stanciu, M., Șchiopu, M., *“Perspective interdisciplinare în învățământul românesc”*, Simpozion Național de Didactică – Ediția 1 Botoșani, 2004;
3. Șerban, Gr., *“Învățătorul și copiii”*, E.D.P. București, 1975.

PEDAGOGIA FUNCȚIONALĂ A LIMBII ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR

Prof. înv. primar Adelina-Mihaela PETROI
Școala Gimnazială Nr.1 Blăgești, jud. Bacău

Parte integrantă a procesului instructiv-educativ desfășurat în cadrul orelor de comunicare în limba română/ limbă și literatură română, practica rațională și funcțională a limbii constituie tributul plătit cunoașterii științifice a limbii, ce culminează adesea cu delimitări conceptuale și analize complexe. Fără a minimiza importanța operării gramaticale asupra limbii, considerăm de o relevanță palpabilă în dezvoltarea competențelor de comunicare ale elevului orientarea demersului educațional către practica funcțională a limbii, prin plasarea informațiilor lingvistice în contexte de comunicare specifice și explorarea unor resurse didactice menite să potențeze experiența lingvistică a acestuia.

Remarcăm că modelul curricular în vigoare - modelul comunicativ-funcțional – țintește o învățare activă, centrată pe elev, ce presupune în mod evident o redimensionare a demersului educativ, prin racordarea acestuia la cotidian, prin ancorarea în practici interactive și sociale, deci, prin crearea unor contexte semnificative, stimulative, de învățare, cu un pronunțat caracter acțional, experimental. Devine evident că însușirea temeinică a limbii române presupune nu doar asimilarea structurii sale gramaticale, ci și cultivarea și nuanțarea vocabularului, cunoașterea și folosirea activă a posibilităților sale lexicale. Astfel, variantele actuale, moderne, de dezvoltare a cunoștințelor de vocabular minimizează abordarea explicită a secvențelor consacrate lexicului limbii și vizează un demers de impregnare a acestora prin implicarea protagoniștilor învățării în secvențe pragmatice de uz lingvistic.

Este lesne de înțeles că studierea limbii române în învățământul primar constituie primul pas în deprinderea elevului cu o exprimare clară, îngrijită și variată sub aspect lexical. Totodată, studiul limbii capătă o încărcătură sporită nu doar prin explorarea mecanismelor de funcționare a limbii, cât și prin instrumentalizarea acesteia ca obiect de cunoaștere și autoformare, ca factor de dezvoltare a gândirii creatoare și de acumulare a valorilor culturii materiale și spirituale a poporului român. Sub acest aspect, activitățile desfășurate în cadrul orelor de limba română/ comunicare în limba română vizează o adecvare a mijloacelor de expresie la conținutul gândirii. Întrucât acum elevii încep să distingă variațiile figurative ale limbii, demersul didactic urmărește realizarea plasticizării și preciziei exprimării, cultivarea deprinderilor de comunicare orală și scrisă, ca modalități de integrare în relațiile sociale. Astfel, dezvoltarea resurselor lexicale ale elevului se asociază principiului educației permanente, pregătirii acestuia pentru învățarea constantă. Este necesar ca elevul de astăzi să dobândească deprinderile de valorificare a funcțiilor limbii, să devină capabil să facă uz de instrumentele muncii intelectuale în scopul propriei sale formări.

În temeiul acestor aspecte, deducem importanța semnificativă a strategiilor didactice adoptate de către învățător, menite să ancoreze profund elevul în realitatea timpului său și să-l familiarizeze cu diferitele situații de comunicare obiective. Accentul cade astfel pe activitățile

procedurale, iar nu pe acumularea de informații teoretice, pe cultivarea motivației intrinseci, pe rezolvarea de probleme practice, ce presupun o cultură comunicațională temeinică, pe pătrunderea sistematică în universul contextelor cotidiene de uzaj lingvistic. Se observă, prin urmare, realizarea tranziției de la învățarea despre limbă la învățarea efectivă a acesteia, mai exact, convertirea acțiunilor de receptare ale elevului în acțiuni de producere a mesajului, a înțelegerii pasive în crearea activă de text¹⁰. De altfel, specialiștii puntează ideea că pedagogia funcțională a limbii propune un model de abordare „în spirală”¹¹, ce constă în reinvestirea experiențelor și cunoștințelor lingvistice anterioare în unele noi, ceea ce determină în mod implicit dezvoltarea și cizelarea continuă a competențelor de comunicare. O abordare metodică adecvată în acest sens, prin centrarea demersului didactic pe integrarea cunoștințelor de limbă în spațiul comunicării efective, sporește capacitatea elevului de a oscila între registre lingvistice diferite și de a adopta un limbaj corespunzător unor contexte de comunicare variate. Întrucât actul comunicării nu este unul vid, golit de sens, ci îi este asociată o intenționalitate a mesajului, se relevă necesitatea integrării practicii limbii în spațiul unor teme de reflecție ce se desprind din viața curentă a elevilor.

În timp ce în ciclul achizițiilor fundamentale – clasele I și a II-a –, conform programei în vigoare, conținuturile comunicării vizează formularea de mesaje orale cu caracter aplicativ, cu predilecție în situații de comunicare concrete, având la bază un suport vizual – drept urmare a gândirii concret-intuitive a elevilor la această vârstă –, în ciclul În cadrul acestui tip de abordare comunicativ-funcțională a limbii la nivelul învățământului primar, limba se face cunoscută elevului ca instrument de comunicare inter-umană (iar nu ca sistem abstract de semne), printr-un demers inductiv de cunoaștere și explorare a modurilor și registrelor în care aceasta funcționează, a legilor proprii de construcție corectă și coerentă a limbajului. Punerea în practică a acestui model comunicațional presupune adoptarea unui set de practici educative intense și variate, prin care se creează o zonă de confluență între structura gramaticală a limbii – aspectul normativ – și conectarea studiului acesteia la realitățile comunicării cotidiene propriu-zise – aspectul funcțional. Astfel spus, a cultiva competențele de producere orală sau scrisă a elevului presupune a aplica la nivel practic materialul lingvistic deținut de acesta, în vederea nuanțării și îmbogățirii lui, dar și în temeiul însușirii conștiente și active a elementelor lexicale, stimulând caracterul operativ al gândirii. În concordanță cu particularitățile cognitive ale elevului la această vârstă, se impune, deci, optimizarea potențialului de verbalizare al acestuia și crearea premiselor de dobândire a unui stil propriu de exprimare orală și scrisă.

Ciclul de dezvoltare – clasele a III-a și a IV-a – se fundamentează componentele comunicării dialogate. Prin urmare, remodelarea procesului instructiv-educativ în funcție de aceste conținuturi, prin focalizarea studiului limbii pe o practică aplicativă și funcțională, simulativă, cu aderență la realitatea extrașcolară, presupune un exercițiu permanent de dezvoltare și activizare a vocabularului, structurează o comunicare corectă și eficientă, oferind un spațiu larg de manifestare inițiativei elevului și conturându-i acestuia o atitudine comunicativă pozitivă.

---

¹⁰ Mariana Norel, *Metodica predării limbii și literaturii române în învățământul primar*, Brașov, 2010, p. 22.

¹¹ Alina Panfil, *Limba și literatura română în gimnaziu. Structuri didactice deschise*, Editura Paralela 45, Pitești, 2008, p. 12.

DUBLA IPOSTAZĂ A ÎNVĂȚĂTORULUI: POVESTITOR-ACTOR

prof. înv. primar Luminița PETROVICI
Școala Gimnazială „Vasile Pârvan” Bârlad, jud. Vaslui

Este cunoscut faptul că, pe lângă rolul de „purtător de mesaj științific”, un cadru didactic îndeplinește și alte roluri/ipostaze, tot atât de importante ca și primul; avem în vedere aici rolul de *mediator, instructor, manager, consilier, de (remodelator)* al activităților educaționale (Hobjilă, 2008, p.21). În etapa (pre)școlară, învățătorul este pus și în alte două ipostaze- **povestitor** și **actor**-, care, printr-o prisma a relației cadru didactic-elev, sunt extrem de importante, deoarece, acestea ajută la formarea și educarea gustului pentru lectură a micului lector, în devenire *cititor avizat* de literatură.

Prima ipostază, de **povestitor**, are la bază metoda didactică a *povestirii*, actul narării realizându-se la persoana întâi sau a treia. Acest rol asumat de către învățător implică și un grad mai mare sau mai mic de subiectivitate, întrucât acesta nu se rezumă la o expunere simplă a faptelor/evenimentelor, povestirea presupunând „prezentarea unor informații într-o manieră impresionistă” (Hobjilă, 2008, p. 142). Subiectivitatea învățătorului-povestitor este variabilă, în funcție de situația de comunicare, de dispoziția sa sufletească, și, s-ar putea afirma, și în funcție de colectivul de elevi, de climatul exterior etc.

În etapa preșcolară, pot fi valorificate: *povestirea propriu-zisă, repovestirea, povestirea cu început dat, repovestirea cu modificarea uneia dintre perspectivele povestirii inițial* (Hobjilă, 2009, p. 143). Utilizarea acestei metode impune respectarea unor principii pentru a se ajunge la un nivel optim și eficient: *principiul accesibilității, al implicării active, subiective și principiul deschiderii unor direcții de analiză, interpretare, comparare a episoadelor, a personajelor etc.* (Hobjilă, 2008, p.143). Primul principiu are în vedere selectarea și simplificarea, atât la nivelul formei, cât și al conținutului, a materialului/textului-suport. Învățătorul trebuie să selecteze fragmentele și episoadele/secvențele ce pot fi înțelese de către copii; de asemenea, limbajul folosit trebuie să fie în acord cu nivelul lor lexical. Bineînțeles că, în ceea ce privește vocabularul, învățătorul trebuie să introducă și termeni noi, cu explicarea acestora prin sinonimie, paronimie sau antonimie, însă, după părerea mea, lexicul trebuie să fie înțeles de către elev, fără explicații, în proporție de 90%. Trebuie subliniat și rolul elementelor non- și paraverbale în decodarea unui text (re)povestit; intonația, mimica, gestică sunt importante și ajută și la implicarea emoțională a ascultătorului. În fapt, învățătorul trebuie să devină un veritabil actor care transmite prin limbaj verbal, non- și paraverbal un mesaj. De aceea, este important să-i facem pe elevi să conștientizeze și importanța elementelor metaverbale.

Rolul de **actor** se conturează, în special, în cadrul reprezentării scenice a unor piese de teatru pentru copii sau a unor opere epice dramatizate, situație ce presupune un proces complex în care sunt angrenate mai multe elemente, precum scena, regia, costumația, personajele/actori, muzica. Într-un asemenea context, cititorul devine *spectator*, iar lectura se transformă în *vizionare*. Învățătorul va trebui să preia și funcția de regie, prin care poate să își ia libertatea de a adapta un text sau de a-l reprezenta pe scenă cu fidelitate. De asemenea, o grijă deosebită trebuie să o

manifeste și în selectarea micilor actori, rolurile personajelor distribuite acestora presupunând o bună cunoaștere psihopedagogică a resurselor umane.

Scena poate să fie amenajată chiar și în sala de curs, iar acțiunea trebuie să fie bine organizată și concentrată. Reprezentarea scenică a unui text literar presupune mai mult dinamism, întrucât dispar fragmentele descriptive (sau eventualele digresiuni lirice) cărora le iau locul elementele de decor. Modul de expunere caracteristic este dialogul, însă pot fi prezente și celelalte (monologul, povestirea). Împletirea modurilor de expunere reprezintă o cale eficientă de educare a limbajului micului receptor/actor. Aparteul poate să fie prezent fie sub forma unui scurt monolog al actorului, fie sub forma unui dialog cu sala/spectatorii, replica lor putând fi dată prin râs, gesturi, aplauze, aspect ce transformă micul spectator pasiv într-un spectator activ implicat emoțional. Învățătorul-regizor va orienta mișcarea actorilor și a obiectelor pe scenă, ghidându-se după indicațiile scenice.

Este știut cât de importante sunt jocul actorilor și viziunea regizorală în transmiterea mesajului textual și metatextual. Intonația și dicțiunea au o mare importanță în transmiterea stărilor sufletești, precum și în decodarea/clarificarea mesajului piesei. Elementele de decor pot fi însoțite de anumite efecte vizuale sau auditive, ce au o mare forță de sugestivitate (zgomote, sunet, lumină, fundalul sonor). Înșiși elevii pot fi antrenați în a-și exprima punctul de vedere cu privire la decor, costumații, personaje. Mai mult decât ne așteptăm, descoperim la ei o mare putere imaginativă, spirit inventiv și nevoia comunicării și autocomunicării. Așadar, și copilul poate deveni un mic regizor, rol prin care el poate să-și depășească timiditatea, stângăciile de pronunție, exprimându-se dezinvolt și liber. Asumându-și un asemenea rol, copilul este astfel *responsabilizat* asupra a ceea ce face și exprimă. Trebuie subliniat rolul covârșitor al învățătorului, care fiind și regizor, și actor alături de copiii săi, deschide acestora noi orizonturi ale cunoașterii, familiarizându-i cu o altă „disciplină”/artă- cea a teatrului. În etapa preșcolară, accentul trebuie să cadă asupra ipostazei de spectator a copilului, formarea lui în această direcție vizând „și coordonata comportamentală, atitudinală a acestei ipostaze: copilul intră, astfel, în *disciplina* spectacolului, se familiarizează cu deschiderea/închiderea cortinei, cu aplauzele”, respectând normele de civilizație ce se impun într-un asemenea context (Hobjilă, 2008, p. 211).

Cele două roluri, de **povestitor** și **actor**, vizează mai multe aspecte educaționale, cum ar fi: un grad înalt de socializare, lărgirea sferei imaginației și a creativității, îmbogățirea și nuanțarea vocabularului, formarea ipostazelor de receptor/ascultător și povestitor/actor, realizarea unui climat mai special, agreabil, fapt ce oferă un plus de noutate în sfera scenariului didactic, captând astfel atenția totală a copilului și risipind eventuala monotonie a orelor de curs.

Bibliografie:

1. Hobjilă, Angelica, *Elemente de didactică a activităților de educare a limbajului (etapa preșcolară)*, Iași, Institutul European, 2008;
2. Hobjilă, Angelica, *Literatura romană și literatura pentru copii*, în volumul pentru specializarea „Pedagogia Învățământului primar și preșcolar”, ID, anul II, semestrul I, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2009.

INTEGRAREA ELEVILOR CU DIFICULTĂȚI DE ÎNVĂȚARE (C.E.S.) ÎN ȘCOALA DE MASĂ

**Prof. învă. primar Elena-Corina POPESCU
Școala Gimnazială Nr. 5 Râmnicu Vâlcea, Vâlcea**

Integrarea educativă vizează reabilitarea și formarea persoanelor cu nevoi speciale aflate în dificultate psiho-motorie, cu dizabilități senzoriale, intelectuale, de limbaj, psiho-comportamentale, printr-o serie de măsuri de natură juridică, politică, socială și pedagogică. Principiul de bază al acestei tendințe este acela de a adapta școala și educația la diversitatea tipurilor și a posibilităților de învățare, la interesele și abilitățile de care aceștia dispun. Această nouă orientare în realitatea educațională presupune adoptarea unor reforme atât la nivel social cât și la nivelul sistemului de învățământ. În sens mai larg, integrarea educativă presupune schimbarea mentalităților cu privire la rolul social al școlii, schimbarea mentalităților în plan individual, al cadrelor didactice, al părinților, etc. Reformele cele mai accentuate sunt cele la nivelul modului de desfășurare a activității didactice. „Statutul persoanelor cu dificultăți de învățare sau al celor cu dizabilități decurge din atitudinea societății față de deficiență și deficienți, deoarece ea este cea care construiește o anumită imagine socială a omului și care este investită cu valoare deplină în societate.” (C.Enăchescu, p.188)

Cadrele didactice identifică trei modalități de integrare/incluziune a copiilor cu C.E.S.:

1. Integrarea în școala publică, care devine o „școală pentru toți” inclusiv pentru copiii cu C.E.S.
2. Deschiderea școlii speciale spre școala publică și comunitate și dezvoltarea de programe speciale educaționale de socializare.
3. Școala specială devine școala integratoare pentru copiii cu dizabilități severe și asociate.

Copilul cu nevoi speciale integrat în școala obișnuită are nevoie de adaptare curriculară, sprijin psihopedagogic, acceptare și susținere din partea învățătorului/profesorului integrator dar și de un mediu social propice dezvoltării, de un rol bine definit, recunoscut în grupul în care își va petrece majoritatea timpului clasa de elevi. Profesorul de sprijin împreună cu profesorul/învățătorul integrator trebuie să recunoască faptul că integrarea copilului cu nevoi speciale este dependentă de modul în care clasa, ca întreg, îl acceptă printre membrii ei, iar acest lucru poate să devină hotărâtor în cazul unui copil cu deficiențe.

Copiii cu dificultăți de învățare/dezvoltare reprezintă o categorie aparte de copii cu C.E.S. În primul rând, acești copii nu sunt deficienți. Se poate spune că la un moment dat în evoluția lor, toți copii pot prezenta dificultăți de învățare. Prin urmare, trebuie făcută o delimitare clară între copilul cu dificultăți de învățare și copilul deficient. Un copil cu dificultăți de învățare, pe baza unui program eficient, poate depăși momentul. Sigur, acest copil trebuie să beneficieze de ajutorul unui profesor de sprijin, de ajutorul unei echipe de profesioniști.

În cazul copiilor cu dificultăți de învățare rolul cel mai important îl are învățătorul/profesorul clasei, atât din cauza bugetului de timp alocat cât și din perspectiva integrării precoce, cadrul didactic al clasei fiind cei care îi depistează, în cele mai multe cazuri pe elevii cu dificultăți. Printre componentele profesorului de sprijin intră și suportul pentru copiii cu dificultăți de învățare.

Abordarea poate presupune munca de parteneriat (cu profesorul/învățătorul) sau de elaborare și aplicare a unui program personalizat. De asemenea, un rol foarte important îl are profesorul de sprijin în abordarea consultanței/suportului pentru cadrul didactic de la clasă și pentru părinții unui copil aflat în dificultate. Important de menționat este faptul că un copil cu dificultăți de învățare nu va fi orientat spre învățământul special. El va trebui să beneficieze de ajutorul profesorului de sprijin și al cadrului didactic de la clasă.

În activitatea propriu-zisă a profesorului de sprijin este de remarcat relația strânsă cu învățătorul (profesorii) clasei, atât în planificare, cât și în realizarea lecțiilor. Ambele cadre acordă importanța cuvenită dialogului, formal și informal, dintre profesori, lucrul în echipă. Cadrele didactice de sprijin lucrează cu elevii cu dificultăți atât în clasă, în parteneriat cu învățătorul (profesorii) clasei, cât și în camera de resursă.

Pentru fiecare copil cu dificultăți de învățare se elaborează un plan de intervenție personalizat, plan ce se realizează în colaborare de către învățătorul clasei și profesorul de sprijin. Planul de intervenție este un instrument de lucru permanent pentru unul sau mai mulți membrii ai echipei de intervenție. Înainte de toate el se constituie într-un demers pentru a cunoaște copilul/elevul și a aviza măsurile educative care i se potrivesc.

Planul de intervenție personalizat corespunde în fapt nevoii de abordare cât mai individualizată a problemelor de învățare și identifică teza potrivit căreia fiecare copil fiind diferit, fiecare problemă trebuie cunoscută și tratată individualizat. El este un instrument conceput să răspundă nevoilor personale ale unui copil aflat în dificultate. Prin această modalitate se propun obiectivele învățării și inserției sociale, se determină criteriile de evaluare, se precizează intervenții, se descriu modalitățile și resursele necesare pentru a sprijini copilul aflat în dificultate să se adapteze și să învețe mai bine. Orice plan de intervenție în dificultăți de învățare are următoarele elemente componente:

- numele și prenumele copilului;
- concluziile evaluării complexe (ale comisiei de expertiză complexă care a evaluat copilul);
- echipa de intervenție;
- obiective pe termen lung și obiective pe termen scurt;
- strategiile didactice folosite în intervenție;
- perioada de intervenție;
- evaluarea însușirii obiectivelor stabilite pentru perioada respectivă.

Elaborarea planului de intervenție se înscrie într-un demers global în care se face la început evaluarea forțelor, identificarea dificultăților, cunoașterea resurselor, un diagnostic prescriptiv și etapele preconizate pentru intervenție. Planul de intervenție personalizat este privit și ca un instrument educațional de planificare și programare a activităților educațional-terapeutice și de cercetare a intervențiilor.

Un plan de intervenție personalizat trebuie să cuprindă următoarele elemente:

1. Obiectivele învățării care sunt specifice, mai precise decât scopurile

Enunțul obiectivelor se face în termeni de comportament observabil și măsurabil (ex.: merge, vorbește, își încheie singur haina, știe tabla înmulțirii etc.). Precizarea condițiilor presupune indicarea unor informații privind timpul, locul, materialul, ajutorul acordat pentru manifestarea unui anumit comportament. Pragul reușitei este un indice cantitativ care stabilește minimul ce

trebuie realizat pentru ca obiectivul să fie atins. El se formulează sub formă de procent, proporție, frecvență, durată. Durata de realizare (ex.: într-o lună , elevul „X” va învăța tabla înmulțirii cu 5).

2. Strategia de intervenție și învățare

Inventariază mijloacele utilizate pentru a ajuta elevul să realizeze obiectivele vizate. Descrie ce trebuie să facă CDS/itinerant și sarcina pe care trebuie să o execute elevul pentru a atinge un obiectiv. Se stabilesc următoarele: CINE execută? CÂND execută? CUM execută? Se identifică obstacolele ce pot împiedica atingerea obiectivelor și soluțiile de contracarare.

3. Evaluarea învățării și a intervențiilor

Măsurarea precede evaluarea și constă în determinarea valorii unei acțiuni cu ajutorul cifrelor. Evaluarea prin obiective, numită și criterială constă în a stabili dacă subiectul a achiziționat comportamentul țintă (enunțat prin obiectivele învățării, depășind pragul de reușită stabilit). Procesul de măsurare și evaluare este continuu: la începutul derulării PIP, în timpul și la sfârșitul demersului de intervenție și învățare.

4. Revizuirea PIP și luarea deciziilor

Nu trebuie efectuată la perioade mai mari de 3 luni. Se estimează dacă obiectivele au fost atinse sau nu și se iau decizii în consecință:

- dacă obiectivul a fost atins, se trece la alt obiect;
- dacă nu este atins, se poate decide continuarea programului încă o perioadă (prin alegerea unei alte metode sau sprijin suplimentar).

Fiecare copil are dreptul la educație și merită să i se acorde o șansă. Învățând împreună, copiii învață să trăiască împreună, să se accepte și să se ajute la nevoie.

Integrarea copiilor cu CES conferă instituției școlare rolul de componentă fundamentală a sistemului social, aptă să răspundă concret imperativelor de moment ale evoluției din societatea contemporană și să rezolve o serie de probleme referitoare la nevoile de acceptare/valorizare socială a fiecărui individ și la capacitatea acestuia de a se adapta și integra într-o societate aflată în continuă transformare.

Bibliografie:

- Revista „Învățământul primar”, nr. 1/2000, Ed. Discipol, București, 2000;
Verza, E., Psihopedagogie specială, cls. a XIII-a, școli normale, E.D.P., București, 1994;
Blândul, V., Introducere în problematica psihopedagogiei speciale, Ed. Univ. din Oradea, 2005;
Gheruț, A., Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii de educație integrată, Ed. Polirom. Iași, 2001.

IMPORTANȚA ACTIVITĂȚILOR DE EDUCAȚIE ECOLOGICĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREȘCOLAR

Prof. înv. preșcolar Amalia RAJECZKI
G.P.P. „Curcubeul copiilor” Arad

*„Nu putem schimba pe alții, dar dacă ne putem schimba pe noi înșine, putem înceta schimbarea
înfățișării Pământului”.*

Argument

La ora actuală omenirea trece printr-o perioadă de ample transformări, aflându-se în plin proces de adaptare la noile condiții de dezvoltare – pe toate nivelurile: economic, social-politic și cultural.

În acest context, un gând rămâne constant pentru orice ființă rațională ce trăiește pe acest pământ: pregătirea în spiritul ocrotirii naturii, începând de la vârsta fragedă a copilăriei. E bine ca omul de mâine să fie capabil să discearnă asupra binelui și a răului în raport cu "natura mamă" pentru ca mai târziu – tânărul, iar apoi adultul, să acționeze în deplină cunoștință de cauză.

Natura are nevoie de prieteni, fiind necesară integrarea armonioasă a oamenilor în natură fără a provoca daune care de multe ori sunt ireversibile. Natura trebuie ocrotită, ea ne oferă aspecte din abundență, iar mijloacele de realizare sunt diverse și multiple. Noi educatoarele, folosim o diversitate de astfel de mijloace în activitățile cu preșcolarii, în care ne propunem și urmărim anumite obiective prin care îi educăm pe copii ce înseamnă dragostea pentru plante, animale, ocrotirea lor și îngrijirea acestora și nu numai atât, ci și să iubească natura în toată splendoarea ei.

1. Importanța activităților de educație ecologică în învățământul preșcolar, în contextul noilor educații.

Încă de la grădiniță, prin acțiunile organizate cu grupele de copii urmărim să-i învățăm pe aceștia să înțeleagă și să iubească natura, să-i pătrundă tainele și să o protejeze, să le sădim în conștiință dorința de a o păstra intactă, să înțeleagă faptul că orice ființă are dreptul să trăiască într-un mediu curat și sănătos.

Prin educație ecologică, copiii trebuie să dobândească cunoștințe, atitudini și motivații pentru a acționa individual și în echipă la soluționarea problemelor care țin de protecția mediului înconjurător.

Educația ecologică cultivă dragostea și respectul copiilor pentru lumea înconjurătoare, formează atitudini de dezaprobare față de cei care încalcă normele de protecție a mediului și cultivă interesul pentru promovarea ideii unui mediu natural sănătos.

Mijloacele cele mai eficiente pentru transmiterea acestor învățăminte către copii, sunt cele legate de particularitățile lor de vârstă: observările directe, experimentele simple, povestirile, jocurile ecologice, diafilmele și diapozitivele, plimbările, excursiile și drumețiile. Pentru a nu suprasolicita copii de fiecare dată, am regândit activitățile zilnice în ansamblul lor, cu deosebire

conținutul acestora, strategiile de lucru aplicate, punând accent pe desfășurarea activităților în viziune interdisciplinară.

2. Abordarea și integrarea activităților de educație ecologică în cadrul activităților din grădiniță.

Tematicile care pot fi parcurse sunt stabilite în funcție de subiectul propus: "Să ocrotim natura", "Poluarea în diferite anotimpuri", "Ce se întâmplă iarna cu plantele și animalele?", "Ce știm despre pădure?" "Natura se trezește la viață", "Copac tânăr, copac bătrân", "Apa miracolul vieții", "Ce ne învață natura?", "S.O.S. Pământul..", "Culorile și sănătatea", "Aspectul orașului meu", "Curiozitati ecologice", "Pământul, planeta vie", "Măști ecologice", "Reciclăm nu aruncăm" etc.

Procesul de învățare este susținut de materiale didactice variate, mijloacele audio-vizuale, aplicații de teren, utilizate în practica educației ecologice.

Educația ecologică se poate realiza prin cele trei forme ale educației:

- educația formală (realizată în unitățile de învățământ);
- educația informală (realizată prin organizații neguvernamentale, mass media, anturaj, familie),
- educația nonformală (realizată prin activități extrașcolare, centre de educație permanentă, cluburi, etc.).

Educația ecologică prin școală iese dincolo de școală, în lumea numeroasă a adulților cu multitudinea lor de preocupări și ocupații, dar din ce în ce mai sensibili la ceea ce ar putea afecta viitorul generațiilor ce vin. Statutul educației ecologice este foarte dinamic, complex, universal, mereu înnoit și înnoitor, este pe termen lung, însoțind întreaga existență umană.

Educația ecologică este o educație a solidarizării acționale. Strategiile transferului și evaluării educației ecologice acționează între acești poli: observ, constat, analizez, iau măsuri. A ști trebuie să însemne și a ști să acționezi: sesizând, antrenând la fapta ecologică.

Cunoașterea mediului înconjurător este o componentă a educației multilaterale a preșcolarilor și implicit o sarcină pe baza procesului instructiv-educativ din grădiniță. Dintre multiplele posibilități educative, observarea mediului înconjurător este cea mai la îndemână modalitate fiind contactul direct cu realitatea. În cadrul activităților de observare a unor plante și animale, pe lângă sistematizarea cunoștințelor despre părțile componente, mod de viață, adăpost, foloase, am urmărit să sensibilizez copiii în a le îngriji și ocroti pentru că acestea sunt ființe fragile, sensibile, lipsite de orice apărare care au viața lor - „Gândăcelul”, „Cățelușul șchiop”. Interesul copiilor pentru natură, pentru ceea ce înseamnă viață este nestins, este permanent, curiozitatea lor este veșnic vie, interesul și întrebările sunt mereu proaspete ceea ce are o valoare deosebită în educarea ecologică. De la cele mai simple observații, descrieri până la activitățile practice, îngrijirea florilor din grupă și din curtea grădiniței, plantele nu vor fi rupte, animalele și micile viețuitoare nu vor mai fi omorâte, agresate, iar grija pentru orice formă de viață va fi mereu cultivată și dezvoltată pentru a deveni apoi o formă a comportamentului uman civilizat.

Educația privind mediu înconjurător este un proces complex de lungă durată. Rezultatele concrete pot fi observate peste câțiva ani și de aceea este necesar ca procesul de educație să înceapă foarte devreme și să se continue de-a lungul întregului ciclu de învățământ. S-a constatat că atunci când sunt mici, copiii au o atitudine pozitivă față de mediul înconjurător, aceasta modificându-se pe măsură ce cresc datorită influenței exercitate de tehnologiile modern și modului de consum al vieții.

Soarta viitorului vieții în ansamblul ei depinde de gândirea și efortul nostru de a menține echilibrul în natură prin formarea unei conștiințe ecologice de sine stătătoare în rândul oamenilor.

ENERGIA DIN SURSE REGENERABILE-CHEIA MENȚINERII **CLIMEI PLANETEI**

secretar șef Elena-Raluca OGLAN
Școala Gimnazială „Ștefan Luchian” Moinești, jud. Bacău

Energia asigură omenirii de pe această planetă lumină, mișcare, sunet, căldură care însumează conceptul de confort și este esențială pentru generarea bunăstării industriale, comerciale și sociale. Totuși, producția și consumul acesteia pun o presiune considerabilă asupra mediului: emisii de gaze cu efect de seră și de gaze poluante, utilizarea terenurilor, generarea de deșeuri și scurgeri de petrol. Aceste presiuni contribuie la schimbările climatice, dăunează ecosistemelor naturale și mediului antropoc și au efecte adverse asupra sănătății oamenilor.

Multe activități ale oamenilor necesită arderea combustibililor fosili, iar acest lucru duce la creșterea concentrației de dioxid de carbon în atmosferă, cauzând schimbări climatice, și, de asemenea, la creșterea temperaturilor globale medii. Cererea de energie este în creștere la nivel global, consolidând astfel tendința ascendentă a emisiilor de CO₂. Majoritatea țărilor se bazează pe combustibili fosili pentru a-și satisface cererea de energie. Arderea acestor combustibili eliberează căldură care poate fi transformată în energie. În cadrul procesului, carbonul din combustibil reacționează cu oxigenul, producând CO₂, care este eliberat în atmosferă. De asemenea, se eliberează și poluanți atmosferici (dioxid de sulf, oxizi și particule de azot), cu impact asupra calității aerului. Cu toate acestea, datorită măsurilor și evoluțiilor tehnice din centralele electrice și termice, nivelul acestor emisii s-a redus în ultimele decenii.

Combustibilii fosili sunt încă dominanți în mixul de combustibili: aproximativ 77% din nevoile energetice ale europeanului mediu sunt satisfăcute de petrol, gaze naturale și cărbune. Energia nucleară asigură 14%, iar restul de 9% este asigurat din surse de energie regenerabile. Cu toate acestea, energia regenerabilă prezintă o creștere rapidă: în 2010, instalațiile solare fotovoltaice au reprezentat cea mai mare sursă de capacitate nou instalată, urmată de gazele naturale și apoi de energia eoliană.

Viitorul se arată promițător pentru sursele regenerabile de energie, care capătă un rol tot mai important acum că Europa încearcă să-și reducă dependența de combustibilii fosili. Consumul de energie din surse regenerabile al Uniunii Europene a continuat să crească de la an la an, ajungând la 16 % din consumul final de energie. Sursele regenerabile de energie sunt esențiale pentru eforturile pe termen lung de atenuare a schimbărilor climatice și vor juca un rol tot mai important în îmbunătățirea securității energetice de ansamblu a Uniunii Europene.

Schimbările climatice reprezintă o actualitate: temperaturile cresc, tiparele precipitațiilor se schimbă, ghețarii și zăpada se topesc, iar nivelul mediu global al mărilor crește. Ne așteptăm ca aceste schimbări să continue, iar condițiile meteorologice extreme care conduc la riscuri de genul inundațiilor și a secetei să devină mai frecvente și intensitatea lor să sporească. Impactul asupra naturii, a economiei și a sănătății noastre, asemeni vulnerabilității acestora variază în Europa în funcție de regiune și teritoriu, precum și de sectorul economic afectat.

Este foarte probabil ca încălzirea ce a avut loc începând cu mijlocul secolului al XX-lea să se datoreze în mare parte creșterii observate a concentrației gazelor cu efect de seră ca rezultat al emisiilor provenite din activitatea umană. Temperatura globală a crescut cu aproximativ 0,8°C în ultimii 150 de ani și se estimează că va crește în continuare.

Depășirea unei creșteri de 2°C în comparație cu temperaturile din epoca preindustrială sporește riscul producerii unor schimbări periculoase pentru sistemele globale umane și naturale. Convenția Cadru a Națiunilor Unite asupra Schimbărilor Climatice a recunoscut ca obiectiv limitarea creșterii temperaturii globale medii în comparație cu perioada preindustrială la valoarea de sub 2°C. Acest obiectiv se poate atinge dacă emisiile gazelor cu efect de seră trebuie menținute la nivel constant în cursul deceniului actual, urmând a fi reduse până în 2050 cu 50% în comparație cu nivelurile din anul 1990. Având în vedere eforturile pe care trebuie să le depună țările în curs de dezvoltare, Uniunea Europeană susține obiectivul de a-și reduce emisiile de gaze de seră cu o valoare între 80% și 95% până în anul 2050 (în comparație cu 1990).

Chiar dacă politicile și eforturile de a reduce emisiile vor fi încununete de succes, anumite schimbări climatice vor fi inevitabile. Din acest motiv este nevoie și de strategii și acțiuni de adaptare la impactul acestora.

Cele mai mari creșteri de temperatură se înregistrează în Europa în partea sudică a continentului și în regiunile arctice; iar cele mai pronunțate scăderi ale cantității precipitațiilor tot în partea sudică, creșterile caracterizând nordul și nord-vestul continentului. Creșterile prognozate ale intensității și frecvenței valurilor de căldură și a inundațiilor, precum și modificările ce vor surveni în distribuția unor boli infecțioase și a polenului vor produce efecte negative asupra sănătății umane.

Schimbările climatice constituie și o presiune adițională asupra ecosistemelor, ceea ce duce la deplasarea spre nord și spre zonele de altitudine mai ridicată a multor specii de plante și animale. Ele afectează în mod negativ agricultura, industria forestieră, producerea energiei electrice, turismul și infrastructura în general.

Printre regiunile europene deosebit de vulnerabile în fața schimbărilor climatice se numără:

- Sudul Europei și bazinul mediteranean (datorită sporirii valurilor de căldură și a frecvenței secetelor);
- zonele muntoase (datorită topirii în zone din ce în ce mai extinse a zăpezii și a gheții);
- zonele de coastă, deltele și luncile inundabile (datorită creșterii nivelului mărilor și a sporirii frecvenței precipitațiilor abundente, a inundațiilor și a furtunilor);
- nordul îndepărtat al Europei și regiunea arctică (datorită creșterii temperaturilor și a topirii gheții).

O serie de inițiative ale Uniunii Europene au ca scop reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră printre care se numără și îmbunătățirea continuă a eficienței energetice a unei arii largi de echipamente și aparate electrocasnice, respective crearea de obligații legale cu privire la folosirea energiei regenerabile cum ar fi energia eoliană și solară, cea a apei și de biomasă, precum și a combustibililor regenerabili pentru transport cum ar fi biocombustibilii.

Beneficiile măsurilor de combatere a schimbărilor climatice sunt de ordin economic și strategic, dar și beneficii sociale majore, care pot decurge din măsuri ambițioase de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră.

Piața globală pentru bunuri și servicii verzi și cu emisii scăzute de carbon a ajuns la peste 4.000 miliarde euro și este într-o creștere continuă cu peste 4% pe an. Măsuri ambițioase în domeniul schimbărilor climatice pot asigura un loc de frunte Europei în ceea ce privește beneficiile

obținute din această creștere a cererii de bunuri și servicii verzi și cu conținut scăzut de dioxid de carbon, la nivel global.

Stabilirea unor măsuri clare și timpurii în ceea ce privește politicile de schimbări climatice, va pune capăt incertitudinii actuale care întârzie investițiile din sectorul energetic de care avem nevoie urgentă și vor ajuta la creșterea economiilor noastre, precum și la dezvoltarea unei infrastructuri cu emisii scăzute de carbon moderne și competitive.

Măsuri ambițioase în domeniul schimbărilor climatice sunt necesare și pentru a întări securitatea energetică. Se poate observa o descreștere a resurselor de combustibili fosili la nivelul Europei, aspect care ne transformă într-una dintre cele mai dependente zone de importurile acestor combustibili. În prezent, Europa importă peste 80% din necesarul de petrol și peste 60% din necesarul de gaze naturale. Prognozele Agenției Internaționale pentru Energie arată că până în 2035 acestea vor crește până la 95% pentru petrol și 80% pentru gaze naturale. Prin politicile privind schimbări climatice putem dezvolta surse de energie curată la nivel intern și putem utiliza această energie mult mai eficient, crescând astfel securitatea energetică și noi locuri de muncă.

Există și alte beneficii indirecte ale acestor măsuri de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră, cum ar fi: prin reducerea utilizării combustibililor fosili putem asigura și o reducere a poluării aerului și costurile în domeniul sănătății, putem scădea facturile la energie a populației prin creșterea eficienței energetice a locuințelor. În același timp, putem crește gradul de conservare a biodiversității, prin protejarea și menținerea principalelor rezervoare de carbon, cum sunt pădurile.

Conform unui studiu Greenpeace, se poate asigura necesarul de energie din surse regenerabile în procent foarte mare cu tehnologia existentă în prezent. Vorbim despre energie eoliană, fotovoltaică, geotermală și din biomasă. Greenpeace susține, dezvoltă și implementează proiectele care au la bază energia provenind din surse regenerabile. Generarea distribuită și Sursele de Energie Regenerabile sunt considerate a avea un rol important în creșterea securității energetice prin reducerea dependenței de combustibilii fosili importați și în reducerea gazelor cu efect de seră.

Energia regenerabilă se poate utiliza pentru toate cerințele noastre energetice: producerea de electricitate, transport și încălzirea locuințelor. Deși sursele regenerabile s-au făcut observate și oferă energie mai curată, este necesară creșterea cotei lor de piață și impunerea lor ca opțiuni economice și larg utilizate. Biomasă provine din diferite tipuri de materie organică, precum plantele energetice (semintele oleaginoase, plantele cu conținut de zahăr) și deșeurile forestiere, agricole sau urbane, inclusiv lemnul și deșeurile menajere. Biomasă se poate folosi pentru încălzire, producerea de electricitate și de biocarburanți folosiți în transporturi.

Biogazul se poate produce din deșeuri organice prin fermentare și se poate obține din gazul provenit din gropile de gunoi. El poate alimenta vehiculele adaptate la funcționarea pe bază de gaz.

Biocarburanții și biolichidele își au originea în sursele regenerabile care folosesc biomasă (materie organică sau plante). În prezent, biocarburanții reprezintă singura resursă de energie larg răspândită care poate înlocui combustibilii fosili în sectorul transporturilor. Există două tipuri principale de biocarburanți: biomotorina și bioetanolul. Ambii sunt combustibili lichizi, obținuți în prezent mai ales din recolte agricole sau plante. Biomotorina se produce mai ales din plante oleaginoase precum rapița sau floarea soarelui, fiind rezultatul reacției dintre uleiurile vegetale și metanol. Bioetanolul se produce în special prin fermentarea zahărului din sfecla de zahăr, diferite cereale, fructe sau chiar vin.

Soarele este sursa primară de energie a lumii, iar sistemele de energie solară pot valorifica razele soarelui ca pe o sursă de energie ecologică și cu temperatură ridicată pentru a genera căldură

sau electricitate. Transformarea radiațiilor solare în scopul încălzirii și al răcirii are o gamă largă de aplicații, inclusiv pentru obținerea apei calde menajere, încălzirea clădirilor și proceselor industriale, răcirea asistată de soare, desalinizarea și piscinele.

Energia eoliană este una dintre cele mai promițătoare tehnologii de energie regenerabilă, fiind un domeniu în care au avut loc numeroase realizări care au sporit randamentul generării de electricitate. Turbinele eoliene moderne extrag energia din vânt și o transformă în electricitate.

Oceanele acoperă trei sferturi din suprafața planetei, energia oceanelor reprezentând deci una dintre cele mai abundente surse regenerabile de energie. Această energie vine din mișcările apei, cum sunt valurile, marea și curenții oceanici, dar și din diferențele de salinitate și temperatură. Mai este însă nevoie de timp până când această sursă de energie să poată concura cu sursele regenerabile mai avansate.

Energia geotermală se folosește de sute de ani pentru băi și pentru încălzirea apei. Ea se obține din căldura naturală a pământului sub formă uscată, de vapori sau lichidă și se poate folosi pentru generarea de electricitate și pentru încălzire.

Locuințele reprezintă o parte semnificativă a emisiilor de dioxid de carbon, dar acest lucru s-ar putea schimba în viitor prin crearea locuinței neutre din punctul de vedere al emisiilor sau cu zero emisii. Aceste „locuințe ecologice” nou concepute își generează propria energie din surse regenerabile și au o izolație extrem de bună pentru a preveni pierderile de căldură. Poate că locuințele de acest tip nu reprezintă încă norma, dar nu ar fi de mirare să locuim într-o asemenea casă peste câțiva ani, folosind electricitate furnizată de cazanul cu biomasă al casei și de panourile solare și reducându-ne astfel semnificativ „amprenta de carbon”.

Dacă încălzirea globală este începută de noi, atunci trebuie să o oprim tot noi. Tehnologiile necesare există, dar trebuie folosite în fiecare locuință, în fiecare localitate, în fiecare țară!

Bibliografie:

<http://www.eea.europa.eu/ro/themes/climate>

<http://mmediu.ro/>

www.greenpeace.org

Beneficiile energiei regenerabile, Comisia Europeană, Luxemburg 2011

FOLCLORUL POPULAR MIJLOC DE DUCĂȚIE MORALĂ

Prof. înv. primar și preșcolar Maria-Liliana SAMARTEAN
G.P.N. Jelna, jud. Bistrița Năsăud

*„Cine-a stârnit horile
Aibă ochi ca florile
Și fața ca zorile
Ghersul ca privighetorile.“*

Pentru a studia și clădi folclorul unui popor¹², trebuie să ai nu numai calitățile unui istoric, și și pe acelea ale înțeleptului. Fără iubire nu putem cunoaște niciodată sufletul viu, ascuns al poporului. Acest eveniment afectiv este pentru folclorist echivalentul magicului „*Sesam, deschide-te!*“.

Arta noastră populară, manifestată sub toate aspectele ei, prezintă o bogăție neprețuită pentru toți aceia care își iubesc patria și neamul. Începând cu obiceiurile prilejuite de fiecare eveniment important din viața poporului, continuând cu frumoasele costume pe care le poartă în aceste împrejurări și terminând cu cântecele, dansurile și strigăturile nelipsite la aceste datini, izvorul lor e nesecat pentru cel ce vrea să le cunoască și să le adune în mănunchi, pentru a le dărui din nou, cum spunw Anton Pann:

*„De la lume adunate
Și-napoi la lume date...“*

În folclor – Cronica poporului, cum îl denumește Hașdeu – patriotismul e privit și simțit de jos, de la temelie. De aceea e poate și mai puțin retoric, fiind exprimat simplu, direct, dar adânc.

Dintre toate elementele tradiției populare românești – dansul popular, folcloric: joc – este cel mai important și cel mai complet sport.

Apărut încă înainte de ezvoltarea limbajului, din nevoia de a exprima prin gesturi coregrafice tot ceea ce era mai reprezentativ în viața omului primitiv (simțăminte de bucurie, durere sau teamă, dar și preocupări legate de procurarea hranei, apărarea împotriva fiarelor sălbatice sau a calamităților naturale), dansul întrunește o mare parte din mișcările de bază ale organismului. Legat de ritualuri de tot felul, ca și de momentele festive ale vieții, compensator pentru impactul deformant fizicește al muncii și însuflețit de muzică fără de care nu se concepe, dansul e expresia însăși a vieții în momentele ei de expansiune euforică.

Dansul popular are la modul natural ritm, echilibru, suplețe, ținută adecvată și cultivă în mod plăcut unele virtuți fizice: forța, tenacitatea, viteza, simțul orientării în spațiu. Nu există, am putea spune, din acest punct de vedere, un mijloc de educație fizică mai complet pe care omul să-l facă cu mai mare plăcere. Așa cum doina este cânt și poezie specific românească, hora (cu diferitele ei variante) este muzică și mișcare ritmică în care găsim același specific. „*Hora e temelia jocului, a*

---

¹² Fr. Nietzsche, *Așa grăit-a Zarahrustra*“, București, 1916, p. 40.

jocului românesc“, cum spunea inspirat Vlahuță în *România pitorească*. Cultivarea dansurilor naționale e un mijloc nu numai de educație fizică, ci și de educație într-unul din cele mai esențiale aspecte ale nației însăși.

STRIGĂTURILE

Strigătura este o „*exclamație onomatopeică specifică liricii populare, de obicei în versuri, cu caracter epigramatic, cu aluzii satirice sau glumețe, ori cu conținut sentimental care se strigă la țară în timpul execuției unor jocuri populare*“.

Element foarte important, strigătura dă culoare jocului popular, îndemnând la accelerarea sau încetinirea ritmului, subliniind schimbarea unor formații, ajutând prin cuvânt la realizarea expresivității dansului.

Strigăturile au un conținut foarte variat și tocmai de aceea trebuie alese cu grijă, potrivit structurii dansului, momentului când sunt rostite, vârstei copiilor și să fie în număr suficient pentru a marca etape însemnate, fără însă a se abuza de ele, ceea ce ar încălca dansul, dar și pe copii.

Strigăturile trebuie să fie rostite întotdeauna pe linia melodică a dansului, uneori în mod sacadat, energic, vioi, pe un ton înalt, alteori în ritm lent, pe un ton coborât în concordanță deplină cu stilul dansului și muzicii acompaniatoare.

Unele strigături reprezintă adevărate comenzi pentru mișcările de joc ce se vor executa și îl îmbogățesc sonor, contribuind la întreținerea unui ritm vioi; ele sunt o parte integrantă din dansul popular.

PROVERBE ȘI ZICĂTORI ÎN GRĂDINIȚA DE COPII

Prof. înv. primar și preșcolar Maria-Liliana SAMARTEAN
G.P.N. Jelna, jud. Bistrița Năsăud

„Proverbele și zicătorile populare românești, rod al unui îndelungat efort de cunoaștere, reprezintă un tezaur inestimabil de înțelepciune, ale căror valori și sensuri nu se disting niciodată.

Pentru strămoșii noștri și pentru generațiile care ne-au precedat, aceste proverbe au constituit nu numai norme de comportare, ci și modele de acțiune, în cele mai variate împrejurări din viață cu care omul s-a confruntat și se confruntă.“¹³

Deși proverbele și zicătorile au o mare valoare educativă, prin conținutul de idei și mijloacele artistice de realizare, presa pedagogică de specialitate s-a preocupat prea puțin de metodică folosirii lor ca mijloace educative. De aceea este bine ca educatoarele să fie preocupate în permanență de folosirea proverbelor și zicătorilor adaptate la orice situație de viață, în programul zilnic desfășurat în grădiniță. Acestea contribuie din plin la formarea personalității copiilor, de la cea mai fragedă vârstă, pentru că au o valoare etico-estetică prin învățăturile morale transmise și prin mijloacele artistice folosite.

---

¹³ Anișoara Chirilă, *Revista de pedagogie „În lumea poveștilor”*, București 1981, p. 117.

La copiii preșcolari se pot educa, prin proverbe și zicători, calități morale ca: cinste, hărnicie, dragoste de muncă, dragostea de oameni și de țară, bunătate, curaj, respect față de cei mari, modestie.

Proverbele și zicătorile sunt greu de înțeles de către preșcolari, totuși ele pot fi folosite prin intermediul lecturilor, basmelor, poveștilor și povestirilor, sau în diferite situații frecvente în programul grădiniței.

Comportamentele negative sunt semnalizate, de regulă, mai pregnant decât cele pozitive, pentru că din rău omul învață mai mult decât din bine. Și proverbul zice: „*Până nu pățești, nu te cumițești.*“, „*Capul face, capul trage.*“ (se folosesc la copiii neastâmpărați, care cad și se lovesc).

Proverbele deschid un orizont revelator asupra spiritualității și înțelepciunii poporului. Așa se explică faptul că studiile și cercetările paremiologice, alături de culegerile paremiologice au luat o mare dezvoltare. Una din ultimele culegeri de proverbe care a apărut la noi este lucrarea din care cităm: „*Îndeplinesc această cârtică cee ce mi-a înfățișat fantasia la compunerea ei, adecă: mângâiere în zile de tristețe, sfat în ore de îndoială și plăcere la momente de veselie*“.¹⁴

Am folosit și eu proverbe în numeroase activități, în diferite momente ale ei, pentru ca și copiii din grădiniță să cunoască cât mai multe proverbe, să înțeleagă și ei capacitatea poporului nostru, de a sensibiliza ideea de imagini plastice, au înțeles cu timpul că poporul a făurit un tezaur minunat de mijloace, expresii, de care putem fii mândri, pe care e bine să le cunoaștem și să le folosim.

Prin intermediul proverbelor și zicătorilor, introduse în diferite momente ale activității, am sintetizat și generalizat anumite situații existente în lectură. Proverbele și zicătorile folosite în discuții libere au rodul de a-i sensibiliza pe copii, de a-i pregăti pentru a recepționa mesajul etic al lecturii care urma să fie expusă.

Proverbele sunt expresii impersonale și de mare vechime înzestrate cu autoritate și purtătoare de înțelepciune. Caracterul colectiv, oralitatea, anonimatul, raportul specific dintre tradiție și inovație, ca trăsături specifice ale faptelor de folclor, domină și limbajul proverbial. Totodată aceasta cultivă frumusețea morală prin transmiterea unor norme, reguli și valori morale. Prin ironii mascate, prin buna dispoziție pe care o răspândesc, acestea asigură un climat educativ adecvat, pozitiv, eficient. Sunt totodată puse în relație cu inteligența, simulează însușirile, creează buna dispoziție – trăsături de personalitate.¹⁵

Folosirea în joc a proverbelor, zicătorilor constituie mijloace de formare a unor trăsături morale pozitive, varietatea lor tematică pune copilul în contact cu medii sociale, relații sociale, obiceiuri, răspunde setei sale de cunoaștere. Încetul cu încetul, atitudinea personală va fi subordonată mai întâi cerințelor anumitor norme estetice, desprinse din morala proverbelor, zicătorilor, strigăturilor. După ascultarea unei povestiri cu conținut moral, concluzia exprimată prin proverbe sau zicători este cu ușurință reținută de copii. Astfel după audierea poveștii „*Ionică mincinosul*“ copiii vor cunoaște proverbul „*Minciuna are picioare scurte*“, sau după ascultarea poveștii „*Povestea unui om lenes*“ ei vor putea înțelege mesajul povestirii prin proverb ca „*Leneșul mai mult aleargă*“ sau „*Lenea e cucoană mare, care cere demâncare*“ etc. De cele mai multe ori,

---

¹⁴ I. C. Nintescu, *Proverbe românești*, Editura Facla, Timișoara, 1985, p. 34.

¹⁵ Corciova, Iuliana-Ioana, *Folosirea proverbelor, zicătorilor, ghicitorilor în educația copiilor – Grădănița și educația morală*, Culegere metodică, 1977, p. 84.

proverbele și zicătorile, le-am folosit la sfârșitul diferitelor texte literare, ceea ce ne obligă să le discutăm și să le introducem în vorbirea noastră.

Operele lui I. Creangă au constituit pentru copilul preșcolar un adevărat izvor de proverbe și zicători.

Pentru a înțelege deosebirea dintre proverbe și zicători am precizat prin exemple concrete că, proverbul are forma unui anunț, pe când zicătoarea este formată dintr-un grup de cuvinte pe care le putem introduce în propoziția noastră. De exemplu: „*Vorbă multă, sărăcia omului*“, este o zicătoare, iar dacă o dezvoltăm obținem proverbul: „*Nu-ți pierde vremea flecărind, când vrei să faci treabă cu spor*“.

Folosirea proverbelor și zicătorilor în perimetrul activităților de educația limbajului, constituie o modalitate de stimulare a potențialului creativ al copiilor. Sarcina copilului din grupa mare pregătitoare s-a concretizat prin găsirea unor proverbe și zicători care să însemne o sinteză a unui fragment de lectură sau chiar a unei lecturi în întregime, altele care să constituie titlul unor imagini care însoțesc lectura.

Eforturile făcute de copil, pentru transpunerea acțiunilor, faptelor, conflictelor, într-o altă modalitate de comunicare, proverbelor și zicătorilor, angajează procese și operații mentale, trăiri afective emoționale și capacități de expresie, ceea ce contribuie mult la dezvoltarea potențialului creativ al copilului preșcolar.

Perceperea conținutului unui proverb, sau a unei zicători, este strâns legată de dezvoltarea limbajului și gândirii copilului. Ascultarea acestora îi dezvoltă copilului capacitatea de verbalizare, îi îmbogățește vocabularul nu numai sub aspect cantitativ, dar acesta devine și mai expresiv, mai variat și mai bogat. Tot ce este hazliu îl atrage pe copil și va fi reținut cu mai multă ușurință. Așa că, alături de proverbe, vor fi gustate cu plăcere, de către copii, și ghicitorile.

ȘEZĂTORILE MIJLOC DE EDUCAȚIE ESTETICĂ

Prof. înv. primar și preșcolar Maria-Liliana SAMARTEAN
G.P.N. Jelna, jud. Bistrița Năsăud

Serbările au un rol important în dezvoltarea și educarea copilului pe plan cognitiv, afectiv, moral, estetic, volitiv, fiind totodată un mijloc de socializare a preșcolarului și a școlarului mic.

Se pune accentul pe dezvoltarea proceselor psihice a capacității intelectuale, dar și pe formarea morală și estetică a copiilor. Formarea estetică și morală constituie un proces extrem de complex și de lungă durată.

Copiii iubesc, ascultă și interpretează cu plăcere textele literare destinate lor, pentru că răspund necesităților de a ști, de a cunoaște, de a înțelege cum trebuie să se comporte într-o anumită situația în viață. De aceea, serbarea școlară este unul din mijloacele de formare estetică și morală a preșcolarilor.

Programele distractive, șezătorile sunt activități care răspund unei duble necesități psihopedagogice: de a asigura odihnă activă copiilor și de a exersa capacități psihofizice ale acestora, ele continuă, aprofundează și valorifică activitățile de învățare dirijată sau la alegere

Șezătorile folclorice pot cuprinde:

- momente simbolice reprezentând aspecte de muncă și viață ca: torsul, depănatul firelor, țesutul covoarelor, cusături, olărit;
- cântece populare românești sau din folclorul naționalităților conlocuitoare;
- ghicitori, proverbe, zicători, snoave;
- dansuri populare însoțite de strigături;
- momente reprezentând unele tradiții: sărbătoarea recoltei, paparudele, plugușorul, sorcova etc.

Pentru pregătirea cadrului în care se desfășoară această acțiune, educatoarea va avea în vedere ca decorarea sălii de grupă să fie făcută, pe cât posibil, în stil folcloric; uneltele folosite de copii ilustrând unele tradiții să fie originale, sau cât mai asemănătoare celor originale (furcă de tors, vârtelniță, suveică, gherghef, război mic de țesut etc.); costumația copiilor se va realiza potrivit momentului folcloric ales; asigurarea unui fond muzical folcloric adecvat; șezătoarea se va încheia, de regulă, cu unele obiceiuri ce țin de ospitalitatea locală a gazdelor și de unele datini invocate prin momentele care sunt cuprinse în programul șezătorii

Cu ajutorul șezătorilor preșcolarii sunt familiarizați cu îndeletnicirile femeilor de la țară, trezindu-le interes și dragoste de muncă, nelăsând să se stingă amintirea unor ocupații specifice sătenilor.

Prin șezători contribuim la transmiterea, din generație în generație, a înțelepciunii poporului, la educarea unor calități morale, a istețimii, a spiritului de discernământ. Satirizând defectele sau trăsăturile negative de caracter ale copiilor, scoatem în evidență calitățile specifice poporului român: hărnicia, cinstea, îndemânarea, dragostea de neam și țară.

Literatura ocupă un loc important în procesul educativ prin conținutul interesant de idei și sentimente (mesajul artistic), prin personaje, prin forma de expresie (limbajul artistic), preșcolarii manifestă un interes deosebit pentru lumea basmelor, a poveștilor. Le ascultă cu plăcere când sunt spuse de educatoare sau de alte persoane și sunt adesea nerăbdători să le spună ei înșiși, să corecteze pe povestitor dacă a uitat ceva, sau chiar să adauge de la ei, inventând noi versiuni. Pun atâta suflet în redarea personajelor pe care le îndrăgesc, folosesc mimica și gestică adecvate devenind involuntar mici actori.

Pentru reușita unui dans popular în egală măsură cu muzica, are importanță alegerea costumelor populare. Costumele trebuie să fie frumoase ca aspect general și colorit, bogate, iar toate piesele componente să reprezinte o armonie în ansamblu. Este necesar ca ele să evidențieze caracteristicile folclorice ale regiunii din care provine dansul.

Alegând textele și poeziile accesibile vârstei copiilor, educatoarea le dezvoltă receptivitatea față de expresivitatea și frumusețea limbii, priceperea de a se exprima în mod corect, plastic și viu. Organizarea unor șezători, a unor serbări școlare, vizionarea unor piese de teatru, constituie instrumente de formare artistică a copiilor, dezvoltând totodată dorința și străduința de a compune mici povestiri, sau alte încercări literare.

Finalitatea educației artistice la nivelul ciclului preșcolar o reprezintă organizarea unor șezători literare, spectacole de poezie și teatru pentru copii, a unor serbări școlare, a unor dansuri populare și moderne, deschiderea expozițiilor de desene, picturi, colaje, modelaje. Participarea la astfel de manifestări îi dă copilului sentimentul că e un mic artist.

Este bine ca fiecare grădiniță să organizeze șezători și dansuri populare pentru a propaga, în rândul copiilor, dragostea pentru frumusețea dansurilor populare românești, a costumelor populare, dragostea și respectul față de tradițiile poporului român.

Grădinița și școala trebuie să le insufle dorința de a duce mai departe aceste tradiții, de a le transmite urmașilor.

BENEFICIILE PARTENERIATULUI FAMILIE-GRĂDINIȚĂ

Prof. învă. preșcolar Corina-Ancuța SFECHIȘ
Grădinița cu P.P. „Licurici” Cluj-Napoca, Cluj

Educația vârstelor mici este considerată temelia personalității individului, de aceea educația trebuie să răspundă, în primul rând, nevoilor individuale și să realizeze echilibrul între acestea și dezvoltarea socială.

Când copilul este mic influențele sunt organizate și structurate de adulții ce îl înconjoară: mai întâi părinții și ceilalți adulți din familie, apoi educatoarea și ceilalți copii cu care relaționează. Responsabilitatea dezvoltării copilului, în primele etape ale vieții sale, revine familiei și nu întotdeauna influențele sunt pozitive. Chiar și atunci când grădinița oferă programe bune și eficiente, experiențele negative acumulate de copil, uneori, în familie, nu pot fi contracarate. Mai mult, ceea ce asimilează copilul de la grădiniță se poate pierde dacă familia nu întărește și nu valorifică suficient aceste achiziții. Prin urmare, pentru ca activitatea desfășurată în cadrul unui program de educație preșcolară să fie, realmente, pe termen lung, eficientă, este necesar ca specificul și obiectivele acesteia să fie prezentate familiei, pentru ca, ulterior, să se inițieze o colaborare strânsă între aceasta și grădiniță.

Relația dintre familie și grădiniță ar trebui să fie o prioritate pe lista parteneriatelor educaționale. Dacă familia va fi implicată de la început în programul educativ, ea va percepe corect importanța colaborării cu grădinița, beneficiile acestei colaborări, iar implicarea sa în activitatea grădiniței va fi conștientă, interesată și reciproc avantajoasă.

Parteneriatul educativ grădiniță-familie trebuie inițiat de instituția preșcolară, ce are autoritatea socială și legală de a se ocupa de educarea copiilor, având, în același timp, și calitatea, dată de pregătirea psiho-pedagogică a personalului didactic, de a aprecia care sunt nevoile, posibilitățile copilului, raportate la cerințele societății.

Termenul de „parteneriat” se bazează pe premisa că partenerii au un fundament comun de acțiune și un principiu al reciprocității, ceea ce le permite să-și unească eforturile spre atingerea unui țel comun. Colaborarea părinți-educatoare presupune construirea unei relații clădite pe unificarea unui sistem de valori și cerințe adresate copilului. O astfel de relație impune respectarea unor condiții:

- comunicare între cei doi parteneri (educatoare-părinte);
- respect reciproc;
- implicarea partenerilor în identificarea și promovarea intereselor copilului.

Părinții vor fi implicați permanent în activitatea grădiniței, nu doar atunci când se ivesc probleme. Ei vor fi informați asupra politicilor educaționale ale grădiniței, vor cunoaște scopul și obiectivele programului educativ la care participă copilul lor. Pentru ca parteneriatul să fie eficient, nu doar formal, este esențial să fie implicați în adoptarea deciziilor, să devină participanți activi în derularea acțiunilor, să identifice, în tematica acțiunilor, valorificarea informațiilor pe care ei le-au

oferit despre copiii lor. Părinți și educatori, cu toții au, în egală măsură, răspunderea contribuției și eforturilor comune pentru a construi o relație de bună colaborare în beneficiul copilului.

Cele mai eficiente și mai la îndemână modalități de concretizare a colaborării cu familia s-au dovedit a fi următoarele:

- ședințele cu părinții-oferă ocazia de interacționa, de a discuta și a se pune de acord asupra programului, asupra progreselor copiilor, de a iniția schimbări în derularea unor programe;
- lectoratele-pe teme propuse de educatoare sau sugerate de părinți, cu scopul unei mai bune informări asupra problemelor ce vizează evoluția cognitivă și psiho-emoțională a copiilor;
- consultațiile individuale-oferă posibilitatea informării individuale asupra unor probleme comportamentale ale copilului, a analizei cauzelor ce au generat aceste manifestări, a inițierii unor măsuri educative a căror eficiență este dată de consecvența aplicării acestora;

- participarea părinților la activitățile din grădiniță - oferă părinților posibilitatea de a cunoaște nivelul de pregătire al copilului, deprinderile însușite, capacitatea sa de relaționare cu copiii grupei, metodele și procedeele specifice activității preșcolare;
- vizite, plimbări, excursii, drumeții - părinții se implică în organizarea acestor activități, participă la sponsorizarea acestora, după caz, se implică în asigurarea siguranței copiilor și trăiesc, alături de ei, emoții pozitive;
- expoziția cu lucrările copiilor - asigură accesul părinților la traiectoria evoluției deprinderilor artistico-plastice, practice, cognitive;
- sărbătorirea zilelor de naștere ale copiilor - bun prilej de exersare a unor deprinderi de comportare civilizată, dar și de a genera puternice trăiri emoționale legate de prezența invitaților sărbătoritului (membrii familiei) la manifestările specifice evenimentului;
- ziua tăticilor, ziua bunicilor - manifestări interactive în cadrul cărora cuplul „tată- copil”, respectiv „bunic (bunică)-copil” vor desfășura, la concurență cu celelalte cupluri, acțiuni practice și/sau amuzante (de exemplu, salate de fructe, tarte decorate, aranjamente florale, concurs de cântece, minidramatizări etc.);
- serbările - dedicate unor evenimente cu semnificație afectivă pentru copii, reprezintă o modalitate eficientă prin intermediul căreia părinții pot să împărtășească cu copiii lor, emoțiile unei manifestări cu puternică încărcătură afectivă;
- afișierul grupei - oferă părinților informații despre orar, tema săptămânii, cântece, poezii învățate, anunțuri despre spectacole, concursuri, etc.
- jurnalul/revista grupei - la realizarea cărora părinții înșiși pot avea contribuții (aranjarea fotografiilor, elaborarea unor descrieri, impresii legate de manifestări ale grupei etc.).

În concluzie, parteneriatul de tip mediu educațional-mediu familial este esențial în dezvoltarea preșcolarelor, deoarece prin această colaborare, cadrul didactic obține informații importante despre fiecare copil în parte, pentru a putea fi educatorul ideal fiecărui individ.

Bibliografie:

Ionescu, M., Bocoș, M. (2000), Reforma și inovația în învățământ, în cartea “Studii de pedagogie. Omagiu profesorului Dumitru Salade”, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca

Glava, A. (2009), Educația timpurie: ghid metodic pentru aplicarea curriculumului prescolar, Editura PARALELA 45, Pitesti

"Parent Engagement and School Readiness: Effects of the Getting Ready Intervention on Preschool Children's Social-Emotional Competencies."-Early Education Development 21, no.1 (January 1, 2010)

IMPACTUL DISCIPLINĂRII POZITIVE ÎN DEZVOLTAREA COGNITIVĂ ȘI A ABILITĂȚILOR SOCIALE ȘI DE COMUNICARE LA PREȘCOLARI

**Prof. înv. preșcolar Corina-Ancuța SFECHIȘ
Grădinița cu P.P. „Licurici” Cluj-Napoca, Cluj**

Abordarea disciplinării pozitive este o abordare educațională ce recunoaște toate aspectele învățării. Disciplinarea pozitivă ne ajută să răspundem problemelor de disciplină în mod pozitiv prin prevenție și prin înțelegerea modului în care stilul individual de învățare, realizările academice și relațiile cu cei din jur sunt interconectate. Această abordare este holistică, incluzivă, bazată pe puncte forte, proactivă, constructivă și participativă, punând accent pe rolul profesorului în construirea stimei și a încrederii de sine a copilului, promovând independența acestuia.

De multe ori abordarea pozitivă se referă la evitarea pedepselor și la obținerea unor recompense tangibile, fiind mai importante rezultatele învățării, și nu dezvoltarea copilului. Abordarea pozitivă nu contestă importanța disciplinei, mai ales la vârsta preșcolară, însă pledează pentru învățarea autodiscipliniei (Berkowitz & Schwartz, 2006), dar și învățarea abilităților sociale și emoționale (Zins & Elias, 2006).

Abilitățile cognitive, sociale și emoționale sunt esențiale pentru funcționarea normală și succesului în viață. Copii învață cum să își îmbunătățească aceste abilități în călătoria lor de zi cu zi, prin comportamentul lor, și prin intermediul relațiilor sociale cu familia și cu cei din jur. Unul dintre cele mai bune medii în care copiii pot dezvolta aceste abilități este mediul școlar și, în mod special, un mediu care le oferă o îngrijire de calitate și siguranță. Dar, cum poate școala să ajute un copil să își construiască aceste abilități?

Vârsta preșcolară este una dintre cele mai interesante etape de dezvoltare a copilului. Acesta vrea să știe totul și înțelege că este capabil să învețe. Când copilul vede ceva nou, vrea să știe cum se numește, despre ce este vorba și cum funcționează. În această etapă, copiii pun foarte multe întrebări. Uneori, părinții și educatorii obosec să încerce să răspundă copiilor la toate întrebările. Uneori, ei pur și simplu nu știu răspunsurile, însă adulții pot construi o bază puternică pentru învățarea copiilor răspunzând cu respect la întrebările acestora.

Dacă respectăm curiozitatea copiilor, ei vor experimenta cu bucurie procesul de învățare. Acest sentiment va rămâne cu ei mult timp după ce încep școala și mai târziu. Copiii trebuie să știe că este în regulă să nu știe totul, dar și că există mai multe modalități de a găsi informații. Căutarea răspunsurilor și rezolvarea problemelor este distractivă, iar ideile copiilor contează. Dacă cei mici reușesc să învețe aceste lucruri vor fi mai încrezători atunci când se vor confrunta cu provocări mai mari. Vor învăța să aibă răbdare și vor implementa acest mod de a învăța mereu.

Uneori, însă, copiii vor să învețe despre lucruri periculoase. Deoarece copiilor nu li se poate permite să facă lucruri periculoase, ei vor începe să afle despre existența regulilor în această etapă.

Cu cât copilul înțelege mai mult despre motivele regulilor, cu atât este mai probabil să le urmeze. Aceasta este perioada în care copilul vrea să știe „de ce?” În această etapă, copiii le place să joace jocuri imaginare. Se prefac că sunt anumite lucruri, inclusiv adulți. Uneori ei se pierd în jocul lor pentru că îl simt atât de real. Acesta este modul în care copiii practică ceea ce adulții simt. El se pune în situațiile altor oameni și vede lucrurile prin ochii lor. Jocul este extrem de important pentru dezvoltarea empatiei copiilor. Jocul este de asemenea important pentru dezvoltarea creierului copilului. Prin joacă, copiii rezolvă probleme, inventează lucruri noi, fac experimente, și își dau seama cum funcționează lucrurile. Astfel, copiii au nevoie de timp pentru a se juca, fiind esențial pentru dezvoltarea lor. Dacă vor avea timp să-și dezvolte imaginația, vor deveni mai creativi în rezolvarea de probleme. Dacă vor construi lucruri, își vor da seama cum funcționează. Dacă pot desena și cânta, vor deveni mai încrezători, exprimându-se prin artă. Dacă au oportunități de a elabora argumente, vor deveni mai buni în rezolvarea conflictelor. Este datoria adultului să construiască aceste oportunități, păstrând disciplina și respectarea normelor și a regulilor.

Disciplinarea pozitivă folosește tehnici care s-au dovedit eficiente în cadrul instituțiilor de învățământ. O sinteză realizată de Bej (2016) arată importanța calității relațiilor cu colegii, profesorii și părinții în dezvoltarea abilităților sociale. Astfel, copiii ce trăiesc un sentiment de apartenență și au relații bune cu cei din jur, sunt mai puțin predispuși la dezvoltarea unor comportamente riscante și au un nivel academic mai bun. Numeroase studii au arătat că implementarea unor programe de intervenție bazate pe disciplinare pozitivă reduc comportamentul agresiv, încurajează climatul școlar pozitiv, rezolvarea problemelor și dezvoltă abilitățile de relaționare. Intervențiile bazate pe tehnici de disciplinare pozitivă au dezvoltat competența socială, învățându-i pe copii să interacționeze mai eficient cu colegii și cu adulții prin rezolvarea conflictelor, rezolvarea problemelor și abilitățile de consolidare a relațiilor interpersonale (Bej, 2016).

Natura relației dintre copil și adult este importantă pentru dezvoltarea sa cognitivă și emoțională (Kliegman și Geme, 2019). La baza abordării disciplinei pozitive este angajarea în metode de predare a abilităților cognitive într-o modalitate respectuoasă și încurajatoare atât pentru copii, cât și pentru părinți. Informațiile noi trebuie să fie livrate într-o manieră pozitivă, dar fermă, nici permisivă, nici punitivă. Prin comunicare eficientă, copiii știu că părinții sau profesorii lucrează alături de ei și nu împotriva lor. O bază puternică în comunicare adecvată ajută la dezvoltarea abilităților de rezolvare de problema, iar abordarea timpurie a problemelor de disciplină ajută la succesul ulterior. În rezolvarea problemelor, profesorii se concentrează pe găsirea de soluții în locul pedepsei, implicarea elevilor fiind astfel mai mare. Disciplina pozitivă își propune să învețe copiii să înțeleagă și să urmeze regulile sociale, atât în cadrul clasei, cât și în afara acesteia, fără a folosi violență fizică sau emoțională. Acestea duc mai târziu la maturizarea cognitivă și emoțională a copilului (Ren și Ma, 2017).

Bibliografie:

- Argyle, M. (1998). Competențele sociale. In S. Moscovici (Ed.), *Psihologia socială a relațiilor cu celălalt*. (pp. 74-98). Iași: Polirom;
- Bear, G. G. (with A. Cavalier & M. Manning). (2005). *Developing self-discipline and preventing and correcting misbehavior*. Boston: Allyn & Bacon;
- Bear, G. G. (2009). The positive in positive models of discipline. In R. Gilman, E. S. Huebner, & M. Furlong (Eds.), *Handbook of positive psychology* (pp. 305–321). New York: Routledge/ Taylor & Francis.

POLUAREA MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR

Prof. Mihaela ȘOREA
Școala Gimnazială Filipeni, jud. Bacău

Problematica poluării mediului înconjurător este un subiect care capătă în ultimii ani o amploare din ce în ce mai mare deoarece este un subiect care afectează dezvoltarea și desfășurarea activităților zilnice a tuturor viețuitoarelor. Efectele poluării atât la nivel național cât și la nivel internațional sunt pe zi ce trece mai evidente și de lungă durată fiind o consecință a acțiunii, conștiente sau inconștiente, a ființei umane.

Sursele de poluare și efectele poluării asupra elementelor esențiale care întrețin viața tuturor organismelor vii (aer, apă, sol), în zilele noastre reprezintă principala cauză de îngrijorare deoarece efectele poluării se reflectă în toate domeniile de activitate. Deși este un subiect de actualitate și multe organizații încearcă să evedențieze efectele negative ale poluării oferind în același timp și soluții de combatere sau de reducere a nivelului de poluare, oamenii trebuie educați în așa fel încât să înțeleagă că unele dintre acțiunile desfășurate zilnic dăunează grav și chiar iremediabil mediului înconjurător. Rolul acestor organizații „prietenose cu mediul” este acela de a diminua pe cât mai mult posibil acțiunile și activitățile care duc la distrugerea echilibrului natural și totodată a resurselor naturale care se găsesc în natură și care sunt necesare și indispensabile traiului zilnic.

Numeroase specii vegetale și animale se află în declin rapid fiind aproape de pragul extincției, o importantă parte dintre structurile chimice ale elementelor utile se modifică în mod constant în defavoarea altor elemente. Astfel, se realizează un dezechilibru între elementele esențiale care întrețin viața tuturor ființelor vii de pe pământ. Este un proces care se desfășoară în ritm alert, iar oamenii sunt acele ființe care nu realizează că tot ceea ce are efect negativ va avea repercusiuni asupra comunităților noastre, în prezent dar și în viitor, asupra generațiilor următoare.

În prezent se pune accent pe dezvoltarea comunităților prin dezvoltarea diferitelor industrii, dezvoltare și evoluție care, din păcate, nu ține seama de faptul că viețuitoarele, de la cele mai mici până la cele mai mari, de la vegetale la animalele cele mai evolute, au nevoie de un mediu înconjurător cât mai curat pentru a asigura calitatea vieții în limite pozitive. Îngrijorător este faptul că majoritatea populațiilor acceptă și chiar sprijină distrugerea mediului natural și înlocuirea acestuia cu lucruri artificiale, antropizate.

Poluarea apei este cauzată, în principal de activitatea inconștientă a omului prin deșeuri menajere, scurgeri de petrol, diferite pesticide utilizate în agricultură care pătrund în pânza freatică ce străbate terenul agricol pe care se aplică. De asemenea, și prezența excesivă a unor agenți patogeni pot determina deteriorarea calității apelor; bacterii, drojdii, virusuri, viermi care utilizează mediul acvatic pot avea efecte negative asupra vieții celorlalte organisme, distrugându-le prin îmbolnăvire.

Poluarea aerului are la bază surse variate, antropice sau naturale: arderea unor combustibili fosili, proces utilizat pentru producerea de energie electrică, transporturi, industrie și activități gospodărești; procese industriale și utilizarea solvenților; agricultură; tratarea deșeurilor; erupțiile

vulcanice, dispersia sării marine și emisiile de compuși organici volatili din plante etc. Acești poluanți sunt doar o mică parte din substanțele nocive care afectează calitatea aerului, fenomen care are consecințe grave asupra organismelor vii manifestate prin boli, productivitate redusă, deces.

Poluarea solului este, de asemenea, o consecință negativă a acțiunii omului, fenomen determinat de arderea suprafețelor agricole, cu consecințe negative și asupra aerului, lucrări pentru amenajarea drumurilor, defrișări, lucrări agricole executate în straturile adânci ale solului, deșeurile etc. Toate aceste acțiuni care au ca scop asigurarea unui trai decent, duc la deteriorarea ecosistemelor și chiar la dispariția unor specii.

O mare parte dintre aceste probleme legate de poluare sunt abordate de legislația UE privind apa, deșeurile, produsele chimice, poluarea industrială, protecția naturii și pesticidele. Se încearcă o informare cât mai precisă și mai clară a oamenilor asupra efectelor poluării privind toate elementele mediului și se pune pe seama introducerea unor subiecte importante cu aceste teme în manualele de științe încă de la ciclul primar.

O altă măsură de combatere a poluării o reprezintă colectarea diferențiată a deșeurilor, iar primul pas a fost deja realizat prin introducerea containerelor de culori diferite pentru colectarea selectivă a tot ceea ce se îndepărtează și nu mai este folositor, în vederea reciclării, bineînțeles acolo unde acest lucru este posibil.

Poluarea mediului înconjurător este consecința acțiunii omului, consecință cu efecte negative care se răsfrâng asupra tuturor organismelor vii de pe planetă. Omul este cel care deține informații utile pentru a evita aceste daune, astfel încât prin educație se poate ajunge la purificarea mediului înconjurător. Acțiunile noastre pot salva planeta pentru a asigura generațiilor viitoare elemente vitale necontaminate.

ÎMPREUNĂ PUTEM SALVA PLANETA !

Bibliografie:

Botnariuc N., Vădineanu A., 1982 – *Ecologie*, Ed. Didactică și Pedagogică, București
Măzăreanu C., Pricope F., 2010 – *Ecologie generală*, Editura Rovimed Publishers
Platon. N., *Chimia mediului*, Editura Alma Mater, Bacău,
Șorea M. – Lucrare de absolvire „Poluarea solului”, 2021.

DIVERSITATE ÎN EDUCAȚIA INCLUZIVĂ

Prof. înv. primar Maria STANCU
Școala Gimnazială Petrești, jud. Dâmbovița

Grupa/clasa incluzivă trebuie să ofere condiții propice desfășurării unui bun proces instructiv-educativ. Cadrul didactic(învățător, educatoare, profesor) sunt cei care intră cel mai mult în contact cu elevii cu cerințe educaționale speciale și țin cont de faptul că educația incluzivă înseamnă respectul față de ființa umană și în special de copil. Aceasta înseamnă acceptarea diversității și considerarea ei ca o sursă a dezvoltării. Educația incluzivă dă valoare fiecărui copil în parte, de aceea este important felul în care este înțeles și acceptat fiecare ca atare. Valoarea oamenilor vine din chiar esența lor umană și de aceea societatea, prin educație, trebuie să cunoască și să accepte nevoile fiecăruia ca fiind firești.

Un participant la activități și un sprijin al cadrului didactic este însoțitorul copilului cu CES. Acesta urmărește un obiectiv important, acela de a învăța copilul să devină independent și facilitează interacțiunea cu ceilalți membri ai grupului. Comunicarea rămâne foarte importantă, de aceea persoana care însoțește un copil cu nevoi speciale este una deschisă și aptă să primească un feed-back constructiv.

Într-o clasă incluzivă, pe lângă cadrele didactice și elevi, pot să fie profesioniști, logoped, cadru didactic de sprijin, itinerant, consilier școlar, în funcție de necesitățile fiecărui elev cu CES în parte. Conlucrarea este poate cel mai important factor a unei evoluții bune și a recuperării acestor copii.

Amenajarea unei asemenea clase presupune un efort mai mare față de organizarea uneia obișnuite. Totul va fi vizibil și accesibil de la afișarea informațiilor, orarelor, altor materiale. Instrucțiunile și indiciile se repetă în funcție de organizarea clasei și de necesități(ale activităților și elevilor).

Este foarte important ca toți elevii să aibă acces în sălile de clasă. Acest lucru presupune o atenție sporită a organizării spațiului exterior(scări, rampe, uși, lift) și interior(mobilier adecvat pentru ușurarea deplasării). Elevii sunt organizați conform activității, nu neapărat tradițional, în bancă sau scaune. În mod tradițional, scaunele sunt așezate în rânduri, iar în față stă profesorul.

Mulți profesori continuă să așeze copiii în acest mod. Avantajul unei astfel de așezări este faptul că, în mod natural atenția copiilor este îndreptată spre profesor, iar profesorul poate vedea fețele tuturor copiilor pentru a se asigura că ei sunt atenți la ce spune acesta. Totuși, există și dezavantaje, cum ar fi faptul că învățarea devine centrată pe profesor, iar sălile de clasă aranjate în acest fel încurajează ascultarea pasivă și nu implicarea activă în învățare. De asemenea, cerințele individuale sunt mai greu de abordat în această situație, iar învățarea de la colegi este mai greu de efectuat. Copiii cu dizabilități sunt în special dezavantajați, deoarece ar trebui să fie așezați în primul rând, lângă profesor și nu lângă colegi. Este mai important este ca și acești copii să fie implicați activ în învățare și să poată colabora cu colegii.

Unii profesori preferă să aranjeze clasa în așa fel, încât copiii să nu fie grupați. În loc, sunt create un număr de spații mici de învățare, unde copiii se pot retrage pentru a realiza o anumită activitate sau să se odihnească. Aceștia pot lucra în grupuri mari, mici sau individual, iar profesorul se poate apropia de fiecare elev, în dependență de necesitate.

Materialele de învățare pot fi variate, atent alese să nu pună în pericol pe copii, atractive, ușor de utilizat și deloc costisitoare în foarte multe cazuri. Ele se utilizează pentru a ușura pregătirea elevilor, în special a celor cu CES. Ele pot să le aparțină sau pot fi aduse de copii.

Profesorul este cel care pregătește activitatea, o planifică respectând Curriculumul și mai ales evoluția copilului. Educația înseamnă a recunoaște că orice copil poate învăța, nefiind nevoie decât de profesori care să vadă și să stimuleze capacitatea de învățare și de un mediu în care copilul să deprindă abilități de viață independentă. Prin învățarea incluzivă se realizează cea mai bună corespondență dintre nevoile fiecărui elev și oferta educațională adresată acestuia.

Evaluarea unui copil cu CES este axată pe potențialul real de dezvoltare al copilului și necesită o abordare complexă și completă a elementelor relevante (sănătate, nivel de instrucție și educație, grad de adaptare psihosocială, situație economică etc.), precum și a interacțiunii dintre acestea, să aibă un caracter multidimensional, să determine nivelul actual de dezvoltare, pentru a oferi un prognostic și recomandări privind evoluția viitoare a copilului, în integralitatea sa. Ea presupune o muncă în echipă, cu participarea mai multor specialiști (psihologi, medici, pedagogi, profesori, educatori, sociologi, asistenți sociali, logopezi etc.). Evaluarea se bazează pe un parteneriat autentic cu beneficiarii direcți ai acestei activități, respectiv copilul și persoanele care îl au în ocrotire.

ABANDONUL ȘCOLAR-CAUZE ȘI MODALITĂȚI DE PREVENIRE

Prof. înv. primar Maria STANCU
Școala Gimnazială Petrești, jud. Dâmbovița

**“Educația este cea mai puternică armă pe care voi o puteți folosi pentru a schimba lumea”
(Nelson Mandela)**

O educație adevărată, reală în familie, apoi se continuă în grădiniță și școală prin intermediul cadrelor didactice. În primul rând, ea se realizează prin puterea exemplului. O bună intervenție a cadrului didactic prin însuși procesul educativ pe care-l desfășoară cu copiii poate constitui un mijloc de prevenire a abandonului școlar, care a devenit din ce în ce mai frecvent.

Abandonul școlar este o formă de insucces școlar, ce constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ indiferent de nivelul la care s-a ajuns, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii actului de studii început.

El are numeroase cauze, psihoindividuale(mai rar întâlnite în școala românească), pedagogice și socio-familiale.

Printre cauzele pedagogice sunt de amintit relațiile interumane care se stabilesc într-o școală/clasă(elev-elev, elev-profesor), atmosfera, nu întotdeauna favorabilă, din școală și societate față de învățatură și față de muncă, atitudinea elevilor față de învățatură și lipsa de motivație a acestora, orientarea școlară și profesională defectuoasă.

Nu sunt de neglijat nici cauzele socio-culturale, familii dezorganizate, familii cu atitudine defectuoasă în ceea ce privește educația, situația financiară, cerințe educaționale care depășesc posibilitățile elevului etc.

Efectele abandonului școlar demonstrează că acest tip de conduită este considerat deosebit de grav. Mai întâi, cei care abandonează școala nu au nici calificarea profesională indispensabilă integrării socio-economice, nici formația morală și civică necesară exercitării rolului de părinte și celui de cetățean al unei comunități. În al doilea rând, neavând o calificare, cei care abandonează școala sunt viitorii șomeri și reprezintă, pe termen mediu și lung, o sursă de dificultăți sociale și de pierderi, care depășesc investiția cerută de formarea inițială.

Pentru o mai bună intervenție sunt necesare programe care să urmărească dezvoltarea competențelor cadrelor didactice de lucru în echipă și de folosire a planificării strategice în vederea identificării factorilor care ar favoriza apariția unor astfel de situații de risc la nivelul școlii, pentru prevenirea și, în ultimă instanță, pentru rezolvarea unor situații de criză cu efect de abandon școlar.

Printre măsurile de prevenire a abandonului școlar pot fi enumerate cele psihepedagogice și psihosociologice care urmăresc dezvoltarea unor relații interpersonale care să permit o mai ușoară inserție socio-familiale pozitive; socio-profesionale care decurg din cele anterioare și urmăresc prevenirea riscului de abandon; depistarea minorilor cu diferite probleme comportamentale, emoționale, de integrare.

În ultima perioadă, au fost demarate numeroase programe de reintegrare a copiilor în școli, mai ales în comunitățile defavorizate, însă acest proces este unul destul de dificil și de durată. În primul rând, specialiștii trebuie să lupte cu barierele sociale și cu familiile dezbinat, care refuză să își trimită copiii la școală. De asemenea, pentru a preveni abandonul școlar, cei care trebuie să înțeleagă cât de importantă este educația sunt copiii. Așadar, specialiștii în educație spun că cel mai important lucru este acela ca elevii să conștientizeze ca succesul școlar le poate aduce o viață mai bună, plină de satisfacții.

La nivelul școlii, situațiile de abandon pot fi determinate de repetențele repetate și frecvente, de problemele de integrare în colectivul clasei de elevi sau de calitatea relațiilor cu profesorii și cu colegii. Școlile întreprind puține acțiuni care să prevină abandonul școlar. Cadrele didactice pot avea un rol important în prevenirea abandonului școlar timpuriu, deoarece sunt în permanent contact cu elevii, pot identifica și diagnostica problemele acestora și pot atrage atenția autorităților sau organizațiilor non-guvernamentale competente pentru a interveni la nevoie.

Deși principalii factori de creștere a probabilității de a renunța la educație sunt localizați la nivelul familiei și al comunității, recomandările pentru atenuarea acestor factori se adresează în primul rând școlii. Exceptând obiectivul general al creșterii responsabilității școlii, nu există priorități absolute, iar acțiunile recomandate nu sunt substituibile, ci complementare. Accentul este pus pe prevenție, dar există și recomandări în ce privește reintegrarea elevilor care au renunțat recent la educație. Ca posibile linii de acțiune, se recomandă:

1. Creșterea flexibilității programelor “a doua șansă” – din punct de vedere a grupurilor de vârstă. Deși se adresează tuturor celor care au abandonat școala, programul “a doua șansă” este frecventat de tineri de peste 20 de ani. Aceste programe ar trebui să aibă clase speciale pe grupă de vârstă (12 – 16 ani) pentru care este dificil să se integreze în grupe cu tineri care au peste 20 de ani.
2. Creșterea flexibilității programelor “a doua șansă” – din punct de vedere al curriculei. Când elevii repetă un an de mai multe ori deoarece nu au trecut clasa la două sau trei materii (de regulă aceleași) ar trebui luate în considerare notele de trecere de la celelalte materii. De asemenea, competențele profesionale dobândite de cei care abandonează școala ar trebui recunoscute oficial.
3. Creșterea atractivității școlii – prin activități extracuriculare care au loc în școală, precum: acțiuni de renovare, de curățenie a școlii, competiții artistice și sportive.
4. Creșterea atractivității școlii – prin folosirea resurselor școlii pentru atragerea elevilor pentru activități de timp liber.
5. Utilizarea experienței celor ce au renunțat la școală pentru a preveni scăderea încrederii în educație. Ar fi util ca elevii care au abandonat școala să se întâlnească cu elevi care sunt la risc de abandon școlar și să le povestească despre viața lor din prezent.
6. Creșterea implicării proactive a cadrelor didactice în combaterea abandonului școlar și renunțării timpurii la educație. Profesorii ar putea fi susținuți să găsească soluții pentru creșterea integrării elevilor pentru o mai bună comunicare cu ei și cu părinții acestora și să implice elevii în activități extracuriculare și de consiliere.
7. Dezvoltarea unui program național de educație sexuală pentru elevi, focalizat în comunitățile cu risc crescut pentru sarcini timpurii la adolescente și unde căsătoriile timpurii sunt frecvente.
8. Stimularea administrațiilor locale și a ONG-urilor de profil să implice ca voluntari tinerii elevi de clasa a VIII-a și de liceu proveniți din comunități cu risc ridicat de abandon în programe de suport pentru bătrâni și familii aflate în nevoie.
9. Ținerea evidenței situației elevilor aflați în fluxuri de migrație internațională circulatorie.
10. Dezvoltarea și implementarea unui sistem de urmărire a evoluției cohortelor școlare.
11. Motivarea prin premiere a cadrelor didactice.

RELAȚIA LECȚIE – METODE – ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE ÎN PROCESUL DE PROIECTARE

Prof. Angelica STĂTESCU
Liceul Tehnologic „Ion Podaru” Ovidiu, jud. Constanța

Nucleul fiecărei operații de proiectare îl constituie conținutul științific, compus din noțiuni, concepte, cunoștințe și informații diverse din domeniul predat. Pentru fiecare lecție, profesorul trebuie să recreeze forma cea mai potrivită pentru a transmite conținutul necesar și să găsească mijlocul optim de realizare a performanțelor elevilor, pornind de la consultarea programelor și manualelor școlare, adăugând, când e cazul, o nouă optică de analiză și interpretare a informațiilor. Alegând cea mai potrivită cale de predare – învățare, conținutul informațional va deveni, pentru elevi, inteligibil, temeinic și ușor de asimilat.

Proiectarea lecției trebuie să fie precedată de analiza următoarelor aspecte:

- cât de adecvat este conținutul din programă și manual pentru tema respectivă;
- în ce măsură pot fi atinse obiectivele propuse;
- cum poate fi completat sau reelaborat conținutul respectiv.

De asemenea, se va avea în vedere faptul că elevul trebuie ferit de a se pierde în haosul informației, de capcana confuziilor și a lacunelor, fiind determinat să recepteze lecția ca pe un întreg logic, nu sub forma unor elemente incoerente, fără legătură între noțiuni, devenind tot mai conștient de locul pe care fiecare cunoștință îl ocupă în sistemul omogen din care face parte.

Experiența de învățare reprezintă o componentă a structurii curriculum-ului, care se referă la modalitatea de personalizare a situației de învățare, adică la trăirea personală generată de o situație de învățare. În fața aceleiași situații și sarcini de învățare, cei care învață au experiențe de învățare diferite, configurate de propriile trăsături de personalitate și de propria subiectivitate. Din perspectivă pragmatică, principala provocare a curriculum-ului o reprezintă transpunerea, transformarea temelor de studiat în experiențe de învățare și formare relevante și obținerea de efecte pozitive în procesul de învățare, de informare și formare desfășurat de formabili.

Așadar, este cunoscut faptul că, în învățământul actual, proiectarea activităților didactice urmărește formarea unor competențe, predarea interactivă, transmiterea unor conținuturi academice și cu finalitate imediată în practica socială, clasa este dinamică, organizată frontal, în grupe sau perechi, profesorul are rol de îndrumător, de moderator, iar activitățile de învățare pun accent pe memoria de tip creativ, fiind evaluate prin feedback constructiv.

De asemenea, alegerea conținutului ce se dorește a fi transmis în cadrul unei activități de învățare trebuie să pornească de la o evaluarea a activității anterioare, a resurselor psihologice ale elevilor, dar și a resurselor materiale specifice mediului de instruire, iar demersul nu trebuie să fie unul rigid, inflexibil. Profesorul trebuie să anticipeze eventualele riscuri, să conceapă activitatea de instruire ca pe un act de creație, nu ca pe un șir de operații - șablon, să nu consemneze orice fel de amănunte, ci doar aspectele esențiale care privesc conduita elevului, schimbările produse la acesta, conștientizarea a ceea ce învață, astfel că elevul trebuie să fie în centrul activității, nu profesorul.

Așadar, modelul curricular utilizat astăzi în proiectarea didactică deplasează atenția de la proiectarea - planificarea - programarea centrate pe conținut, la cele orientate către obiective și realizarea, evaluarea lor. Stabilirea obiectivelor și corelarea acestora cu conținutul și strategia didactică sunt orientate către acțiunile ce urmează să fie dezvoltate pentru realizarea obiectivelor specifice, generale. Nivelul de proiectare trebuie raportat nu numai la structura conținuturilor, a organizării parcurgerii lor, ci și la scopurile învățământului (proiectarea pe cicluri, pe ani școlari), la obiectivele operaționale (proiectarea pe capitole, lecții, module), acestea depinzând și de formarea, maturizarea, perfecționarea competențelor profesorului, creativitatea strategică, organizatorică sau gradul de detaliere cu care acesta este înzestrat. Și, foarte important de menționat, considerăm că nu poate fi neglijată problema continuării de către elevi a învățării începute în clasă, acesta fiind tot un aspect al proiectării.

O activitate de învățare reușită are o serie de indicatori care surprind gradul de participare a clasei la lecție, reacția elevilor pe parcursul activității, crearea unor momente de vârf în lecție, sesizarea de către elevi a esențialului, realizarea unor corelații intra- și interdisciplinare, realizarea fixării cunoștințelor, tratarea diferențiată, eficiența aplicațiilor practice și teoretice, calitatea muncii independente individuale și în grup, economia de timp realizată, logica varierii etapelor și metodelor sau alte aspecte educative.

ROLUL ACTIVITĂȚILOR EXTRAȘCOLARE ÎN DEZVOLTAREA CREATIVITĂȚII

Prof. înv. primar Valentina URSACHI
înv. Daniela-Florentina BELMEGA

Liceul Tehnologic „Ion Nistor” , Școala Gimnazială Nr. 2 Vicovu de Sus, Suceava

Provocările unei societăți în continuă schimbare solicită individului capacitatea de a gândi deschis, critic, constructiv și mai ales creativ, de a prefigura diverse perspective pentru rezolvarea variatelor probleme cărora trebuie să le facă față. Flexibilitatea și adaptabilitatea viitorului adult se sprijină în primul rând pe una dintre dimensiunile esențiale privind întreaga dezvoltare și afirmare a personalității umane- creativitatea.

„Niciodată nu este prea devreme pentru începerea educării creativității; activitatea creatoare nu ar trebui să fie îngrădită de nici un fel de restricții, limitări, critici” (V. Lowenfeld). Vârsta școlară este apreciată ca vârsta ce cuprinde cea mai importantă experiență educațională din viața unei persoane, iar pe parcursul ei înregistrăm ritmuri pregnante în dezvoltarea individualității umane și unele dintre cele mai semnificative achiziții ce vor avea ecouri evidente pentru etapele ulterioare ale dezvoltării. Disponibilitățile creatoare ale fiecărui elev se cer descoperite și încurajate încă din primii ani de școală, pentru ca să se dezvolte într-un mod productiv mai târziu. Acestea se regăsesc în potențialul înnăscut al fiecărui copil și se pot descoperi prin teste variate pentru a putea fi stimulate și valorificate prin tehnici și metode specifice în cadrul procesului de învățare. Un învățământ modern, ancorat în realitățile educației actuale, presupune deci sprijinirea școlărilor să valorifice cunoștințele și competențele însușite într-o formă personală, să găsească soluții originale, să grupeze și să ierarhizeze ideile în mod propriu, să facă asociații, să-și imagineze, să caute legături inedite între noțiuni.

Activitățile extrașcolare sunt activități complementare activității de învățare realizată la clasă, urmăresc lărgirea și adâncirea informației, cultivă interesul pentru diferite ramuri ale științei, atrag individul la viața socială, la folosirea timpului liber într-un mod plăcut și util, orientează elevii către activități utile care să întregască educația școlară, contribuind la formarea personalității. De aceea școala trebuie să fie deschisă spre acest tip de activitate care îmbracă cele mai variate forme.

Realizarea acestor activități presupune pregătirea temeinică a acestora, organizarea minuțioasă în detaliu, alegerea din timp a materialului de către cadrul didactic în concordanță cu temele propuse, pentru că atingerea obiectelor acesteia depinde de măsura în care învățătorul a abordat într-un mod cât mai creativ și eficient activitatea propusă.

Astfel de activități se deosebesc de cele școlare prin varietatea formelor și a conținutului, prin durata lor, prin metodele folosite, prin utilizarea unei forme specifice de verificare și apreciere a rezultatelor și prin raporturile de colaborare, de apropiere, de încredere și de prietenie dintre cadrele didactice și elevi și între elevii care participă la acestea.

Accepțiunea termenului are un sens foarte larg. În sens restrâns termenul se referă la toate manifestările organizate de școală, cu obiective educative și recreative, care se desfășoară în afara programului școlar. Pot fi și activități extrașcolare de masă - excursii, concursuri, spectacole, serbări

etc.- sau activități extrașcolare în cercuri de elevi. În acest sens, termenul este echivalent cu educație extradidactică.

Activitățile extrașcolare se desfășoară sub forme variate: activități artistice, științifice, activități sportive, civice, turistice ș.a.m.d. .

Excursiile, drumețiile devin de cele mai multe ori pretextul realizării unor produse originale valorificând materialele din natură sau cele re folosibile, iar farmecul naturii oferă o inepuizabilă sursă de inspirație în realizarea unor creații artistice încă de la vârsta copilăriei.

Vizitarea unor locuri încărcate de istorie largesc orizontul fanteziei copilului, generând trăiri și numeroase întrebări la care ei caută răspunsuri. Exemplul personalităților înalt creatoare, manifestate la cel mai înalt nivel în diferite domenii ale științei și artei despre care află lucruri inedite prin vizitarea caselor memoriale ale acestora, stimulează preocupările elevilor pentru diferite activități de creație, iar muzeele oferă dovada perenității adevăratelor valori (autentice, originale), garanția că rodul capacităților creatoare și muncii unor genii au dăinuit peste ani spre a fi de folos generațiilor care au urmat și vor urma de-a lungul timpului.

Proiectele educaționale desfășurate de cele mai multe ori în parteneriat reprezintă prilejuri de afirmare a abilităților creative ale școlarii, în diferite domenii, fiecare dintre ei având posibilitatea de a-și manifesta interesele și aptitudinile personale.

Publicarea creațiilor elevilor în revistele școlare contribuie la dezvoltarea personalității acestora. Activitățile de creație stimulează valorificarea aptitudinilor, a vocației, a talentului, încurajând competiția, asumarea de responsabilități, abordările bazate pe inițiativă și imaginație, dându-le elevilor sentimentul realizărilor împlinite.

Cercurile de creație reprezintă un alt mijloc prin care școlarii, printr-o îndrumare eficientă, se pot bucura din plin de produsele talentului și muncii lor. Munca, alimentată de calități aptitudinale corespunzătoare și motivație internă, de perseverență și simț de răspundere, duce la rezultate excepționale, care vor motiva, la rândul lor, activitatea viitoare a copilului.

Vizionarea unor documentare pe diferite teme, a unor filme, spectacole sau emisiuni TV reprezintă forme de activități extrașcolare prin care elevul nu dobândește doar anumite informații sau cunoștințe, ci și interesele sale sunt orientate către diferite domenii de manifestate a aptitudinilor creative.

Serbările școlare, carnavaluri, pe lângă valoarea lor educativă reprezintă prilejuri de valorificare a creativității, atât a învățătorului, prin conceperea acestora în moduri diverse și inedite, cât și a elevilor, prin interpretarea creativă a unor roluri (ce ține de mimică, gestică, improvizație) sau crearea originală a unor costume.

Concursurile școlare sunt forme competiționale de activitate extrașcolară, organizate pe diferite teme. Elevii pot participa sub îndrumarea învățătorului, în funcție de aptitudinile personale și nivelul de pregătire într-un anumit domeniu, științific (matematică, cunoașterea mediului, educație ecologică, civică), artistic (educație plastică, interpretare muzicală, creație literară) sau practic (abilități practice sau educație tehnologică) la aceste activități în care principalul criteriu de diferențiere a candidaților îl reprezintă originalitatea, creativitatea acestora. Creativitatea elevilor este stimulată atât prin participarea propriu-zisă în cadrul acestor activități, cât și prin valoarea rezultatelor pe care le obțin. Un rezultat foarte bun are rolul de a-l motiva pe elev pentru a-și exersa intens abilitățile creatoare în domeniul pe care îl stăpânește.

Este știut faptul că învățarea bazată pe imaginație și creativitate este mult apreciată în rândul elevilor. Comenius argumenta cu mult timp în urmă că, dacă angajăm învățarea cum trebuie, copiii vor veni la școală cu tot atâta bucurie cu care se duc la joacă. Poate fi optimist să ne așteptăm la asta dar, cu siguranță, cu toții recunoaștem că învățarea imaginativă, mai ales în cadrul unor activități mai puțin formale, le oferă elevilor o intensă plăcere. Dacă învățătorul reușește să-i facă pe elevi să învețe cu drag, să învețe cu plăcere, să se bucure învățând și să învețe bucurându-se, rămâne să biruie doar satisfacția lucrului bine făcut.

Activitățile extrașcolare au așadar un puternic caracter formativ și un rol foarte important în stimularea creativității elevilor în perioada micii școlarități, dar, pentru că acestea reprezintă un domeniu foarte vast de studiat, pot constitui subiectul unei alte lucrări; din acest motiv am ales doar să amintesc despre importanța acestora în dezvoltarea creativității elevilor.

Bibliografie:

1. Cosmovici A., Iacob L., „Psihologie școlară”, Editura Polirom, Iași, 2005;
2. Cernea M., „Contribuția activităților extracurriculare la optimizarea procesului de învățământ”, Ed. Discipol, 2000.

METODE MODERNE UTILIZATE PENTRU RECEPTAREA TEXTULUI LITERAR LA CLASELE PRIMARE

Prof. înv. primar Mălina VASILACHE
Școala Gimnazială Nr. 17 „Ion Minulescu” Constanța, jud. Constanța

Textul literar se studiază, în funcție de complexitatea lui, în 1-4 lecții. Prima lecție urmărește cunoașterea textului, iar în lecțiile următoare se desfășoară activități de lucru cu textul astfel încât elevul să beneficieze de toate valențele formative și educative.

Având în vedere conținutul textului literar, în cadrul lecțiilor se pot integra elemente de construcție a comunicării, se pot identifica părți de vorbire studiate și efectele lor stilistice etc. Acestea deoarece textul literar nu se utilizează doar pentru exersarea actului citirii, ci și pentru formarea deprinderilor de comunicare.

În lecțiile de literatură se pot valorifica și unele elemente de teorie literară, dar fără utilizarea terminologiei specifice. Explicarea figurilor de stil, spre exemplu epitete, comparații, personificări, pot duce la dezvoltarea capacității creatoare.

Textul literar are multiple valențe educative care trebuie valorificate. Se pot utiliza diverse metode, procedee și mijloace cu care elevii pot recepta atât textul literar în sine, dar își pot însuși anumite comportamente dezirabile. Profesorul Ioan Cerghit afirmă că „o activitate se realizează prin una sau mai multe metode, iar metoda se aplică prin una sau mai multe operații sau procedee”.

Ca și metode care pot fi folosite în orele de Comunicare în limba română și Limba și literatura română se disting:

A. Metode de comunicare:

- metode expositive: narațiunea, descrierea, explicația, enunțul, prelegerea, discuția, conferința-dezbateri;
- metode interrogative: consultația în grup, seminarul, dezbateri în masa, asaltul de idei, discuția dirijată, discuția liberă, colocviul;
- metode de comunicare tipărită: lectura, munca cu manualul, analiza de text, informarea, documentarea;
- metode de comunicare oral vizuale: instruirea prin film, instruirea prin televiziune;
- metode de comunicare interioară: reflecția personală, experimentală imaginară, sinectica;

B. Metode de explorare:

- metode de explorare directă: observația sistematică, experimentarea, investigarea, studiul de modele, studiul comparativ, explorarea directă;
- metode demonstrative: argumentarea cu fapte, demonstrația;

C. Metode de acțiune:

- metode de acțiune efectivă: exercițiul, grup-trainingul, învățarea prin acțiune;
- metode de acțiune simulată: jocurile didactice, jocurile de rol, studiul de caz, învățarea simulatoare, inventica.

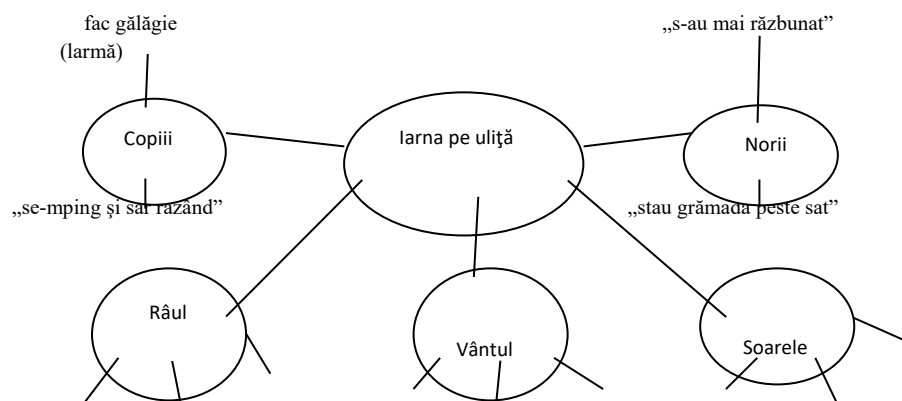
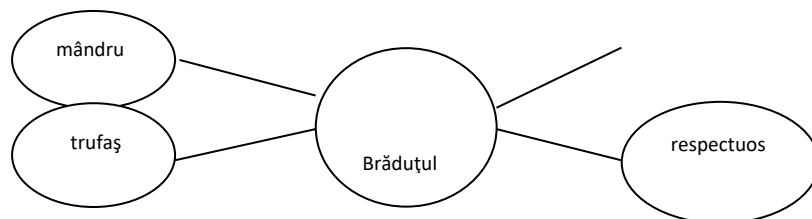
În cele ce urmează am ales să explic trei dintre aceste metode.

Pentru unele lecții elevii pregătesc povestiri libere asemănătoare cu tema textului studiat. Procedeu se numește scaunul povestitorului și constă în prezentarea liberă a povestirii de către un elev care stă pe un scaun special în fața clasei. Învățătorul poate avea pregătit și un cub pe fețele căruia se află începutul unor întrebări (Cine..?, De ce..?, Cum..?, Pentru ce..?, Când..?, etc.). Alt elev rostogolește cubul și observă începutul la întrebare de pe fața de deasupra cubului. El formulează o întrebare care începe cu cuvântul respectiv la care pot răspunde mai mulți elevi prin formulări diferite. Prin acest procedeu se exersează exprimarea, dar se formează și deprinderea de a pune întrebări.

Pornind de la un text literar, același procedeu se poate desfășura și în alt mod. Elevii se împart pe grupe, fiecare grupă are o foaie. Un elev recitește textul de pe scaunul din fața clasei, grupele de elevi povestesc textul în lanț: un elev scrie primul enunț, altul pe următorul și, la sfârșit, se citește textul realizat și, respectiv, ceilalți elevi apreciază textul elaborat. Pe rând fiecare grupă își prezintă produsele.

O altă tehnică de lucru cu textul literar este ciorchinele, care oferă rezultate în special în descoperirea însușilor personajelor sau în caracterizări. Așezarea acestor însușiri este sub formă de ciorchine, pe mijloc se menționează numele personajului, iar pe „boabele de ciorchine” însușiri. Procedeu se poate complica, în sensul că fiecare „bob” se împarte în două, în partea superioară se menționează însușirea și în cealaltă de unde reiese. Având în vedere această schema realizată cu elevii, ei pot elabora o compunere despre un personaj. Ciorchinele poate fi folosit și pentru fixarea unor cunoștințe obținute din textele literare.

Această metodă poate fi aplicată individual sau în perechi, în prima parte a lecției sau chiar după citirea textului. Exemplu: “Brăduțul trufaș” – poveste populară și “Iarna pe uliță” de George Coșbuc:

Altă metodă ce poate fi utilizată pentru verificarea/aprofundarea anumitor aspecte prezentate într-un text literar este cubul. Etapele metodei sunt:

1. Se confecționează un cub pe ale cărui fețe s-au notat umătoarele cuvinte: descrie, compară, analizează, asociază, aplică, argumentează.
2. Se anunță tema subiectului („Ursul păcălit de vulpe”, de Ion Creangă)
3. Se împarte clasa în șase grupe, fiecare grupă urmând să examineze tema aleasă din perspectiva cerinței de pe una din fețele cubului astfel:

Descrie: (Povestiți întâmplarea de lângă lac), compară: (comparați comportamentul vulpii cu cel al ursului), asociază: (prezentați o întâmplare asemănătoare), analizează:(analizați comportamentul vulpii), aplică: (citiți textul pe roluri), argumentează pro sau contra (argumentați dacă vulpea a procedat corect sau nu).

Pornind de la aceeași întâmplare se poate folosi metoda pălăriilor gânditoare. Participanții trebuie să cunoască semnificația culorilor și să-și reprezinte fiecare pălărie, gândind din perspectiva ei și folosind formulări specifice. Etapele metodei:

1. Se prezintă cum trebuie să se comporte cei care poartă una dintre cele șase pălării gânditoare;
2. Se împart cele șase pălării gânditoare elevilor și se oferă cazul supus discuției pentru ca fiecare să-și pregătească ideile;
3. Elevii adoptă, pe rând, comportamentul pălăriilor gânditoare în prezentarea cazului supus discuției, schimbându-și perspectiva de gândire, luând în considerare și alte puncte de vedere.

În practica școlară există și alte metode, procedee, tehnici de lucru cu textul literar. În orice lecție trebuie să se urmărească formarea la elevi a competențelor de comunicare și trebuie avut în vedere modelul comunicativ funcțional în organizarea lecțiilor.

Bibliografie:

Norel, M., (20 Piaget, J., (1970), *Psihologia copilului*, E.D.P, București10), *Metodica predării limbii și literaturii române în învățământul primar*, Brașov;

Parefene, C., (1999), *Metodica studierii limbii și literaturii române în școală, ghid teoretico-aplicativ*, Ed.Polirom;

Piaget, J., (1970), *Psihologia copilului*, E.D.P, București.

DIVERSITATEA CULTURALĂ ÎN ACTIVITĂȚILE CU PREȘCOLARII

Prof. învă. preșcolar Mioara-Ioana VOINESCU
Școala Gimnazială Cristian – G.P.N. Cristian, jud. Brașov

Copilul preșcolar, pentru a putea să înțeleagă și să cunoască cine este, trebuie să cunoască următoarele valori definitorii: strămoșii, portul, obiceiurile tradițiile, muzica populară și dansul. Dacă el le va cunoaște, îi va fi mai ușor să înțeleagă valoarea prezentului doar cunoscând trecutul, aceste mărturii ale trecutului nu trebuie să dispară, iar dascălii și copiii trebuie să fie păstrătorii și continuatorii acestora, doar păstrând un contact permanent și direct cu izvoarele folclorului, să le cunoaștem tradițiile și mai mult, să trăim în armonie și prietenie cu toate minoritățile de pe teritoriul României.

Prin intermediul grădiniței putem spune că se pun bazele învățării diversității culturale, egalității de șanse la educație ale tuturor copiilor români și ai minorităților care conviețuiesc, alături de noi.

Grădinița poate fi definită ca fiind terenul fertil pentru cultivarea învățării timpurii a majorității regulilor sociale (de exemplu: respectul, toleranța, acceptarea diversității naționale și o atitudine prietenoasă față de semenii) și punctul de pornire a programelor adaptate, proiectate și planificate pentru nivelul preșcolar care să asigure integrarea socială, educațională și culturală a tuturor copiilor.

Dacă ne dorim să avem generații de copii educați, trebuie să ne îngrijim de fiecare copil în parte, pentru ca el să asimileze mediul înconjurător. Colectivitatea de copii, este universul real al copilăriei și reprezintă mediul propice în care copilul se descoperă pe sine cu adevărat, nu doar în mijlocul familiei în desfășurările sale solitare. Dorința și bucuria reală a copilului, este aceea de a se afla în mijlocul grupurilor de copii, deoarece ele pot constitui valorile de preț în universul copilăriei și pun bazele prieteniei, comunicării interumane și cooperării.

Totodată avem obligația de a accepta interacțiunea socială, să recunoaștem, să acceptăm și să prețuim diferențele de etnie, limbă, cultură și tradiții ale tuturor membrilor comunității.

Toate cele de mai sus sunt valori promovate atât în Uniunea Europeană cât și în învățământul românesc, ele reprezentând educația interculturală.

Educația interculturală pentru viitor înseamnă:

- învață să înveți;
- învață să trăiești împreună;
- învață să cunoști;
- învață să fii.

Pentru ca educația interculturală să poată fi implementată, ea trebuie să se desfășoare pe mai multe paliere: socială, religioasă, etnică, profesională ș.a.

Implementarea educației interculturale, în cadrul grădiniței are drept scop prevenirea și evitarea conflictelor interetnice și au ca efect o bună conviețuire prin promovarea toleranței, a înțelegerii și egalității de șanse între membrii aceleiași comunități.

Interculturalitatea este reprezentată și de profesiile diferite ale părinților, dar acestea se desfășoară fără probleme, iar pretențiile de ordin profesional și social se susțin și se întrepătrund reciproc. Uneori, se poate întâmpla să apară atitudini diferite din partea părinților, mai ales în cazurile în care sunt copii proveniți din familii cu părinți din medii profesionale diferite, deși preșcolarii sunt colegi de grupă la grădiniță. În astfel de situații, un rol important îl au educatoarele deoarece pot media astfel de conflicte și pot crea o atmosferă prietenoasă și respectuoasă între copii și între părinți. Cadrele didactice, trebuie să fie tolerante și deschise indiferent din ce familie provin copiii grupei din punct de vedere etnic, religios, social, etc.

La baza realizării și definitivării educației interculturale sunt doi factori implicați direct: familia și grădinița.

Pentru ca cei doi factori familia și grădinița să devină eficienți, trebuie ca demersurile didactice utilizate să fie cele menite să-i integreze pe toți copii în activitatea școlară, și să-i determine să trăiască laolaltă, dar să le oferim mai multe situații să colaboreze împreună atât copiii la nivel de grupă, cât și părinții la nivel relațional de grup și profesional, prin implicarea părinților în diferite activități extrașcolare: excursii, ședințe, serbări, ș.a.

Pentru a reuși integrarea copiilor, trebuie să le facem cunoscut faptul că suntem toți la fel și că fiecare individ din societate are o identitate.

O altă metodă de integrare este cu privire la limba vorbită, și anume asupra faptului că unii copii vorbesc acasă altă limbă decât limba română, dar pentru o bună relaționare putem să apelăm la un truc atractiv și care stârnește curiozitatea copiilor, anume acela de a îi pune pe copiii respectivi să spună anumite cuvinte în limba lor maternă.

Pentru a-i determina și ajuta pe copii să se dezvolte în spiritul dorinței de a respecta diferențele dintre ei putem să ne folosim de câteva materiale didactice expuse în sala de grupă: imagini, postere, cărți cu diferențele culturale, citirea unor lecturi specifice, documentare care prezintă specificul altor culturi și grupuri etnice. Dar putem să folosim și alte metode de integrare care pot fi realizate prin activități de teatru de păpuși în care pot fi incluse anumite personaje cu identitate culturală diferită de cea română, sau organizarea de vizite și excursii în diferite locuri din țară în care copiii pot învăța despre propria lor istorie etnică și culturală, dar și despre istoria etnică și culturală aparținând altor grupuri etnice, sau vizionarea de medii video: CD, DVD, casete video sau emisiuni TV, videoclipuri pe internet, care au ca rol promovarea diversității culturale.

Mai pot fi organizate și desfășurate activități pe diferite teme, cum ar fi:

- costumul tradițional;
- obiectele de artă;
- meșteșuguri specifice și unelte;
- sărbătorirea unor zile importante specifice românilor, dar și cele specifice fiecărei etnii.

O importanță și un respect deosebit trebuie să acordăm pentru tradițiile religioase ale celuilalt, adică ale fiecărui copil care aparține unei etnii diferite; religia a fost și a rămas o trăsătură constantă și de mare însemnătate în viața acestor comunități. Odată cu trecerea timpului și a traiului comun,

oamenii s-au apropiat; astfel că tradițiile au primit și au oferit diverse influențe celorlalți, aceasta demonstrând legăturile la nivel de comunitate.

Educatorele, pot da o mare importanță faptului că preșcolarii doresc să cunoască localitatea în care locuiesc, dar și să cunoască alte modalități diferite în care își desfășoară activitatea copiii altor etnii și urmărirea stabilirii de relații de prietenie între ei. Pentru a realiza o astfel de activitate se pot realiza vizite la diferite obiective cum ar fi: muzeul etniei respective, biserica aparținătoare etniei, parcuri și statui cu un anumit specific, case memoriale, s.a.m.d.

Educația interculturală pe înțelesul copiilor mai poate fi realizată și prezentată prin intermediul dansurilor și cântecelor. Copii din diferite etnii pot învăța cântece, poezii și dansuri românești, dar și copii români pot la rândul lor să învețe cântece, poezii și dansuri specifice etniilor respective, sau să participe la diferite serbări. Prin îmbinarea diferitelor forme de învățare, o mare și importantă realizare a fost stabilirea de prietenii, cunoașterea, relaționarea și comunicarea între copii.

Copiii trebuie să cunoască faptul că în lume există multe naționalități care diferă între ele prin anumite caracteristici esențiale. Prin diferite activități, copiii trebuie să înțeleagă faptul că indiferent de culoarea pielii, de religie, de sex, de cultură, oamenii se pot înțelege, respecta, trăi și relaționa.

Prin astfel de activități avem posibilitatea de a dovedi că suntem cetățeni români ai României, ai Europei și ai lumii, care ne obișnuim unii cu alții, deprindem ce e mai bun de la fiecare și că ne educăm prin apreciere reciprocă, și putem să punem în valoare tezaurul cultural și să devenim mai deschiși în comunicarea cu membrii comunității indiferent de etnie, dar și cu semenii noștrii, iar prin aceste virtuți putem să transmitem o bună educație interculturală copiilor.

STRATEGII DE LUCRU CU ELEVII

Prof. Dildar VUAP
Liceul Tehnologic Cogealac, jud. Constanța

Strategiile activ participative, trebuie să marcheze modernizare procesului de învățare, și trebuie să înlocuiască învățarea tradițională. Strategiile activ participative, trebuie să se reflecte în procesul instructiv-educativ, în activitatea educabililor și în măiestria cadrului didactic de a aplica într-u mod atractiv noile metode de lucru la clasă.

Pentru exemplificare vor fi prezentate două metode utile pentru învățarea prin descoperire:

♥ **Metoda ”Carousel” (sau Metoda Graffiti)** presupune parcurgerea următoarelor etape:

1. Elevii sunt împărțiți în grupuri de câte 3 – 4 persoane. Aceștia lucrează la o problemă, la o întrebare ce se poate materializa într-un poster. Posterul poate fi descriptiv sau utilizându-se un organizator grafic, tabel, colaj sau desen. Când vă hotărâți să organizați o lecție utilizând modelul graffiti, asigurați-vă că dispuneți de materialele necesare. Obligativ coala pe care se realizează posterul are formatul minim A3;
2. Posterele se afișează pe pereții sălii de predare, aceasta transformându-se, la modul figurat, într-o „galerie de artă, muzeu”;

3. Fiecare echipă vine în fața propriului poster, iar la semnalul profesorului se deplasează în sensul acelor de ceasornic, parcurgând toată „galeria”, în calitate de vizitatori sau critici.

Rolul deplasării nu este numai acela de a urmări soluțiile propuse de colegi, ci și acela de a consemna completările, întrebările, observațiile lor vis-à-vis de acestea. Întotdeauna atrageți atenția elevilor asupra faptului că ei nu au voie să facă referiri jignitoare la adresa colegilor sau să interpreteze forma posterelor, ci exclusiv conținutul acestora. Nu se vor folosi observații de genul: „Ați scris frumos/urât!”, „Bravo!”, „Felicitări!” etc.;

4. După ce se încheie „turul galeriei”, grupurile revin la locul inițial și își reexaminează posterele prin prisma observațiilor colegilor. Acest moment al lecției este echivalent cu fixarea cunoștințelor din lecția tradițională, deoarece cursanții își lămuresc unele probleme

apărute pe parcursul derulării lecției, discutând cu ceilalți colegi. În această etapă, rolul profesorului este acela de a coordona desfășurarea discuțiilor și de a oferi informații suplimentare, acolo unde este cazul.

- ♥ **Portofoliu** este un instrument complex de evaluare a rezultatelor obținute de elevi de-a lungul

unui interval de timp mai lung, cum ar fi un semestru, an școlar sau chiar ciclu școlar. Profesorul realizează evaluarea unor „colecții din produse” ale procesului de învățare al elevului: mostre din probele de evaluare (lucrări de control, teste de evaluare, probe practice etc.), comentariile evaluatorului asupra rezolvării temelor, proiecte sau investigații individuale sau de grup, concluzii desprinse în urma vizitelor, excursiilor, mostre ale activităților elevilor (eseuri, postere, organizatori grafici etc.), fișe de autoevaluare, referate etc.

Prin portofoliu, profesorul poate să urmărească evoluția elevului atât din punct de vedere cognitiv, atitudinal cât și comportamental.

Cerințe de elaborare și evaluare a portofoliului: tema propusă sau domeniul din care se alege subiectul să corespundă cerințelor; mărimea portofoliului (limitele minime și maxime de pagini, numărul de produse, să corespundă indicațiilor); modalitatea de prezentare (dosar, CD, dischetă, casetă audio, video etc.); respectarea structurii cerute: obiective, motivația întocmirii, cuprins; tipuri de produse; ordonarea materialelor.

În evaluarea portofoliului este util ca evaluatorul să nu se limiteze la acordarea unei note, ci să includă și aprecieri, comentarii care să reflecte atât punctele forte ale activității elevului, cât și aspectele care necesită îmbunătățiri. Evaluarea acestor produse se face multicriterial. Criteriul conformității la teoria predată poate fi completat cu cel al inovației și originalității. Fiecare produs cuprins în portofoliu poate fi evaluat din punct de vedere cantitativ (numărul de pagini, de exemplu), dar mai ales calitativ: creativitatea produsului individual sau colectiv, elementele noi, punctele forte, etc. Portofoliu reprezintă un element flexibil de evaluare, care, pe parcurs, poate să includă și alte elemente către care se îndreaptă interesul elevului și pe care dorește să le aprofundeze. Această metodă alternativă de evaluare oferă fiecărui elev posibilitatea de a lucra în ritm propriu, stimulând creativitatea elevilor.

- ♥ **Explozia stelară** este o metodă de stimulare a creativității individuale și de grup și se bazează

pe formularea de întrebări pentru rezolvarea de noi probleme și noi descoperiri.

Avantajele metodei sunt: metoda este ușor de aplicat oricărei vârste și unei palete largi de domenii; este o modalitate de relaxare și o sursă de noi descoperiri; obținerea a cât mai multe întrebări duce la cât mai multe conexiuni între concepte.

Etapele de lucru:

Pasul 1: Se scrie problema (sarcina de lucru) în centrul unei stelute cu 5 colțuri;

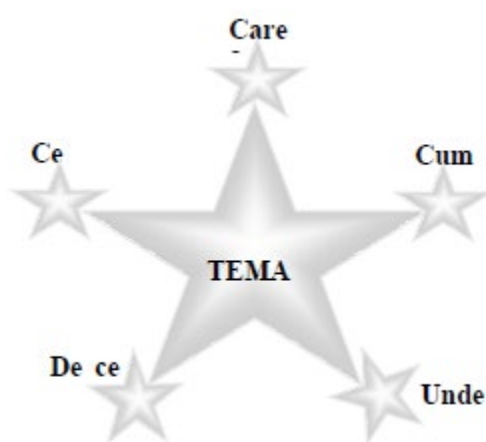
Pasul 2: În vârful fiecărui colț al stelutei se scriu întrebări de tipul: ce? cine? unde? de ce? când?

Pasul 3: Se împarte clasa în grupuri;

Pasul 4: Se lucrează la nivelul grupurilor pentru elaborarea unei liste cu întrebări multe și diverse;

Pasul 5: Se comunică întregii clase rezultatele muncii de grup. Lista de întrebări inițiale poate genera

alte, neașteptate. Opțional, se poate proceda și la elaborarea de răspunsuri.

Bibliografie:

♥ Crețu Carmen - Curriculum Diferențiat și Personalizat (Ghid Metodologic pentru învățătorii, profesorii și părinții copiilor cu disponibilități aptitudinale înalte), Editura Polirom, Iași, 1998;

♥ Mariana Pintilie - Metode moderne de învățare-evaluare în învățământul preuniversitar, Editura

Facil, Cluj-Napoca, 2000

♥ <http://www.edu.ro/> curriculum național

♥ <http://www.tvet.ro>

CULTIVAREA DRAGOSTEI PENTRU LECTURĂ ÎN CICLUL PRIMAR

Prof. înv. primar Costina-Iuliana ZAHARIA
Școala Gimnazială „Miron Costin” Bacău

“Tubiți cartea, îngrijiți-o și citiți cât mai mult! Cartea ne este prieten credincios și de nădejde ! “
Morozov G. F – “Cărți prietene”

Să nu uităm, că scopul lecturii, este acela de a forma progresiv un tânăr cu o cultură comunicatională și literară de bază, capabil să înțeleagă lumea din jurul său, să comunice și să interacționeze cu semenii, exprimându-și gânduri, stări, sentimente, opinii, să fie sensibil la frumosul din natură și la cel creat de om .La vârsta școlară mică se pun bazele formării personalității copilului: valorificarea capacităților intelectuale prin formarea unei motivații intrinseci pozitive, dezvoltarea intereselor, asigurarea echilibrului emoțional, formarea unei imagini despre sine și despre alții, capacitatea de a opera cu criteriile morale și de adaptare normativă.

Efectele învățării se evidențiază mai pregnant în copilărie și tinerețe datorită plasticității, permeabilității și receptivității mai pronunțate la această vârstă. La rândul său, învățarea este dependentă de nivelul dezvoltării. Aprecierea nivelului de dezvoltare al individului se face în funcție de gradul maturizării și dezvoltării sale psiho-individuale și psihosociale permițând evaluări și previziuni cu privire la integrarea lui socială, la comportamentul real sau probabil. Esența acestor fenomene se particularizează în funcție de vârstă și se individualizează în funcție de interacțiunea ereditate-mediu-educație, fapt care impune din punct de vedere pedagogic adoptarea unor strategii instructiv-educative adecvate evoluției subiecților. Tendința ultimilor ani, în ceea ce privește studierea limbii române în învățământul primar, înclină către inițierea elevilor în primul rând, în actul comunicării pentru formarea unui tânăr cu o cultură comunicatională, capabil să înțeleagă lumea din jurul său, să comunice și să interacționeze cu semenii, exprimându-și gânduri, stări, sentimente, opinii, să-și utilizeze în mod eficient și creativ capacitățile proprii pentru rezolvarea unor probleme concrete în viața de zi cu zi, să poată continua în orice fază a existenței sale procesul de învățare. Atenția care se dă comunicării în clasele primare și nu numai, nu este întâmplătoare. Elevii sunt pregătiți pentru viață și în viață, în primul rând, ei comunică. Limba română, ca limbă maternă și ca obiect de studiu, ocupă locul central în ansamblul general de pregătire al elevilor, fiind principalul mijloc de comunicare și informare. A comunica este numai aparent ușor. Trebuie să cunoști și să stăpânești regulile fără de care mesajul transmis nu este perceput sau nu produce efectele dorite.

Curriculum-ul actual promovează sistemul comunicativ-funcțional, sistem ce presupune formarea integrată a capacităților de receptare/ exprimare orală și a celor de receptare a mesajului scris și de exprimare scrisă. Calitatea procesului de comunicare eficientă va duce în final la formarea capacității de comunicare corespunzătoare pentru tinerii pe care îi formăm. Un alt element care se urmărește prin intermediul predării integrate constă în faptul că obiectivele nu mai vizează, în mod expres, asimilarea de cunoștințe, ci ele se formează în situații concrete de comunicare. Noua

abordare impune ca o necesitate formarea elevilor în spirit activ-participativ, dezvoltă la elevul de vârstă școlară mică un ansamblu de atitudini și motivații ce-l vor ajuta în continuare în studiul limbii și literaturii române, stimulează interesul pentru formarea și dezvoltarea competențelor elementare de comunicare. Comunicarea este deosebit de importantă. Ea poate fi grea sau plictisitoare dacă nu este bine organizată, cu obiective clare, nu se realizează în forme de activitate variate și atrăgătoare. În lecții nu vom transmite reguli pe care elevii să le învețe, ci vom forma și consolida deprinderi de comunicare. Școlarii înțeleg logica limbii, bogăția ei și se deprind să folosească în mod corect și conștient, atât în vorbire, cât și în scriere, o exprimare corectă. Ei reușesc să înțeleagă mai bine gândurile altora și să se folosească de limbă ca mijloc de comunicare, de acumulare a unor cunoștințe. Învățarea cunoștințelor de limbă asigură, în același timp, cultivarea „zestrei” lingvistice a copiilor și contribuie la stimularea proceselor de cunoaștere, a gândirii abstracte, în mod deosebit. Privit în contextul prezentat mai sus, scopul fundamental al studiului limbii române este cultivarea limbajului elevilor, înțelegând prin limbaj, procesul de exprimare a ideilor și sentimentelor prin mijlocirea limbii. Această disciplină are un pronunțat caracter practic, deși operează cu abstracțiuni. Finalitatea studierii acestei discipline nu o constituie acumularea unui anumit număr de reguli, fără ca acestora să li se asigure o valoare funcțional-practică. A nu ține seama de acest lucru înseamnă a face de-a dreptul imposibilă însuși învățarea regulilor și normelor gramaticale, deoarece acestea nu pot fi însușite decât prin procesul aplicării lor în practica exprimării. Cunoscându-se faptul că în studiul limbii se operează cu abstracțiuni, este cât se poate de elocvent rolul pe care-l are această disciplină în dezvoltarea gândirii logice a elevilor. Acest adevăr este și mai relevant dacă se are în vedere legătura indisolubilă dintre limbă și gândire, faptul că gândirea se concretizează prin intermediul limbii.

Cultivarea **limbajului oral** și scris se realizează practic prin toate disciplinele de învățământ ale ciclului primar, cu precădere prin obiectul limba română. Rafinarea exprimării, diversificarea și nuanțarea ei depind de modul de stăpânire a resurselor limbii române, de operaționalizarea normelor gramaticale într-o situație de comunicare. Descrierea categoriilor gramaticale, efectuarea analizelor sintactice și morfologice, prezentarea teoretică, toate vor fi subordonate actului comunicării. Realizarea unei exprimări corecte, expresive și nuanțate, civilizate, presupune un efort de elaborare privind alegerea cuvintelor, organizarea contextului sub coordonarea normelor standard de constituire și operaționalizare a limbii. Învățarea limbii se realizează în situații simulate de viață, contribuind astfel nu numai la dezvoltarea limbajului activ, ci și la cultivarea unui simț lingvistic, la sesizarea semnificațiilor sociale și funcționale ale limbii, pregătind elevii pentru cunoașterea și întrebuintarea stilurilor funcționale ale limbii literare. Deficiențele de exprimare, care îngreunează comunicarea verbală, vizează, în general: sărăcia vocabularului, decalajul mare între vocabularul activ și cel pasiv, folosirea unor cuvinte a căror semnificație nu a fost corect înțeleasă. Curriculumul de limba română pentru învățământul primar, componentă fundamentală a parcursului de învățare oferit elevilor în contextul școlarității obligatorii, insistă asupra dezvoltării competențelor elementare de comunicare orală și scrisă a copiilor, precum și pe structurarea la elevi a unui sistem de atitudini și de motivații care vor încuraja studiul limbii române, vor forma la elevi deprinderi de civilizația comunicării, dezvoltând armonios personalitatea micilor școlari sub aspect atitudinal și comportamental. În societatea de azi, din cauza altor componente informative – radioul, televiziunea, cinematograful și Internetul – cartea poate trece aproape neobservată.

Fără a minimaliza importanța celorlalte mijloace moderne de informare și culturalizare, trebuie spus că nimic nu poate înlocui cartea. În afara cărții nu poate fi concepută o cultură sistematică a individului și a societății.

Lectura are ca scop să dezvolte gustul elevilor pentru citit și să-i facă să iubească cartea, să le satisfacă interesul pentru a cunoaște viața, oamenii și faptele lor. Din cărți, copiii află multe lucruri despre anotimpuri, viața animalelor și a plantelor, despre descoperiri geografice, despre evenimente și personalități literare, artistice, istorice, despre frumusețile și bogățiile patriei. Cărțile le vorbesc și despre sentimentele omenești, despre prietenie, cinste, omenie. Citirea cărților contribuie la îmbogățirea cunoștințelor elevilor, la formarea unui vocabular bogat, la dezvoltarea exprimării. Eroii cărților devin modele pentru elevi. Copiii au impresia că participă direct la fapte și evenimente din cuprinsul cărții. Pe unii eroi îi iubesc, pe alții îi urăsc. Ceea ce citesc în copilărie se întipărește în amintirea lor pentru toată viața și influențează dezvoltarea personalității. Lectura oferă copilului posibilitatea de a-și completa singur cunoștințele, de a le îmbogăți.

Gustul pentru citit se formează printr-o muncă perseverentă a factorilor educaționali (familia și școala). Pentru a fi eficientă lectura necesită nu numai îndrumare ci și control. Deoarece în programa școlară nu era prevăzută, la disciplina Limba și literatura română, o oră specială, de lectură, am propus elevilor, la clasa a II-a și a III-a opționalul Literatura pentru copii. Astfel, pe parcursul acestor ore poate fi îndrumată și verificată lectura elevilor.

Forma de îndrumare a lecturii folosită cel mai des este povestirea. Elevii citesc povestirea, de regulă acasă, iar în oră povestesc lectura citită. Conținutul povestirii este redat de mai mulți elevi ceea ce duce la activizarea și antrenarea lor în activitate. Elevii se întrec în a povesti cât mai mult și mai frumos, antrenând astfel și pe cei mai puțin dornici de lectură. Deoarece și familia are un rol important în formarea și dezvoltarea gustului pentru lectură, am încercat să implic și părinții elevilor în anumite acțiuni. Au fost invitați să participe la concursurile, șezătorile organizate. Fiind prezenți au avut ocazia de a observa cum se prezintă fiecare copil. Au fost îndrumați cum să acționeze, pentru a-i obișnui pe copii să lectureze. Am recomandat părinților, să povestească copilului, în fiecare zi câte o poveste, ținând cont și de dorința lui de a reasculta o poveste foarte îndrăgită. Să roage copilul să povestească pentru a-i îmbunătăți capacitatea de concentrare și de redare a informațiilor. Am amintit faptul că, stând un număr mare de ore în fața calculatorului, copilul întâmpină numeroase probleme în redarea unei întâmplări reale sau din lecturile sale.

Orice plimbare poate fi un motiv pentru lectură, dar un alt fel de lectură - cea a semnelor de circulație, a comportamentului, a culorilor, a reacțiilor celorlalți. Orice călătorie prin și în afara localității este, de asemenea, un prilej pentru a povesti istoricul locurilor, pentru amintiri și impresii. Am sugerat părinților, ca în momentele lecturii, copilul să fie încurajat să redea prin desen ceea ce a înțeles sau să asculte muzică potrivită textului audiat. Ținând cont de faptul că dezvoltarea cognitivă și emoțională a copiilor este diferită, părinții trebuie să fie atenți la dezvoltarea armonioasă, evitând comparațiile cu alții copii și observațiile care îi pot inhiba.

Acțiunile întreprinse cu biblioteca școlii, au dat roade. Încă din clasa I, când am vizitat întreaga școală, am intrat și la bibliotecă. Au avut posibilitatea de a vedea rafturile cu cărți, fișele cu evidența cititorilor, registrul în care sunt trecute cărțile existente în bibliotecă. Deși au putut citi numai la sfârșitul clasei I, elevii au împrumutat diferite reviste sau albume cu imagini, pe care le-au „citit”.

„Minibiblioteca clasei” – fiecare elev a adus câte o carte și am realizat o mică bibliotecă. Am notat toate cărțile într-un „registru”. S-a făcut un instructaj, despre rolul bibliotecii din clasă,

despre cum trebuie să se păstreze aceste cărți, despre modul cum trebuie să fie citite, fără a fi rupte, pătate sau pierdute. Elevii au posibilitatea să împrumute cărți, dar trebuie să noteze titlul cărții luate în „registru” de evidență, data când a luat-o și când a adus-o.

Realizarea unui catalog al cărților din biblioteca personală și selectarea acestora după conținut. Dacă la început, unii au notat un număr mic de cărți, la anumite intervale de timp, au mai apărut și altele.

Acțiunile prezentate au contribuit atât la formarea și dezvoltarea gustului pentru lectură, îmbogățirea și activizarea vocabularului precum și la dezvoltarea capacității de exprimare orală și scrisă, a elevilor. Îndrumarea lecturii se face și prin formarea bibliotecii în clasă, precum și prin indicații în formarea bibliotecii personale de acasă. Pentru realizarea unei biblioteci în clasă elevii și învățătorul aduc cărți, se fixează un bibliotecar elev și apoi se procedează la împrumutarea cărților. Pentru a fi implicați activ în căutarea și citirea cărților elevii sunt solicitați să realizeze fișe de autor pentru fiecare din scriitorii pe care îi citesc. Aceste fișe cuprind date biografice, titluri de cărți din opera acestora. În acest fel vor fi stimulați să caute și alte cărți ale autorului respectiv, pe lângă cele deja cunoscute. Jocurile literare sunt mijloace pasionante care-i invită pe copii la lectură. “Povestirea în lanț” este un joc prin care conținutul poveștilor citite este redat de cât mai mulți elevi. Povestea este cunoscută de toții elevii. Elevii sunt așezați în cerc formând un “lanț”. Este numit primul elev să povestească. Acesta povestește un fragment, altul continuă povestirea de acolo de unde s-a oprit primul și tot așa până la sfârșitul acesteia. Copilul care nu poate continua povestirea “rupe lanțul” și drept pedeapsă trebuie să citească cu o lectură mai mult. Alt joc Recunoașteți povestirea place mult elevilor și îi determină să citească povestirea pentru a putea câștiga jocul. Elevii sunt împărțiți în grupe de câte patru. Se prezintă câte un fragment dintr-o povestire și li se cere să recunoască titlul și autorul. Câștigă cei care au recunoscut toate povestirile. La fel se desfășoară și jocul Recunoașteți personajul, cu deosebirea că din fragmentele prezentate trebuie să recunoască numele personajului și titlul povestirii.

Pentru a stimula interesul și curiozitatea elevilor pentru lecturile pe care le au de citit, acestea pot fi citite parțial în clasă, continuarea lecturii urmând să o citească fiecare acasă pentru a observa ce s-a întâmplat mai departe în povestire.

Dramatizările după diferite lecturi “Doi prieteni”, “Bunicul”, “Puișorii” i-au determinat pe copii să participe cu mult entuziasm la citirea și redarea conținutului acestora. Foarte îndrăgite de copii sunt diafilmele. Ele prezintă opera în imagini, astfel că elevii vin mai repede în contact cu conținutul lecturii. De asemenea discurile sau CD-urile cu povești îi atrag în mod deosebit.

Lecturile citite sunt notate pe caiet sub formă de scheme. Aceasta permite realizarea unei clasificări a elevilor. Cei care citesc mai mult se situează pe primele locuri iar la sfârșitul anului școlar vor primi o diplomă. Astfel crește interesul celor care citesc mai puțin sau uită să citească. Rezultatul acumulărilor pe parcursul orelor de opțional se poate concretiza în compunerea de poezii sau scurte povestiri care sunt adunate la sfârșitul anului școlar în revista clasei.

Bibliografie:

1. *** (2006), *Învățământul primar*, Nr.4, Ed. Miniped, București;
2. Crăciun, Corneliu: *Metodica predării limbii române în învățământul primar*, Ed. Emia, Deva, 2001;
3. Pamfil, Alina - *Didactica limbii și literaturii române*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 2000.

CUPRINS

Nr. crt.	Titlul materialului publicat, autorul, școala, localitatea, județul	Pag.
1.	Prefață , prof. dr. Mirela DUMITRU-SAVIN	3
2.	<u>EDUCAȚIA BAZATĂ PE INTELIGENȚA EMOTIONALĂ</u> prof. înv. primar Elena-Loredana TĂBĂCARU Școala Gimnazială „Ștefan Luchian” Moinești	4
3.	<u>ORGANIZATORUL GRAFIC – METODĂ DE ÎNVĂȚARE ACTIVĂ</u> Prof. înv. primar Maria BOTEZATU Școala Gimnazială „George Enescu” Moinești	7
4.	<u>VERGA E VERISMO</u> Prof. dr. Mirela DUMITRU-SAVIN Colegiul Național Militar „Alexandru Ioan Cuza” Constanța	9
5.	<u>TEATRUL ȘCOLAR DE IERI ȘI DE AZI</u> <u>TEATRUL DE PĂPUȘI</u> Prof. înv. primar Alexandra-Maria ȘFARGHIE Școala Gimnazială „Ion Creangă” Târgu Neamț, jud. Neamț Prof. înv. primar Ana-Maria PĂSĂLĂU Școala Gimnazială „Ion Creangă” Târgu Neamț, jud. Neamț	11
6.	<u>EDUCAȚIA INTERCULTURALĂ – RESURSĂ PENTRU DEZVOLTAREA COMUNITĂȚILOR MULTICULTURALE</u> Prof. înv. preșcolar Andreea-Ioana CODILĂ G.P.P. Nr. 30 Timișoara, Timiș	14
7.	<u>AVANTAJELE SAU DEZAVANTAJELE FOLOSIRII MIJLOACELOR INFORMATICE LA CLASĂ</u> Prof. Antoanela-Emanuela MOȘESCU Școala Gimnazială „Sfinții Împărați” Galați	19
8.	<u>ROLUL CREATIVITĂȚII ÎN ȘCOALĂ ȘI ÎN VIAȚA PROFESIONALĂ</u> Prof. înv. primar Maria Milica ANTON Școala Gimnazială „Tudor Vladimirescu” Târgoviște, jud. Dâmbovița	20
9.	<u>METODA RETROGRADĂ (mersului invers)</u> Prof. înv. primar Lenuța ANUȚI Școala Gimnazială Nr.1 Istria, jud. Constanța	24
10.	<u>METODE INTERACTIVE DE GRUP FOLOSITE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREȘCOLAR</u> Prof. Alexandrina ARIEȘAN Prof. Ioana Gabriela BANCIU Școala Gimnazială Ceanu Mare, jud. Cluj	26
11.	<u>CONTRIBUȚIA JOCURILOR DIDACTICE ÎN DEZVOLTAREA SOCIO-EMOȚIONALĂ A ELEVILOR MICI</u> prof. înv. primar Paula BALAN Școala Gimnazială Nr.1 Onești, jud. Bacău	28
12.	<u>ROLUL POVEȘTIILOR ÎN STIMULAREA CREATIVITĂȚII PREȘCOLARILOR</u> Prof. Svetlana BORU Prof. Ana NECOARĂ Grădinița P.P. ”Tinker Bell” Bocșa, jud. Caraș-Severin	30

ORIZONTURI DIDACTICE (BACAU.ONLINE) NR. 2 / IANUARIE 2022
ARTICOLE DE SPECIALITATE

13.	<u>ROLURILE PROFESORULUI ÎN MANAGEMENTUL CLASEI DE ELEVI</u> Prof. Ana-Maria BUTCARU Liceul Tehnologic Bălteni, jud. Gorj Școala Gimnazială Nr.1 Peșteana-Jiu	35
14.	<u>ÎNVĂȚAREA PRIN JOC LA CLASA PREGĂTITOARE</u> Prof. înv. primar Carmen BĂLĂNICĂ Școala Gimnazială „Ștefan Luchian” Moinești, jud. Bacău	39
15.	<u>IMPORTANTA VOLUNTARIATULUI ÎN PARCURSUL ȘCOLAR AL ELEVULUI</u> Doctorand Chită Elena-Iulia	42
16.	<u>INTEGRAREA PRESEI SCRISE CA MIJLOC DE ÎNVĂȚĂMÂNT ÎN PREDAREA-ÎNVĂȚAREA ISTORIEI</u> Prof. Lenuța-Alina COMANDARU Liceul Tehnologic „Petre P. Carp” Țibănești, jud. Iași	44
17.	<u>METODE INTERACTIVE DE PREDARE ÎN ERA DIGITALĂ</u> Prof. înv. primar Georgeta CONSTANTIN Liceul Teoretic „Constantin Angelescu” Ianca, Brăila	46
18.	<u>REUȘITA ȘCOLARĂ-REPERE CONCEPTUALE</u> Prof. înv. primar Alina-Elena CURCĂ Școala Gimnazială Nr.39 „Nicolae Tonitza” Constanța	48
19.	<u>CLASA PREGATITOARE O PROVOCARE SAU O NECESITATE</u> Prof. înv. preșcolar Andreea-Georgiana DINU Prof. înv. preșcolar Ana-Maria CRISTISOR GPN/GPP Căpățânești, jud. Buzău	50
20.	<u>EDUCAȚIA INCLUZIVĂ ÎN GRĂDINIȚĂ</u> Prof. înv. preșcolar Beáta-Orsolya FAZEKAS Școala Gimnazială Nr. 1 Viișoara, Bihor	54
21.	<u>RELATIA GRĂDINIȚĂ-ȘCOALĂ-FAMILIE-SOCIETATE</u> Prof. înv. preșcolar Beáta-Orsolya FAZEKAS Școala Gimnazială Nr. 1 Viișoara, Bihor	58
22.	<u>METODE INTERACTIVE DE FIXARE ȘI EVALUARE</u> Prof. înv. preșcolar Beáta-Orsolya FAZEKAS Școala Gimnazială Nr. 1 Viișoara, Bihor	61
23.	<u>CARACTERISTICI ALE PREȘCOLARULUI CE CONDUC LA ÎNSUȘIREA NOTIUNILOR MATEMATICE</u> Prof. înv. preșcolar Beáta-Orsolya FAZEKAS Școala Gimnazială Nr. 1 Viișoara, Bihor	64
24.	<u>EVALUAREA, UN FACTOR-CHEIE PENTRU STIMULAREA, ÎNVĂȚĂRII</u> Informatician Feizula LEILAN Liceul Tehnologic „Gheorghe Miron Costin” Constanța, jud. Constanța Administrator financiar Loredana POPA Liceul Tehnologic „Gheorghe Miron Costin” Constanța, jud. Constanța	65
25.	<u>ROLUL EDUCAȚIEI ARTISTICO-PLASTICE LA ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR</u> Prof. înv. primar Mariana-Gabriela FLOREA Școala Gimnazială „Avram Iancu” Satu Mare, jud. Satu Mare	67
26.	<u>IMPORTANTA ASOCIERII COMUNICĂRII VERBALE,</u>	69

	<u>NONVERBALE, PARAVERBALE ȘI ÎNTELEGEREA ROLULUI FIECĂRUI TIP DE CĂTRE ELEVI</u> Prof. Mihaela-Antoneta FLOREA Colegiul Tehnologic „Grigore Cerchez”, sector 5, București	
27.	<u>EVALUAREA PRIN PROIECTE</u> Prof. înv. primar Alina-Claudia GÂRD Școala Gimnazială Dăneasa, jud. Olt	71
28.	<u>METODE MODERNE DE PREDARE - ÎNVĂȚARE ÎN CADRUL DISCIPLINELOR DE SPECIALITATE</u> Prof. Lăcrămioara-Florentina GRĂDINARIU Prof. Rodica RĂȘINAR Liceul Tehnologic „Gheorghe Miron Costin” Constanța, jud. Constanța	73
29.	<u>METODE, TEHNICI ȘI PROCEDEE DE EFICIENTIZARE A ÎNVĂȚĂRII</u> Prof. Giorgiana-Claudia IBĂNESCU Liceul Tehnologic „Vintilă Brătianu” Dragomirești Vale, Ilfov	75
30.	<u>JOCUL DIDACTIC</u> p.î.p. Ioana-Maria DASCĂLUL Școala Gimnazială „Ștefan Luchian” Moinești	78
31.	<u>PROVOCĂRILE EDUCAȚIEI ONLINE</u> Prof. înv. primar Izso Tünde Școala Gimnazială „Dr. Balasi Jozsef” Curtuișeni, Bihor	80
32.	<u>ROLUL ACTIVITĂȚILOR INTEGRATE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR</u> Institutator Loredana-Iuliana OPREA Școala Gimnazială „Aurel Vlaicu” Fetești, Ialomița	81
33.	<u>MIJLOACE ȘI PROCEDEE DE EFICIENTIZARE A ÎNVĂȚĂRII LA GRĂDINIȚĂ</u> Prof. înv. preșcolar Mirela MARIN Educatoare Mădălina CIOBANU Grădinița „Înșir-te mărgărite”,sect. 4, București	84
34.	<u>PARTENERIATUL EDUCATIONAL – PREMISA UNEI EDUCAȚII DE CALITATE</u> Prof. Marinela Ionela OPREA Grădinița nr. 34, București, sector 5	86
35.	<u>EVALUAREA ÎN ERA DIGITALĂ</u> Prof. înv. preșcolar Maria MARINESCU G.P.N. Nr. 2 Cernetu, jud. Teleorman	89
36.	<u>CAUZE ȘI MODALITĂȚI DE PREVENIRE A ABANDONULUI ȘCOLAR</u> Prof. Rodica MATEȘ Școala Gimnazială „Horea” Horea	93
37.	<u>ACTIVITĂȚI CARE DEZVOLTĂ STIMA DE SINE</u> Prof. Rodica MATEȘ Școala Gimnazială „Horea” Horea	95
38.	<u>MODALITĂȚI DE EFICIENTIZARE A ACTIVITĂȚII LA CLASELE CU PREDARE SIMULTANĂ</u> Prof. Rodica MATEȘ Școala Gimnazială „Horea” Horea	98
39.	<u>DEZVOLTAREA COMPETENTELOR DE COMUNICARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR</u>	102

ORIZONTURI DIDACTICE (BACAU.ONLINE) NR. 2 / IANUARIE 2022
ARTICOLE DE SPECIALITATE

	Prof. înv. primar Veronica MACOVEI Școala Primară Nr.1 Chiraftei, Galați	
40.	<u>REDUCEREA BULLING-ULUI PRIN DEZVOLTAREA INTERESULUI SOCIAL AL ELEVILOR</u> Prof. înv. primar Carmen-Corina MOROȘANU Școala Gimnazială „Vasile Alecsandri” Roman, Neamț	105
41.	<u>METODE INTERACTIVE DE GRUP - “BRAINSTORMINGUL”</u> Prof. Ana NEAGOE Școala Gimnazială „Barbu Ionescu” Urzicuța, Școala Gimnazială Afumați, jud. Dolj	107
42.	<u>EXERCITIUL FIZIC ȘI IMPORTANȚA LUI</u> Prof. Georgeta NICOLAE Liceul Teoretic „Iulia Lugoj, Timiș	108
43.	<u>EXCURSIA TEMATICĂ – MODALITATE DE APLICARE A EDUCAȚIEI NONFORMALE</u> Prof. Adriana OANȚĂ Școala Gimnazială Nr.7 Petroșani, Hunedoara	110
44.	<u>PEDAGOGIA FUNCȚIONALĂ A LIMBII ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR</u> Prof. înv. primar Adelina-Mihaela PETROI Școala Gimnazială Nr.1 Blăgești, jud. Bacău	113
45.	<u>DUBLA IPOSTAZĂ A ÎNVĂȚĂTORULUI: POVESTITOR-ACTOR</u> prof. înv. primar Luminița PETROVICI Școala Gimnazială „Vasile Pârvan” Bârlad, jud. Vaslui	115
46.	<u>INTEGRAREA ELEVILOR CU DIFICULTĂȚI DE ÎNVĂȚARE (C.E.S.) ÎN ȘCOALA DE MASĂ</u> Prof. înv. primar Elena-Corina POPESCU Școala Gimnazială Nr. 5 Râmnicu Vâlcea, Vâlcea	117
47.	<u>IMPORTANȚA ACTIVITĂȚILOR DE EDUCAȚIE ECOLOGICĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREȘCOLAR</u> Prof. înv. preșcolar Amalia RAJECZKI G.P.P. „Curcubeul copiilor” Arad	120
48.	<u>ENERGIA DIN SURSE REGENERABILE-CHEIA MENȚINERII CLIMEI PLANETEI</u> secretar șef Elena-Raluca OGLAN Școala Gimnazială „Ștefan Luchian” Moinești, jud. Bacău	122
49.	<u>FOLCLORUL POPULAR MIJLOC DE DUCĂȚIE MORALĂ</u> Prof. înv. primar și preșcolar Maria-Liliana SAMARTEAN G.P.N. Jelna, jud. Bistrița Năsăud	126
50.	<u>PROVERBE ȘI ZICĂTORI ÎN GRĂDINITA DE COPII</u> Prof. înv. primar și preșcolar Maria-Liliana SAMARTEAN G.P.N. Jelna, jud. Bistrița Năsăud	127
51.	<u>SEZĂTORILE MIJLOC DE EDUCAȚIE ESTETICĂ</u> Prof. înv. primar și preșcolar Maria-Liliana SAMARTEAN G.P.N. Jelna, jud. Bistrița Năsăud	129
52.	<u>BENEFICIILE PARTENERIATULUI FAMILIE-GRĂDINIȚĂ</u> Prof. înv. preșcolar Corina-Ancuța SFECHIȘ Grădinița cu P.P. „Licurici” Cluj-Napoca, Cluj	131
53.	<u>IMPACTUL DISCIPLINĂRII POZITIVE ÎN DEZVOLTAREA</u>	133

	<u>COGNITIVĂ ȘI A ABILITĂȚILOR SOCIALE ȘI DE COMUNICARE LA PREȘCOLARI</u> Prof. învă. preșcolar Corina-Ancuța SFECHIȘ Grădinița cu P.P. „Licurici” Cluj-Napoca, Cluj	
54.	<u>POLUAREA MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR</u> Prof. Mihaela ȘOREA Școala Gimnazială Filipeni, jud. Bacău	135
55.	<u>DIVERSITATE ÎN EDUCAȚIA INCLUZIVĂ</u> Prof. învă. primar Maria STANCU Școala Gimnazială Petrești, jud. Dâmbovița	137
56.	<u>ABANDONUL ȘCOLAR-CAUZE ȘI MODALITĂȚI DE PREVENIRE</u> Prof. învă. primar Maria STANCU Școala Gimnazială Petrești, jud. Dâmbovița	138
57.	<u>RELATIA LECȚIE – METODE – ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE ÎN PROCESUL DE PROIECTARE</u> Prof. Angelica STĂTESCU Liceul Tehnologic „Ion Podaru” Ovidiu, jud. Constanța	140
58.	<u>ROLUL ACTIVITĂȚILOR EXTRASCOLARE ÎN DEZVOLTAREA CREATIVITĂȚII</u> Prof. învă. primar Valentina URSACHI înv. Daniela-Florentina BELMEGA Liceul Tehnologic „Ion Nistor” , Școala Gimnazială Nr. 2 Vicovu de Sus, Suceava	142
59.	<u>METODE MODERNE UTILIZATE PENTRU RECEPTAREA TEXTULUI LITERAR LA CLASELE PRIMARE</u> Prof. învă. primar Mălina VASILACHE Școala Gimnazială Nr. 17 „Ion Minulescu” Constanța, jud. Constanța	144
60.	<u>DIVERSITATEA CULTURALĂ ÎN ACTIVITĂȚILE CU PREȘCOLARII</u> Prof. învă. preșcolar Mioara-Ioana VOINESCU Școala Gimnazială Cristian – G.P.N. Cristian, jud. Brașov	147
61.	<u>STRATEGII DE LUCRU CU ELEVII</u> Prof. Dildar VUAP Liceul Tehnologic Cogealac, jud. Constanța	149
62.	<u>CULTIVAREA DRAGOSTEI PENTRU LECTURĂ ÎN CICLUL PRIMAR</u> Prof. învă. primar Costina-Iuliana ZAHARIA Școala Gimnazială „Miron Costin” Bacău	152
63.	CUPRINS	156

ISSN 2810 – 3165

ISSN – L 2734 – 5661

Editura Educația Azi